STEPHEN KING

TOLIMOSIOS DYKROS

Stephen King

TOLIMOSIOS DYKROS

Ketvirtoji "TAMSIOJO BOKŠTO" knyga

Iš anglų kalbos vertė

JURGITA JĖRINAITĖ,
IRMINA DOMEIKIENĖ

KAUNAS
2001

Stephen King. Rinktiniai raštai, 35tomas

THE WASTELANDS: BOOK TWO
New York, Signet, 1988

UDK 820(73)-3
Ki-108

www.eridanas.lt

ISBN 9986-97-065-2

Pirma dalis

Miestas ir *ka-tetas*

1

Praėjus keturioms dienoms po to, kai Edis ištraukė jį be džinsų ir batų pro duris tarp pasaulių, Džeiką pažadino drėgna nosis, baksnojanti į veidą.

Jeigu tai būtų nutikę dar vakar ar užvakar rytą, jis tikrai būtų pažadinęs savo draugus veriančiu klyksmu, nes tris dienas karščiavo, o sapnuose bėgo nuo gipsinio žmogaus. Košmaruose kelnės nenuslysdavo žemyn, durų sargas, tvirtai sugniaužęs savo rankoje, susigrūsdavo jį į burną, pilną nuleidžiamus pilies vartus primenančių dantų. Vaikas pabusdavo iš miego bejėgiškai aimanuodamas ir dejuodamas.

Karščiavimą sukėlė voro įkandimas. Rolandas apžiūrėjo žaizdą antrą dieną ir nutarė, kad ji atrodo dar negražiau nei prieš tai. Pasitaręs su Džeiku, davė berniukui rausvą tabletę.

- Gerk po keturias kasdien visą savaitę, - pasakė jis.

Džeikas įtariai ją apžiūrėjo.

- Kas čia?

- *Fesleksas*, - atsakė Rolandas, po to pasisuko į Edį: - Tu jam paaiškink. Vis tiek negaliu ištarti.

- Kefleksas. Gali nebijoti, Džeikai; jis atkeliavo iš seno gero Niujorko valstybinės vaistinės. Rolandas surijo saują ir sveikas kaip arklys. Panašiai ir atrodo, ar ne?

Džeikas nustėro:

- Kaip tu gavai vaistų Niujorke?

- Ilga istorija, - atsakė Šaulys. - Kada nors visą išgirsi, o dabar nuryk piliulę.

Džeikas nepriešgyniavo. Vaistai suveikė žaibiškai. Bjau-

rus raudonas guzas ėmė slūgti po dvidešimt keturių valandų, karštis nukrito.

Drėgna nosis prisilietė vėl, ir vaikas staiga atsisėdo plačiai atmerkęs akis.

Padaras, laižęs jam skruostą, skubiai atsitraukė per porą žingsnelių. Ten buvo plepetūnas, tik berniukas to nežinojo; dar nebuvo sutikęs. Gyvūnėlis buvo liesesnis nei Rolando kompanijos matytieji, juodai pilkas dryžuotas kailiukas - murzinas ir nutriušęs. Ant vieno šono juodavo prikepęs kraujas. Auksinės plepetūno akutės smalsiai stebėjo Džeiką, uodega viltingai mataravo į šonus. Džeikas nurimo. Gal ir ne visada tai pasitvirtina, bet vizginamos uodegos su grėsme jis nesiejo.

Aušo, galėjo būti pusė šešių ryto. Tiksliau Džeikas negalėjo nustatyti, nes skaitmeninis jo "Seiko" laikrodis neveikė... tiksliau, veikė labai keistai. Kai pasižiūrėjo į jį atsidūręs čia, laikrodis tvirtino, kad yra 98:71:65, laikas, kuris, kiek jam žinoma, neegzistuoja. Vėliau jis įsitikino, jog "Seiko" eina atgal. Žinoma, jeigu būtų daręs tai tvarkingai, dar būtų kokios naudos. Tačiau laikrodis kurį laiką sukdavo skaičiukus normaliai (Džeikas patikrino tai tardamas žodį "Misisipė"), tada dešimčiai ar dvidešimčiai sekundžių sustodavo, lyg nusibaigęs, o paskui puldavo mirgėti skaičiukais.

Jis užsiminė apie keistą laikrodžio elgesį Rolandui, parodė, norėdamas nustebinti, tačiau Šaulys apžiūrėjo laikroduką ir linktelėjęs paaiškino, jog šiais laikais jokie laikrodžiai gerai neina. "Seiko" tapo niekam nenaudingas, bet Džeikas neskubėjo jo išmesti... tikriausiai todėl, jog tai buvo senojo gyvenimo prisiminimas, vienas iš nedaugelio suvenyrų.

Dabar laikrodis tvirtino, kad yra šešiasdešimt dvi minutės po keturiasdešimtos, gruodžio ir kovo trečiadienis, ketvirtadienis ir šeštadienis.

Rūkas buvo kaip niekad tirštas. Už pussimčio pėdų pasaulis paprasčiausiai išnyko. Jeigu diena bus tokia, kaip ankstesnės trys, saulė pakils it baltas diskas po poros valan-

dų, o pusę dešimtos jau karščiu alsuos giedra diena. Apsidairęs Džeikas pamatė savo bendražygius (draugais vadinti dar nedrįso), miegančius po kailio apklotais. Rolandas arčiausiai, Edis ir Siuzana - kitoje užgesusio laužo pusėje.

Vaikas vėl pasižiūrėjo į jį pažadinusį gyvūnėlį. Meškėno ir švilpiko mišrūnas, turintis takso bruožų.

- Sveikas, broli, - tyliai ištarė Džeikas.

- Oi! - atsiliepė plepetūnas, nenuleisdamas smalsaus žvilgsnio. Balsas buvo žemas ir storas, tarsi anglo futbolininko, persišaldžiusio gerklas.

Džeikas loštelėjo nustebęs. Plepetūnas, išgąsdintas staigaus judesio, pabėgėjo kelis žingsnelius atbulas, jau norėjo sprukti, bet susilaikė. Uodega mataravo į šonus dar uoliau, o geltonai juodos akys nervingai stebėjo Džeiką. Gyvūno ūsai virpėjo.

- Šitas prisimena žmones, - pasigirdo balsas už Džeiko peties. Atsigręžęs jis pamatė susidėjusį ant kelių alkūnes Rolandą. Jis apžiūrinėjo gyvūnėlį kur kas smalsiau nei "Seiko" laikrodį.

- Kas čia toks? - pakuždomis paklausė berniukas. Jis nenorėjo nubaidyti gyvūno. - Kokios gražios jo akys!

- Plepetūnas, - atsakė Rolandas.

- Tūnas! - ištarė žvėrelis ir pasitraukė dar žingsnį.

- Jis kalba!

- Ne visai. Plepetūnai tik pakartoja, ką girdi arba girdėjo. Jau daugelį metų nesu tokio sutikęs. Šitas atrodo visai išbadėjęs. Tikriausiai ieško maisto.

- Jis laižė man veidą. Ar galiu jį pašerti?

- Tada jo neatsikratysi, - atsakė Šaulys. Po to spragtelėjo pirštais ir sušuko:

- Ei! Bili!

Gyvūnėlis kažkokiu būdu pakartojo spragtelėjimą - pliaukštelėjo liežuviu.

- Ai! - amtelėjo jis storu balsu. - Ai, Ili!

Dabar žvėrelis tiesiog judėjo visu pasturgaliu.

- Eik, duok kokį kąsnį. Vienas senas arklininkas sakydavo, kad geras plepetūnas neša laimę. Šitas atrodo geras.

- Taip, - pritarė Džeikas, - tikrai.

- Kadaise jie buvo prijaukinti, kiekvienas baronas laikė pustuzinį pilyje arba rūmuose. Jie nelabai kam tinkami, nebent linksminti vaikus ir gaudyti žiurkes. Plepetūnai būna labai ištikimi. Seniau bent būdavo. Nors nesu girdėjęs, kad prisirišimu pralenktų gerą šunį. Sulaukėję yra atliekų naikintojai. Nepavojingi, bet įkyrūs.

- Rūs! - riktelėjo plepetūnas. Žvalios jo akutės lakstė nuo Šaulio prie berniuko.

Džeikas lėtai įkišo ranką į kuprinę ir atsargiai, kad nepabaidytų gyvūnėlio, ištraukė Šaulio "borito" likučius. Pametėjo jį plepetūnui. Žvėrelis pašoko ir kiauktelėjęs nėrė šalin, atstatęs pūkuotą raitytą uodegą. Vaikas jau nesitikėjo, kad jis grįš, bet plepetūnas stabtelėjo ir atsigręžė.

- Ateik gi, - pašaukė Džeikas. - Ėsk.

- Oi! - aiktelėjo plepetūnas, bet nepajudėjo iš vietos.

- Duok jam daugiau laiko. Jis tikrai prieis, - pasakė Šaulys.

Plepetūnas ištiesė ilgą, nepaprastai grakštų kaklą, sukrutėjo maistą uosdama plona juoda nosis. Netrukus žvėrelis nuturseno į priekį, ir Džeikas pastebėjo, kad jis šiek tiek raišuoja. Plepetūnas apuostė suktinuką, tada labai oriai viena letena išvyniojo elnienos gabalėlį iš lapo. Ir vienu kąsniu nurijęs vėl pakėlė galvą į vaiką.

- Oi! - leptelėjo plepetūnas, ir pabaidytas Džeiko juoko nubėgo šalin.

- Išgaišėlis, - miegūstu balsu pasakė Edis. Išgirdęs jo balsą plepetūnas apsigręžė ir akimirksniu dingo rūke.

- Tu jį nubaidei! - pasipiktino Džeikas.

- Dievaži, labai gailiuosi, - atsakė Edis, priplodamas pasišiaušusius plaukus. - Jeigu būčiau žinojęs, kad tai geriausias tavo draugas, Džeikai, būčiau išsitraukęs kokį kavos tortą.

Rolandas patapšnojo Džeikui per petį:

- Jis sugrįš.

- Ar tikrai?

- Jeigu prieš tai jo kas nors nenužudys, taip. Juk mes valgome juos, ar ne?

Džeikui nespėjus atsakyti vėl pasigirdo dudenimas. Jau trečią rytą, dar du kartus jie klausėsi jo saulei leidžiantis: monotoniškas dudenimas iš miesto pusės. Garsas, šį rytą buvo aiškesnis, jei ne daugiau suprantamas. Džeikas negalėjo jo pakęsti. Atrodė, lyg už tos storos, beformės ryto antklodės daužėsi didžiulio žvėries širdis.

- Vis dar nenumanai, kas ten galėtų būti, Rolandai? - paklausė Siuzana. Ji užsimetė savo suknelę, susirišo plaukus ir ėmė lankstyti apklotus, po kuriais miegojo abu su Edžiu.

- Ne, bet mes būtinai sužinosime.

- Paguodei, - leptelėjo Edis.

Rolandas atsistojo.

- Eime. Negaiškime dienos.

2

Po valandos rūkas ėmė sklaidytis. Vyrai paeiliui stūmė Siuzanos vežimėlį, ir jis nelinksmai trinksėjo keliu, kuriame styrojo išvirtę akmenys. Rytui įpusėjus vėl buvo giedra, karšta ir tvanku. Pietryčiuose juodavo ryškus miesto siluetas. Džeikui jis labai priminė Niujorką, nors pastatai ten vargu ar buvo tokie aukšti. Ar jis sugriuvęs, kaip daug kas šiame Šaulio pasaulyje, iš tokio atstumo tiksliai pasakyti nebuvo galima. Kaip ir Edis, berniukas vylėsi surasti jame pagalbą... ar bent skanaus karšto maisto.

Kairėje, už trijų keturių dešimčių mylių plytėjo plati Sendo upės juosta. Virš jos suko didžiuliai paukščių pulkai. Kada ne kada vienas kuris sudėjęs sparnus smigdavo žemyn, tikriausiai gaudydamas žuvį. Kelias ir upė palaipsniui glaudėsi, tačiau suartėjimo taško dar nebuvo matyti.

Priekyje stovėjo ir daugiau statinių. Paprastai fermos, kurios atrodė seniai apleistos. Iš kai kurių liko griuvėsiai, nors kaltininkas buvo laikas, o ne pikta kažkieno valia, ir Džeiko bei Edžio viltys, kurias jie slėpė nuo kitų, tirpo. Ly-

gumose žolę rupšnojo gauruoti galvijai. Jie laikėsi atokiau kelio, o sugalvoję kirsti jį, pralėkdavo šuoliais it mašinų bijantys vaikai. Berniukui jie atrodė panašūs į bizonus... nors tarp jų pastebėjo ir dvigalvių. Kai paklausė apie juos Šaulio, Rolandas linktelėjo galva:

- Mutantai.

- Kaip tie, po kalnais? - Džeikas girdėjo baimę savo balse ir netikėjo, kad ji praslydo pro Šaulio ausis. Bet nieko negalėjo pakeisti. Pernelyg gerai prisiminė nesibaigiantį košmarą tuneliuose.

- Manau, jog čia mutantų veislė, išveista tyčia. O tie padarai, kuriuose sutikome urvuose, ir toliau mutuoja.

- O kaip bus tenai? - parodė Džeikas į miestą. - Ten gyvena mutantai ar... - Jis vos neišdavė savo vilčių.

Rolandas patraukė pečiais.

- Aš nežinau, Džeikai. Pasakyčiau, jeigu žinočiau.

Jie lenkė seną apdegusį pastatą, greičiausiai sodybą. *Žaibas kaltas*, pasakė sau Džeikas ir mintyse pasvarstė, ar tik nenori savęs apgauti.

Rolandas tartum skaitydamas berniuko mintis, apglėbė jį per pečius.

- Neverta spėlioti, Džeikai, - tarė jis. - Kad ir kas čia nutiko, tai buvo labai seniai. - Jis parodė ranka. - Tenai tikriausiai buvo užtvaras gyvuliams. Dabar iš žolės kyšo vien keli kuolai.

- Pasaulis pasislinko, tiesa?

Rolandas linktelėjo.

- O žmonės kaip? Manai, persikėlė į miestą?

- Kai kurie galėjo, - atsakė Šaulys. - Kiti laikosi čionai.

- Ką? - Siuzana atsigręžė sunerimusi.

Rolandas linktelėjo.

- Mus seka jau pora dienų. Šiose apleistose lūšnose glaudžiasi nedaug žmonių, vienas kitas, daugiau bus tada, kai priartėsime prie civilizacijos. - Jis patylėjo. - Tiksliau, vietos, kur kadaise buvo civilizacija.

- Kaip sužinojai, kad jie čia? - paklausė Džeikas.

- Užuodžiau. Pastebėjo kelis daržiukus, paslėptus už piktžolių juostos. Vienoje giraitėje sukosi malūnas. Ir šiaip nuojauta... šešėlis, užstojąs saulę. Jūs ir patys netrukus to išmoksite.

- Kaip manai, jie pavojingi? - paklausė Siuzana. Būrelis artinosi prie didelio aplūžusio statinio, sandėlio arba apleistos turgaus halės. Ir moteris neramiai tyrinėjo jį, uždėjusi ranką ant diržo su revolveriu.

- Ar nepažįstamas šuva kąs? - mįslingai ištarė Šaulys.

- Kaip tai suprasti? - paklausė Edis. - Nekenčiu, kai imi malti tą dzenbudistinį mėšlą, Rolandai.

- Tai reiškia, nežinau, - paaiškino Šaulys. - O kas tas Dzen Budistas? Ar jis protingas kaip aš?

Edis ilgai ilgai žiūrėjo į Šaulį, kol suprato, kad čia dar vienas retas pokštas.

- Aha, - leptelėjo jis ir pamatė, kaip Rolando lūpų kamputyje virpteli šypsena. Jis ėmė stumti Siuzanos ratukus, ir staiga kažką pastebėjo akies kampeliu.

- Džeikai! - šūktelėjo jis. - Atrodo, turi draugų!

Džeikas atsigręžė ir išsišiepė nuo ausies iki ausies. Už keturiasdešimties pėdų energingai šlubčiojo liesas plepetūnas, uostinėdamas žolės kupstus palei Didįjį traktą.

3

Po kelių valandų Rolandas visus sustabdė ir liepė pasiruošti.

- Kam? - paklausė Edis.

Rolandas pažvelgė į jį.

- Bet kam.

Buvo apie tris po pietų. Jie stovėjo toje vietoje, kur Didysis traktas kryžiavosi su ilgu kauburiu, einančiu per lygumą nelyginant raukšlė didžiausioje pasaulyje lovoje. Apačioje plytėjo pirma tikra gyvenvietė šiame pasaulyje. Ji atrodė tuščia, bet Edis nespėjo pamiršti pokalbio ryte. Ir Šaulio klausimas - “Ar nepažįstamas šuva kąs?” - nebeatrodė toks

dzenbudistiškas.

- Džeikai?

- Kas?

Edis parodė smakru į "Riugerį", kyšantį iš Džeiko džinsų (laimė, įsidėjo eidamas iš namų dar vieną porą) juosmens.

- Nenori, kad paneščiau?

Džeikas žvilgtelėjo į Rolandą. Tas patraukė pečiais lyg sakydamas: *Kaip nori*.

- Gerai, - sutiko berniukas ir padavė ginklą. Tada nusimetė kuprinę, pasikuitė joje ir ištraukė užtaisytą apkabą. Prisiminė, kaip kišo ranką už tėvo dokumentų stalčiuje, kaip traukė revolverį, tačiau viskas atrodė nutikę baisiai seniai. Dabar gyvenimas Niujorke ir Paiperio mokyklos mokinio karjera atrodė toli kaip žiūrint pro kitą teleskopo galą.

Edis paėmė apkabą, patikrino, įstatė į vietą ir patikrino saugiklį, o tada užsikišo pistoletą už savo diržo.

- Įdėmiai klausykitės ir būkite atidūs, - tarė Rolandas. - Jeigu miestelyje rasime gyventojų, jie greičiausiai bus seni ir labiau išsigandę mūsų negu mes jų. Jaunesni miestelėnai seniausiai bus iškeliavę iš čia. Mažai tikėtina, jog senbuviai turės šaunamųjų ginklų - mūsų ginklai gali būti pirmi tikri ginklai, kuriuos jie pamatys tikrovėje, o ne piešinyje. Jokių grėsmingų judesių. Ir pagrindinė taisyklė: kalbėkite tik tada, kai į jus kreipsis.

- O lankai ir strėlės? - pasidomėjo Siuzana.

- Taip, gali turėti. Kaip ir kuokų su ietimis.

- Nepamirškime akmenų, - įsiterpė Edis, žvelgdamas į medinių namų virtinę. Miestelis atrodė apleistas, bet kas žino? - Jeigu neturi, bet kada gali išsilupti iš grindinio.

- Visuomet atsiras išeitis, - pritarė Šaulys, - bet patys į problemas nelendame - aišku?

Visi linktelėjo.

- Galbūt lengviau jį apeiti? - pasiūlė Siuzana.

Rolandas linktelėjo, nenuleisdamas akių nuo miesto. Jo

centre Didysis traktas kirtosi su kitu keliu; apgriuvę pastatai priminė taikinį galingo šautuvo teleskopiniame taikiklyje.

- Lengviau, bet mes to nedarysime. Apeidinėti lengvai įprantama. Visad geriau eiti tiesiai, nebent yra akivaizdi priežastis ieškoti kito kelio. Nieko panašaus čia nematau. Gal ir gerai, jeigu rasime žmonių. Paplepėsime.

Siuzana pastebėjo, jog Rolandas pasikeitė, ir ne vien todėl, kad nutilo erzinantys balsai jo galvoje. *Štai kaip jis atrodė, kai dalyvavo mūšiuose, vedė vyrus ir prie savęs turėjo senus draugus*, pagalvojo ji. *Toks jis buvo prieš tai, kai pasaulis pasislinko ir jis pasislinko kartu su juo, persekiodamas tą Valterį. Toks buvo prieš tai, kai Didžioji Tuštuma privertė jį užsisklęsti ir pavertė keistuoliu.*

- Gal jie žinos, kas ten dunda, - pastebėjo Džeikas.

Rolandas vėl linktelėjo:

- Bet kokia informacija, ypač apie miestą, mums bus naudinga, tačiau neverta daug svarstyti apie žmones, kurių miestelyje gali ir nebūti.

- O žinai, - tarė Siuzana, - aš jais dėta nesirodyčiau, jeigu pamatyčiau tokius, kaip mes. Keturi žmonės, trys iš jų ginkluoti. Mes panašūs į tuos atmatas, apie kuriuos pasakojai mums, Rolandai... kaip jie vadinasi?

- Grobuonys. - Jis uždėjo ranką ant sandalmedžio rankenos ir ištraukė per pirštą. - Dar negimė toks grobuonis, kuris galėtų nešiotis revolverį. Jeigu mieste bus senų žmonių, jie viską supras. Keliaujam.

Džeikas atsigręžė į išsitiesusį ant kelio ir įkišusį nosį tarp priekinių letenų plepetūną.

- Oi! - šūktelėjo Džeikas.

- Oi! - pakartojo plepetūnas ir tuoj pašoko ant kojų.

Keliauninkai pradėjo leistis nuo kalvelės, žvėrelis nurisnojo pridurmui.

4

Miestelio pakraštyje juodavo du sudeginti namai; šiaip

gyvenvietė atrodė neliesta, tik apdulkėjusi. Jie praėjo arklides, priešais, dešinėje kelio pusėje, rado kažką panašaus į turgavietę, tada atsidūrė pačiame mieste. Kelią juosė aptrupėjusių pastatų eilės. Pasitaikydavo vienas kitas skersgatvis. Kitas kelias, negrįstas ir beveik užžėlęs, vedė iš šiaurės rytų į pietvakarius.

Pažvelgusi į šiaurės rytus Siuzana pagalvojo: *Kadaise upe plaukė baržos, ir šito kelio gale yra prieplauka ar net mažas miestelis su saliūnais ir krautuvėlėmis. Paskutinė prekybos vieta, prieš baržoms įplaukiant į miestą. Šituo keliu dardėjo vežimai. Kada tai buvo?*

Sunku pasakyti, bet, iš visko sprendžiant, seniai.

Kažkur girgžtelėjo surūdijęs vyris. Kitur vėjas barškino langinę.

Priešais namus stovėjo turėklai arkliams pririšti, daugiausiai sulūžę. Kadaise palei namus ėjo šaligatviai iš lentų, dabar lentos buvo nurankiotos, tarpuose augo piktžolės. Kur ne kur išliko nublukusios iškabos, užrašytos anglų kalbos tarme, kurią Rolandas vadino žemąja kalba. MAISTAS IR GRŪDAI, skelbė viena. Žodis “maistas”, spėjo Siuzana, čia reiškė “pašarus”. Kaimynystėje ant iškabos buvo nutepliotas besiganantis buivolas, o užrašas skelbė: ILSĖKIS VALGYK GERK. Po juo suposi suveriamos durys.

- Čia gal saliūnas? - Siuzana nesuprato, kodėl kalba pakuždomis, bet normaliai kalbėti negalėjo. Būtų tas pat, kaip bandža groti polką per laidotuves.

- Buvo, - atsakė Rolandas ne pakuždomis, bet tyliau, susimąstęs. Džeikas ėjo greta jo nervingai dairydamasis. Už jų per dešimt žingsnių tipeno Oi. Tipeno sukiodamas galvą ir uostinėdamas pastatus.

Dabar ir Siuzana pajuto, kad juos kažkas stebi. Šaulys taikliai apibūdino tą jausmą: tarsi šešėlis krenta ant veido.

- Čia yra žmonių, ar ne? - sušnibždėjo ji.

Rolandas linktelėjo.

Šiaurinėje kryžkelės pusėje stovėjo dar vienas pastatas su iškaba: UŽEIGA. NOTAS. Be bažnyčios, kuri kilo tolė-

liau, tai buvo aukščiausias miestelio pastatas - trijų aukštų. Siuzana spėjo pastebėti viename lange suboluojant ovalą - veidas, kas daugiau. Jai norėjosi kuo greičiau dingti iš čia. Tačiau Rolandas žengė lėtai, ryžtingai... ir ji suprato, kodėl. Skubėjimas gali išduoti baimę ir tai, jog juos lengva paimti. Bet vis tiek...

Ties kryžkele susikertantys keliai išplatėjo į miesto aikštę, apžėlusią piktžolėmis. Centre stovėjo senas akmeninis stulpas, nuo kurio ant aprūdijusio lyno karojo metalinė dėžė.

Rolandas su Džeiku nuėjo prie stulpo. Edis nustūmė moterį su ratukais iš paskos. Žolės kuždėjosi su stipinais, vėjas kedeno garbaną ant jos skruosto. Kažkur priekyje sucypė vyriai ir su trenksmu užsivėrė langinės. Siuzana krūptelėjo ir nubraukė sruogą.

- Geriau jau paskubėtų, - pusbalsiu ištarė Edis. - Nugara pagaugais eina.

Siuzana linktelėjo. Ji apsidairė aikštėje ir beveik galėjo įsivaizduoti, kaip ši atrodė turgaus dieną: šaligatviai prisigrūdę žmonių, eina miesto ponių būrelis su dailiomis pintinaitėmis ant rankos, bet daugiausia krovikai ir prastai apsirengę baržininkai (nežinia kodėl, bet dėl baržų ji buvo tikra); per aikštę rieda vežimai, nuo negrįsto kelio kyla geltonų dulkių debesis, vežikai varo botagais arklius

(jaučius, ten jaučiai)

vieškeliu. Ji beveik matė tuos vežimus: dulkėtus brezentus, užtemptus ant medžiagos ryšulių, kituose - statinių piramides; matė jaučius, sukinkytus po du ir kantriai traukiančius, karpančius ausimis, kad nuvaikytų apie didžiules galvas zujančias muses. Girdėjo balsus, juoką, saliūne linksmai pianinu grojamą melodiją.

Lyg būčiau čia gyvenusi praeitame gyvenime, pagalvojo ji.

Šaulys pasilenkė prie užrašo ant stulpo.

- Didysis traktas, - perskaitė jis. - Ladas, šimtas ir šešios dešimtys ratų.

- Ratų? - nustebo Džeikas.
- Senoviškas matavimo vienetas.
- Ar esi girdėjęs apie Ladą? - paklausė Edis.
- Gal, - atsakė Šaulys. - Kai buvau visai mažas.
- "Ladas" rimuojasi su "vėzdas", - pasakė Edis, - negeras ženklas.

Džeikas tyrinėjo rytinę stulpo pusę.

- "Upės kelias." Raidės kažkokios keistos, bet taip parašyta.

Edis dirstelėjo į vakarinę stulpo pusę.

- O čia: "Džimtaunas, keturiasdešimt ratų". Ar ne ten gimęs Veinas Niutonas, Rolandai?

Rolandas pažiūrėjo nieko nesupratęs.

- Uuužsi-čiaupiu, - burbtelėjo Edis ir užvertė akis.

Pietvakarinėje aikštės pusėje stovėjo vienintelis akmeninis miestelio pastatas - žemas, purvinas kubas su grotuotais langais. Kažkas tarp miesto kalėjimo ir teismo rūmų, nutarė Siuzana. Pietuose ji buvo mačiusi panašių; kad dar nedidelė automobilių stovėjimo aikštelė priešais - neatskirtum. Kažkas buvo nutepliota skersai pastato sieną nublukusiais geltonais dažais. Ji perskaitė, bet nieko nesuprato ir noras kuo greičiau išsigauti iš miestelio dar labiau sustiprėjo. MAŽIAMS MIRTIS, buvo išvedžiota ant fasado.

- Rolandai! - Kai Šaulys atsisuko, ji parodė į grafiti užrašą. - Ką tai reiškia?

Rolandas perskaitė ir papurtė galvą.

- Nežinau.

Ji vėl apsižvalgė. Aikštė pasirodė mažesnė, pastatai tarsi pasviro ant jų.

- Gal geriau eikim iš čia?
- Tuoj. - Šaulys pasilenkė, iškrapštė akmenuką iš kelio sankasos. Pamėtęs kairėje rankoje jis pažvelgė į dėžę ant stulpo. Tada kilstelėjo ranką ir Siuzanai nespėjus susigaudyti, ką jis ketina daryti, sviedė akmenuką.
- Ne, Rolandai! - sušuko ji ir pati išsigando savo paklaikusio balso.

Bet ranka kaip visad Šaulio neapvylė ir akmuo dzingtelėjo į patį dėžės centrą. Viduje pasigirdo dantračių tratėjimas, vienoje pusėje išlindo žalia vėliavėlė. Kai ji atsistojo į savo vietą, suskambo varpelis. Ant vėliavėlės juodomis didelėmis raidėmis buvo užrašyta: EITI.

- Tegu mane susuka, - aiktelėjo Edis. - Čiagi sumautas šviesoforas. Jeigu pataikysi dar kartą, lieps sustoti?

- Mes nebe vieni, - tyliai burbtelėjo Šaulys ir parodė į namą, kurį Siuzana mintyse pakrikštijo teismu. Akmeniniais laiptais leidosi vyras ir moteris. *Laimėjai lėlytę, Rolandai,* pagalvojo Siuzana. - Jie senesni už patį dievulį.

Senis vilkėjo kombinezoną ir didžiulį šiaudinį sombrerą. Jis vedė senutę, uždėjęs ranką ant nuogo įdegusio peties. Moteris buvo užsidėjusi namų darbo skrybėlaitę, o kai priėjo arčiau, Siuzana suprato, kad ji akla ir kad akių šviesą prarado labai šiurpiomis aplinkybėmis. Ten, kur kadaise buvo jos akys, liko dvi randuotos akiduobės. Senutė atrodė išsigandusi ir susijaudinusi.

- Ar jie grobuonys, Si? - šūktelėjo ji gergždžiančiu, drebančiu balsu. - Dabar tu mus pražudysi, aš tau sakau!

- Nutilk, Merse, - atsakė tas. Kaip ir senė, jis kalbėjo su stipriu akcentu, kurį Siuzana vos pajėgė suprasti. - Ne grobuonys, ne šitie. Su jais pipiras, sakau tau - joks grobuonis nekeliauja su pipiru.

Nors ir akla, ji bandė išsiveržti iš senio glėbio. Nusikeikęs Si pastvėrė ją už rankos.

- Pabaik gi, Merse! Sakau, pabaik! Tu nugarmėsi ir pasidarysi sau galą, ma tave devynios!

- Mes nedarysim nieko bloga, - šūktelėjo Šaulys. Jis prakalbo Aukštąja Kalba, ir senio akys sužibo iš netikėtumo. Moteris atsigręžė, pasukdama veidą balso pusėn.

- Šaulys! - suriko senis. Jo balsas trukčiojo iš džiaugsmo. - Viešpatie! Taip ir žinojau! Žinojau!

Jis pasileido tekinas per aikštę, tempdamas su savimi ir senutę. Toji bejėgiškai klupinėjo, o Siuzana laukė, kada ji neišvengiamai išsities ant žemės. Bet pirmas griuvo vyras,

suklupo ant kelių, o Mersė žnektelėjo šalia ant kietų Didžiojo trakto akmenų.

5

Džeikas pajuto kažką švelnaus prie blauzdos ir pažvelgė žemyn. Oi susirangė prie jo ir atrodė sunerimęs labiau nei paprastai. Džeikas pasilenkė ir atsargiai paglostė žvėrelio galvą, tiek norėdamas nuraminti, tiek pats nusiraminti. Oi kailiukas buvo šilkinis, neįtikėtinai minkštas. Bijojo, kad plepetūnas pabėgs, bet tas tik pakėlė galvą, lyžtelėjo delną ir vėl sužiuro į porelę. Senis ne itin sėkmingai bandė pastatyti moterį ant kojų. Toji sukiojo galvą visiškai suglumusi.

Si nusidrėskė delnus į akmenis, bet nepastebėjo kraujo, tad palikęs Mersę sėdinčią nusitraukė sombrerą ir prispaudė jį prie krūtinės. Džeikui skrybėlė priminė pintinę.

- Būk pasveikintas, šauly! - sušuko senis. - Labai džiaugiuosi! Jau maniau, kad žemėje jūsų nebeliko, tikrai!

- Dėkui už pasveikinimą, - Aukštąja kalba tęsė Šaulys. Jis atsargiai suėmė moterį už parankių. Ta aiktelėjo, bet leidosi pastatoma. - Užsidėk skrybėlę, senoli. Saulė karšta.

Senis užsivožė sombrerą ir liko stovėti, nenuleisdamas nuo Rolando tviskančių akių. Po minutės Džeikas suprato, ko jos taip blizga - Si verkė.

- Šaulys! Sakiau tau, Merse! Mačiau šaudančią geležį, sakiau tau!

- Ne grobuonys? - pakartojo senė lyg negalėdama patikėti. - Tu įsitikinęs, kad jie ne grobuonys?

Rolandas atsigręžė į Edį.

- Patikrink saugiklį ir duok jai Džeiko revolverį.

Edis išsitraukė “Riugerį”, patikrino ir nedrąsiai įdėjo į neregės rankas. Moteris vos jo neišmetė, po to stebėdamasi apčiupinėjo. Po valandėlės ji pasisuko veidu į senį.

- Ginklas! - sušnibždėjo. - Šventoji skrybėlė!

- Ai, tikrai kažkoks, - atsakė senis vangiai paimdamas revolverį iš jos ir atiduodamas Edžiui, - o štai šaulys turi

tikrą, dar vieną tokį turi moteris. Jos oda ruda, kaip Garlano žmonių, pasak tėvo.

Oi amtelėjo. Džeikas atsisukęs pamatė gatve artėjančius penkis ar šešis miestelėnus. Kaip Si ir Mersė, visi buvo seni, o viena, senė su lazdele, priminė raganą. Kai jie prisiartino, berniukas pamatė, kad du iš jų yra identiški dvyniai. Ant namie austų marškinių apykaklių krito baltutėliai plaukai. Jų oda buvo balta it puikus linas, o akys - rausvos. Albinosai, susigriebė jis.

Senė, pasirodo, buvo miestelio galva. Ji prikrypavo prie Rolando grupelės, skvarbiai tyrinėdama žaliomis kaip smaragdas akutėmis. Bedantė burna buvo giliai įsmegusi. Senos skaros kraštas plaikstėsi vėjyje. Ji nusitaikė žvilgsniu į Rolandą.

- Sveikas, šauly! Sveikas atvykęs! - Senė kalbėjo Aukštąja kalba, tačiau Džeikas suprato kiekvieną žodį kaip Edis ir Siuzana, nors jo gimtajame pasaulyje, greičiausiai, tai būtų tik garsų kratinys. - Būk pasveikintas Upės Perkėloje!

Šaulys nusiėmė skrybėlę ir nusilenkė jai, tris kartus paliesdamas gerklę sužalotąja ranka.

- Dėkoju, senoji motin.

Senutė nusijuokė, ir Edis staiga suprato, kad Rolandas vienu žodžiu pajuokavo ir pasakė komplimentą. Tai, ką visai neseniai pagalvojo Siuzana, atėjo ir jam į galvą: *Štai koks jis buvo... ir kaip jis elgėsi. Kadaise.*

- Kad ir šaulys esi, po drabužiais - tik dar vienas kvailas vyras, - pereidama į žemąją šneką atsakė senutė.

Rolandas dar kartą nusilenkė:

- Grožis visuomet paverčia mane kvailiu, motin.

Senutė vos nesprogo juoku. Oi prisiglaudė prie Džeiko kojos. Vienas iš albinosų dvynių puolė gaudyti iš suplyšusių klumpių virstančios senutės, tačiau ši pati atgavo pusiausvyrą ir didingai jį sulaikė. Albinosas atsitraukė.

- Ar į žygį išsiruošei, šauly? - Jos žalios akutės, regis, gręžė kiaurai, o bedantė burna judėjo kaip stalčius.

- Aha, - atsakė Rolandas. - Mes ieškome Tamsiojo Bokšto.

Kiti miestelėnai nustebo, bet senė atšoko ir nubraižė ore nuo blogos akies sergintį ženklą. Ne jų pusėn, o į pietryčius, palei Spindulį.

- Man skaudu tai girdėti! - sušuko ji. - Nė vienas, išėjęs jo ieškoti, dar negrįžo! Taip pasakojo mano senelis ir prosenelis! Nė vienas!

- *Ka*, - ramiai ištarė Šaulys, lyg tai viską paaiškintų, ir, pradėjo suprasti Džeikas, Rolandui tai iš tikro buvo atsakymas, kuriuo jis tikėjo.

- Aha, - sutiko senė, - juodo šuns *ka*! Ką gi, daryk, kaip esi pašauktas, gyvenk kelyje ir mirk, kai išeisi į laukymę. Ar lauši duonos su mumis prieš keliaudamas toliau, šauly? Tu ir tavo riteriai?

Rolandas vėl nusilenkė.

- Jau seniai nelaužėme duonos su kuo nors kitu, ne tarpusavyje, senoji motin. Ilgai nepasiliksime, bet taip - valgysime jūsų maistą su padėka ir malonumu.

Senė atsisuko į kitus. Ir prabilo užsikirtinėdama. Tačiau ne jos balsas, o žodžiai privertė Džeiką pašiurpti:

- Žiū, balta sugrįžo! Po blogio laikų vėl grįžta balta! Būkite geros širdies ir iškelkite galvas, nes gimėte pačiu laiku, kai *ka* ratas vėl ima suktis!

6

Ta senė, visų vadinama tetule Talita, nuvedė juos pro miesto bažnyčią su pakrypusiu bokštu (lenta ant apleistos pievelės skelbė, jog ten "Viešpaties kraujo bažnyčia"). Ant iškabos žaliais išblukusiais dažais buvo iškeverzota: MIRTIS ŽILIAMS.

Ji pravedė juos pro apgriautą bažnyčią, klibikščiuodama taku tarp suskilusių ir apverstų klauptų, laipteliais į virtuvę, kuri taip skyrėsi nuo viso kito, kad Siuzana net sumirksėjo iš netikėtumo. Viskas joje buvo tvarkinga kaip

vaistinėje. Senos grindys blausiai tviskėjo skrupulingai įteptos alyva. Vieną kampą užėmė juoda viryklė. Ji buvo nepriekaištingai švari, šalia tvarkingai sukrauta sausų pliauskų rietuvė.

Prie jų prisijungė dar trys pagyvenę miestiečiai, dvi moterys ir vyras, atšlubčiojęs su ramentu bei medine koja. Dvi moterys pripuolė prie bufeto ir ėmėsi ruošos, trečioji atidarė ugniakurą, įkišo ilgą sieros degtuką uždegti jau sukrautas malkas, o ketvirtoji nusileido siaurais laipteliais į rūsį. Tetulė Talita tuo metu palydėjo svečius į erdvią patalpą už bažnyčios. Ten parodė lazda į du stalus, saugomus po švaria, nors ir apiplyšusia staltiese, ir broliai albinosai tuoj pribėgę ėmė prie jų pūkšti.

- Einam, Džeikai, padėsime, - pasakė Edis.

- Ne! - iš karto sudraudė tetulė Talita. - Gal mes ir seniai, bet pagalbos nereikia! Dar nereikia, jaunikli!

- Palik juos ramybėje, - pasakė Rolandas.

- Patrūks seni kvailiai, - burbtelėjo Edis, eidamas su kitais.

Siuzana aiktelėjo, kai Edis iškėlė ją iš ratukų ir įnešė pro užpakalines duris. Jie atsidūrė nuostabioje pievelėje su visomis spalvomis mirgančiomis gėlėmis minkštoje žalioje žolėje. Kai kurios jai buvo matytos, kaip kad serenčiai, zinijos, kardeliai, tačiau daugiau buvo visai nepažįstamų. Ant vieno žiedo skaisčiai žydrais žiedlapiais netoliese nutūpė vapsva. Žiedas staiga užsivėrė ir stipriai susispaudė.

- Oho! - ištarė aplinkui dairydamasis Edis. - Rojaus sodai!

Si paaiškino:

- Tai vienintelė vieta, kurią stengiamės išlaikyti tokią, kokia buvo prieš pasauliui pajudant. Ir saugome nuo pravažiuojančiųjų akių, nuo mažių, žilių, grobuonių. Jie sudegintų sužinoję... ir nužudytų mus, kad saugome šią vietą. Jie nekenčia visko, kas gražu... visi. Tai vienintelis dalykas, kas juos sieja.

Neregė patraukė jį už rankos tildydama.

- Tiesa, paskutiniu metu jie pasirodo rečiau, - tarė senis su medine koja. - Laikosi arčiau miesto. Matyt, gauna ten visko, ko reikia.

Dvyniai vargo su stalu. Viena moteriškė sekė jiems pridurmui ir ragino greičiau duoti jai kelią. Abiejose rankose ji laikė po žarsteklį.

- Sėskis, šauly! - paragino tetulė Talita, mosteldama į pievelę. - Visi prisėskite!

Siuzana užuodė šimtus besimaišančių aromatų, kurie svaigino, gundė. Ji jautėsi kaip sapne, negalėjo patikėti, jog už apgriuvusio negyvo miestelio fasado slepiasi šitoks rojaus kraštelis.

Pasirodė moteris su taurių pilnu padėklu. Jie tviskėjo saulėje it krištolas, buvo švarūs, nors ir skirtingi. Ji priėjo su padėklu prie Rolando, po to prie tetulės Talitos, Edžio, Siuzanos ir galiausiai Džeiko. Kai kiekvienas pasiėmė po stiklą, antroji moteris pripylė tamsiai auksinio gėrimo.

Rolandas pasilenkė prie berniuko, kuris sėdėjo prie ryškiai žalių gėlių lysvės su Oi pašonėje, ir pakuždėjo:

- Tik paragauk iš mandagumo, Džeikai, nes teks tave išnešti iš miesto. Čia *grafas*, stiprus obuolių alus.

Vaikas linktelėjo.

Talita pakėlė savo taurę, Rolandas pakėlė savo ir visi kiti pasielgė taip pat.

- O kaip kiti? - šnipštelėjo Edis Rolandui.

- Jie bus aptarnauti po tosto. Dabar patylėk.

- Ar pagerbsi mus savo žodžiu, šauly? - paklausė tetulė Talita.

Rolandas atsistojo pakėlęs taurę, susimąstęs palenkė galvą. Upės Perkėlos gyventojai žiūrėjo jį pagarbiai ir, pastebėjo Džeikas, šiek tiek nusigandę. Po kurio laiko jis pakėlė galvą.

- Siūlau išgerti už žemę ir dienas, kurios praėjo. - Rolandas kalbėjo prikimęs, drebantis balsas išdavė jaudulį. - Siūlau išgerti už pilnatvę, kuri buvo, ir iškeliavusius draugus. Už gerą kompaniją ir svetingumą. Ar pamatysime tai

kada nors, senoji motin?

Ašaros ritosi per raukšlėtus jos skruostus, bet Talita plačiai nusišypsojo... ir akimirką vėl tapo jauna. Džeikas žiūrėjo į ją nustebęs ir jausdamas nelauktą džiaugsmą. Pirmą kartą nuo tada, kai Edis įtraukė jį pro duris, pajuto iš atminties nykstant durų sergėtojo šešėlį.

- Ai, šauly, - ištarė ji, - gerai pasakyta! Tegu dievai mums padeda! - Talita užsivertė taurę ir išgėrė. Kai jos taurė liko tuščia, Rolandas ištuštino savąją. Edis ir Siuzana taip pat atsigėrė, bet ne ligi dugno.

Džeikas paragavo ir nustebo, kad alus jam patinka. Buvo ne kartus, kaip tikėjosi, o saldžiarūgštis lyg sidras. Bet vieno gurkšnio užteko įvertinti jo stiprumą, ir vaikas pastatė taurę į šalį. Oi pauostė, atsitraukė ir įbedė nosį į Džeiko kulkšnį.

Upės Perkėlos gyventojai - paskutinė senbuvių saujelė - plojo. Dauguma, kaip tetulė Talita, atvirai verkė. Tada buvo išdalintos likusios taurės. Prasidėjo puota - puiki puota po šviesiu prerijų dangumi.

7

Edžiui maistas, kurį valgė tą dieną, pasirodė gardesnis už viską, ką jam teko valgyti po mistinių savo vaikystės gimtadienių, kai mama pasistengdavo pagaminti viską, ką jis mėgo labiausiai: mėsos kepsnį su keptomis bulvytėmis ir kukurūzo burbuole ant smeigtukų, šokoladinį tortą su vaniliniais ledais.

Patiekalų įvairovė, sukrauta priešais juos (ypač po kelių mėnesių, kai jie mito vien vėžiagyviais, elniena ir karstelėjusiais lapais, kurių surasdavo Rolandas), buvo viena iš malonumo priežasčių, bet ne vienintelė; Edis pastebėjo, kad berniukas šlamščia su ne mažesniu apetitu (protarpiais numesdamas kąsnelį ir plepetūnui), nors neišbuvo čia ir savaitės.

Juos vaišino mėsos troškiniu (tirštame daržovių padaže plaukiojo dideli buivolo mėsos gabalai), šviežiai keptais sau-

sainiais, šviežiu sviestu ir lapų, kurie priminė špinatus, salotomis. Edis niekad per daug nemėgo žalumynų, bet paragavęs vieną šaukštą prisikrovė daugiau; organizmas tiesiog šaukėsi vitaminų. Siuzana, matė jis, taip pat kelis sykius pakartojo. Keturiese jie ištuštino tris tų salotų dubenis.

Po pietų moterys ir dvyniai nurinko indus, po to sugrįžo su dviem didelėmis baltomis pyrago lėkštėmis ir plaktos grietinėlės dubeniu. Nuo pyrago sklido toks aromatas, jog Edis pasijuto kaip devintame danguje.

- Deja, grietinėlė tik buivolių, - apgailestaudama tarė tetulė Talita. - Karvių nebeturime - paskutinė nugaišo prieš trisdešimt metų. Buivolių grietinėlė ne pati geriausia, bet vis geriau negu nieko!

Pyragas - su mėlynių įdaru. Edžiui pasirodė, kad jis neprilygsta jokiam naminiam pyragui, kokį buvo galima gauti jo laikais. Jis suraitė tris gabalus, atsilošė ir atsirūgo, nespėjęs prisidengti burnos.

- Girdėjau! - šūktelėjo Mersė, neregė. - Kažkas padėkojo virėjui, tetule!

- Aha, - nusijuokė Talita, - tikrai.

Bet moterys vėl nešė padėklus. Viena su garuojančiu ąsočiu, kita - su storasieniais moliniais puodeliais.

Tetulė Talita sėdėjo stalo gale, pasisodinusi Rolandą iš dešinės. Šaulys pasilenkė ir sušnibždėjo kažką į ausį. Senutė pasiklausė, surimtėjo ir linktelėjo.

- Si, Bili ir Tili, - kreipėsi ji. - Jūs trys liekate. Mes turime pasišnekėti su šaunia šaulio kompanija, nes dar šiandien jie turi iškeliauti. Visi kiti kavą išgersite virtuvėje, ir nebambėkite. Nepamirškite gerų manierų!

Bilis ir Tilis, dvyniai albinosai, liko sėdėti stalo gale, kiti sustojo į vorą ir lėtai praėjo pro keliauninkus. Kiekvienas praeidamas paspausdavo Edžiui ir Siuzanai ranką, pabučiuodavo Džeiką į skruostą. Berniukas šypsojosi, nors, matė Edis, buvo gerokai suglumęs.

Prisiartinę prie Rolando jie atsiklaupdavo ir paliesdavo sandalmedžio rankeną, styrančią iš dėklo ant kairio šo-

no. Šaulys uždėdavo rankas jiems ant pečių ir pabučiuodavo į raukšlėtas kaktas. Mersė priėjo paskutinė; ji apglėbė Rolandą ir palaimino jo žandą šlapiu, garsiu bučkiu.

- Tegu dievai laimina ir saugo tave, šauly! O, kad galėčiau tave pamatyti!

- Kaip tu elgiesi, Merse! - griežtai sudraudė tetulė Talita, bet Šaulys pasilenkė prie aklos moters.

Jis švelniai, bet tvirtai suėmė jos rankas ir pakėlė prie savo veido.

- Pažiūrėk jomis, gražuole, - pasakė užsimerkdamas, kai jos raukšlėti ir artrito išsukioti pirštai atsargiai perbraukė per kaktą, skruostus, lūpas, smakrą.

- O, šauly! - ištarė Mersė, pakėlusi nereges akiduobes į žydras šaulio akis. - Gerai tave matau! Geras tavo veidas, bet susirūpinęs ir labai liūdnas. Bijau dėl tavęs ir tavo draugų.

- Toks mūsų likimas, ar ne? - paklausė jis ir švelniai pabučiavo lygią kaktą.

- Aha, toks likimas. Mūsų visų. Dėkoju už bučinį, šauly. Iš pačios širdies tau dėkoju.

- Eik jau, Merse, - tyliai paragino tetulė. - Kava aušta.

Mersė atsistojo. Senis su medine koja uždėjo jos ranką sau ant juosmens. Moteris įsikibo ir pamojavusi Rolandui leidosi išlydima.

Edis nusibraukė sudrėkusias akis.

- Kas ją apakino? - paklausė jis.

- Grobuonys, - atsakė tetulė Talita. - Išdegino su įkaitintu žymekliu. Nes labai šelmiškai žiūrėjo. Tai buvo prieš dvidešimt penkerius metus. O dabar gerkite kavą, visi. Net karšta ji bjauri, o ataušusi primena purvą.

Edis pakėlė puodelį ir paragavo. Na, purvu pavadinti gal ir per žiauru, bet kava tikrai ne "Blu Mauntain" rūšies.

Siuzana gurkštelėjo ir nustebusi pakėlė akis:

- Juk čia cikorija!

Talita žvilgtelėjo į ją.

- Ne cikorija, o dokis*... Mes geriame jį nuo tada, kai

*Dokis - autoriaus išgalvotas pavadinimas.

ta moteris mane prakeikė, o prakeiksmas senų seniausiai nuimtas.

- Tai kiekgi jums metų? - netikėtai paklausė Džeikas.

Tetulė Talita nustebusi pažvelgė į jį ir nusijuokė.

- Tiesą sakant, vaikine, neprisimenu. Kadaise šioje vietoje švenčiau savo aštuoniasdešimtmetį, bet prie stalo sėdėjo per penkiasdešimt žmonių, o Mersė dar tebeturėjo akis. - Jos žvilgsnis nukrito į plepetūną prie Džeiko kojų. Oi nepatraukė nosies nuo Džeiko kojos, tik pakėlė auksinę akį į senutę. - Plepetūnas, kad tave smala! Kaip seniai nesu mačiusi plepetūno mieste... jie jau spėjo pamiršti tuos laikus, kai vaikščiojo su žmonėmis.

Vienas albinosas pasilenkė paglostyti Oi. Žvėrelis išsisuko nuo jo rankos.

- Kadaise jie sergėjo avis, - pasakė Bilis (o gal Tilis) Džeikui. - Ar žinojai, jaunikaiti?

Džeikas papurtė galvą.

- Ar jis kalba? - toliau klausinėjo albinosas. - Seniau kai kurie mokėjo.

- Taip, kalba. - Berniukas pažvelgė į plepetūną, kuris grįžo prie jo kojos, vos tik senukas atitraukė ranką. - Pasakyk savo vardą, Oi.

Oi tik įsmeigė į jį akutes.

- Oi! - paragino Džeikas, bet gyvūnėlis tylėjo. Berniukas pasižiūrėjo į tetulę Talitą ir dvynius. - Na, jis kalba... kai pats nori.

- Tas vaikas atrodo ne iš šito pasaulio, - pasakė Talita Šauliui. - Drabužiai neregėti... ir akys keistos.

- Jis čia neseniai. - Rolandas nusišypsojo Džeikui, tas atsakė šypsena. - Po mėnesio kito niekam nekris į akis.

- O? Abejoju, dievaži. Tai iš kur jis?

- Iš toli, - atsakė Šaulys. - Labai toli.

Ji linktelėjo.

- O kada jis grįš atgal?

- Niekada, - įsiterpė Džeikas. - Dabar mano namai čia.

- Bijok dievų, sūneli, - atsakė senutė, - nes saulė lei-

džiasi ant šito pasaulio. Jis pražus amžiams.

Tai išgirdusi Siuzana neramiai pasimuistė, viena ranka palietė pilvą, lyg pajutusi kažką negero skrandyje.

- Siuze? - paklausė Edis. - Kas nors negerai?

Ji pamėgino nusišypsoti. Nepavyko, atrodė, kad laikinai apleido įprasta savitvarda ir pasitikėjimas savimi.

- Viskas tvarkoj. Žąsis perėjo per mano kapą, tik tiek.

Tetulė Talita ilgai, tiriančiai į ją pasižiūrėjo... ir nusišypsojo.

- "Žąsis perėjo per kapą", cha! Seniai negirdėjau šito posakio.

- Mano tėtis jį nuolat kartodavo, - nusišypsojo Siuzana Edžiui. - Bet kokiu atveju, viskas praėjo. Man gerai.

- Ką žinote apie miestą ir žemes iki jo? - gurkštelėjęs kavos paklausė Šaulys. - Ar ten gyvena grobuonys? O kas tie kiti? Mažiai ir žiliai?

Tetulė Talita giliai atsiduso.

8

- Papasakočiau tau daugiau, šauly, bet mažai ką žinome. Viena pasakysiu: tas miestas yra bloga vieta, ypač šitam jaunikaičiui. Kiekvienam jaunuoliui. Ar negalite padaryti lanko?

Rolandas pakėlė galvą ir nužvelgė debesis palei Spindulį. Pažįstamo debesų rašto šitose dangaus platybėse, tekančio kaip upė, nebuvo galima nematyti.

- Gal ir galime, - lyg nenoromis atsakė po kurio laiko. - Galėtume apeiti Ladą iš pietvakarių ir vėl grįžti prie Spindulio kitoje pusėje.

- Tai jūs einate Spinduliu. Taip ir maniau, - tarė senutė.

Edis dėjo į miestą daug vilčių, tikėjosi tenai rasti pagalbą: paliktų daiktų, kurie palengvins jų kelionę, ar net žmonių, kurie papasakos apie Tamsųjį Bokštą ir ką tenai reikės

nuveikti. Žilius, pavyzdžiui, jis įsivaizdavo kaip senus išmintingus elfus.

Tiktai būgnai dundėjo šiurpiai, primindami jam šimtus prastų filmų apie džiungles (kuriuos žiūrėjo kartu su broliu, pasistatę tarp savęs dubenį spragintų kukurūzų), kur ekspedicijos aptinka nuostabius sugriuvusius miestus ir pamato, jog gyventojai degradavo iki kraugerių kanibalų. Bet miestas, kuris iš toli nepaprastai priminė Niujorką, negalėjo toks būti! Jeigu neras išmintingų elfų ir paliktų turtų, ten tikrai turėtų būti knygų; Rolandas pasakojo, koks brangus čia popierius, tačiau kiekvienas miestas, kuriame jam kada nors teko lankytis, *skendėjo* knygose. Gal jiems net pavyks rasti kokią nors transporto priemonę. Sakykim, džipą. Gal tai ir tuščios viltys, bet kai priekyje laukia tūkstančiai kvadratinių mylių nepažįstamo krašto, kelios kvailos svajonės nekenkia, jeigu tik pakelia nuotaiką. O tai juk gali būti realybė, po šimts!

Jis prasižiojo pasidalinti savo mintimis, bet Džeikas aplenkė.

- Mes negalime eiti aplinkui, - pasakė jis ir nuraudo, kai visi atsisuko į jį. Oi krustelėjo prie jo kojos.

- Taip? Kodėl taip manai, gal malonėsi pasakyti? - paklausė tetulė Talita.

- Ar žinote ką nors apie traukinius? - paklausė Džeikas.

Stojo ilga tyla. Bilis ir Tilis neramiai susižvalgė. Tetulė nenuleido nuo vaiko įdėmaus žvilgsnio. Džeikas jį išlaikė.

- Apie vieną girdėjau, - atsakė ji. - Gal net mačiau. Tenai. - Ji parodė Sendo pusėn. - Labai seniai, kai dar buvau vaikas ir pasaulis nebuvo pasisukęs... ar bent jau ne taip toli, kaip dabar. Kalbi apie Bleiną, berniuk?

Džeikas sumirksėjo iš nuostabos.

- Taip! Bleiną! - Rolandas tyrinėjo vaiką.

- O iš kur tu žinai apie Vienbėgį Bleiną? - pasidomėjo tetulė Talita.

- Vienbėgį? - nustebo Džeikas.

- O, jis taip vadinasi. Iš kur žinai apie tą seną kelią?

Džeikas bejėgiškai dirstelėjo į Šaulį, po to vėl į senutę.

- Nežinau, ir kur.

Ir tai yra tiesa, staiga suprato Edis, *bet ne visa. Jis žino daugiau negu nori jai atskleisti... ir, manau, bijo.*

- Na, čia jau mūsų reikalai, - dalykiškai įsiterpė Šaulys. - Turite palikti tai mums, senoji motin.

- Aha, - skubiai pritarė ji. - Jūs pasitarsite. Geriau mums nežinoti.

- O kaip miestas? - sulaikė Rolandas. - Ką girdėjote apie Ladą?

- Dabar mažai, bet papasakosiu, ką žinau. - Ji įsipylė sau antrą kavos puodelį.

9

Daugiausiai pasakojo dvyniai, Bilis ir Tilis, pratęsdami vienas kito pasakojimą. Kada ne kada tetulė Talita ką nors pridurdavo arba pataisydavo, o dvyniai pagarbiai laukdavo, kol ji baigs. Si visai nešnekėjo; tyliai sėdėjo pasidėjęs neliestą kavą priešais ir pašė išlindusį iš skrybėlės šiaudą.

Rolandas netrukus suprato, kad jie išties mažai žino, net apie savo miestelio istoriją (ir visai nenustebo; šiais laikais prisiminimai greitai blėso ir net artima praeitis tarsi neegzistavo), tačiau tai, ką išgirdo, kėlė nerimą. Tai irgi nestebino.

Labai seniai, kai gyveno jų proprotėviai, Upės Perkėla buvo tokia, kaip ir įsivaizdavo Siuzana: prekybos taškas prie Didžiojo trakto, ne per daug klestintis miestelis, kur prekes daugiau mainė nei pardavinėjo. Miestelis bent jau teoriškai priklausė Upės baronijai, nors niekas nebuvo amžina, net tokios sąvokos, kaip baronija ir žemvaldija.

Tais laikais čia gyveno buivolų medžiotojai, nors verslas silpo - bandos sumažėjo ir baisiai išsigimė. Mėsa buvo valgoma, tačiau kieta ir karti. Ir vis dėlto Upės Perkėla, įsitai-

siusi tarp vietovės, paprastai vadinamos tiesiog Prieplauka, ir kaimelio Džimtauno, buvo smagi vietelė. Prie Didžiojo trakto, vos už šešių dienų kelio nuo miesto sausuma ir trijų - barža. "Nebent upė nusekdavo, - pasakė vienas iš dvynių. - Tada užtrukdavo ilgiau, o senelis pasakojo, jog pasitaikė, kad baržos susigrūsdavo upėje iki Tom Neko."

Senbuviai, žinoma, nieko nežinojo apie miesto įkūrėjus ir tai, kaip jie pastatė visus tuos bokštus ir smailes; tada gyveno Didieji Senoliai, ir jų istorija liko pamiršta giliausiuose praeities kloduose dar tada, kai tetulės Talitos proprosenelis buvo bamblys.

- Pastatai nesugriuvo, - pastebėjo Edis. - Įdomu, ar Didžiųjų Senolių mechanizmai tebeveikia?

- Galbūt, - atsakė vienas iš dvynių. - Bet, tokiu atveju, tenai nerasi jokio vyro ar moters, kuri dar žinotų, kaip juos paleisti... aš taip manau.

- Ne, - suskubo prieštarauti brolis, - vargu ar žiliai ir mažiai bus pamiršę. - Jis pažvelgė į Edį. - Mūsų tėtis pasakojo, kad tame mieste kažkada buvo elektrinės žvakės. Kai kas sako, jog dalis jų tebedega.

- Įsivaizduoju, - susimąstęs ištarė Edis, o Siuzana po stalu niuktelėjo į jo koją.

- Taip, - pritarė antrasis albinosas. Jis kalbėjo rimtai, nepajutęs Edžio sarkazmo. - Nuspaudi mygtuką - o ji užsidega. Tokios nedeginančios žvakės su deglais arba indu aliejui. Taip pat girdėjau, kad labai seniai Šaunusis, nusikaltėlių karalius, pakilo į orą mechaniniu paukščiu. Bet vienas jo sparnas nulūžo, ir Šaunusis žuvo kaip Ikaras.

Siuzana prasižiojo:

- Jūs žinote Ikaro istoriją?

- Kaipgi, ponia, juk tas, su sparnais iš bičių vaško, - atsakė senukas, nustebęs, kad kam nors tai atrodo keista.

- Pasakos vaikams, - purkštelėjo tetulė Talita. - O kad tos žvakės iš tikro egzistuoja, galiu patvirtinti, nes pati mačiau jas maža mergaitė būdama. Retsykiais jos ir dabar

užsidega; patikimi žmonės pasakojo matą naktį, nors pati jau daugel metų nemačiau. Tik į orą dar nepakilo joks žmogus, netgi Didysis Senolis.

Bet mieste iš tiesų buvo įvairiausių mašinų įprastiems, o kartais - ir pavojingiems darbams. Daugelis iš jų galėjo tebeveikti, bet mieste nebuvo mokančių jas paleisti, todėl dvyniai tvirtino seniai jų nebegirdėję.

Tai galima pakeisti, pagalvojo Edis ir jo akys sužibo. *Jeigu, tarkim, pasirodys koks nors, šiek tiek apie techniką ir amžinąsias žvakes nusimanantis jaunuolis. Galbūt užteks rasti jungiklius. Tikrai, gali būti visai paprasta. Arba gal reikės pakeisti kelis saugiklius... tik pagalvokit, draugai ir kaimynai! Pakeiti pustuzinį 400 amperų saugiklių ir miestas nušvinta kaip per "Reno" šeštadienio fiestą!*

Siuzana bakstelėjusi alkūne paklausė, kas jam taip juokinga. Edis papurtė galvą ir pridėjo pirštą prie lūpų, pelnydamas piktą savo gyvenimo meilės žvilgsnį. O dvyniai pasakojo toliau, taip lengvai pratęsdami vienas kito žodžius, kaip gali tiktai daugelį metų kartu pragyvenę dvyniai.

Prieš keturias ar penkias kartas, pasakojo jie, miestas dar buvo tankiai gyvenamas ir civilizuotas, nors puikiais keliais, kuriuos Didieji Senoliai statė savaeigėms mašinoms, miestelėnai jau važinėjosi vežimais ir karietomis. Miestiečiai buvo geri manufaktūrininkai, todėl prekyba klestėjo ir prie upės, ir virš jos.

- Virš jos? - pasitikslino Rolandas.

- Tiltas per Sendą vis dar stovi, - paaiškino tetulė Talita. - Tiksliau, stovėjo prieš du dešimtmečius.

- Senasis Bilis Mafinas ir jo berniukas matė jį dar prieš dešimt, - savo trigrašį įkišo ir Si.

- Koks tiltas? - paklausė Šaulys.

- Toks ilgas, ant plieno lynų, - atsakė vienas iš brolių. - Kabo ore kaip kokio didelio voro tinklas. - Ir droviai pridūrė: - Norėčiau prieš mirtį dar kartą išvysti.

- Tikriausiai jau sugriuvęs, - burbtelėjo tetulė. - Ir gerai. Šėtono darbas. - Ji atsisuko į dvynius. - Papasakokite, kas

nutiko vėliau ir kodėl miestas toks pavojingas dabar. Nekalbant jau apie vaiduoklius, kurie ten gyvena, galiu prisiekti. Šitie žmonės nori iškeliauti dar šiandien.

10

Kita pasakojimo dalis buvo dar viena istorijos, kurią Rolandas iš Gileado ne kartą girdėjo ir pats išgyveno, versija. Fragmentiška ir nepilna, neabejotinai prikaišiota legendų ir fantazijų, iškreipta paskutinių, laikinų ir kryptingų, pasaulio permainų, ji galėjo būti pasakyta vienu sakiniu: *Kadaise egzistavo pasaulis, kurį žinojome, dabar pasaulis pasislinko.*

Šie Upės Perkėlos žmonės žinojo apie Gileadą ne daugiau, nei Rolandas apie Upės baroniją, ir Džono Farsono, atnešusio anarchiją į Rolando kraštą, vardas jiems nieko nereiškė, bet pasakojimas apie besikeičiantį pasaulį buvo panašus... per daug panašus, kad būtų sutapimas.

Prieš tris ar net keturis šimtus metų Garlane ar tolimoje šalyje, vardu Porla, kilo didžiulis pilietinis karas. Jo raibuliai lėtai ritosi į šalis, stumdami su savimi griūtį ir vaidus. Mažai kuri, gal net jokia, karalystė nepajėgė atlaikyti tų bangų, ir anarchija įžengė į šitą pasaulio kraštą taip pat tvirtai, kaip naktis po saulėlydžio. Buvo metas, kai žygiavo ištisos armijos; vienos puolė, kitos traukėsi, gerai nežinodamos, kokiu tikslu. Laikui bėgant jos suskilo į mažas grupeles, kurios degradavo iki plėšikų, arba grobuonių gaujų. Prekyba smuko, vėliau ir visai sužlugo. Keliauti pasidarė sunku, po to - pavojinga, o galiausiai tapo visai neįmanoma. Ryšys su miestu silpo ir visai nutrūko prieš šimtą dvidešimt metų.

Kaip šimtai kitų miestelių, pro kuriuos prajojo Rolandas (iš pradžių su Ketbertu ir kitais iš Gileado išvarytais šauliais, po to vienas, persekiodamas vyrą juodais drabužiais), Upės Perkėla buvo atkirstas ir paliktas gyventi iš savo išteklių.

Šioje vietoje Si atsistojo ir jau pirmieji žodžiai prikaustė keliauninkų dėmesį. Senis kalbėjo kimiu, apsigimusio pasakotojo balsu - iš tų šventų kvailių, kuriems nuo gimimo lemta painioti tiesą su fantazija, kad jos įsikūnytų svajonėse, tokiose pat nuostabiose, kaip voratinklio nėriniai, apkibę rasos brangakmeniais.

- Paskutinį kartą bajorijai duoklę siuntėme mano prosenelio laikais, - pasakė jis. - Dvidešimt šeši vyrai iškeliavo su kailių vežimu - tuo metu pinigų jau buvo sunku gauti, tad mokėjom, kuo galėjom. Kelionė buvo ilga ir pavojinga, beveik aštuoniasdešimt ratų, ir šeši vyrai negrįžo. Pusė žuvo nuo grobuonių, išsiruošusių į miestą, rankos; kita pusė - nuo ligų ar nelabojo žolės.

Kai pasiekė pilį, joje rado tik kovus ir juoduosius strazdus. Sienos buvo sugriuvusios, žolės žėlė kieme. Vakarų pusėje, laukuose, matyt, buvo didelis mūšis: bolavo kaulai, raudonavo šarvai, ir, kaip pasakojo mano tėvo senelis, kritusiųjų tenai žandikauliais tarsi rytų vėjas dejavo demonai. Kaimas už pilies buvo sudegintas iki pamatų, ant kuolų aplinkui sieną buvo pamauta dar tūkstantis kaukolių. Mūsų vyrai paliko kailius prie išlaužtų geležinių vartų, nes nė vienas nedrįso užeiti vidun, ir pasuko atgal. Dar dešimt mirė kelyje, tad iš dvidešimt šešių iškeliavusių grįžo tiktai dešimt, mano prosenelis - vienas iš jų... bet užsikrėtė grybeliu, kurio neatsikratė iki pat mirties. Kalbėjo, kad tai spindulinė liga. Nuo tada, šauly, niekas neišėjo iš miesto. Gyvenome patys sau.

Pamažu miestelėnai įprato prie grobuonių puldinėjimų, skambiu balsu toliau pasakojo Si. Buvo pastatyta sargyba. Kai pastebėdavo artėjant raitelius - dažniausiai pietryčių kryptimi, palei Spindulį, į nesibaigiantį karą Lade, miesto žmonės pasislėpdavo didelėje slėptuvėje, kurią įsirengė po bažnyčia. Sugriautų namų neatstatinėjo, kad nepritrauktų plėšikų. Retai kas ir stabtelėdavo. Prajodavo risčia su karo kirviais ant pečių, skubėjo į žudynes.

- Apie kokį karą kalbi? - paklausė Rolandas.

- Taip, - pridūrė Edis. - Ir koks čia dundenimas?

Dvyniai vėl prietaringai susižvalgė.

- Nieko nežinome apie dievo būgnus, - atsakė Si. - Niekas jų nematė, niekas nieko nežino...

O karas prasidėjo tarp grobuonių ir kitų atmatų, užpuolusių laisvą miesto amatininkų konfederaciją. Miesto žmonės nutarė kovoti, užuot leidę plėšikams siaubti, deginti jų krautuvėles ir likusius varyti į Didžiąją Tuštumą, kur tie galiausiai mirdavo. Keliolika metų jiems pavyko apginti Ladą nuo prastai organizuotų banditų, besiveržiančių per tiltą arba atplaukiančių barža.

- Miestelėnai naudojosi senoviniais ginklais, - pratęsė vienas iš dvynių, - ir nors jų buvo nedaug, grobuonys nepajėgė atsilaikyti prieš jų lankus, kuokas ir kovos kirvius.

- Nori pasakyti, miestiečiai turėjo pistoletų? - paklausė Edis.

Vienas iš albinosų linktelėjo.

- Pistoletų ir ne tik. Prietaisų, kurie svaidė ugnies kamuolius per mylią ar net toliau. Ir sprogstančią medžiagą. Kur kas galingesnę už dinamitą. Atmatos - dabar juos vadina žiliais, kaip jau tikriausiai žinote, - buvo bejėgiai, ir vienintelis dalykas, ko galėjo imtis, tai pradėti apgultį.

Iš esmės Ladas tapo paskutiniu pastarojo pasaulio prieglobsčiu. Išmintingiausi ir gudriausi po vieną ar du traukė į jį iš apylinkių. Prasigauti pro priešų užtvaras buvo geriausias proto išbandymas. Daugumą tų, kurie prasmukdavo į niekieno žemę beginkliai, sargybiniai įsileisdavo. Žinoma, pasitaikydavo norinčių pasipelnyti, ir tokius tuojau grūsdavo atgal, bet tie, kurie mokėjo kokį amatą (arba turėjo proto išmokti), galėjo pasilikti. Ypač buvo vertinami ūkininkai; pasakojama, jog kiekvienas didesnis Lado parkas buvo paverstas daržu. Kai miestas buvo atkirstas nuo kaimo, liko auginti maistą mieste arba badauti tarp stiklo bokštų ir metalo skersgatvių. Didieji Senoliai seniai išmirė, jų mechanizmai liko paslaptis, o tylūs stebuklai - nevalgomi.

Pamažu karo pobūdis keitėsi. Žiliai (jie taip vadinami daugiausia todėl, kad amžiumi buvo gerokai vyresni už

miestelėnus) įgavo jėgų persvarą. Miestiečiai irgi seno. Tačiau vis tiek buvo vadinami mažiais, kad ir seniausiai suaugę. Ir mažiai ilgainiui užmiršo, kaip naudotis ginklais, arba šie sugedo.

- Arba ir viena, ir kita, - pastebėjo Šaulys.

Prieš devyniasdešimt metų - Sį ir tetulė Talita matė savo akimis - pasirodė paskutinė atmatų armija. Tokia didelė, kad pirmieji prajojo Upės Perkėlą auštant, o paskutiniai - beveik saulei nusileidus. Tai buvo paskutinė šiuose kraštuose matyta armija, kuriai vadovavo neteisėtas princas, vardu Deividas Šaunusis, tas pats, kuris vėliau žuvo nukritęs iš dangaus. Jis suorganizavo visas plėšikų gaujas, besišlaistančias aplink miestą, žudydamas kiekvieną, jam pasipriešinusį. Šauniojo armija miestą pasiekė ne tiltu ir ne valtimi. Pasistatė pontoninį tiltą dvylika mylių žemiau ir puolė iš sparno.

- Nuo tada karas užgeso kaip ugnis krosnyje, - baigė tetulė Talita. - Mes vis nugirstame naujienų iš tų, kuriems pavyko išsigauti iš miesto. Dabar jų ne taip ir mažai, nes tilto, sako, niekas nebesaugo, o gaisras, manau, užgeso. Pačiame mieste žiliai su mažiais ir toliau pešasi, tik, man atrodo, jog Šauniojo pasekėjų, kurie tada perėjo pontoninį tiltą, palikuonys dabar yra tikrieji mažiai, nors ir vadinami žiliais. Tikrųjų miesto gyventojų palikuonys, ko gero, nė kiek ne jaunesni už mus, nors gali būti ir jaunesnių, kuriuos pritraukė seni pasakojimai ir kurie ieško išlikusių žinių. Šitos dvi priešiškos jėgos, šauly, niekaip negali susitaikyti, ir abi trokš šio jaunuolio, kurį vadini Edžiu. Jeigu ši tamsiaodė moteris yra vaisinga, jos nenužudys, nors kojos ir nukirstos. Paliks gimdyti vaikus, nes jų mažai, ir nors senosios ligos nyksta, naujagimiai gimsta keisti.

Siuzana krustelėjo, norėjo kažką sakyti, bet tik išgėrė kavos likučius ir vėl atsisėdo klausytis.

- Taip, abi pusės norės gauti šitą jaunuolį ir merginą, o štai dėl šito berniuko kils tikras karas.

Džeikas pasilenkė ir ėmė glostyti Oi kailiuką. Rolandas pastebėjo jo veido išraišką ir suprato, ką vaikas galvoja: dar

vienas praėjimas po kalnais, dar vieni lėtieji mutantai.

- Tave jie greičiausiai nužudys, - pasakė tetulė Talita, - nes esi šaulys, žmogus iš kito laiko ir erdvės, nei velnias, nei gegutė, jokios naudos kuriai nors pusei. Bet berniuką paims, išmokys kai ko, privers kai kuriuos dalykus pamiršti. Jie patys pamiršo, dėl ko kaunasi; pasaulis pasisuko. Dabar jie paprasčiausiai pjaunasi dundant tiems klaikiems būgnams. Kai kurie dar visai jauni, kai kurie - jau seniai tinkami tik supamajam krėslui kaip mes, bet visi kvaili ir gyvena, kad žudytų, o žudo, kad gyventų. - Ji patylėjo. - Dabar, kai išklausėte mus, senus plepius, gal geriau aplenksite miestą ir paliksite juos suryti vienas kitą?

Bet Šauliui nespėjus atsakyti Džeikas paklausė tvirtu balsu:

- O kaip Vienbėgis Bleinas? Papasakokite mums apie Bleiną ir inžinierių Bobą.

11

- Kokį inžinierių? - paklausė Edis, bet Džeikas nenuleido akių nuo senukų.

- Bėgis tenai, - pagaliau atsakė Si. Ir parodė upės link. - Tiktai vienas bėgis, užkeltas aukštai ant žmogaus darbo akmens, iš kokio padarytos Didžiųjų Senolių gatvės ir sienos, pylimo.

- Vienbėgis geležinkelis! - šūktelėjo Siuzana. - Vienbėgis traukinys Bleinas!

- Bleinas pavojingas, - sumurmėjo Džeikas.

Rolandas dirstelėjo į jį, bet nieko nepasakė.

- Ar traukinys dar važiuoja? - pasiteiravo Edis Si.

Senukas papurtė galvą. Atrodė susijaudinęs, neramus.

- Ne, ponaiti... bet mano, ir tetulės, laikais važiavo. Kai buvome žali, o karas mieste buvo pačiam įkarštyje. Prieš jį pamatydami pirma išgirsdavome garsą, šniokštimą kaip artinantis stipriai vasaros audrai su žaibais ir griaustiniu.

- Aha, - patvirtino tetulė Talita, paskendusi prisiminimuose.

- Ir tada pasirodydavo jis - vienbėgis traukinukas Bleinas, tviskantis saulėje kaip tavo revolverio kulkos, šauly. Kokių dviejų ratų ilgio. Žinau, kad neįtikėtina, gal taip ir nebuvo (nepamiršk, mes buvom dar šlapukai, viskas atrodė kitaip), bet ir dabar manau, kad buvo, nes vagonai nusitęsdavo iki paties horizonto. Žybt, ir pranykdavo, nespėdavai net gerai įsižiūrėti!

Kartais, blogu oru, kai dangus kabodavo pažeme, jis sušvilpdavo kaip harpija. Kartais išnirdavo naktį, skrosdamas tamsą ilgu baltu spinduliu, o tada pažadindavo savo kaukimu. Sakydavo, kad išgirdę tokį garsą pasaulio pabaigoje iš kapų prisikels numirėliai.

- Pasakyk jiems apie sprogimą, Si! - drebančiu iš pagarbios baimės balsu paprašė Tilis ar Bilis. - Papasakok apie kurtinantį sprogimą, kuris visuomet pasigirsdavo po to!

- Aš kaip tik artėju prie to, - truputį nepatenkintas atsakė Si. - Jam pravažiavus kelias sekundes būdavo tylu... kartais net minutę... tada POKŠT!.. Taip garsiai, kad sutirtėdavo lentos, nuo lentynų nukrisdavo puodeliai, kartais trūkdavo lango stiklai. Tiktai niekas niekad nematė ugnies ar sprogimo. Vaiduokliškas sprogimas, ir tiek.

Edis palietė Siuzanos petį, o kai ši atsigręžė, jis be garso ištarė du žodžius: *Garso barjeras*. Žinoma, tai nesąmonė, dar niekas nėra keliavęs traukiniu greičiau nei garsas, bet tai buvo vienintelis logiškas paaiškinimas.

Ji linktelėjo ir vėl atsisuko į Si.

- Tai vienintelė Didžiųjų Senolių mašina, kurią man teko matyti savo akimis, - tyliai ištarė jis. - Ir jeigu tai ne šėtono darbas, tada nėra jokio šėtono. Paskutinį kartą mačiau jį tą pavasarį, kai susituokėme su Merse. Nuo tada jau praėjo bemaž šešios dešimtys metų.

- Septynios, - pataisė tetulė Talita.

- Ir tas traukinys vykdavo į miestą, - padarė išdavą Rolandas. - Iš ten, iš kur mes ateiname... iš vakarų... iš miško.

- Aha, - staiga ištarė naujas balsas, - bet buvo ir kitas... kuris važiavo iš miesto... tas dar gali važiuoti.

12

Visi atsisuko. Prie gėlių klombos, tarp bažnyčios ir stalo stovėjo Mersė. Ji lėtai slinko jų balsų pusėn ištiesusi priešais save rankas.

Si nerangiai atsistojo ir nukurnėjo prie žmonos. Sugavo už rankos, Mersė apkabino jį per liemenį. Senukai stovėjo kaip seniausi pasaulyje jaunavedžiai.

- Tetulė liepė tau kavą gerti viduje! - piktinosi Si.

- Seniai ją išgėriau, - atkirto Mersė. - Ji karti, negaliu pakęsti. Be to... norėjau pasiklausyti pokalbio. - Ji bedė pirštą šaulio pusėn. - Norėjau girdėti jo balsą. Jis šviesus ir tyras.

- Maldauju atleidimo, tetule, - išsigandęs puolė atsiprašinėti Si. - Ji visuomet buvo kvaišelė, metai nepakeitė.

Tetulė Talita dirstelėjo į Rolandą. Jis nepastebimai linktelėjo.

- Leisk jai prisijungti prie mūsų, - pasakė Talita.

Si palydėjo žmoną iki stalo. Per jo petį matėsi kietai suspaustos Mersės lūpos.

Kai Si ją pasodino, tetulė Talita pasirėmė ant alkūnių ir paklausė:

- Tai ar turi ką nors mums papasakoti, ar tik aušini burną?

- Girdžiu, ką girdžiu. Mano ausys su amžiumi neatbuko... priešingai, klausa paaštrėjo, Talita!

Rolandas nuleido ranką prie juosmens. Kai vėl pakėlė, ant delno gulėjo patronas. Jis pametėjo jį Siuzanai, ta sugavo.

- Tikrai, Merse? - paklausė jis.

- Pakankamai, kad išgirsčiau, jog ką tik kažką metei. Savo moteriai, man atrodo... tai su ruda oda. Kažkokį nedidelį daiktą. Kas ten buvo, sausainis?

- Panašiai, - atsakė jis šypsodamasis. - Nesigiri dėl savo klausos. Dabar papasakok mums, ką norėjai.

- Yra ir kitas vienbėgis, - pradėjo Mersė, - arba tas pats, tik važiuoja į kitą pusę. Šiaip ar taip, kažkoks traukinys vykdavo į priešingą pusę dar prieš septynerius ar aštuonerius metus. Girdėdavau, kaip jis išdunda iš miesto į bevaisę žemę.

- Niekai! - neišlaikė vienas iš dvynių. - Niekas nevažiuoja į bevaisę žemę! Niekas negali ten gyventi!

Moteris pasisuko į jį veidu.

- Ar traukinys gyvas, Tili Tadberi? - paklausė ji. - Ar mašina gali aptekti opomis ir vemti?

Na, toptelėjo Edžiui, *buvo toks lokys...*

Bet pagalvojęs nutarė pasilikti apmąstymus sau.

- Mes irgi būtum girdėję, - įsikišo antrasis brolis. - Toks triukšmas, apie kokį pasakojo Si...

- Šitam pravažiavus nesigirdėdavo sprogimo, - pripažino ji, - bet aš girdžiu kitą garsą, lyg kokį dudenimą, kuris girdisi trenkus žaibui. Kai vėjas stiprus, pučia nuo miesto, girdžiu. - Ir atkišusi smakrą pridūrė: - Kartą girdėjau ir pokštelėjimą. Labai, labai toli. Tą naktį, kai atūžė viesulas Čarlis ir vos nenuvertė bažnyčios varpinės. Gal už dviejų šimtų ratų nuo čia. Ar dviejų su puse.

- Niekai! - suriko dvynys. - Tu kramtei žolę!

- Tuoj tave pakramtysiu, Bili Tadberi, jeigu neužsičiaupsi. Kaip tu drįsti liepti moteriai užsičiaupti! Kodėl...

- Liaukis, Merse! - sušnypštė Si, bet Edis nesiklausė seniokiško apsikeitimo komplimentais. Tai, ką kalbėjo senutė, atrodė logiška. Žinoma, tenai nesigirdėdavo sprogimo! Juk traukinys vykdavo iš miesto. Jis neprisiminė, koks tiksliai yra garso greitis, bet maždaug šeši šimtai penkiasdešimt mylių per valandą. Traukiniui reikia vietos įsibėgėti iki tokio greičio, tada jis išvažiuoja už girdimumo ribos... nebent oro sąlygos tokios, kaip sakė Mersė... pučia viesulas.

Ir vilties prarasti neverta. Bleinas ne džipas, bet...

- Jūs negirdėjote to traukinio jau septyneri metai? - pasi-

tikslino Rolandas. - Tikrai ne daugiau?

- Neturėtų, - atsakė moteris, - nes tais metais kraujo liga susirgo Bilis Mafinas. Vargšelis Bilis!

- Tai buvo beveik prieš dešimtį metų, - pasakė tetulė Talita, nelabai užtikrintai.

- Kodėl niekad nepasakojai, kad girdi tokius dalykus? - paklausė Si. Jis pasisuko į šaulį. - Negalite tikėti viskuo, ką ji sako... ta mano Mersė visad nori būti dėmesio centre.

- Ak tu, senas apuoke! - sušuko ji ir pliaukštelėjo per ranką. - Nesakiau, nes nenorėjau tavęs perspjauti! Tu juk taip didžiuojiesi savo istorija! Bet kai supratau, jog tai svarbu, nutariau viską iškloti!

- Aš tikiu tavimi, - pasakė Rolandas, - bet ar esi tikra, jog nuo tada negirdėjai vienbėgio traukinio?

- Ne, nuo tada ne. Tikriausiai pasiekė galą.

- Nežinau, - tarė Šaulys. - Iš tikrųjų, abejoju. - Ir susimąstęs įsmeigė akis į stalą.

Tu-tūūū, pagalvojo Džeikas ir krūptelėjo.

13

Po pusės valandos vėl visi stovėjo miestelio aikštėje, Siuzana sėdėjo savo ratukuose, Džeikas taisėsi kuprinės diržus, o plepetūnas Oi tupėjo prie kojos ir atidžiai jį sekė. Pietuose mažajame rojaus sode už bažnyčios dalyvavo tik miestelio senimas, nes aikštėje atvykėlių laukė dar tuzinas žmonių. Jie smalsiai nužvelgė Siuzaną, kiek ilgiau pažiūrėjo į Džeiką (jaunystė labiau domino juos nei tamsi moters oda), bet daugiausia susirinko pasižiūrėti Šaulio. Jų akyse spindėjo pagarba ir baimė.

Jis vienintelis likęs iš praeities, kurią jie žino iš pasakojimų, suprato Siuzana. *Žiūri kaip tikintys žmonės žiūrėtų į šventąjį, Petrą, Paulių ar Matą, užsukusį pavakarieniauti ir pasidalinti įspūdžiais apie tai, kaip perėjo Galilėjos jūrą su Jėzumi iš Nazareto.*

Dar sykį buvo pakartotas pietų ritualas, tik dalyvavo ja-

me visas Upės Perkėlos miestelis. Žmonės susirikiavo į eilutę, spaudė ranką Edžiui ir Siuzanai, bučiavo Džeiką į skruostą arba kaktą, po to klaupėsi Rolando palaiminimo ir prisilietimo. Mersė apkabino šaulį rankomis ir priglaudė jam prie pilvo neregį savo veidą. Rolandas spustelėjo ir dar kartą padėkojo už informaciją.

- Nepasiliksite nakčiai su mumis, šauly? Artėja saulėlydis, seniai pats su savo draugais nenakvojai po stogu.

- Nenakvojau, tas tiesa, bet geriau mums keliauti. Dėkui.

- Ar dar užsuksi kada, šauly?

- Taip, - atsakė Rolandas, bet Edis net nematydamas draugo veido suprato, kad jie daugiau niekad nepamatys Upės Perkėlos. - Jeigu tik galėsime.

- Aha. - Moteris dar kartą prisiglaudė ir nuėjo su įdegusia Si ranka ant peties. - Kero kelio.

Tetulė Talita priėjo paskutinė. Kai rengėsi klauptis, Šaulys sulaikė už pečių.

- Ne, nedarykite to. - Nustebindamas Edį pats suklupo į miestelio aikštės dulkes. - Ar palaiminsi mane, senoji motin? Ar palaiminsi mus visus, kad sėkmė lydėtų kelyje?

- Taip, - atsakė senutė. Ji nenustebo, akyse nesitvenkė ašaros, tik balsas drebėjo iš jaudulio. - Matau, kad tavo širdis tyra, šauly, ir kad laikaisi savųjų papročių. Laiminu tave ir taviškius, ir melsiu, kad jums nieko nenutiktų. Dabar paimk šitą. - Ji išsitraukė iš kikliko sidabro kryželį su plonyte grandinėle ir nusiėmė.

Dabar nustebo Rolandas.

- Galbūt nereikia? Nenoriu imti to, kas priklauso tau ir tavo žmonėms, senoji motin.

- Paimk, paimk, šauly. Nešiojau jį dieną naktį daugiau kaip šimtą metų. Dabar tu užsikabink ir padėk jį Tamsiojo Bokšto papėdėje, ir ištark Talitos Anvin vardą tame žemės pakraštyje. - Ji užnėrė grandinėlę per galvą. Kryželis įsmuko po elnio odos marškiniais kaip čia buvęs. - Dabar keliauk. Mes laužėme duoną, mes kalbėjomės, tu palaiminai mus, mes palaiminome tave. Keliauk saugus. Stok ir būk nuošir-

dus. - Tariant paskutinį žodį jos balsas nutrūko.

Rolandas atsistojo, nusilenkė ir tris kartus paplojo per kaklą.

- Širdingai dėkoju.

Tetulė jam taip pat nusilenkė, bet nieko neatsakė. Jos skruostais tekėjo ašaros.

- Pasiruošę? - paklausė Šaulys.

Edis linktelėjo. Bijojo, kad liežuvis nepaklus atsakyti.

- Puiku, tai keliaujam, - tarė Šaulys.

Ir keliauninkai patraukė pagrindine miestelio gatve, Džeikas stūmė Siuzanos ratukus. Eidamas pro paskutinį namą (PREKYBA IR MAINAI, skelbė nublukusi iškaba), jis atsigręžė. Žmonės, apleistų žmonių grupelė beribėse platybėse, stovėjo prie akmeninio stulpo. Džeikas pamojo ranka. Iki šio momento jis laikėsi, bet kai keletas senolių - Si, Bilis ir Tilis, - pakėlė rankas atsisveikindami, Džeikas pravirko.

Edis apkabino jį per pečius.

- Svarbiausia, nesustoti, - neužtikrintu balsu tarė jis. - Tai vienintelis būdas.

- Jie tokie seni! - kūkčiojo berniukas. - Kaip galime juos palikti? Tai neteisinga!

- Toks *ka*, - nesusimąstęs atsakė Edis.

- Tikrai? Tai tas *ka* šlykštus!

- Taip, sunku, - sutiko Edis... bet ėjo toliau. Džeikas irgi. Ir daugiau nebesisukiojo. Vaikas bijojo, kad pamatys juos tebestovinčius pamiršto miestelio aikštėje, lydinčius Šaulį ir jo draugus. Ir jis neklydo.

14

Jie nenuėjo nė septynių mylių, kai dangus ėmė temti ir horizontą vakaruose nudažė oranžinis saulėlydis. Netoliese augo eukaliptų giraitė, Džeikas su Edžiu nuėjo ieškoti maisto.

- Aš vis tiek nesuprantu, - svarstė Džeikas, - kodėl mes nepasilikome. Ta akla senutė mus pakvietė. Toli vis tiek ne-

nuėjome. Aš toks sotus, kad vos velku kojas.

Edis nusišypsojo.

- Aš irgi. Išduosiu tau dar kai ką: tavo bičiulis Edvardas Kantoras Dynas rytoj ryte ilgam prisės po krūmu. Tu neįsivaizduoji, kaip man atsibodo ryti elnieną ir šikti spiromis. Jeigu man prieš metus kas nors būtų pasakęs, kad didžiausias dienos įvykis bus žarnos ištuštinimas, būčiau nusijuokęs į akis.

- Tavo antrasis vardas Kantoras?

- Taip, bet būčiau tau labai dėkingas, jeigu kitiems nepasakotum.

- Gerai. Kodėl mes nepasilikome, Edi?

Dynas atsiduso.

- Nes paaiškėtų, jog jie neturi malkų.

- Ką?

- O kai surastume malkų, paaiškėtų, kad jie neturi mėsos, nes ką tik pavaišino mus paskutine. Būtume tikri niekšai, jeigu negrąžintume to, ką suvalgėme, ar ne? Juolab, kad turime šautuvų, o jie - tik šimto metų senumo lankus ir strėles. Išeitume jiems medžioti. Per tą laiką sutemtų, liktume, ir kitą dieną Siuzana pasakytų, jog prieš keliaudami turime šiek tiek padėti jiems paremontuoti... ne, ne miesto išorę, tai pavojinga, bet viešbutuką ar kur ten jie gyvena. Kelios dienos, kas mums reiškia, taip?

Iš prieblandos išniro Šaulys. Jis judėjo tyliai kaip visuomet, tik atrodė išvargęs ir susirūpinęs.

- Pamaniau, kad prasmegote spąstuose vilkams, - pasakė jis.

- Ne-a. Ką tik dalinausi su Džeiku pastebėjimais.

- Ir kas čia tokio? - neatlyžo Džeikas. - Juk tas Bokštas riogso tenai jau galybę metų, ar ne? Jis niekur nepabėgs!

- Kelias dienas, po to dar kelias, dar. - Edis pakėlė šaką ir apžiūrėjęs ją numetė pasibjaurėjęs. *Pradedu kalbėti kaip Šaulys*, pagalvojo jis. Tačiau kalbėjo tiesą. - Tada pamatytume, kad jų šulinys užneštas ir nemandagu iškeliauti neiškasus naujo. O jeigu pasiliktume dar porai savaičių, juk

galėtume pastatyti vandens ratą, taip? Jie juk seni, vilkti vandenį kibirais jiems ne lengviau nei pėsčiomis vaikytis buivolus. - Jis dirstelėjo į Šaulį ir balse atsirado priekaišto gaidelė. - Žinai ką, kai įsivaizduoju, kaip Bilis su Tiliu užpuola laukinių buivolų bandą, kūnas eina pagaugais.

- Jie tuo užsiima jau daug metų, - atsakė Rolandas, - ir dar galėtų mus šio to pamokyti. Jie išgyvens. O dabar rinkim malkas - naktis bus vėsi.

Bet Džeikas negalėjo nurimti. Jis nenuleido akių nuo Edžio.

- Nori pasakyti, kad jiems niekad nebus gana?

Edis atkišo lūpą ir nupūtė plaukus nuo kaktos.

- Ne visai taip. Aš sakau, kad niekad nebus lengviau juos palikti kaip šiandien. Sunkiau - gali būti, bet tik ne lengviau.

- Man vis tiek atrodo neteisinga.

Jie pasiekė vietelę, kuri suliepsnojus žagarams tapo dar viena stovykla prie kelio į Tamsųjį Bokštą. Siuzana išsliuogė iš vežimėlio ir gulėjo pasikišusi rankas po galva, žiūrėjo į žvaigždes. Pamačiusi juos ji atsikėlė ir ėmė dėlioti šakaliukus, kaip Rolandas išmokė prieš kelis mėnesius.

- Teisinga ar ne - sunku spręsti, - nelauktai į pokalbį įsiterpė Šaulys. - Bet kai per ilgai žiūri į smulkius dalykus, Džeikai, į tuos, kurie po ranka, labai lengva pamesti iš akių reikšmingus, esančius toliau. Viskas negerai ir darosi vis blogiau. Mes matome tai aplinkui, o atsakymas priekyje. Kol bandysime padėti dvidešimčiai ar trisdešimčiai žmonių Upės Perkėloje, dvi ar trys dešimtys tūkstančių galbūt kentės ir mirs kažkur kitur. Ir vienintelė vieta visatoje, kur galbūt galima viską sutvarkyti, yra Tamsusis Bokštas.

- Kodėl? Kaip? - paklausė Džeikas. - Kas yra tas Bokštas?

Rolandas susiraitė prie Siuzanos sukrauto laužo, išsitraukė titnagą, skeltuvą ir ėmė skelti žiežirbas. Netrukus smulkias šakeles ėmė laižyti liepsnelė, virsti dūmai.

- Negaliu atsakyti į tavo klausimus, - tarė jis. - Nors la-

bai norėčiau.

Nepaprastai išmintingas atsakymas, pagalvojo Edis. Rolandas pasakė "Negaliu atsakyti"... bet tai ne tas pat, kas "aš nežinau". Visai ne tas pat.

15

Vakarienei teko pasitenkinti vandeniu ir žalumynais. Jie dar nespėjo atsigauti po sočių pietų Upės Perkėloje; tik Oi atsisakė nuo Džeiko pasiūlytų kąsnelių.

- Kodėl nešnekėjai tenai? - papriekaištavo berniukas. - Palikai mane kvailio vietoje!

- Vito-je! - leptelėjo plepetūnas ir nudelbė snukutį į Džeiko kulkšnį.

- Jam sekasi vis geriau, - pastebėjo Rolandas. - Net tavo balsą atkartoja, Džeikai.

- Eika, - pritarė Oi, nepakeldamas snukučio. Džeikas negalėjo atsigrožėti auksinėmis gyvūnėlio akimis; mirgančioje laužo šviesoje rainelės tartum sukosi.

- Bet su senukais jis nekalbėjo.

- Plepetūnai išrankūs, - atsakė Rolandas. - Jie - keisti padarėliai. Spėju, kad šitą iš bandos išgujo saviškiai.

- Kodėl taip manai?

Rolandas parodė į plepetūno šoną. Džeikas kraują buvo nuplovęs (Oi tai nelabai patiko, bet ištvėrė), dantų palikta žaizda gijo, nors Oi dar truputį šlubavo.

- Galėčiau lažintis iš erelio, kad kąsta kito plepetūno.

- Bet kodėl gentainiai...

- Gal jiems nusibodo jo tauškėjimas, - spėjo Edis. Jis atsigulė greta Siuzanos ir apkabino ją per pečius.

- Gal ir taip, - sutiko Rolandas, - jeigu buvo vienintelis, bandęs kalbėti. Kitiems galėjo pasirodyti per daug gudrus arba pasipūtęs. Žvėreliai nėra tokie pavydūs, kaip žmonės, bet tas jausmas jiems nesvetimas.

Pokalbio objektas užsimerkė ir dėjosi miegančiu... bet vaikas pastebėjo, kad jo ausys kruta, kai žmonės kalbasi.

- Ar jie tikrai protingi? - paklausė Džeikas.

Rolandas patraukė pečiais:

- Senasis arklininkas, apie kurį pasakojau, tas, kuris tvirtino, jog geras plepetūnas neša laimę, prisiekinėjo turėjęs vieną vaikystėje, kuris mokėjo skaičiuoti. Sakė, kad parodydavo gautą sumą įbrėždamas arklidžių asloje nagais arba snukiu sustumdamas akmenėlius. - Šaulys šyptelėjo. Šypsena nutvieskė jo veidą, išblaškė niūrius šešėlius, užgulusius išėjus iš Upės Perkėlos. - Žinoma, arklininkai ir žvejai - apsigimę melagiai.

Įsitvyrojo jauki tyla, Džeiką ėmė lenkti miegas. Jis tik apsidžiaugė. Bet tada iš pietryčių pasigirdo būgnai ir jis atsisėdo. Visi klausėsi tylėdami.

- Čia rokenrolo ritmas, - netikėtai ištarė Edis. - Aš jį pažįstu. Patraukite gitaras ir štai kas liks. Skamba visai kaip "Z Z Top".

- Koks zi-zi? - nustebo Siuzana.

Edis išsišiepė.

- Tavo laikais jie neegzistavo, mieloji. Tai yra, egzistavo, bet šešiasdešimt trečiaisiais metais buvo tik būrelis vaikų, lankančių kažkurią Teksaso mokyklą. - Jis įsiklausė. - Tegu mane skradžiai, jeigu čia ne koks nors "Stilingas vyras" arba "Velkro Flai".

- "Velkro Flai"? - pasitikslino Džeikas. - Koks kvailas pavadinimas.

- Bet juokingas, - atsakė Edis. - O tu pavėlavai dešimt metelių, biče.

- Geriau gulkite miegoti, - pasakė Rolandas. - Aušta anksti.

- Negaliu miegoti prie to tratėjimo, - atšovė Edis. Po to kiek padvejojęs pasakė tai, apie ką galvojo nuo to ryto, kai ištraukė perbalusį, rėkiantį berniuką į šitą pasaulį. - Nemanai, kad pats metas būtų kiekvienam papasakoti apie save, Rolandai? Gali pasirodyti, jog žinome daugiau nei manome.

- Taip, beveik laikas. Bet tik ne tamsoje. - Šaulys apsivertė ant šono, užsitraukė apklotą ir pasiruošė miegoti.

- Jėzau, ir taip visada, - suburbėjo Edis, piktai švilptelėjęs pro dantis.

- Jis teisus, - atsakė Siuzana. - Eime miegoti, Edi.

Edis nusišypsojo ir pabučiavo jos nosies galiuką.

- Gerai, mamyte.

Po penkių minčių abu kietai miegojo netrikdomi dundesio. Džeikas suprato, kad snaudulys galutinai išsisklaidė. Jis žvelgė į nepažįstamas žvaigždes, klausėsi iš tamsos sklindančio ritmingo dundėjimo. Gal tai mažiai, aršiai pritariantys "Velkro Flai" ir pamažu nyrantys į žiaurų aukojimo transą. Jis mąstė apie Vienbėgį Bleiną, traukinuką, kuris lėkė per šitą vaiduokliška pasaulį taip greitai, kad jam pravažiavus pasigirsdavo garso barjero sprogimas, ir prisiminė traukinuką Čarlį, pamirštą atokioje stoties atkarpoje, kai jo pakeisti atvažiavo "Berlingtono zefyras". Jis prisiminė Čarlio šypseną, kuri turėjo atrodyti linksma ir maloni, nors anaiptol tokia nebuvo. Jis mąstė apie "Viduriniojo Pasaulio" geležinkelio kompaniją, apie plynes tarp St. Luiso ir Toupekos. Prisiminė, kaip Čarlis buvo pasiruošęs važiuoti, kai misteriui Martinui jo prireikė, ir kaip pats mokėjo tūtuoti ir ryti anglis. Svarstė, ar inžinierius Bobas nesugadino "Berlingtono zefyro" tyčia, kad suteiktų numylėtajam Čarliui antrą progą.

Galiausiai dundesys nutilo, - taip staiga, kaip prasidėjo, - ir Džeikas užsnūdo.

16

Jis sapnavo, tik nebe gipsinį žmogų.

Jis sapnavo, kad stovi ant magistralės pylimo Didžiojoje Tuštumoje vakariniame Misūryje. Oi tupi šalia. Kelio šone stovi balti kryžiai su raudonais atšvaitais - apie geležinkelį įspėjantys ženklai. Žybčioja žibintai, skambutis įspėja apie artėjantį traukinį.

Po kurio laiko pietryčiuose pasigirsta ir ima augti vienodas kaukimas, primenantis žaibą butelyje.

- Štai ir jis, - sako Džeikas Oi.

- Is! - pritaria Oi.

Netikėtai horizonte pasirodo rausvas dviejų ratų ilgio pavidalas ir ima artėti prie jų, pjaudamas dykrą per pusę. Pamačius jį Džeikui širdis nusirita į kulnus. Du dideli langai, žibantys traukinio priekyje, primena akis.

- Neklausinėk kvailysčių, - pasakė Džeikas plepetūnui. - Neporinsiu paikysčių. Čia tik klaikusis Tu-tūūū, siaubas vaikų.

Staiga Oi šoko ant bėgių ir pritūpė ten, priglaudęs ausis. Jo gintarinės akys tviskėjo. Žvėrelis išsiepė dantis.

- Ne! - suriko Džeikas. - Ne, Oi!

Bet plepetūnas jo neklausė. Rausva kulka nenumaldomai artėjo į smulkutę prigludusią plepetūno figūrėlę, o traukinio ūžimas tarsi skverbėsi po oda, paleido kraują iš nosies, nuo jo ėmė byrėti dantų plombos.

Jis šoko gelbėti Oi, Vienbėgis Bleinas (o gal tai buvo traukinukas Čarlis?) užlėkė ant jų abiejų ir Džeikas pašoko iš miegų permirkęs prakaitu. Naktis, regis, gniuždė jį fiziškai. Berniukas apsivertė ir paieškojo savo globotinio. Vieną akimirką nusigando, kad Oi pabėgo, bet tuojau pat pirštai užčiuopė šilkinį kailiuką. Oi sucypė ir smalsiai sužiuro.

- Viskas gerai, - sukuždėjo Džeikas. - Nėra jokio traukinio. Tik sapnas. Miegok, mažyli.

- Oi, - sutiko plepetūnas ir vėl užsimerkė.

Džeikas apsivertė ant nugaros ir liko gulėti žiūrėdamas į žvaigždes. *Bleinas tikras siaubas. Jis pavojingas. Labai pavojingas.*

Taip, galbūt.

Jokių abejonių negali būti! - neatlyžo pasąmonė.

Gerai, Bleinas yra pavojingas. Bet baigiamajame rašinyje apie jį buvo pasakyta ir kai kas kita, taip?

Bleinas yra tiesa. Bleinas yra tiesa. Bleinas yra tiesa.

- O, dangau, kaip viskas sujaukta, - sušnibždėjo berniukas. Jis užsimerkė ir po kelių sekundžių vėl užmigo. Šį kartą miegojo kietai, be sapnų.

17

Apie pusiaudienį jie pasiekė kitos kalvos viršūnę ir pagaliau išvydo tiltą. Šis kirto Sendą ties siauriausia vieta, po to upė darė posūkį ir pratekėjo priešais miestą.

- Šventa karve, - tyliai ištarė Edis. - Tau nieko neprimena, Siuze?

- Primena.

- Džeikai?

- Taip, panašus į Džordžo Vašingtono tiltą.

- Tikrai, - sutiko Edis.

- Bet kaip Džordžo Vašingtono tiltas atsidūrė Misūryje? - paklausė Džeikas.

- Ką sakai, vaike? - nustebęs pasižiūrėjo Edis.

Džeikas sutriko.

- Norėjau pasakyti, Viduriniajame Pasaulyje. Na, supranti.

Edis pasižiūrėjo į jį dar įdėmiau:

- Iš kur žinai, kad čia Vidurinysis Pasaulis? Tavęs nebuvo, kai mes radome tą kelio stulpą.

Džeikas susigrūdo kumščius į kišenes ir įbedė akis į savo mokasinus.

- Sapnavau, - atsakė. - Juk nemanai, kad pirkau kelialapį į šitą kelionę pas savo tėvo kelionių agentą?

Rolandas palietė Edžio petį.

- Pamiršk.

Edis pažvelgė į Šaulį ir linktelėjo.

Jie dar valandėlę pasigrožėjo tiltu. Miesto siluetą matė nebe pirmą dieną ir buvo prie jo įpratę, bet čia buvo visai kas kita. Iš čia atrodė, kad tiltas tarsi miega vidurdienio rūke. Rolandas atskyrė keturis neįtikėtinai aukštus metalo bokštus - po vieną galuose ir dar du viduryje. Tarp jų milžiniškais puslankiais driekėsi ilgi lynai. Tarp tų lankų ir tilto pagrindo buvo galima įžiūrėti daug vertikalių linijų - lynų ar metalo vamzdžių, sunku buvo pasakyti. Kur ne kur žiojėjo tušti

tarpai, ir ilgiau pažiūrėjęs Rolandas suprato, kad tiltas nėra visiškai horizontalus.

- Šitas kerėpla greitai įgrius į upę, - tarė jis.

- Gali būti, - abejodamas pasakė Edis, - nors, mano akimis žiūrint, dar nėra toks sugriuvęs.

Šaulys atsiduso.

- Nesitikėk daug, Edi.

- Kaip tai suprasti? - Edis pajuto nervingą gaidelę savo balse, bet per vėlai susigriebė.

- Tai reiškia, kad reikia pasitikėti savo akimis, Edi, tik tiek. Kai augau, mes sakydavome: "Tik kvailys tiki, kad miega, tol, kol pabunda". Supratai?

Edis norėjo kandžiai atsikirsti, bet susitvardė. Toks jau tas Rolandas: nenori įžeisti, tačiau su juo vis tiek ne lengviau - šalia jautiesi toks *vaikas*.

- Manau, taip, - pagaliau atsakė jis. - Ji reiškia tą patį, ką ir mėgstamiausia mano mamos patarlė.

- Kokia gi?

- Tikėkis geriausio, lauk blogiausio, - su kartėliu atsakė Edis.

Rolandas nusišypsojo:

- Tavo mamos patarlė skamba geriau.

- Bet tiltas stovi! - pratrūko Edis. - Sutinku, kad ne geriausios būklės... ko gero, niekas nedarė planinio remonto tūkstantį metų, - bet jis stovi. Kaip ir miestas! Argi blogai tikėtis, kad galime tenai rasti pagalbą? Ar kad rasime žmonių, kurie pavalgydins mus ir papasakos ką nors kaip tie senukai iš Upės Perkėlos, užuot nušovę? Ar blogai tikėtis, kad mums vėl pradeda sektis?

Iš tylos, kuri stojo jam nutilus, Edis suprato, kad išrėžė visą kalbą.

- Ne. - Rolando balse jautėsi švelnumas, visuomet stebinantis Edį. - Niekada nėra blogai turėti viltį. - Jis permetė visus akimis žmogaus, kuris ką tik pabudo iš gilaus sapno. - Šiandien daugiau nekeliausime. Metas susėsti ir pasikalbėti, o tai užtruks.

Šaulys pasitraukė iš kelio ir neatsigręždamas nubrido aukšta žole. Netrukus prie jo prisijungė kiti trys.

18

Iki susidūrimo su Upės Perkėlos senukais, Siuzana žiūrėjo į Rolandą kaip į herojų iš televizijos šou, kuriuos retkarčiais pasižiūrėdavo: "Čajaną", "Žmogų su šautuvu" ir, žinoma, visų prototipą "Šūvio dūmus". Pastarojo jai teko klausytis per radiją su tėčiu dar prieš tai, kai jis pasirodė žydrajame ekrane (pagalvojusi, kaip keistai Edžiui ir Džeikui atrodytų radijo drama, ji šyptelėjo; ne vien Rolando pasaulis pasislinko). Ji gerai prisiminė pirmąją pasakotojo frazę prieš kiekvieną atkarpą: *Taip žmogus darosi pastabesnis... ir vienišesnis.*

Iki miestelio Siuzana įsivaizdavo Šaulį tokį. Nors Rolandas nebuvo plačiapetis kaip Maršalas Dilonas, nei toks aukštas, o veidu labiau panėšėjo į nuvargusį poetą nei laukinių vakarų įstatymų sergėtoją, tačiau ji vis tiek priėmė Šaulį kaip tą išsigalvotą Kanzaso tvarkos sargą, kurio gyvenimo misija (be to, kad kartais išlenkdavo bokalą Longbranče su draugeliais Doku ir Kite) - Daryti Tvarką.

Dabar ji suprato, kad Rolandas yra daugiau nei pasaulio pakampės faras. Jis yra diplomatas, tarpininkas, gal net mokytojas. O svarbiausia, jis buvo karys to, ką vietiniai vadino "balta", ir kas greičiausiai reiškė civilizuotas jėgas, kurios sulaikė nuo žudynių ir skatino progresą. Praeityje jis tikriausiai buvo riteriu, o ne klajokliu kaubojumi. Kai kuriais atžvilgiais tai vis dar buvo jo laikas; Upės Perkėlos žmonės tuo ir toliau tikėjo. Kuriam galui dar jie būtų klaupęsi į dulkes jo palaiminimo?

Tai supratusi Siuzana pamatė, kaip išmintingai Šaulys jiems vadovavo nuo to šiurpaus ryto kalbančiajame rate. Vos tik jie pradėdavo pokalbį, kuris imdavo lyginti pergyventus dalykus (o kas gali būti natūraliau, turint galvoje protu nesuvokiamą jų "telkimą"?), Rolandas tuojau pat įsitraukdavo

ir nukreipdavo šneką kita linkme taip nepastebimai, kad nė vienas, net ji, ketverius metus kovojusi už pilietines teises, nepajuto.

Ir Siuzana įtarė kodėl - jis norėjo duoti laiko Džeikui išgyti. Tačiau tai, kad ji žinojo motyvus, nepakeitė jos emocijų - nuostabos, susižavėjimo ir nusivylimo dėl to, kaip gražiai Šaulys jais manipuliavo. Ji prisiminė Endriaus, savo vairuotojo, žodžius, pasakytus visai prieš pat jos persikėlimą. Apie tai, kad prezidentas Kenedis buvo paskutinis Vakarų pasaulio šaulys. Tada ji nusišaipė iš jo žodžių, o dabar suprato. Rolandas buvo panašesnis į Kenedį nei į Metą Diloną. Na, iki Kenedžio vaizduotės jam toloka... bet romantiškumas... pasišventimas... charizma...

Ir gudrumas, pagalvojo ji. *Negalima pamiršti gudrumo.*

Tada Siuzana neišlaikiusi nusijuokė.

Rolandas, sėdėjęs sukryžiuotomis kojas, pasisuko į ją kilstelėdamas antakius.

- Juokinga kas nors?

- Labai. Pasakyk man, kiek kalbų moki?

Šaulys pamąstė.

- Penkias. Kadaise gerai kalbėjau sėlių tarmėmis, bet dabar prisiminčiau tik keiksmus. Siuzana vėl skambiai nusijuokė.

- Koks tu lapinas, Rolandai!

Džeikas susidomėjo.

- Nusikeik strėliškai, - paprašė jis.

- Sėliškai, - pataisė Rolandas. Ir pagalvojęs minutę kažką greitai viauktelėjo. *Lyg atsirūgtų tirštu skysčiu,* pastebėjo Edis. *Savaitės kava.* Rolandas išsišiepė.

Džeikas irgi nusišypsojo.

- Ką tai reiškia?

Rolandas uždėjo ranką ant berniuko peties ir tarė:

- Kad mums reikia apie daug ką pasišnekėti.

- Kurgi ne, - sutiko Edis.

19

- Mes esame *ka-tetas*, - pradėjo Šaulys, - tai reiškia grupę žmonių, kuriuos surišo likimas. Mano krašto filosofai sakydavo, kad *ka-tetą* gali suardyti tik mirtis arba išdavystė. Didysis mano mokytojas, Kortas, sakė, jog mirtis ir išdavystė yra vieni iš daugelio *ka* rato stipinų, vadinasi, tokio ryšio iš viso negalima nutraukti. Metams bėgant aš vis labiau tikiu Kortu.

Kiekvienas *ka-teto* narys yra it dėlionės dalelė. Paimtas atskirai - yra niekis, bet kai sudedi kartu, gauni paveikslą... ar paveikslo fragmentą. Paveikslui gali reikėti daugybės *ka-tetų*. Nenustebkite, jei sužinosite, kad jūsų gyvenimai susiję daugiau, nei manėte iki šiol. Pirma, visi trys galite suprasti vienas kito mintis...

- Ką? - šūktelėjo Edis.

- Tai tiesa. Jūs tai darote taip natūraliai, kad net nejaučiate. Man iš šono lengviau matyti, nes nesu pilnas jūsų *ka-teto* narys, - ko gero, todėl, kad esu ne iš jūsų pasaulio, - ir negaliu laisvai dalintis mintimis. Bet aš galiu pasiųsti mintis. Siuzana... prisimeni kalbantįjį ratą?

- Taip. Tu liepei paleisti demoną, kai pasakysi. Bet neištarei to balsu.

- Edi... prisimeni lokio aikštelę, kai užpuolė mechaninis šikšnosparnis?

- M-hm, liepei man griūti.

- Jis net neprasižiojo, Edi, - tarė Siuzana.

- Kaip ne? Tu surikai! Aš girdėjau, žmogau!

- Surikau, tiktai savo galvoje. - Šaulys pasisuko į Džeiką. - O tu prisimeni? Name?

- Kai lenta nepasidavė, tu liepei traukti kitą. Bet jeigu negali skaityti mano minčių, iš kur žinojai, kas man nesiseka?

- Mačiau. Nieko negirdėjau, bet mačiau lyg pro murziną stiklą. - Jis nužvelgė visus. - Šitas artumas ir minčių pa-

sidalinimas vadinamas *khef*, nors pats žodis senajame pasaulyje turi kur kas daugiau reikšmių - pavyzdžiui, *vanduo, gimimas, gyvenimo jėga*. Noriu, kad tai žinotumėte. Kol kas tiek.

- Kokia prasmė žinoti tai, kuo netiki? - paklausė Edis.

Rolandas nusišypsojo.

- Pasistenk neužverti savo proto.

- Tą galiu padaryti.

- Rolandai? - Kalbėjo Džeikas. - Kaip manai, ar Oi negali priklausyti mūsų *ka-tetui*?

Siuzana nusišypsojo. Rolandas ne.

- Nesu pasirengęs apie tai net spėlioti, bet štai ką tau pasakysiu, Džeikai: aš daug mąstau apie gauruotąjį mūsų draugą. *Ka* nevaldo visko, pasitaiko sutapimų... bet staigus plepetūno, kuris prisimena žmones, pasirodymas man neatrodo labai atsitiktinis.

Jis permetė visus žvilgsniu.

- Aš pradėsiu. Pratęs Edis nuo tos vietos, kur baigsiu. Tada Siuzana, o tu, Džeikai, kalbėsi paskutinis. Sutinkate?

Visi linktelėjo.

- Puiku. Mes esame *ka-tetas*, vienas iš daugelio. Pradėkime pasakojimą.

20

Jie kalbėjosi iki nusileido saulė, stabtelėję tiktai užkąsti šalto maisto. Kai viskas baigėsi, Edis buvo išsunktas kaip po dvylikos sunkių raundų su Rėjumi Leonardu "Cukrumi". Jis daugiau neabejojo, kas visi dalijasi *khef*, kaip sakė Rolandas; jiedu su Džeiku tarsi gyveno vienas kito gyvenimą sapnuose, lyg būtų dvi vienos visumos pusės.

Rolandas pradėjo nuo to, kas nutiko kalnuose, kur nutrūko pirmasis Džeiko gyvenimas šiame pasaulyje. Jis papasakojo apie savo pokalbį su vyru juodais drabužiais, pakartojo Valterio žodžius apie Pabaisą ir kažką, vardu Nepažįstamasis. Jis papasakojo savo keistą sapną, kuriame visa

visata buvo praryta fantastiškos baltos šviesos spindulio. Ir kaip sapno gale liko vienintelis purpurinės žolės lapelis.

Edis netyčia žvilgsniu užkliudė Džeiką ir nustebo jo akyse pamatęs atpažinimą.

21

Rolandas kai ką iš savo istorijos Edžiui išdavė klejodamas, o Siuzanai tai buvo visiškai nauja, ir ji klausėsi ištempusi ausis. Rolandas pakartojo, ką Valteris jam buvo sakęs, ir ji iššifravo savo pasaulio atspindžius tarsi sudužusio veidrodžio šukėse: automobiliai, vėžys, raketos, skrendančios į Mėnulį, dirbtinis apvaisinimas. Tiesa, ji nenutuokė, kas slepiasi po Pabaisos įvaizdžiu, bet numanė, kad Nepažįstamasis - tai tik Merlino, burtininko, kuris, pasak legendų, koregavo karaliaus Artūro karjerą, vardo variacija. Vis *in*domiau ir *in*domiau, kaip sakė Alisa patekusi į Veidrodžio karalystę.

Rolandas papasakojo, kaip jis nubudęs rado Valterį seniausiai mirusį; nes laikas kažkaip pasislinko į priekį šimtą ar net penkis šimtus metų. Džeikas susižavėjęs klausėsi, kaip Šaulys pasiekė Vakarų jūrą ir kaip neteko dviejų dešinės rankos pirštų. Kaip vėliau ištraukė Edį ir Siuzaną prieš susitikdamas su Džeku Mortu, trečia tamsia asmenybe.

Šauliui davus ženklą, Edis pradėjo savo pasakojimo dalį nuo didžiojo lokio atėjimo.

- Šardikas? - nesusilaikė Džeikas. - Čia juk knygos pavadinimas! Knygos iš mūsų pasaulio! Ją parašė garsios knygos apie triušius autorius...

- Ričardas Adamsas! - paantrino Edis. - O knyga apie triušius vadinasi "Žemyn upe"! Sakiau, kad man girdėtas tas vardas! Kaip čia atsitiko, Rolandai? Kaip jūsų pasaulio žmonės žino apie mūsiškį?

- Juk yra durys, ar ne? - atsakė Rolandas. - Juk matėme ketverias, taip? Manai, jų nebuvo anksčiau ir neatsiras vėl?

- Bet...

- Mes visi matėme jūsų pasaulio liekanas manajame, o lankydamasis jūsų Niujorke aš pastebėjau savo pasaulio ženklų. Mačiau šaulius. Daugiausia išglebusius ir lėtus, tačiau jie vis tiek šauliai, savo seno *ka-teto* nariai.

- Rolandai, jie paprasčiausi mentai. Tu apsukai juos visus apie pirštą.

- Tik ne paskutinį. Kai mudu su Džeku Mortu buvome požeminėje traukinių stotyje, tas vos manęs nepririėmė. Jam per plauką nepasisekė. Matytumėt jo žvilgsnį... Jis nepamiršo savo tėvo veido. Ir, manau, puikiai tai žino. Be to... ar prisimenate Balazaro klubo pavadinimą?

- Aišku, - atsakė Edis atsidusęs. - "Pasviręs bokštas". Bet tai galėjo būti sutapimas. Pats sakei, kad *ka* valdo ne viską.

Šaulys linktelėjo.

- Tu kaip Ketbertas... prisimenu, ką jis kartą sakė vaikystėje. Ketinome apsilankyti kapinėse vidurnaktį, Alenas eiti nesutiko. Sakė, kad bijo įžeisti savo tėvų ir motinų šešėlius. Ketbertas nusijuokęs atkirto, kad patikės vaiduokliais tik tada, kai paragaus.

- Bravo! - audringai pritarė Edis. - Gerai pasakyta!

Rolandas šyptelėjo.

- Taip ir maniau, kad tau patiks. Bet palik tą vaiduoklį ramybėje ir pasakok toliau.

Edis papasakojo apie viziją, kurią regėjo Rolandui įmetus žandikaulį į ugnį, viziją apie raktą ir rožę. Jis perpasakojo savo sapną, kaip įžengė pro "Tomo ir Džerio kulinarijos" duris į rožių pievą, kurioje kilo pelenų spalvos Bokštas. Jis nupasakojo, kaip iš jo langų ėmė smelktis tiršta juoduma ir virš galvos pradėjo telktis kažkoks pavidalas. Pasakojo tiesiog Džeikui, nes tas klausėsi nustėręs ir labai susikaupęs. Edis stengėsi apsakyti savo susijaudinimą ir siaubą, kurį juto sapne, bet iš draugų akių, ypač Džeiko, matė, kad jam sekasi geriau, nei pats įsivaizduoja... arba jie sapnavo kažką panašaus.

Jis papasakojo, kai Šardiko pėdsakais pasiekė Lokio portalą ir kaip priglaudęs ausį prie būdelės prisiminė tą dieną, kai įkalbėjo brolį palydėti jį į Datč Hilą, apžiūrėti Dvarą. Jis papasakojo apie puodelį ir adatą, ir kaip jos nebereikėjo, nes nesunkiai įžiūrėjo Spindulio, kuris veikė viską, net praskrendančius paukščius, kryptį.

Siuzana perėmė pasakojimo giją nuo šios vietos. Kol ji kalbėjo apie tai, kaip Edis ėmė drožti savo raktą, Džeikas atsigulė, pasikišo rankas po galva ir sekė tiesiai į pietryčius, į miestą traukiančius debesis. Taisyklinga jų vora akivaizdžiai liudijo apie Spindulį, kaip dūmas iš kamino kad nurodo vėjo kryptį.

Ji baigė pasakoti apie tai, kaip ištraukė Džeiką į šį pasaulį, užverdami suskilusias jo ir Rolando atmintis it Edis duris kalbančiajame rate. Vienintelis faktas, kurį ji nutylėjo, iš tikro dar nebuvo patvirtintas. Jos rytais juk nepykina, o vienos praleistos mėnesinės dar nieko nereiškia. Kaip pasakytų Rolandas, tai rytdienos istorija.

Tačiau baigusi Siuzana pajuto, jog labai nori pamiršti tetulės Talitos žodžius, pasakytus po to, kai Džeikas šį pasaulį pavadino savo namais: *Bijok dievų, sūneli, nes saulė leidžiasi ant šito pasaulio. Jis pražus amžiams.*

- Dabar tavo eilė, - paragino Šaulys.

Džeikas atsisėdo ir pasižiūrėjo Lado link, kur vakarinių bokštų languose pleveno oranžinės saulėlydžio paklodės.

- Viskas beprotybė, - ištarė jis, - bet, atrodo, viskas sueina, kaip sapne pabudus.

- Gal mes padėsime surasti prasmę, - pasakė Siuzana.

- Gal. Bent jau kartu pamąstysime apie traukinį. Man atsibodo vienam sukti galvą - atsiduso berniukas. - Jūs žinote, ką Rolandas pergyveno, priverstas gyventi du gyvenimus vienu metu, todėl tą dalį praleisiu. Be to, vargu ar pajėgčiau apsakyti, kaip tada jaučiausi. Buvo šlykštu. Geriau pradėsiu nuo baigiamojo rašinio, nes tada supratau, jog viskas savaime nesibaigs. - Jis permetė visus žvilgsniu. - Tada aš pasidaviau.

22

Džeikas kalbėjo, kol saulė ėmė krypti vakarop. Papasakojo viską, ką tik prisiminė, pradėjęs nuo "Kaip aš suprantu Tiesą" ir baigęs gigantišku durų sergėtoju, kuris išlindo iš namo sienos. Kiti trys klausėsi nepertraukinėdami.

Kai jis baigė, Rolandas atsisuko į Edį žibančiomis akimis nuo nesuprantamos emocijos, kurią Edis palaikė nustebimu. Bet netrukus jis suprato, kad žydrose akyse mato nepaprastą jaudulį... ir gilią baimę. Gerklė išdžiūvo. Jeigu jau Rolandas išsigandęs...

- Ar tu vis dar netiki, kad pasauliai perdengia vienas kitą, Edi?

Tas papurtė galvą:

- Žinoma, tikiu. Aš ėjau ta pačia gatve, netgi apsirengęs jo drabužiais! Bet... Džeikai, ar gali parodyti man tą knygą? "Traukinukas Čarlis"?

Džeikas siekė paimti kuprinę, bet Šaulys sulaikė.

- Ne dabar. Grįžk prie tuščios aikštelės, Džeikai. Papasakok mums viską dar kartą. Stenkis prisiminti kiekvieną smulkmeną.

- Gal tau reikėtų mane užhipnotizuoti? - pasiūlė berniukas. - Kaip tada, tarpstotėje?

Rolandas papurtė galvą.

- Nėra reikalo. Tai, kas tau nutiko toje aikštelėje, buvo svarbiausias įvykis tavo gyvenime, Džeikai. Mūsų visų gyvenime. Galėsi pats viską prisiminti.

Ir Džeikas pakartojo viską iš naujo. Visiems buvo akivaizdu, kad tuščia aikštelė, kur kadaise stovėjo "Tomo ir Džerio kulinarija" buvo slapta jų bendro *ka-teto* širdis. Edžio sapne kulinarija dar stovėjo; Džeiko realybėje ji buvo nugriauta, tačiau abiem atvejais ji buvo titaniškos traukos, talismaninės galios vieta. Rolandas neabejojo, kad tas plytomis ir stiklo duženomis užverstas tarpas tarp namų bu-

vo dar vienas Stalčius arba, kaip vadino Siuzana, Tankumynas, kurį jis regėjo savo vizijoje kaulų golgotoje.

Vaikas pakartojo šitą pasakojimo dalį iš lėto ir suprato, kad Šaulys neklydo: jis tikrai gali prisiminti viską. Džeikas prisiminė taip gerai, kad tartum iš naujo pergyveno viską. Jis prisiminė vietoj kulinarijos rastoje lentoje perskaitęs, kad tame sklype bus statomas kooperatinis namas "VĖŽLIO UŽUTEKIS". Netgi trumpą eilėraštuką, dažais užpurkštą ant tvoros:

Koksai milžinas VĖŽLYS,
Šarvu Žemę laiko jis.
Nori žaisti, išdykauti -
SPINDULIU turi keliauti.

Siuzana suniurnėjo:

- "Kad ir lėtas - galvą turi/Ir kiekvieną jis prižiūri"... ar tokia pabaiga, Rolandai?

- Ką? - paklausė Džeikas. - Kieno pabaiga?

- Eilėraštuko, kurį moku iš vaikystės, - paaiškino Rolandas. - Dar vienas saitas, kuris kažką sako, nors nesu tikras, ar mums reikia apie tai žinoti... bet niekad nežinai, kada pravers vienos ar kitos žinios.

- Dvylika portalų sujungti šešiais Spinduliais, - ištarė Edis. - Pradėjome nuo Lokio. Eisime tik iki vidurio - Bokšto, - o jeigu eitume iki kito galo, atsidurtume Vėžlio portale, ar taip?

Rolandas linktelėjo.

- Esu tikras.

- Vėžlio portalas, - susimąstęs ištarė Džeikas, sverdamas, ragaudamas žodžius. Vėliau papasakojo bičiuliams apie didingą chorą, apie tai, kaip pamatė tūkstančius veidų, klausėsi tūkstančių istorijų, kaip pajuto, jog atsidūrė visos egzistencijos centre. Tada atėjo eilė rožei ir raktui. Pats nejausdamas berniukas ėmė verkti.

- Kai ji prasiskleidė, - pasakojo jis, - pamačiau neregė-

to geltonumo viduriuką. Iš pradžių pamaniau, kad tokios žiedadulkės ir jos atrodo ryškios todėl, kad viskas toje aikštelėje tarytum švietė, net seni saldainių popierėliai ir alaus buteliai priminė neišpasakytus meno kūrinius. Tik vėliau supratau, kad tenai saulė. Žinau, jog skamba kvailai, bet ji tikrai ten buvo. Ir ne viena. Ten buvo...

- Visos saulės iš karto, - suniurnėjo Rolandas. - Ir viskas vyko iš tikro.

- Taip! Ir vienu metu buvo teisinga ir ne. Nežinau, kas buvo negerai. Tarsi būtų plakusios dvi širdys, viena kitoje, ir ta, viduje, sirgo. Arba karščiavo. O tada aš nualpau.

23

- Tu regėjai tą patį savo sapne, Rolandai? - paklausė Siuzana tyliai ir dievobaimingai. - Tas žolės lapelis... pamanei, jog jis purpurinis todėl, kad buvo aptaškytas dažais.

- Jūs nesupratote, - paprieštaravo Džeikas. - Jis iš tikrųjų buvo purpurinis. Kai mačiau viską iš tikrųjų, jis buvo purpurinis. Kaip joks kitas augalas. Dažai buvo tiesiog maskuotė. Kaip durų sergėtojas slėpėsi po apleisto namo pavidalu.

Saulė pasiekė horizontą. Rolandas paprašė ištraukti "Traukinuką Čarlį" ir paskaityti. Džeikas pasiuntė knygelę per rankas. Siuzana su Edžiu ilgai studijavo viršelį.

- Vaikystėje turėjau šitą knygelę, - pagaliau ištarė Edis. Kalbėjo visiškai įsitikinęs. - Kai persikėlėme iš Kvynso į Brukliną, - tada dar neturėjau ketverių metų, - pamečiau ją. Bet paveikslėlį ant viršelio prisimenu. Ir jaučiausi visai taip, kaip tu, Džeikai. Man jis nepatiko. Aš nepasitikėjau juo.

Siuzana pakėlė akis į Edį.

- Aš irgi turėjau... juk negalėjau pamiršti mergaitės savo vardu... nors tada, suprantama, mane vadino pirmuoju vardu. Man traukinys kėlė tokius pačius jausmus. Man jis nepatiko, nekėlė pasitikėjimo. - Ji parodė pirštu į viršelį, paduodama knygutę Rolandui. - Ta šypsena man atrodė

gryniausia apgaulė.

Rolandas tik permetė viršelį akimis ir grąžino Siuzanai.

- Tu savąją irgi pametei?

- Taip.

- O aš galiu spėti, kada, - tarė Edis.

Siuzana linktelėjo.

- Žinoma. Kai tas vyras nuleido plytą man ant galvos. Turėjau ją važiuodama į savo Mėlynosios Tetos vestuves. Turėjau traukinyje. Gerai prisimenu, nes klausinėjau tėčio, ar mus veža traukinukas Čarlis. Nenorėjau, kad Čarlis vežtų, nes turėjome vykti į Elizabetą Niudžersyje, o man atrodė, kad Čarlis gali nudanginti nežinia kur. Kaip ten jam baigėsi? Vežioja žmones žaisliniame miestelyje?

- Atrakcionų parke.

- Taip, žinoma. Gale turi būti paveiksliukas, kaip jis veža vaikus, taip? Jie šypsosi ir juokiasi, nors man visuomet atrodė, kad jie klykia, negalėdami išlipti.

- Taip! - neišlaikė Džeikas. - Taip, tikrai! Teisingai!

- Bijojau, kad Čarlis nusiveš pas save, o ne į tetos vestuves, ir nepaleis namo.

- Niekad negrįšite namo, - sumurmėjo Edis ir nervingai persibraukė plaukus.

- Visą laiką traukinyje nepaleidau tos knygos. Prisimenu, galvojau: “Jeigu jis mėgins mus pagrobti, aš plėšysiu jo lapus, kol apsigalvos”. Bet mes atvykome ten, kur norėjome, ir laiku. Tėtis net nusivedė apžiūrėti garvežio. Jis buvo dyzelinis, ne garu varomas, todėl aš labai nudžiugau. Po vestuvių, kai Mortas numetė ant galvos plytą, ilgai gulėjau komoje, ir nuo tada knygelės nebemačiau. - Kiek padvejojusi pridūrė: - Šitoji gali būti mano... arba Edžio.

- Taip, greičiausiai, - sutiko Edis. Jo veidas buvo išbalęs, rimtas... ir staiga nušvito vaikiška šypsena: “Tai vėžliukas, tai VĖŽLYS! Viską valdo Spindulys.”

Rolandas pasisuko į vakarus.

- Saulė leidžiasi. Skaityk, kol šviesu, Džeikai.

Džeikas atvertė pirmą lapą, parodė jiems paveikslėlį su

inžinieriumi Bobu Čarlio kabinoje ir pradėjo: "Bobas Bruksas dirbo "Viduriniojo Pasaulio" geležinkelio kompanijoje inžinieriumi nuo "St. Luiso" iki "Toupekos"...

24

- ... vaikai kartais nugirsta Čarlį dainuojant tyliu, gargždžiu balseliu, - baigė Džeikas. Ir parodė jiems paskutinį paveikslėlį (laimingus, o iš tikro - klykiančius, vaikus) ir užvertė knygą. Saulė jau spėjo nusileisti, dangus paplūdo violetinėmis varsomis.

- Na, pasakojimas ne visai vykęs, - pasakė Edis, - greičiau primena sapną, kur vanduo gali tekėti į kalną. Bet mane ne juokais išgąsdino. Čia - Vidurinysis Pasaulis, Čarlio teritorija. Tik čionai jo vardas ne Čarlis, o Vienbėgis Bleinas.

Rolandas žiūrėjo į Džeiką.

- Ką tu manai? - paklausė jis. - Gal apeiti miestą ir laikytis nuo to traukinio kuo toliau?

Berniukas pamąstė nuleidęs galvą, pirštais kedendamas Oi kailiuką.

- Aš mielai, - atsakė jis po kurio laiko, - bet jeigu gerai supratau apie *ka*, neturime taip daryti.

Šaulys linktelėjo:

- Toks *ka*, tad klausinėti, reikia ar nereikia ką nors daryti, čia netinka. Jeigu mėgintume apeiti miestą, kokios nors aplinkybės priverstų sugrįžti atgal. Ką apie tai manai, Edi?

Vaikinas svarstė ilgai, kaip ir Džeikas. Jį ne itin viliojo susidūrimas su kalbančiu traukiniu, nesvarbu, kaip jį pavadinsi - traukinuku Čarliu ar Vienbėgiu Bleinu. Viskas, ką papasakojo ir perskaitė Džeikas, sakė, jog jiems gresia nemalonumai. Bet jų laukia didžiulė kelionė, kelias, kurio gale turėtų kažką rasti. Vos apie tai pagalvojo, Edis iškart suprato, ko nori. Jis pakėlė galvą ir pirmą kartą nuo perėjimo į šį pasaulį, atlaikė skvarbų Šaulio žvilgsnį.

- Noriu įbristi į rožių lauką, noriu pamatyti jame sto-

vintį Bokštą. Nežinau, kas mūsų laukia. Gedintys artimieji su gėlėmis, greičiausiai. Bet man nesvarbu. Aš pasilieku. Ir man vis tiek, kad Bleinas yra pats velnias ar kad traukinys važiuoja per patį pragarą iki Bokšto. Aš siūlau eiti.

Rolandas linktelėjo ir pasisuko į Siuzaną.

- Na, aš Tamsiojo Bokšto nesapnavau, - prisipažino ji, - todėl negaliu spręsti klausimo tokiame, sakyčiau, troškimų, lygyje. Bet aš pradėjau tikėti *ka*, ir nesu tokia buka, kad nejausčiau, kai kas nors ima nagais arti mano smegenis ir šaukti: “Kur suki, avie?” O kaip tu, Rolandai? Ką tu manai?

- Manau, kad šiandien kalbų pakaks, laikas palaukti rytdienos.

- O mįslių knyga? - netikėtai paklausė Džeikas. - Norite ją pavartyti?

- Rytoj turėsime gražaus laiko, - atsakė Rolandas. - Pamiegokime.

25

Bet Šaulys ilgai neužmigo ir kai būgnai vėl ėmė dundėti, atsistojo ir nuėjo prie kelio. Stovėjo žiūrėdamas per tiltą į miestą. Jis tikrai buvo aukščiausio rango diplomatas, kaip nutarė Siuzana, jis žinojo, kad kitas jų kelionės žingsnis bus traukinys, vos tik apie jį išgirdo... bet jautė turįs apie tai nutylėti. Pavyzdžiui, Edis nekentė prievartos; vos tik pasijusdavo stumiamas, nuleisdavo galvą, atsistodavo, imdavo laidyti kvailus juokelius ir užsispirdavo kaip mulas. Dabar jis pats troško to, ko ir Rolandas, bet vis vien būtų sakęs “diena”, jeigu Šaulys sakytų “naktis”, ir atvirkščiai. Išmintingiau veikti atsargiai ir klausti užuot nurodinėjus.

Jis pasisuko grįžti... ir ranka pati susirado ginklą, vos tik akys įžiūrėjo pakelėje juoduojantį siluetą. Šaulys ginklo neištraukė... per plauką.

- Man pasidarė smalsu, ar pajėgsi užmigti po tokio vakarėlio, - ištarė Edis. - Matau, kad ne.

- Visai tavęs negirdėjau, Edi. Tu mokaisi... dar kiek, ir

būtum turėjęs kulką pilve.

- Negirdėjai, nes tavo galva užimta kitais dalykais. - Edis priėjo arčiau, ir net menkos žvaigždžių šviesos užteko Šauliui suprasti, kad nepavyko Edžio apgauti. Kuo toliau, tuo labiau augo jo pagarba Edžiui; jis priminė Ketbertą, nors kai kuriais atžvilgiais pastarąjį buvo pranokęs.

Jeigu gerai jo neįvertinsiu, toptelėjo Rolandui, *turėsiu trauktis sukruvintais dantimis. O jeigu apvilsiu arba padarysiu ką nors, ką jis palaikys išdavyste, - mano gyvybė pavojuje.*

- Kas tau neduoda ramybės, Edi?

- Tu. Mes. Noriu kai ką sužinoti. Atrodo, iki šio vakaro maniau, kad tu žinai. Dabar nesu visai tuo tikras.

- Aš klausau. - Ir vėl pagalvojo: *Kaip iš akies luptas Ketbertas!*

- Mes esame su tavimi, nes privalome - toks tavo suknistas *ka*. Bet esame ir todėl, jog norime būti. Už save ir už Siuzaną galiu laiduoti, už Džeiką, manau, taip pat. Turi gerą smegeninę, mielas *khef* bičiuli, bet tikriausiai saugai ją bombos apvalkale, nes iki jos pasiutiškai sunku nusigauti. Noriu matyti jį, Rolandai. Ar supranti, ką sakau? Noriu pamatyti Bokštą. - Jis įsižiūrėjo į šaulio veidą, bet po to beviltiškai skėstelėjo rankomis. - Aš noriu pasakyti, jog nereikia daugiau traukti manęs už ausų.

- Traukti už ausų?

- Taip. Tau apskritai nebereikia manęs traukti. Aš einu savo noru. Mes visi einame savo noru. Jeigu mirsi miegodamas šiąnakt, palaidosime tave ir keliausime toliau. Toli, veikiausiai, nenueisime, bet mirsime ant Spindulio kelio. Ar dabar aišku?

- Taip. Dabar man aišku.

- Sakai, kad supratai mane... tikiu, bet ar tiki manimi?

Žinoma, pagalvojo jis. *Kur daugiau galėtum eiti šitame svetimame pasaulyje? Ir kas tau liktų daryti? Koks iš tavęs ūkininkas?*

Bet tai negražu ir neteisinga, ir pats tai suprato. Apjuo-

dinti laisvą valią supainiojant ją su *ka* - blogiau nei šventvagystė; tai paprasčiausiai kvaila.

- Taip, - tarė jis. - Aš tikiu tavimi. Tikiu visa širdimi.

- Tada nustok elgtis su mumis kaip su kvailomis avimis, nustok ganyti ir žiūrėti, kad nenusiristume į duobę. Atverk mums savo protą. Jeigu mirsime mieste arba tame traukinyje, noriu mirti žinodamas, kad buvau daugiau nei pėstininkas tavo žaidimo lentoje.

Rolandas pajuto pyktį, mušantį į skruostus, bet apgauti savęs negalėjo: tūžo ne dėl to, kad Edis klysta, o kad šis kiaurai jį permato. Dynas vis labiau tolo nuo savo kalėjimo, kaip, beje, ir Siuzana, nes ji irgi buvo savaip įkalinta, tačiau širdimi Šaulys niekad tuo netikėjo. Širdyje buvo linkęs vertinti juos kaip kitokios, žemesnės rūšies būtybes.

Rolandas giliai įkvėpė:

- Šauly, meldžiu atleisti.

Edis linktelėjo.

- Mūsų laukia dideli nemalonumai... jaučiu tai ir mirtinai bijau. Tačiau tai ne vien tavo nemalonumai, jie - mūsų. Aišku?

- Taip.

- Kaip manai, ar mieste bus labai pavojinga?

- Nežinau, bet senoji tetulė teisi: Džeiką reikia saugoti, nes jo gviešis abi pusės. Viskas gali priklausyti nuo to, ar greitai rasime tą traukinį. Daug kas priklausys nuo to, kas bus jį radus. Jeigu mūsų būtų dviem daugiau, įkiščiau berniuką į dėžę su ratukais ir pastatyčiau po sargybinį iš abiejų pusių. Kadangi taip nėra, eisime vora: aš priekyje, Džeikas stums Siuzaną, o tu eisi gale.

- Ir vis dėlto, kas mums gresia? Spėk.

- Negaliu.

- Manau, gali. Šio miesto tu nepažįsti, bet gali jausti, kaip žmonės tavo pasaulyje elgiasi nuo tada, kai pasaulis pasislinko. Tai kaip?

Šaulys pasisuko miesto pusėn ir pasvarstė.

- Gal ir nieko nebus. Kariai, kurie liko gyvi, bus jau nu-

senę ir pakrikę. Mums gali pavykti praeiti tiesiai, gal net sulauksime pagalbos kaip iš Upės Perkėlos *ka-teto*. Gali būti, jog iš viso jų nepamatysime; pastebėję, kad mes ginkluoti, paspraus uodegas ir paliks ramybėje. Jeigu ne, turiu viltį, kad visi išsilakstys, kai kelis nuplieksime.

- O jeigu jie suruoš mums pirtį?

Rolandas rūškanai šyptelėjo:

- Tada, Edi, visi prisiminsime savo tėvų veidus.

Edžio akys žybtelėjo tamsoje ir Rolandas dar kartą prisiminė Ketbertą, kuris sakė patikėsiąs vaiduokliais tik tada, kai paragaus, Ketbertą, kuris kadaise išbarstė trupinius po kartuvėmis.

- Ar atsakiau į visus tavo kausimus?

- Ne-a... bet žaidei atviromis kortomis.

- Labanakt, Edi.

- Labos nakties.

Edis apsisuko ir nuėjo. Rolandas žvelgė jam įkandin. Kai klaūsė, jis girdėjo Dyno žingsnius... bet tik labai įtempęs ausis. Po kurio laiko nutarė ir pats grįžti. Atsisuko į tamsą, kurioje miegojo Ladas.

Jis yra tas, ką senoji moteris vadino pipiru. Ir sakė, kad abi pusės jo baisiai trokš.

Tu neleisi man nukristi šįkart?

Ne, nei dabar, nei kada nors vėliau.

Bet šaulys dar turėjo pasilikęs vieną paslaptį. Po šito pašnekesio su Edžiu jis turėtų ją papasakoti... nors dar ne laikas.

Senojoje kalboje, kuri kadaise buvo jo pasaulio *lingua franca*, dauguma žodžių, kaip *khef* ir *ka*, turėjo kelias reikšmes. Žodis *čar* - kuriuo kaip tik prasideda traukinuko vardas - turi tik vieną.

Čar reiškia mirtį.

Antra dalis

Tiltas ir miestas

1

Po trijų dienų jie priėjo sudužusį lėktuvą.

Džeikas pirmasis pamatė į jį - už dešimties mylių žybtelėjusį it žolėje pamestas veidrodėlis. Atstumui trumpėjant šalia Didžiojo trakto ryškėjo tamsaus daikto siluetas.

- Panašu į paukštį, - pasakė Rolandas. - Tik nepaprastai didelį.

- Čia ne paukštis, - pataisė Edis. - Lėktuvas. Esu įsitikinęs, kad saulė atsispindi nuo kabinos gaubto.

Po valandos jie tyliai sustojo kelio pakraštyje ir sužiuro į lėktuvo nuolaužas. Ant dėmėto fiuzeliažo tupėjo trys storos varnos ir akiplėšiškai spoksojo į ateivius. Džeikas pabaidė jas akmenėliu. Paukščiai garsiai karkdami nuplasnojo.

Per avariją vienas sparnas nulūžo ir liko gulėti už trisdešimties jardų, iškilęs it tramplinas aukštoje žolėje. Šiaip pats lėktuvas beveik nenukentėjo. Tik stiklinis kabinos gaubtas suskilo ten, kur kaukštelėjo piloto galva. Ir liko didelė, rūdžių spalvos dėmė. Oi nuturseno prie aprūdijusių propelerio menčių, pauostė ir paskubomis grįžo pas Džeiką.

Žmogus kabinoje, vilkintis dėmėtą odinę liemenę ir šalmą su smaigaliu, virto mumija. Lūpos išnyko, dantys išsišiepė paskutinėje grimasoje. Iš pirštų, kadaise buvusių storų kaip dešrelės, liko oda aptraukti kaulai, kurie gniaužė vairą. Kiaušas toje vietoje, kuria atsitrenkė į stiklą, buvo įdubęs. Rolandas spėjo, kad pilkai žalsvos apnašos ant kairės veido pusės buvo tai, kas liko iš jo smegenų. Negyvėlio galva buvo užversta į viršų, lyg mirdamas jis tikėjo, kad vėl pateks į dangų. Likęs lėktuvo sparnas kybojo virš žolės. Ant jo dar

buvo galima įžiūrėti ženklą - kumštį, laikantį žaibą.

- Panašu, kad tetulė Talita klydo, o senasis baltagalvis buvo teisus, - ištarė Siuzana. - Čia greičiausiai Deividas Šaunusis, apsišaukėlis princas. Pažvelk, koks jis didelis, - ko gero, teko kišti į kabiną ištepus riebalais!

Šaulys linktelėjo. Karštis ir laikas paliko iš vyro plieniniame paukštyje tik oda aptemptą skeletą, bet vis tiek matėsi, kad pečiai nepaprastai platūs, o sukiužinta galva - masyvi.

- Taip krito lordas Pertas, - ištarė jis, - ir žemė sudrebėjo nuo smūgio.

Džeikas nustebęs atsisuko į jį.

- Tai žodžiai iš senos poemos. Lordas Pertas buvo milžinas, kuris iškeliavo į karą su tūkstančiu vyrų. Tačiau dar neišėjus iš savų žemių mažas berniukas paleido akmenį jam į kelį. Pertas susverdėjo, šarvų svoris išvertė jį iš kojų, ir griūdamas nusisuko sprandą.

- Panašu į mūsų istoriją apie Dovydą ir Galijotą, - atsakė Džeikas.

- Lėktuvas neužsidegė, - padarė išvadą Edis. - Lažinuosi, kad tiesiog baigėsi degalai, ir pilotas pamėgino nusileisti ant kelio. Kaip apsišaukėlis ir barbaras, jis turėjo protelio.

Rolandas linktelėjo ir pažvelgė į Džeiką:

- Kaip tau?

- Nieko. Jeigu tas tipas būtų, na... šviežesnis, gal ir negalėčiau žiūrėti. - Berniukas nukreipė žvilgsnį nuo lėktuvo į miestą. Ladas dunksojo kur kas arčiau, ir nors jie matė tik bokštus išdaužytais langais, Džeikas, kaip ir Edis, dar nebuvo praradęs vilties rasti pagalbą. - Lažinuosi, kad po jo žūties viskas ėmė ristis žemyn.

- Manau, tu laimėtum lažybas, - atsakė Rolandas.

- Žinai ką? - Džeikas vėl apžiūrinėjo lėktuvą. - Gal miestą pastatę gyventojai ir gamino savo lėktuvus, bet aš įsitikinęs, jog šitas mūsų. Penktoje klasėje rašiau į mokyklos laikraštį apie oro mūšius ir šitas modelis man atrodo matytas. Rolandai, ar galiu prieiti arčiau?

Šaulys linktelėjo.

- Eisiu su tavimi.

Jie kartu priėjo prie lėktuvo, brisdami per aukštą žolę.

- Žiūrėk, - tarė Džeikas. - Matai automatą po sparnu? Čia oru aušinamas vokiškas modelis. Man regis, čia bus "Focke-Wulf", gamintas prieš Antrąjį pasaulinį karą. Ne, aš įsitikinęs. Tik kaip jis čia atsirado?

- Lėktuvai dažnai dingsta, - įsiterpė Edis. - Paimkim kad ir Bermudų Trikampį, pavyzdžiui. Tai tokia vieta virš vieno mūsų vandenyno. Ten dedasi visokios keistenybės. Ar tik nebus didelės durys tarp mūsų pasaulių, kurios niekad neužsidaro? - Edis susikūprino ir nevykusiai vaizduodamas Rodą Serlingą* pasakė: - Prisisekite saugos diržus ir pasiruoškite turbulencijai, nes skrendame į... Rolando zoną!

Džeikas su Rolandu, atsistoję prie likusio lėktuvo sparno, jo nesiklausė.

- Užkelk mane, Rolandai.

Šaulys papurtė galvą:

- Nors sparnas atrodo tvirtas, taip nėra... jis čia pragulėjo daug laiko, Džeikai. Nukrisi.

- Tada padaryk man laiptelį.

- Aš padarysiu, Rolandai, - pasisiūlė Edis.

Rolandas pasižiūrėjo į sužalotąją ranką, gūžtelėjo ir sunėrė pirštus.

- Nereikia. Jis lengvutis.

Džeikas nusikratė mokasiną ir grakščiai pasilypėjo ant Šaulio padarytos pakopos. Oi ėmė skardžiai kiauksėti, nežinia, sužavėtas ar sunerimęs. Džeikas prisispaudęs prie aprūdijusio lėktuvo sparno skydo žiūrėjo kumščio su žaibu atspaudą. Emblema buvo nusilupusi palei sparno kraštą. Vaikas patraukė už skydelio. Tas atsilupo taip lengvai, kad Džeikas būtų nugriuvęs, jeigu už nugaros Edis nebūtų prilaikęs ranka.

- Taip ir maniau, - tarė Džeikas. Po kumščio ženklu bu-

---

*Rodas Serlingas - dramaturgas ir scenaristas, "Prieblandos zonos" autorius.

vo kitas, dabar išlindęs visiškai. Svastika. - Norėjau tik įsitikinti. Galite mane nuleisti.

Keliauninkai patraukė toliau, ir dar ilgai atsigręžę matė lėktuvo uodegą, styrančią iš aukštos žolės kaip Lordo Perto antkapinis paminklas.

2

Tą vakarą atėjo Džeiko eilė krauti laužą. Kai šis buvo sukrautas taip, kaip pageidavo Šaulys, Rolandas padavė Džeikui titnagą ir skeltuvą.

- Pabandyk tu.

Edis ir Siuzana sėdėjo netoliese, meiliai apsikabinę per liemenį. Vakare Edis rado didelę skaisčiai geltoną gėlę ir nuskynė Siuzanai. Moteris įsikišo ją į plaukus ir kiekvieną kartą pažvelgusi į Edį šypsodavosi ne tik lūpomis - ir akimis. Rolandas džiaugėsi tai matydamas. Jų meilė augo, stiprėjo. O tai gerai. Jos reikės, jeigu teks išgyventi ne vieną mėnesį ir metus.

Džeikas įskėlė kibirkštį per kelis colius nuo prakurų.

- Pasistatyk titnagą arčiau, - patarė Rolandas, - ir stipriai laikyk. O skeltuvu ne kirsk per jį, bet brauk.

Džeikas pamėgino dar kartą, ir kibirkštis šoko tiesiai į sausus šakaliukus, pasirodė plona dūmų srovelė, ir tiek.

- Man tikriausiai nepavyks.

- Pavyks. O per tą laiką pamąstyk, kas apsirengia atėjus nakčiai, o išaušus nusirengia?

- A?

Rolandas pastūmė Džeiko rankas arčiau prakurų.

- Šitos mįslės nėra tavo knygoj.

- O, mįslė! - Džeikas įskėlė naują žiežirbą, vėl pasirodė ir vėl užgeso ugnies liežuvėlis. - Tu žinai mįslių?

Šaulys linktelėjo.

- Ir ne vieną, daugybę. O vaikystėje turbūt mokėjau tūkstančius. Jos buvo mano mokymo dalis.

- Tikrai? Kas sugalvotų mokytis mįslių?

- Vanajus, mano mokytojas, sakydavo, kad berniukas, kuris moka įminti mįslę, mąsto lanksčiai. Kiekvieną penktadienį būdavo mįslių turnyras ir laimėjusysis galėjo anksčiau baigti pamokas.

- Ar dažnai baigdavai pirmas, Rolandai? - paklausė Siuzana.

Rolandas vos pastebimai šypsodamasis papurtė galvą.

- Man patiko spėlioti, bet nebuvau geras minėjas. Vanajus sakydavo, kad per daug įsigilinu. O tėvas - kad neturiu vaizduotės. Ir jie, ko gero, abu teisūs. Nors tėtis gal ir geriau mane perprato. Man visuomet sekdavosi ištraukti ginklą greičiau už draugus, šauti taikliau, bet minties lankstumo trūko.

Siuzana, kuri atidžiai stebėjo Rolando elgesį Upės Perkėloje, pagalvojo, kad Šaulys save menkina, tačiau garsiai nesakė.

- Kartais žiemos vakarais didžiojoje salėje vykdavo mįslių turnyrai. Kai dalyvaudavo tik jaunimas, Alenas visuomet laimėdavo. Jeigu įsijungdavo ir suaugę - Kortas. Jis pamiršo daugiau mįslių, nei mes visi kada nors mokėjome, ir iš varžytuvių, rengiamų per mugę, jis visada parsinešdavo nugalėtojo žąsį. Mįslės turi didelę galią, kiekvienas moka bent porą.

- Net aš, - pasakė Edis. - Pavyzdžiui, kodėl negyvas kūdikis perėjo gatvę?

- Tai kvaila, Edi, - su šypsena papriekaištavo Siuzana.

- Nes buvo prilipęs prie viščiuko! - sušuko Edis ir išsišiepė, kai Džeikas pratrūko kikenti, sugriovęs prakurų namelį. - Ha, ha, ha, moku tūkstančius tokių!

Bet Rolandas nesijuokė. Jis net atrodė šiek tiek įsižeidęs.

- Atleisk, Edi, bet tai kvaila.

- Jėzau, atsiprašau, Rolandai. - Jis šypsojosi, nors atrodė šiek tiek suirzęs. - Aš vis pamirštu, kad tau humoro jausmą išmušė per vaikišką kryžiaus žygį, ar kaip ten vadinosi.

- Tiesiog aš labai rimtai vertinu mįsles. Mane mokė, kad

žmogus, sugebantis jas minti, pasižymi išmintimi ir racionaliu protu.

- Na, joms toli iki Šekspyro kūrinių arba kvadratinių šaknų, - atšovė Edis. - Gerai, nenukrypkime nuo temos.

Džeikas rimtai žiūrėjo į šaulį.

- Mano mįslių knygelėje parašyta, kad mįslių minimas yra seniausias žaidimas, kurį žaidžia žmonės. Mūsų pasaulyje, turiu galvoj. O vyras, su kuriuo susipažinau knygyne, tvirtino, jog tai labai rimtas dalykas, ne juokai. Anksčiau žmonės per juos žūdavo.

Rolandas žvelgė į tirštėjančias sutemas.

- Taip, man teko tai matyti. - Jis prisiminė mugės mįslių varžytuves, kurios baigėsi ne iškilmingu žąsies teikimu nugalėtojui, o žvairo vyro varpeliais apkabinėta skrybėle mirtimi nuo durklo, styrančio krūtinėje. Korto durklo. Tas keliaujantis dainininkas ir akrobatas bandė apgauti mokytoją, pavogęs teisėjo užrašų knygelę, kur ant mažų tošies gabaliukų buvo užrašyti mįslių atsakymai.

- Tada atsiprašoooouuu, - nusimaivė Edis.

Siuzana pasisuko į berniuką.

- Aš visai pamiršau tavo mįslių knygelę. Ar gali parodyti?

- Žinoma. Ji mano kuprinėje. Atsakymai išplėšti, greičiausiai todėl misteris Taueris man ją atidavė už dy...

Staiga Šaulys skaudžiai suspaudė jo petį.

- Kokia, sakai, jo pavardė? - pareikalavo Rolandas.

- Misteris Taueris, - pakarto Džeikas. - Kalvinas Taueris. Nejau nesakiau?

- Ne. - Rolandas pamažu atleido gniaužtą. - Bet dabar jau nesistebiu.

Edis surado kuprinėje knygelę. Padavė Siuzanai.

- Žinai, - pasakė jis, - man ta minklė su negyvu kūdikiu visuomet patiko. Gal ir neskoninga, bet gera.

- Man skonis nerūpi, - įsikišo Rolandas. - Ji beprasmė ir neįmenama, todėl ir kvaila. O tikra mįslė - kas kita.

- Dangau! Tai jūs iš tikro rimtai, a?

- Taip.

O Džeikas ėmėsi krauti sugriuvusį laužėlį, sukdamas galvą dėl pokalbį pradėjusios mįslės. Staiga nusišypsojo.

- Laužas. Toks teisingas atsakymas, taip? Jį reikia aprengti naktį ir nurengti rytą. Atspėjau?*

- Teisingai, - nusišypsojo Rolandas, nors akimis sekė Siuzaną, vartančią apspurusią knygutę. Stebėdamas surauktus jos antakius ir atsainiai pataisytą geltoną žiedą, jis pagalvojo, kad tik ji viena nujaučia, jog mįslių knygelė yra ne mažiau svarbi už "Traukinuką Čarlį"... gal net svarbesnė. Po to jis atsigręžė į Edį ir vėl pajuto kylantį susierzinimą dėl kvailos jo mįslės. Tas jaunas vyras panėšėjo į Ketbertą dar ir tuo, jog, deja, Rolandui kartais kildavo noras papurtyti jį taip, kad iš nosies pasipiltų kraujas ir išbyrėtų dantys.

Ramiau, šauly... ramiau! - prabilo galvoje pašaipus Korto balsas, ir Rolandas užgniaužė savo emocijas. Tai padaryti buvo lengviau prisiminus, kad Edis negali retsykiais nepakvailioti; charakterį taip pat iš dalies formuoja *ka*. Ir šaulys puikiai žinojo, kad Edis moka ne tik paikioti. Prisiminė pokalbį prie kelio prieš tris dienas, kai Edis apkaltino jį naudojantį draugus kaip pėstininkus ant savo žaidimo lentos. Tai jį papiktino... tačiau buvo taip arti tiesos, kad kėlė ir gėdą.

Savo laimei, nenumanydamas apie tas mintis, Edis paklausė:

- Kas yra žalias, sveria šimtą tonų ir gyvena vandenyno dugne?

- Aš žinau, - atsakė Džeikas. - Mobis Dikas, didysis žaliasis banginis.

- Idiotizmas, - leptelėjo Rolandas.

- Taip... bet juokinga, - atsakė Edis. - Beje, pokštai taip pat verčia lanksčiai mąstyti. Matai... - Jis pažvelgė į Rolando veidą, nusijuokė ir iškėlė rankas. - Tiek jau to. Pasiduodu. Tu niekad nesuprasi. Net per milijoną metų. Geriau pažiūrėkime tą knygiūkštę. Aš net pasistengsiu žiūrėti į ją rim-

*Mįslė paremta dress/undress žodžių daugiaprasmiškumu, kurie su žodžiu *laužas* įgauna reikšmę "įkurti" ir "užgesinti".

tai... jeigu prieš tai pavakarieniausime.

- Stebėk mane, - vos pastebimai šypsodamasis tarė Šaulys.

- A?

- Tai reiškia, sutarėme.

Džeikas brūkštelėjo skeltuvu per titnagą. Prakuros pasigavo kibirkštį ir įsiliepsnojo. Berniukas atsilošė patenkintas ir apsikabinęs Oi kaklą žiūrėjo, kaip laužas įsikuria. Jis labai savimi didžiavosi. Jis įkūrė laužą... ir atspėjo Rolando mįslę.

3

- Žinau vieną, - pavalgęs mėsos suktinukų tarė Džeikas.

- Ar ji kvaila? - paklausė Rolandas.

- Nea. Tikrą.

- Tai užmink.

- Gerai. Bėgti gali, eiti - ne, turi žiotis - nešneka, vingiuoja ne uodega, turi vagą - nesodina?

- Gera mįslė, - švelniai atsakė Rolandas, - bet sena. Upė.

Džeikas šiek tiek nukabino nosį.

- Tave tikrai sunku paimti.

Rolandas numetė paskutinį suktinuko kąsnį plepetūnui, tas godžiai surijo.

- Aš? Ne, aš, kaip Edis sako, puksas. Pažinotum Aleną. Jis kolekcionavo mįsles kaip damos vėduokles.

- Nori pasakyti, fuksas, Rolandai, - pataisė Edis.

- Ačiū, o čia dar viena: du apvalūs, vienas ilgas, visoms boboms reikalingas?

Edis nusikvatojo:

- Pimpalas! Žiauri, Rolandai! Bet man patinka!

Rolandas papurtė galvą:

- Atsakymas ne toks. Geroje mįslėje atsakymas dažnai slypi žodžiuose, kaip Džeiko mįslėje, bet kartais ji, kaip fo-

kusininko rankos, nukreipia žvilgsnį visai kita linkme.

- Ji dviguba, - pasakė Džeikas. Ir pakartojo, ką Aaronas Depnė aiškino apie Samsono mįslę. Šaulys linktelėjo.

- Žirklės? - spėjo Siuzana ir pati patvirtino: - Žinoma, žirklės. Kaip ir mįslėje apie laužą. Joje paslėpta metafora. Jeigu supranti metaforą, gali ir mįslę įminti.

- Paslėpiau seksą po metafora, bet ji skėlė man antausį ir išdidi nuėjo, - liūdnai pasakė Edis. Niekas jo nesiklausė.

- Kai "vienas" papildai žodžiu "galas", - tęsė Siuzana, - viskas pasidaro aišku. - Ji atrodė patenkinta savimi.

Rolandas linktelėjo:

- Aš žinau kitą atsakymą - kirpės. Bet esu įsitikinęs, jog tai vienas ir tas pat.

Edis paėmė mįslių knygelę ir ėmė sklaidyti lapus.

- O kaip šita, Rolandai? Kada durys ne durys?

Rolandas susiraukė:

- Čia dar viena tavo kvailystė? Mano kantrybė turi ri...

- Ne. Aš pažadėjau surimtėti ir bandau, bent jau. Radau ją šitoje knygoje ir lyg tyčia žinau atsakymą. Išgirdau ją vaikystėje.

Džeikas, taip pat žinąs atsakymą, pamerkė Edžiui. Edis pamerkė Džeikui ir nustebo pamatęs, kad Oi irgi bando pamėgdžioti. Plepetūnas mirksėjo abiem akutėm, kol nusivylęs pasidavė.

O Rolandas su Siuzana suko galvas.

- Turėtų būti kaip nors susiję su meile, - balsu svarstė Šaulys. - Durys, dievinti. Kada dievinimas ne dievinimas... hmmm...*

- Hmmm, - pritarė Oi. Jis tobulai pakartojo susimąsčiusio Rolando balsą. Edis vėl mirktelėjo Džeikui. Vaikas prisidengė delnu šypseną.

- Atsakymas - netikra meilė? - pagaliau spėjo Šaulys.

- Ne-a.

- Langas, - staiga ryžtingai ištarė Siuzana. - Kada durys ne durys? Kai jos - langas.

*A door - *durys*, adore - *dievinti*. Abu žodžiai tariami vienodai.

- Ne. - Edis atvirai šypsojosi, o Džeikas stebėjosi, kaip toli nuo tikrojo atsakymo abu nugrybavo. Tikri stebuklai, pagalvojo jis. Paprasčiausi dalykai, jokių skraidančių kilimų, pranykstančių dramblių, bet vis tiek stebuklai. Ir staiga jų užsiėmimas - mįslių minimas prie laužo - pasirodė visai kitoje šviesoje. Panašu į aklą vištą užrištomis akimis, tik raištis buvo iš žodžių.

- Pasiduodu, - ištarė Siuzana.

- Taip, - pritarė Rolandas. - Pasakykite, jeigu žinote.

- Atsakymas - kai lapotos. Durys ne durys tada, kai jos - at*lapotos*. Supratote? - Palaukęs, kol Rolando žvilgsnis nušvis, pakausė: - Bloga, sakysi? Aš tikrai stengiausi būti rimtas.

- Visai nebloga. Priešingai, gera. Kortas būtų išlukštenęs, esu tikras... Alenas irgi, tačiau vis tiek labai gudri. O aš, kaip visuomet - per daug įsigilinu ir pramaunu pro šalį.

- Tame išties kažkas yra, ar ne? - susimąstęs ištarė Edis. Rolandas linktelėjo, bet Edis nematė; jis žiūrėjo į laužą, kur anglyse žydo ir vyto šimtai rožių.

- Dar vieną ir baigsim, - tarė Rolandas. - Tik nuo šios nakties budėsim. Pirmas tu, Edi, tada Siuzana. Aš būsiu paskutinis.

- O aš? - pasiklausė Džeikas.

- Vėliau galėsi ir tu. Dabar tau svarbiau išsimiegoti.

- Tu tikrai manai, kad tai būtina? - pasiteiravo Siuzana.

- Nežinau. O tai geriausia priežastis to imtis. Džeikai, parink mums mįslę iš knygos.

Edis padavė knygelę vaikui, tas pavartė lapus ir sustojo prie vienos netoli pabaigos.

- Oho! Šita tikrai jėga!

- Varyk, - paragino Edis. - Jeigu aš neatspėsiu, Siuzė žinos. Visas pasaulis žino mus kaip Edį Dyną ir jo Mįslių Karalienę.

- Kokie mes šiandien šmaikštūs, a? - papriekaištavo

Siuzana. - Pažiūrėsim, kaip šmaikštausi sėdėdamas prie kelio per naktį, aukseli.

Džeikas paskaitė: "Šiaip jis niekas, o vardą turi. Būna ilgas, būna trumpas, dalyvauja visuose pokalbiuose, kartu sportuoja ir žaidžia".

Jie spėliojo bemaž ketvirtį valandos, bet nė vienas nesugebėjo pasiūlyti panašaus atsakymo.

- Galbūt įminsime sapne, - pasakė Džeikas. - Miegodamas gavau atsakymą apie upę.

- Pigi knygiūkštė su išplėštais atsakymais, - burbtelėjo Edis. Atsistojęs jis apsisiautė pečius apklotu.

- Na, ji tikrai pigi. Misteris Taueris atidavė man už dyką.

- Ką man stebėti, Rolandai? - paklausė Edis.

Rolandas patraukė pečiais:

- Nežinau, bet pamatęs ar išgirdęs pats suprasi.

- Pažadink mane, kai pradės lenkti miegas, - tarė Siuzana.

- Būtinai.

4

Palei kelią ėjo žole apaugęs griovys. Edis įsitaisė kitoje jo pusėje, susisupęs į apklotą. Žvaigždes užstojo debesų valktis. Iš vakarų pūtė stiprus vėjas. Kai Edis pasuko veidą į juos, aiškiai užuodė šių lygumų šeimininkus - buivolus. Sukaitusio kailio ir mėšlo tvaiką. Uoslės aštrumas, atsiradęs per paskutinius kelis mėnesius, buvo neįtikėtinas... ir kartais, tokiais atvejais, kaip šis, šiurpokas.

Kažkur toli vos girdimai sumykė buivoliukas.

Edis pasisuko į miestą ir jam po kurio laiko pasirodė, kad ima įžiūrėti atskirus šviesos žiburėlius - amžinąsias žvakes iš dvynių pasakojimo, - nors pats sau pripažino, jog tai gali būti tik jo vaizduotės padarinys.

Nepamiršk, brolau, kad esi labai toli nuo Keturiasdešimt antrosios gatvės... viltis yra puikus dalykas, nepaisant

to, ką apie ją šneka, bet nesivilk taip smarkiai, kad pamirštum: esi toli nuo Keturiasdešimt antrosios gatvės. Čia ne Niujorkas, nors ir labai to norėtum. Čia Ladas ir bus toks, koks yra. Jeigu nepamirši, viskas greičiausiai bus gerai.

Jis trumpino sargybos laiką ieškodamas paskutinės mįslės įminimo. Rolando priekaištas dėl minklės apie kūdikį jį užgavo, todėl labai norėjosi iš pat ryto atsikelti su teisingu atsakymu. Žinoma, jie vis tiek negalės jo pasitikrinti knygoje, bet, jo įsitikinimu, gerų mįslių atsakymas visuomet būna geras ir akivaizdus.

Kartais ilgas, kartais trumpas. Čia raktas, o visa kita - akių dūmimas. Kas kartais būna ilgas, kartais trumpas. Kelnės? Na, kelnės būna ilgos arba trumpos. Bet jos nesportuoja. Istorijos? Kaip ir kelnės, tinka tik vienu atveju. Buteliai būna ilgi ir trumpi...

- Eilė, - sumurmėjo jis ir jau pasidžiaugė, kad rado atsakymą - būdvardžiai tinka kaip pirštinės. Būna ilgų eilių ir trumpų eilučių. Tiktai nei tokios, nei anokios nedalyvauja pokalbiuose, anei žaidimuose.

Jis pajuto kylant nusivylimą ir mintyse šyptelėjo, kad taip jautriai reaguoja į nekaltą žodžių žaidimą iš vaikiškos knygelės. Tačiau iškart tapo lengviau patikėti, kad dėl mįslių žmonės žudo vienas kitą... kai ant jos daug pastatyta arba kuris nors griebiasi apgaulės.

Pamiršk... dabar darai tą patį, ką Rolandas - šaudai pro šalį.

O kas dar belieka galvoti?

Bet kai vėl ėmė dundėti būgnai tolimajame mieste, jis rado kitą užsiėmimą. Garsas ne stiprėjo pamažu, o užgriaudėjo staiga, tarsi nuspaudus jungiklį. Edis priėjo prie kelio ir atsisukęs į miestą įsiklausė. Po kelių sekundžių atsigręžė pažiūrėti, ar dundesys neišbudino draugų. Ne. Vėl atsisukęs į Ladą priglaudė prie ausies delną, kad geriau girdėtų.

Bum...ba-bum...ba-bum-bumbum-bum.

Bum...ba-bum...ba-bum-bumbum-bum.

Edžio įsitikinimas, kad jis neklysta, vis stiprėjo; jis šitą mįslę įminė.

Bum...ba-bum...ba-bum-bumbum-bum.

Mintis, kad jis stovi prie apleisto kelio pustuščiame pasaulyje, stovi šimtas septyniasdešimt mylių nuo miesto, kurį pastatė nuostabi išnykusi civilizacija, ir klausosi rokenrolo ritmų... tai beprotybė, bet ar didesnė beprotybė už šviesoforą, iš kurio išlenda aprūdijusi vėliavėlė su užrašu "Eiti"? Arba vokiečių lėktuvo nuolaužas iš ketvirtojo dešimtmečio?

Edis tyliai padainavo "Z Z Top" dainą:

Tau užtenka to lipnaus daikčiuko
Kad užklijuotum savo prabangius mėlynus džinsus
Sakau taip, taip...

Žodžiai idealiai rikiavosi pagal būgnų ritmą. Be abejonės, jis girdi "Velkro Flai" būgnų partiją. Abejonių neliko.

Netrukus garsas nutrūko taip pat staiga, kaip ir prasidėjo, liko tik vėjas ir Sendo upė, kuri bėgti gali, eiti ne.

5

Kitos penkios dienos praėjo be nuotykių. Jie ėjo, žiūrėjo, kaip auga tiltas ir miestas; jie nakvojo, valgė, minė mįsles, paeiliui budėjo (Džeikas įtikino Rolandą leisti jam pabudėti dvi valandas prieš auštant), miegojo. Vienintelis įdomesnis nuotykis buvo su bitėmis.

Įpusėjus trečiai dienai nuo tada, kai rado nukritusį lėktuvą, jie išgirdo zirzimą, kuris vis stiprėjo, kol užgožė visus kitus garsus. Pagaliau Rolandas sustojo.

- Ten, - parodė jis į eukaliptų giraitę.

- Panašu į bites, - tarė Siuzana.

Žydros Šaulio akys nušvito:

- Šįvakar pasmaližiausime.

- Nežinau, kaip tau pasakyti, Rolandai, - įsiterpė Edis, - bet man kažkodėl nepatinka būti geliamam.

- Mums visiems nepatinka, - atsakė Rolandas. - Bet šiandien nėra vėjo, galėsime aprūkyti jas ir iškopti medų nesukėlę gaisro pusėje pasaulio. Eime, pasižiūrėsim.

Šaulys nunešė Siuzaną, kuri trosko nuotykių ne mažiau už Rolandą, ant rankų. Edis su Džeikui sliūkino iš paskos, o plepetūnas, nutaręs, jog saugiausia nesikišti, liko tupėti prie Didžiojo trakto lekuodamas kaip šuo ir įdėmiai juos stebėdamas.

Rolandas prie pirmųjų medžių sustojo.

- Likite, kur esate, - liepė jis Edžiui su Džeiku. - Mes slinksime pasižiūrėti. Jeigu viskas gerai, pašauksiu. - Ir nusinešė Siuzaną į tankmę, palikęs laukti.

Šešėlyje buvo vėsiau. Visą laiką girdėjosi nenutrūkstantis, hipnotiškas ūžimas.

- Jų įtartinai daug, - suniurnėjo Rolandas. - Vasaros pabaiga, bitės turėtų būti išlėkusios nektaro. Nesu...

Jis pastebėjo laukymės viduryje iš medžio drevės išlindusį lizdą ir nebaigė žodžio.

- Kas joms? - paklausė Siuzana nusigandusi. - Rolandai, kas joms atsitiko?

Stora ir nerangi kaip mėšlinė musė spalį, pro galvą prazvimbė bitė. Siuzana išsilenkė nuo jos.

Rolandas pamojo prisijungti kitiems. Kai Edis su Džeiku priėjo, visi sustojo ir tylėdami apžiūrėjo avilį. Koriai buvo ne iš tvarkingų gražių šešiakampių akučių, o bet kaip sulipdyti iš įvairiausių skylių, pats lizdas atrodė ištirpęs, tarsi pakaitintas deglu. O po jį ropinėjančios bitės buvo baltos kaip sniegas.

- Nelaižysim šįvakar medaus, - pasakė Rolandas. - Net jei ir rastume, apsinuodytume.

Viena iš tų neregėtų bičių pralėkė pro Džeiko veidą. Vaikas pasibjaurėjęs ją nuvijo.

- Kas tai padarė? - paklausė Edis. - Kas joms nutiko, Rolandai?

- Tas pat, kas ištuštino visą šitą kraštą; tas, dėl ko didžioji buivolų dalis iki šiol gimsta nevaisingais išsigimė-

liais. Girdėjau vadinant tai Senuoju Karu, Didžiuoju Gaisru, Kataklizmu arba Didžiuoju Apnuodijimu. Kad ir kaip ten būtų, nuo jo prasidėjo visos mūsų bėdos daugelį metų, tūkstančius metų prieš tai, kai gimė Upės Perkėlos žmonių proseneliai. Fizinės pasekmės - dvigalviai buivolai ir baltos bitės - retėja laikui bėgant. Pats esu liudininkas. Kitos permainos yra didesnės, sunkiau matomos, ir jos tebevyksta toliau.

Jie stebėjo apsvaigusias ir bejėges baltas bites, ropinėjančias aplinkui savo avilį. Kai kurios bandė kažką lipdyti, bet didžioji dalis paprasčiausiai šmirinėjo atsitrenkdamos į kitas arba lipdamos per galvas. Edis prisiminė kadaise matytą kino afišą. Išsigelbėjusiųjų minia palieka vietovę, kurioje sprogo magistralinis dujotiekis, išgriovęs kone visą kažkokio Kalifornijos miesto kvartalą. Šitie vabzdžiai priminė jam tuos apspangusius, sukrėstus žmones.

- Jūs juk pergyvenote branduolinį karą, taip? - paklausė, kone apkaltino, Edis. - Tie Didieji Senoliai, apie kuriuos taip gražiai pasakoji... jie juk susisprogdino ir iškeliavo tiesiai pas Abraomą. Taip?

- Aš nežinau, kas atsitiko. Niekas nežino. To meto įrašai pražuvo, o likę pasakojimai painūs ir prieštaringi.

- Dingstam iš čia, - virpančiu balsu pasiūlė Džeikas. - Man nuo tų šlykštynių bloga darosi.

- Pritariu, zuiki, - tarė Siuzana.

Taip jie paliko bites gyventi savo betikslį gyvenimą žilabarzdžių medžių giraitėje ir apsiėjo tą vakarą be saldumynų.

6

- Kada papasakosi mums, ką tu žinai? - paklausė Edis kitą rytą. Diena buvo giedra, bet žvarbi; į šį pasaulį sėlino ruduo.

Rolandas pakėlė akis.

- Ką nori tuo pasakyti?

- Noriu išgirsti visą tavo istoriją, nuo pradžios iki galo,

pradedant Gileadu. Kaip tenai augai ir kuo viskas baigėsi. Noriu išgirsti, iš kur sužinojai apie Tamsųjį Bokštą ir kodėl sugalvojai jo ieškoti. Taip pat man norisi žinoti apie pirmuosius tavo draugus. Ir kas jiems atsitiko.

Rolandas nusitraukė skrybėlę, nusišluostė prakaitą nuo kaktos ir vėl užsidėjo.

- Turi teisę tai žinoti ir, manau, aš papasakosiu... bet ne dabar. Pasakojimas bus labai ilgas. Niekad nemaniau, kad ją kam nors pasakosiu, todėl antrą kartą tikrai nekartosiu.

- Tai kada? - mygo Edis.

- Kai ateis laikas, - atsakė Šaulys, ir jiems teko tuo pasitenkinti.

7

Rolandas pakirdo vos tik Džeikas jį papurtė. Jis atsisėdo ir apsidairė, bet Edis ir Siuzana kietai miegojo, o balkšvoje apyaušrio šviesoje jis daugiau nieko nepastebėjo.

- Kas yra? - tyliai paklausė Džeiko.

- Nežinau. Kažkas kaunasi. Einam, pasiklausysi.

Rolandas nusimetė apklotą ir nusekė Džeiką prie kelio. Jis prisiminė, kad iki vietos, kur Sendas prateka pro miestą ir į jį veda pagal Spindulį pastatytas tiltas, likusios tik trys dienos kelio. Milžiniškas jo lankas matėsi geriau nei bet kada, ir iš čia Šaulys galėjo įžiūrėti mažiausiai tuziną nutrūkusių it lyros stygos lynų.

Tą naktį vėjas pūtė tiesiai į jų veidus, iš miesto atnešti garsai buvo tylūs, bet aiškūs.

- Kautynės? - paklausė Džeikas.

Rolandas linktelėjo ir pridėjo pirštą prie lūpų.

Girdėjosi tylūs riksmai, driokstelėjo kažkoks sunkus daiktas ir, žinoma, trankėsi būgnai. Netrukus jie išgirdo dar vieną pokštelėjimą, tik jau skambesnį - dužo stiklas.

- Jetau, - sukuždėjo Džeikas ir prislinko arčiau Šaulio.

Po to pasigirdo garsai, kokių Rolandas tikėjosi neiš-

girsti: šautuvų pokšėjimas ir galingas sprogimas, kuris atsirito per lygumas lyg neregimas kėglių kamuolys. Tada riksmus, dunksėjimus ir dūžtančių daiktų garsus užgožė būgnai, o kai po kelių minučių jie vėl nelauktai nutilo, miestas buvo tylus. Tik dabar ta tyla atrodė labai trapi.

Rolandas apglėbė Džeiko pečius.

- Dar ne per vėlu apeiti aplinkui, - ištarė jis.

Berniukas pakėlė akis.

- Mes negalime.

- Dėl traukinio?

Džeikas linktelėjo ir prodainiu ištarė:

- Bleinas yra rakštis, bet turim į jį įsėsti. O tai padaryti galime tik mieste.

Rolandas mąsliai pažvelgė į Džeiką.

- Kodėl sakai “turime”? Ar čia *ka*? Žinok, Džeikai, kad dar gerai nesupranti *ka*... jam tyrinėti protingi žmonės paskiria visą savo gyvenimą.

- Nežinau, *ka* tai ar ne, bet man visiškai aišku, jog keliauti bevaise žeme negalime tol, kol esame neapsaugoti, tai yra be Bleino. Be jo mirsime kaip tos bitės, kai ateis žiema. Mums reikia apsaugos, nes dykros užnuodytos.

- Iš kur ištraukei?

- Iš niekur netraukiau! - kone piktai šūktelėjo Džeikas. - Tiesiog taip yra!

- Gerai, - nuramino Rolandas. Jis vėl pažvelgė į Ladą. - Bet reikės būti baisiai atsargiems. Mums nepasisekė, kad jie tebeturi parako. Jeigu turi jo, gali turėti ir galingesnių ginklų. Abejoju, ar moka jais naudotis, tačiau tai dar pavojingiau. Įsikarščiavę jie gali pasiųsti visus mus į pragarą.

- Arą, - ištarė rūstus balsas už nugarų. Jie atsigręžė ir pamatė prie kelio tupintį Oi.

8

Vėliau tą pačią dieną jie priėjo antrą kelią, kuris įsiliejo į Didįjį traktą iš vakarų. Už tos vietos daug platesnis ir

perskirtas per vidurį kažkokiu šlifuotu akmeniu kelias ėmė dubti, o aptrupėjusios sienos, kylančios iš abiejų pusių, vertė jaustis keliauninkus kaip spąstuose. Jie sustojo prie skylės, pralaužtos toje betono sienoje, kur atsivėrė raminantis vaizdas į supančias erdves, ir lengvai užvalgė.

- Kaip manai, Edi, kodėl jie apleido tokį kelią? - paklausė Džeikas. - Juk jie tyčia pastatė jį taip, kad jis leistųsi, ar ne?

Edis pažvelgė per angą į lygumas ir linktelėjo.

- Tai kodėl?

- Nežinau, brolau, - atsakė Dynas, nors atsakymą įtarė. Dirstelėjęs į Rolandą suprato, jog tas irgi žino. Įleistas kelias buvo gera vieta gintis. Pasislėpę už betono sienų žmonės galėjo kontroliuoti einančius keliu. Jeigu gynėjams nepatiko Didžiuoju traktu į Ladą ėję svečiai, galėjo pasitikti juos akmenų kruša.

- Tu tikrai nežinai? - paklausė Džeikas.

Edis nusišypsojo ir pasistengė nebegalvoti, kad dabar koks nors tipas tyko jų, pasirengęs numesti aprūdijusią bombą.

- Neįsivaizduoju.

Siuzana piktai švilptelėjo pro dantis.

- Šitas kelias kaip į pragarą, Rolandai. Jau maniau, kad nereikės nešioklės, bet teks ją ištraukti. - Šaulys nieko nesakęs išsiėmė ją iš savo kuprinės.

Didysis traktas prastėjo tuo labiau, kuo daugiau šalutinių keliukų jungėsi prie jo kaip upeliai į didelę upę. Priartėjus prie tilto grindinio akmenis pakeitė paviršius, kuris Rolandui labiausiai priminė metalą, o kitiems - asfaltą arba dervą. Ši danga išsilaikė prasčiau už akmenis; laikas paliko randus, dar daugiau - arklių pasagos ir vežimų ratai. Paviršius suskeldėjo, sunku buvo eiti, ką jau ten stumti vežimėlį su Siuzana.

Betono sienos iš abiejų pusių vis augo, statėjo, ir dabar jų viršuje jie pamatė sustatytus smailėjančius pavidalus, ryškiai išsiskiriančius dangaus fone. Rolandui jos pasirodė

panašios į milžinams skirtus strėlių antgalius. O jo bendrakeleiviams jie labiau priminė raketas arba sviedinius. Siuzanai pirmiausia galvon toptelėjo "Redstoun" raketos, paleistos iš Kanaveralo iškyšulio; Edis prisiminė po visą Europą išmėtytas "žemė-oras" raketas, paleidžiamas iš sunkvežimių. Džeikas pirmiausia pagalvojo apie tarpkontinentines raketas, saugomas betoninėse slėptuvėse Kanzaso ar negyvenamuose Nevados kalnuose, užprogramuotas duoti atkirtį Kinijai arba Rusijai, jeigu kiltų branduolinė pasaulio pabaiga. Ir visi jautėsi patekę į tamsią ir šiurpią šešėlių zoną arba į seno, tačiau vis dar veikiančio prakeiksmo kraštą.

Po kelių valandų kelionės tuo grioviu, kurį Džeikas pavadino bausmės rikiuote, betoninės sienos pasibaigė tuzino kelių sankirta, ir vėl atsivėrė kraštovaizdis... visus be galo nudžiugindamas, nors garsiai nė vienas neišsitarė. Virš sankryžos kabojo dar vienas šviesoforas. Šis Edžiui, Siuzanai ir Džeikui buvo pažįstamas; su stiklo akimis iš keturių pusių, nors lempos seniai buvo iškultos.

- Lažinuosi, kad šitas kelias kadaise buvo aštuntasis pasaulio stebuklas, - tarė Siuzana, - o dabar - še tau, minų laukas.

- Seni keliai kartais geriausi, - sutiko Rolandas.

Edis rodė į vakarus.

- Pažiūrėkite.

Dingus betoninėms užtvaroms visi pamatė tai, ką senasis Si pasakojo prie karčios kavos puodelių Upės Perkėloje. "Vienas bėgis, - sakė jis, - užkeltas ant žmogaus padaryto akmens, iš kurio Senoliai darė savo gatves ir sienas, pylimo". Į juos iš vakarų bėgo plonas tiesus bėgis, po to kirto Sendą siaura auksine estakada ir dingo mieste. Tas statinys buvo paprastas ir elegantiškas, vienintelis, kurio čia nepalietė rūdys, tačiau vis vien klaikiai apskretęs. Ties viduriu didelė estakados atkarpa buvo išlūžusi ir nugarmėjusi į upę. Liko dvi viena į kitą pasvirusios it kaltinantys pirštai atramos. Iš vandens po skyle kyšojo metalo vamzdis. Kadaise jis buvo skaisčiai mėlynas, dabar - su rūdžių dėmėmis. Iš ten jis at-

rodė labai mažas.

- Štai, kas liko iš Bleino, - ištarė Edis. - Nenuostabu, kad jie daugiau jo nebegirdi. Pastoliai vieną dieną neišlaikė, kai jis važiavo per upę, ir nugarmėjo. Tikriausiai, tuo metu buvo sumažinęs greitį, nes būtų tiesiog perskriejęs tarpą, ir mes dabar žiūrėtume tik į skylę kitame krante. Manau, traukinys buvo tikras technikos stebuklas, kol važinėjo.

- Mersė minėjo, kad yra ir kitas, - priminė Siuzana.

- Taip. Bet ji sakė negirdėjusi jo jau septynerius ar net aštuonerius metus, o tetulė Talita tvirtina, jog dešimt. Kaip manai, Džeikai... Džeikai? Žemė Džeikui, Žemė Džeikui, atsiliepk, drauguži.

Džeikas, kuris įdėmiai tyrinėjo traukinio likučius vandenyje, tik susigūžė.

- Iš tavęs labai daug naudos, - mestelėjo Edis. - Tikras pagalbininkas... todėl tave ir myliu. Mes visi mylime.

Džeikas jo nesiklausė. Jis gerai žinojo, ką mato. Bet ten ne Bleinas. Iš vandens kyšojo žydras kaminas. O sapne Bleinas buvo murzinai rausvas kaip kramtomoji guma su beisbolininkų kortelėmis.

Rolandas tuo metu užsinėrė ant krūtinės Siuzanos nešioklės diržus.

- Edi, įkelk savo ponią į šitą išradimą. Metas judintis ir patiems viską apžiūrėti iš arti.

Džeikas atplėšė akis nuo traukinio ir nervingai dirstelėjo į tiltą. Jis girdėjo vaiduokliška švilpesį - tai vėjas grojo pavargusio plieno lynais virš betoninio pamato.

- Kaip manai, eiti į kitą pusę nepavojinga? - paklausė jis.

- Rytoj sužinosime, - atsakė Rolandas.

9

Kitą rytą Šaulio grupelė sustojo prie ilgo, surūdijusio tilto į Ladą. Edžio svajonės surasti senus gerus elfus, kurie

išsaugojo techniką, pamažu tirpo. Iš tokio atstumo jis įžiūrėjo, kad skylės miesto peizaže yra sudeginti arba išsprogdinti rajonai. O siluetas dangaus fone priminė žandikaulį su išbirusiais dantimis.

Reikia pripažinti, daug pastatų tebestovėjo, tačiau jie atrodė tokie apleisti, kad Edžiui nuotaika visiškai subjuro, o tiltas, jungiantis keliauninkus su tuo plieno ir betono labirintu, atrodė koks tik nori, tiktai ne tvirtas ir amžinas. Vertikalios pakabos kairėje pusėje mataravo palaidos, o dešinėje - kone zvimbė nuo įtempimo. Tiltas buvo sudėtas iš tuščiavidurių trapecijos formos betono dėžių, dalis kurių pakilo į viršų, palikusios kyšoti juodus savo vidurius, kitos pasislinko į šoną. Dauguma jų buvo tik suskilusios, nors pasitaikydavo ir su skylėmis, kuriose prasmegtų net sunkvežimis. Kur ne kur buvo įlūžęs net tik dėžės viršus, bet ir dugnas, matėsi klampus upės krantas ir pilkšvai žalias vanduo. Edis primetė, kad tilto centre iki vandens turėtų būti apie trys šimtai pėdų. Mažiausiai.

Edis dirstelėjo į gigantiškus betono kesonus, prie kurių buvo pritvirtinti pagrindiniai lynai, ir jam pasirodė, kad dešinysis išklibintas iš žemės. Jis nutarė neužsiminti apie tai kitiems, užtenka to, kad tiltas pastebimai siūbavo. Vien žiūrint į jį galėjai susirgti jūros liga.

- Na? - paklausė jis Rolando. - Ką manai?

Šaulys parodė į dešinę tilto pusę. Tenai ėjo pakrypęs bene penkių pėdų pločio pėsčiųjų takelis. Sukonstruotas ant mažesnių betono dėžių jis kabojo kaip atskiras tiltas. Jį laikė apačioje ištemptas kabelis arba plieno strypas, pritvirtintas didžiuliais gnybtais prie pagrindinių lynų. Edis apžiūrėjo artimiausią labai susidomėjęs, lyg svarstytų, ar galima patikėti savo gyvybę tai konstrukcijai. Gnybtas buvo aprūdijęs, bet laikėsi tvirtai. Metale buvo įspausti žodžiai: “LAMERKO LIEJYKLA”. Ir Edis nustebęs pajuto, jog nebežino, kokia kalba jie parašyti: anglų ar Aukštąja.

- Manau, galėtume eiti juo, - atsakė Rolandas. - Tik vienoje vietoje įlūžęs. Matai?

- Aha, sunku nepastebėti.

Tiltas, kuris driekėsi mažiausiai tris ketvirčius mylios, daugiau kaip tūkstantį metų nebuvo remontuotas, tačiau Šaulys spėjo, jog daugiausia sugadinta per pastarąjį penkiasdešimtmetį. Kai dešinėje esantys lynai ėmė trūkinėti, tiltas vis labiau sviro į kairę. Labiausiai pasisukęs jis buvo ties viduriu, tarp dviejų keturių šimtų pėdų bokštų. Tame taške, kur išlinkimo įtampa buvo stipriausia, žiojėjo didžiulė skylė, primenanti akį. Takas įlūžo mažiau, tačiau į Sendą nugarmėjo mažiausiai dvi betono plokštės, palikusios dviejų ar trijų dešimčių pėdų pločio tarpą. Toje vietoje aiškiai matėsi plieno strypas ar kabelis, prilaikantis taką. Juo teks pereiti tą skylę.

- Manau, mums pavyks pereiti, - rodydamas ranka tarė Rolandas. - Skylė, suprantama, kels nepatogumų, tačiau turėklai liko, galėsime jų prisilaikyti.

Edis linktelėjo jausdamas, kaip tankiai plaka širdis krūtinėje. Tako pagrindas priminė storą vamzdį iš sujungtų plieno lakštų ir viršuje nesiekė keturių pėdų pločio. Jis įsivaizdavo, kaip teks pereiti išlenktu paviršiumi, įsikibus į turėklą, kai tiltas siūbuoja kaip laivas jūroje.

- Jėzau, - ištarė Edis ir norėjo nusispjauti, bet gerklė buvo perdžiūvusi. - Tu rimtai, Rolandai?

- Kiek matau, tai vienintelis kelias. - Rolandas parodė į upę, ir Edis pamatė antrą tiltą. Šis skendėjo Sende. Iš vandens kyšojo tik aprūdiję metalo kampai.

- Kaip tu, Džeikai? - paklausė Siuzana.

- Jokių problemų, - nesusimąstęs atšovė berniukas. Ir net šypsojosi.

- Nekenčiu tavęs, vaike, - metė Edis.

Šaulys žvelgė į Edį susirūpinęs.

- Jeigu jauti, kad negalėsi, sakyk dabar. Kad nuėjęs pusę tilto nesustingtum.

Edis valandėlę tyrinėjo persuktą tiltą, paskui linktelėjo:

- Manau, susitvarkysiu. Niekad per daug nemėgau

aukščio, bet kaip nors.

- Puiku. - Rolandas permetė visus akimis. - Greičiau pradėsim, greičiau baigsim. Aš eisiu pirmas su Siuzana. Po mūsų Džeikas, o Edis - paskutinis. Ar paneši vežimėlį?

- Juokas, - atšovė Edis.

- Tuomet einam.

10

Vos tik jie atsidūrė ant tilto, baimė it vanduo užpildė visas tuščias Edžio ertmes, ir jis ėmė abejoti, ar nepadarė pavojingos kvailystės. Nuo tvirtos žemės atrodė, kad tiltas svyruoja nestipriai, bet atsistojęs ant jo Edis pasijuto kaip užlipęs ant didžiausios pasaulyje laikrodžio švytuoklės. Tiltas siūbavo lėtai, bet pastoviai, o mostas truko ilgiau, nei jis tikėjosi. Pats takas buvo suskeldėjęs ir mažiausiai dešimt procentų pasviręs į kairę. Kojos slidinėjo palaidais betono gabaliukais, kiekvieną jo žingsnį lydėjo sunkus vienas į kitą besitrinančių betono blokų cypimas. Už tilto lėtai siūbavo miesto siluetas.

Virš galvų lynais monotoniškai grojo vėjas. Apačioje status skardis leidosi prie vandens. Edis pakilo trisdešimt pėdų nuo žemės... po to šešiasdešimt... šimtą dešimt. Netrukus stovės virš vandens. Kiekviename žingsnyje į kairę blauzdą dunksėjo ratukai.

Tarp kojų praniro kažkas gauruota, ir Edis mėšlungiškai įsitvėrė į aprūdijusį turėklą dešine ranka, šiaip taip užkandęs riksmą. Pro jį praturseno Oi, kilstelėjęs į viršų snukutį, suprask: *Atsiprašau, aš tik noriu praeiti.*

- Bjaurus žvėriūkštis, - iškošė Edis.

Netrukus jis suprato, kad žiūrėti aukštyn į kabančius lynus ne ką geriau, netgi blogiau. Rūdys dengė juos storu sluoksniu, kai kur kyšojo išsipūtusios metalo gijos, primenančios vatą. Iš savo dėdės Redžo, kuris dirbo dažytoju tiek prie Džordžo Vašingtono, tiek Triboro tilto, Edis žinojo, kad

tie lynai supinti iš daugybės metalo gijų. Tačiau susukti šito tilto lynai baigė atsisukti, gijos trūkinėjo po vieną.

Tiek išlaikė, išlaikys ir dabar. Manai, tiltas įgrius į upę todėl, kad bandom per jį pereiti? Nesureikšmink taip savęs.

Tačiau tai visai neguodė. Kiek Edis žinojo, jie buvo pirmieji, po daugybės metų bandantys tai padaryti. O tiltas vis tiek turės kada nors sugriūti, iš būklės sprendžiant, tai nutiks greitai. Jų svoris gali pasitarnauti kaip paskutinis lašas, perpildęs taurę.

Mokasinu paspyręs betono gabaliuką Edis pakraupęs žiūrėjo, kaip jis vartydamasis krenta žemyn. Po to pasigirdo tylus - vos girdimas - pliumptelėjimas, kai jis įkrito į vandenį. Vėjo gūsis prilipdė marškinius prie prakaituotos odos. Tiltas dejavo ir suposi. Edis pamėgino atitraukti ranką nuo turėklo, bet pirštai atrodė kaip prišalę prie metalo.

Jis užsimerkė. *Tu nesustosi. Ne. Draudžiu tau sustoti. Jeigu nori į ką nors žiūrėti, žiūrėk į tą ilgšį bjaurybę.* Edis atsimerkė, įbedė žvilgsnį į Šaulį ir paleidęs turėklą nuslinko toliau.

11

Rolandas priėjo skylę ir atsigręžė. Džeikas ėjo atsilikęs per penkias pėdas. Oi laikėsi prie jo kojų. Plepetūnas slinko prisiplojęs prie žemės, ištempęs į priekį kaklą. Virš upės vėjas pūtė stipriau, šiaušė šilkinį žvėrelio kailiuką. Edis pėdino atsilikęs per dvidešimt penkias pėdas. Susikaupęs jis vilko Siuzanos vežimėlį ir pabalusiais pirštais gniaužė turėklą.

- Siuzana?

- Taip, - atsiliepė toji. - Viskas gerai.

- Džeikai?

Džeikas pakėlė galvą. Jis šypsojosi, ir Šaulys suprato, kad su juo bėdos nebus. Berniūkštį, atrodė, šitas nuotykis netgi džiugina. Vėjas pūtė nuo dailios jo kaktos plaukus,

akys žibėjo. Džeikas iškėlė nykštį. Rolandas pasielgė taip pat.

- Edi?

- Dėl manęs nesirūpinkite.

Dynas buvo nukreipęs akis į Šaulį, bet tas nutarė, kad Edis žiūri pro jį į pastatus kitame tilto gale. Ir gerai; jeigu bijo aukščio, tai geriausia išeitis.

- Sutarta, nesirūpinsiu, - sumurmėjo Rolandas. - Dabar bandysim pereiti tarpą, Siuzana. Sėdėk ramiai. Jokių staigių judesių. Supratai?

- Taip.

- Jeigu nori pasitaisyti, taisykis dabar.

- Viskas gerai, Rolandai, - ramiai atsakė moteris. - Tikiuosi, kad Edis susitvarkys.

- Edis dabar šaulys. Ir elgiasi kaip šaulys.

Rolandas pasisuko į dešinę, veidu į upę, ir įsitvėrė į turėklą. Po to ėmė lėtai slinkti aprūdijusiu kabeliu.

12

Džeikas palaukė, kol Šaulys su Siuzana įveiks didžiąją tarpo dalį, ir pradėjo eiti pats. Kliudė vėjo gūsiai ir tilto siūbavimas, bet baimės jis nejautė. Priešingai nei Edis, jo niekad nekamavo aukščio baimė, jam netgi patiko iš taip aukštai žiūrėti į upę, primenančią plieno kaspiną.

Pasiekęs skylės vidurį (Rolandas su Siuzana atsistoję ant tvirto pagrindo jį stebėjo) Džeikas atsigręžė ir nustėro. Tardamiesi, kaip persikelti, jie visai pamiršo vieną komandos narį. Oi tupėjo sustingęs, prisiplojęs prie betono ir aiškiai persigandęs tolimojoje skylės pusėje. Jis uostinėjo betono kraštą.

- Ateik, Oi! - pašaukė Džeikas.

- Oi! - atsiliepė plepetūnas, ir jo balsas sudrebėjo visai kaip žmogaus. Jis ištiesė ilgą savo kaklą, bet nepajudėjo. Liūdnai spigino didelėmis auksinėmis savo akutėmis.

Naujas vėjo gūsis įsupo tiltą. Kažkas dzingtelėjo netoli Džeiko galvos, tartum pertempta gitaros styga. Viena gretimo lyno gija užsirietė, vos neperdrėskusi vaiko veido. Už dešimties pėdų nenuleisdamas nuo Džeiko akių tupėjo Oi.

- Eik toliau! - pašaukė Rolandas. - Vėjas stiprėja! Greičiau, Džeikai!

- Be Oi neisiu!

Džeikas pasuko atgal. Bet nespėjus paeiti dviejų žingsnių, žvėrelis nedrąsiai atsistojo ant taką laikančio lyno. Nagai įsitempusių, pusiau sulenktų kojų gale krebždeno metalinį paviršių. Edis bejėgiškai stovėjo už plepetūno mirtinai išsigandęs.

- Gerai, Oi! - padrąsino Džeikas. - Eikš pas mane!

- Oi-Oi! Eik-eik! - šūktelėjo plepetūnas ir skubiai nuturseno lynu. Beveik pasiekė vaiką, kai į tiltą sudužo naujas vėjo gūsis. Tiltas pajudėjo, gyvūnėlis karštligiškai bandė įsikibti kur nors, užpakalinės kojos pakibo ore. Dar bandė kabintis priekinėmis, bet nagai slydo nuo metalo. Užpakalinėmis kojomis žvėrelis spurdėjo ore.

Džeikas paleido turėklą ir puolė jį gaudyti, nematydamas nieko, tik auksines Oi akis.

- Džeikai, ne! - sukriokė Edis su Rolandu vienu balsu, kiekvienas iš savo pusės. Abu per toli, kad galėtų kuo nors padėti.

Džeikas griuvo ant kabelio visu ilgiu. Kuprinė skaudžiai dunkstelėjo į mentes, it biliardo kamuoliai barkštelėjo dantys. Vėjas vėl ūžtelėjo. Jis apsikabino dešine ranka kabelį, o kaire ranka ore sugavo bekrentantį Oi. Plepetūnas mėšlungiškai suleido nagus į atkištą ranką. Iš neapsakomo skausmo vaikas suriko, bet nulenkęs galvą laikėsi dešine ranka už kabelio ir spaudėsi keliais prie metalinio paviršiaus. Oi kybojo ant jo plaštakos kaip cirko akrobatas, spigino į jį geltonomis akimis, o Džeiko kraujas sruveno per plepetūno galvą.

Tada vėl užgriuvo vėjas, ir Džeikas pradėjo slysti nuo troso.

13

Paniška baimė paliko Edį. Jos vietą užėmė neįprasta, bet labai laukiama ramybė. Jis metė Siuzanos vežimėlį ant suskeldėjusio cemento ir nevikriai nubėgo kabeliu, nesilaikydamas netgi už turėklo. Džeikas kybojo žemyn galva su Oi, svyrančiu nuo kairės jo rankos kaip gauruota švytuoklė. Dešinė vaiko ranka slydo.

Edis prasižergęs driokstelėjo ant kabelio. Tą akimirką netgi skaudžiai sumušto tarpkojo nepajuto. Jis stvėrė vaiką už plaukų viena ranka, o kita - už kuprinės. Sekundę pats pajuto netenkąs pusiausvyros, išsigando, jog nugarmės visi trys.

Jis paleido Džeiko plaukus ir stipriau suspaudė jo kuprinės diržus, melsdamas, kad vaikis nebūtų pirkęs jos per pigių prekių išpardavimą. O laisva ranka pagraibė virš galvos turėklo. Po sekundės, visiems toliau slystant žemyn, ranka sugniaužė metalą.

- ROLANDAI! - sukriokė jis. - PADĖK MAN!

Bet Šaulys jau stovėjo šalia su Siuzana ant nugaros. Kai jis pasilenkė, moteris apsivijo rankomis jo kaklą, kad neišlėktų iš savo balno. Šaulys apkabino vaiką už krūtinės ir ištraukė. Kai vaiko kojos vėl rėmėsi į kabelį, Džeikas dešine ranka apglėbė virpantį žvėrelį. Kairė ranka degė iš skausmo.

- Paleisk, Oi, - sudejavo jis. - Paleisk, mes saugūs.

Iš pradžių jis nusigando, kad Oi nepaleis, bet žvėrelis iš lėto atlenkė nagus, ir berniukas galėjo ištraukti savo plaštaką. Ranka buvo kruvina ir išmarginta tamsių skylučių žiedu.

- Oi, - išlemeno plepetūnas, ir Džeikas apstulbo pamatęs, kad jo akys pilnos ašarų. Gyvūnėlis ištempė kaklą ir lyžtelėjo Džeiko veidą kruvinu liežuviu.

- Nieko, - tarė berniukas, panardindamas veidą į šiltą kailiuką. Jis pats pravirko nuo šoko ir skausmo. - Nesijaudink, viskas gerai. Tau nieko kito neliko, aš nepykstu.

Edis iš lėto stojosi. Jo veidas buvo papilkėjęs, o pats jautėsi taip, it kažkas būtų sugrūdęs kiaušus į vidurius. Kaire ranka jis apsičiupinėjo klyną.

- Po velnių, dar tapsiu eunuchu, - sukrankė jis.

- Tu nenualpsi, Edi? - paklausė Rolandas. Naujas vėjo gūsis nubloškė jo skrybėlę Siuzanai į veidą. Moteris sugavo ją ir užmaukšlino Šauliui iki ausų taip, kad šis priminė pusprotį kalnų atsiskyrėlį.

- Ne, - atsakė Edis, - nors ir labai norėčiau...

- Pažiūrėkit į Džeiką, - tarė Siuzana. - Jis rimtai kraujuoja.

- Viskas gerai. - Džeikas bandė slėpti savo ranką. Bet Rolandas švelniai ją sugavo ir apžiūrėjo. Plaštakoje žiojėjo mažiausiai tuzinas žaizdų, dauguma gilios. Kol vaikas nepalankstys jos, sunku pasakyti, ar kaulai nelūžę ir kraujagyslės neperpjautos. O tokiems eksperimentams ne laikas.

Rolandas pasilenkė prie Oi. Plepetūnas žiūrėjo į jį nusigandęs ir liūdnas. Jis net nebandė nusilaižyti nuo snukučio Džeiko kraujo, nors tai būtų pats natūraliausias dalykas.

- Neliesk jo, - tarė Džeikas, apsikabindamas žvėriuką. - Čia ne jo kaltė. Tai aš jį pamiršau. O vėjas jį nupūtė.

- Aš jo neskriausiu, - pasakė Rolandas. Jis nebijojo, kad plepetūnas serga pasiutlige, bet neketino leisti jam laižyti vaiko kraują. O dėl kitų ligų, kokias nešioja Oi... ką gi, *ka* kaip visuomet viską nulems. Rolandas nusitraukė savo kaklaskarę ir nušluostė plepetūno snukutį. - Geras Oi, šaunuolis.

- Oi, - išlemeno plepetūnas, ir Siuzana, mačiusi viską per Rolando petį, galėjo prisiekti, kad jo balse girdėjo dėkingumo gaidelę.

Juos atakavo naujas vėjo gūsis. Oras bjuro, ir sparčiai.

- Edi, mums reikia nešdintis nuo šito tilto kuo greičiau. Ar pajėgsi eiti?

- Ne, masa, aš geriau pasimirsiu čičia. - Šakymą maudė, bet jau ne taip, kaip prieš minutę.

- Gerai. Judam. Ir kuo greičiau.

Rolandas atsisuko, žengė žingsnį ir sustojo. Kitoje plyšio pusėje stovėjo vyras ir abejingai į juos spoksojo.

Nepažįstamasis prisiartino, kai jų dėmesys buvo sutelktas į Džeiką ir Oi. Ant nugaros jis buvo pasikabinęs arbaletą, galvą apsimuturiavęs ryškiai geltona skara. Vėjas plaikstė jos galus kaip vėliavas. Ausyse karojo dideli auksiniai žiedai su kryžiais. Vieną akį dengė balto šilko juosta. O veidas buvo nusėtas purpurinėmis, šlapiuojančiomis opomis. Žmogui galėjai duoti tiek trisdešimt, tiek penkiasdešimt ar šešiasdešimt metų. Vieną ranką jis laikė už galvos. Kas joje, Rolandas neįžiūrėjo, tik daiktas buvo pernelyg taisyklingos formos, kad būtų akmuo.

Už nepažįstamojo temstančiame danguje keistai išryškėjo miestas. Ir žiūrėdamas į pastatus kitame krante, apleistus sandėlius, į tuos tamsius užkampius ir akmens labirintus, Edis pirmą kartą suprato, kaip apsigaudinėjo tikėdamasis rasti ten pagalbą. Dabar jis įžiūrėjo suskeldėjusius fasadus, įlūžusius stogus, matė paukščių lizdus ant briaunų ir išdaužytų langų, dabar leido sau užuosti miestą ir traukė į nosį ne nuostabius prieskonius ir prašmatnių patiekalų aromatus, o apsvilusių čiužinių, užgesintų vandeniu iš kanalizacijos, tvaiką. Jis staiga perprato Ladą, perprato kiaurai. Išsišiepęs piratas, išdygęs jiems nematant, buvo geriausia, ką galima rasti tokioje merdinčioje irštvoje.

Rolandas išsitraukė savo revolverį.

- Patrauk savo žaislą, draugeli, - tarė vyras geltona skara su tokiu klaikiu akcentu, jog buvo beveik neįmanoma suprasti. - Patrauk, širdele. Tu, vaikinas, ne liurbis, bet ne tau dabar su manim lygintis.

14

Spuoguotveidis vilkėjo dėmėto velveto kelnes ir kitoje įlūžusio tako pusėje priminė piratą savo šlovingų dienų gale: sergantį, apiplyšusį, bet vis dar pavojingą.

- Tarkime, aš to nepadarysiu? - paklausė Šaulys. - Kas, jeigu aš nutarsiu įsodinti kulką į buką tavo makaulę?

- Tada aš iškeliausiu į pragarą šiek tiek anksčiau, kad spėčiau atidaryti jums duris, - atsakė vyras su geltona skara ir sukrankė girgždančiu balsu. Tada pamojavo ranka. - Man vis tiek, kada ten atsidursiu.

Rolandas suprato, jog tai tiesa. Atrodo, kad tam žmogeliui liko gyventi metai... daugiausiai, o paskutinių mėnesių niekas nepavydės. Dėl opų ant jo veido buvo kalta ne radiacija; jeigu Rolando akys neapgavo, tas žmogelis sirgo paskutine ligos, kurią gydytojai vadina "mandrusu", o paprasti žmonės - kekšės pumpurais, stadija. Susidurti su pavojingu priešininku visuomet pavojinga, tačiau bent gali apskaičiuoti savo galimybes. Bet kai susiduri akis į akį su negyvėliu, visai kitaip.

- Žinote, ką aš čia turiu, mielieji? - paklausė piratas. - Ar įsivaizduojate, ką senasis Gašeris turi savo rankoje? Granatą, metalinį kiaušinuką, kurį paliko senieji, ir aš jau nutraukiau jos kepurėlę... juk prisistatyti su kepure labai nemandagu!

Jis vėl nusižvengė, po to veidas it ranka mostelėjus paniuro.

- Tik mano pirštas dabar laiko trauktuvėlį, mano mieli. Jeigu nupilsite mane, bus didžiulis pokšt! Tu ir ta juoda beždžionė ant tavo nugaros išnyksite. Tas varlys irgi, drįstu manyti. O eržilas už tavęs, atkišęs žaislinį pistoletą, gali likti gyvas, kol pasieks vandenį... o jį tikrai pasieks, nes šitas tiltas jau mažiausiai keturiasdešimt metų kybo ant plauko ir jam pribaigti daug nereikės. Tai ar dabar padėsi savo gelžgalį, ar vienu vagonu keliausime į pragarą?

Rolandas pamąstė, ar nepavyktų kulka išmušti granatą iš vyro rankos, bet pamatęs, kaip tvirtai jis ją gniaužia, įsikišo ginklą dėklan.

- A, gerai! - vėl pralinksmėjęs šūktelėjo Gašeris. - Žinojau, kad nesi mulkis, vien pažiūrėjęs į tave! O, taip! Žinojau!

- Ko nori? - paklausė Rolandas, nors jau įtarė, koks bus atsakymas.

Gašeris pakėlė laisvą ranką ir dūrė murzinu pirštu į Džeiką.

- Varlio. Atiduok man tą vaikėzą ir būsite laisvi.

- Išgraužk, - atšovė Siuzana.

- Kodėl ne? - sukikeno piratas. - Duokite man veidrodžio šukę, nusipjausiu ir susikišiu, kur reikia - kodėl gi ne, juk daugiau jis niekam nebetinka! Aš net negaliu nusičiurinti, nes degina taip, kad viskas pilve vartosi! - Jo ramios pilkos akys nesitraukė nuo Rolando veido. - Ką pasakysi, biče?

- Kas bus mums, kai atiduosiu berniuką?

- Keliausite savo keliu, ir mes jums nekliudysime! - atsakė vyras geltona skara ilgai nemąstęs. - Duodu jums Tik-Tako žodį. Perduodu jo žodį iš savo lūpų jūsų ausims, taip, taip, jis irgi kietas riešutas, nelaužo savo žodžio. O dėl mažių negalėčiau guldyti galvos, bet su Tik-Tako žiliais problemų nebus.

- Ką, po galais, tu čia pliauški, Rolandai? - suriko Edis. - Tu juk negalvoji jo atiduoti, taip?

Šaulys neatsigręžė į Džeiką, jo lūpos net nesujudėjo, kai sumurmėjo: “Savo pažadą aš išlaikysiu”.

- Taip, žinau. - Tada Džeikas garsiai sušuko: - Nuleisk ginklą, Edi. Aš nuspręsiu.

- Džeikai, tu išprotėjai!

Piratas džiugiai sukrizeno.

- Anaiptol, biče! Tai tu kvailas, jeigu manimi netiki. Pagaliau su mumis jis bus apsaugotas nuo būgnų, taip? Tik pagalvok: jeigu nekalbėčiau rimtai, ar nebūčiau pirma liepęs numesti savo ginklus? Kas gali būti lengviau? Ar liepiau? Ne!

Siuzana nugirdo Rolando pokalbį su Džeiku. Ji suprato, kad tokioje padėtyje jie neturi iš ko rinktis.

- Edi, nuleisk, - tarė ji.

- O iš kur mums žinoti, kad nepaleisi granatos į mus, kai tik turėsi vaiką? - šūktelėjo Edis.

- Numušiu ore, jeigu pabandys, - atsakė Rolandas. - Ir jis tai žino.

- Galbūt žinau. Atrodai pajėgus tai padaryti.

- Jeigu jis kalba tiesą, - tęsė Rolandas, - jis žus kartu su mumis, jeigu nepataikysiu į jo granatą, nes tiltas tikrai sugrius.

- Visai nekvaila, seni! - įvertino Gašeris. - Tai tu tikrai kietas, ar ne? - Jis nusižvengė ir vėl surimtėjęs tarė: - Baigiam kalbas. Spręskite. Atiduodate man vaiką ar keliausime iki galo visi?

Neleidęs Rolandui atsakyti, Džeikas prasmuko pro jį ant kabelio. Jis tebelaikė susisukusį Oi dešinėje rankoje, o kairę laikė atkišęs priešais save.

- Ne, Džeikai! - beviltiškai suriko Edis.

- Aš tave surasiu, - taip pat tyliai pažadėjo Rolandas.

- Žinau, - pakartojo berniukas. Vėjas vėl išjudino tiltą. Sendas pasipuošė baltomis bangų karūnomis, vanduo putojo aplinkui mėlyną vienbėgio traukinio kaminą.

- Oi, tu mano viščiuk! - sukrankė Gašeris. Jis išsiepė paskutinius baltose lyg antkapiniai akmenys dantenose styrančius dantis. - Mažasis mano varlius! Tu tik nesustok.

- Rolandai, jis gali blefuoti! - sušuko Edis. - Granata netikra!

Šaulys nieko neatsakė.

Kai Džeikas priartėjo prie skylės krašto, Oi išsiepė dantis ir ėmė urgzti ant Gašerio.

- Mesk tą kalbantį maišą, - įsakė piratas.

- Eik šikt, - ramiai atšovė Džeikas.

Gašeris valandėlę stovėjo nustebęs, po to linktelėjo:

- Numylėtinis? Puiku. - Jis pasitraukė per porą žingsnių. - Paleisk jį, kai atsistosi ant betono. Bet jeigu puls mane, pažadu, kad ištaškysiu smegenis.

- Smegenis, - išsiepęs dantis pakartojo plepetūnas.

- Nutilk, Oi, - sumurmėjo Džeikas. Jis pasiekė tvirtą pagrindą tą akimirką, kai naujas, dar stipresnis vėjo gūsis atsitrenkė į tiltą. Iš visų pusių pasigirdo metalo gijų pokšė-

jimas. Džeikas atsigręžė ir pamatė Rolandą su Edžiu, įsikibusius į turėklą. Siuzana žiūrėjo į jį šauliui per petį, vėjas taršė garbanotus jos plaukus. Džeikas pamojo atsisveikindamas ranka.

Tu neleisi man nukristi? - paklausė jis. *Ne, daugiau niekada*, atsakė Rolandas. Džeikas juo tikėjo... bet jis labai bijojo to, kas gali atsitikti, kol Rolandas pavys. Jis nuleido žvėrelį ant žemės. Tą pačią akimirką Gašeris užsimojo jį nuspirti. Oi šmurkštelėjo šalin, išsisukdamas nuo batuotos kojos.

- Bėk! - suriko Džeikas. Oi šovė pro juos ir pasileido šuoliais į Ladą, straksėdamas per plyšius ir aplenkdamas duobes. Jis nesidairė. Tada Gašeris užmetė ranką ant Džeiko kaklo. Nuo jo trenkė prakaitu ir pūvančia mėsa. Tas tvaikas ėmė pykinti.

Jis stuktelėjo tarpukoju Džeikui į užpakalį.

- Gal aš visai nesu toks niekam tikęs, kaip maniau. Kaip sako: jaunystės vynas nugirdo net senius! Turėsime gražaus laiko, kaip sakai, mano mažas varliau? Pasismaginsime taip, kad angelai užgiedos.

Viešpatie, sudejavo mintyse Džeikas.

Gašeris pakėlė balsą:

- Dabar mes einame, seni... laukia svarbūs reikalai ir svarbūs žmonės, bet savo žodį ištesėsiu. Tavim dėtas likčiau stovėti čia dar ketvirtį valandos. Jeigu krustelsi, visi keliausime į paskutinę kelionę. Supratai mane?

- Taip, - atsakė Rolandas.

- Ar tiki manimi, kad neturiu ką prarasti?

- Taip.

- Ir puiku. Judinkis, vaike! Bėgte!

Gašeris sugniaužė Džeiko gerklę taip, kad tas vos galėjo įkvėpti. Ir tempė jį atbulą. Jie traukėsi veidu į Rolandą, kuris stovėjo prie skylės su Siuzana ant nugaros ir Edžiu, laikančiu “Riugerį”, kurį Gašeris pavadino žaisliniu. Piratas pūkštė jam į ausį karštą orą. Blogiausia, kad teko juo kvėpuoti.

- Jokių fokusų, - įspėjo Gašeris, - o tai nurausiu tavo

svambaliukus ir sugrūsiu į subinę. Bus gaila prarasti juos taip nė karto ir nepasinaudojus, a? Labai liūdna.

Jie pasiekė tilto galą. Džeikas sustingo, įsitikinęs, kad Gašeris vis tiek nusvies granatą, bet tas nemetė... iš karto. Jis įtraukė Džeiką į siaurą plyšį tarp dviejų būdelių, iš kurių kadaise, matyt, buvo renkamas mokestis už važiavimą tiltu. Už jų nelyginant kalėjimo vienutės, riogsojo plytiniai sandėliai.

- Dabar, širduk, aš paleisiu tavo kaklą, kad turėtum kuo kvėpuoti, kai bėgsim, bet laikysiu už rankos. Ir jeigu nelėksi kaip vėjas, ištrauksiu ją ir tave atvanosiu, pažadu, girdi?

Džeikas linktelėjo ir vėl galėjo giliai įkvėpti. Kitą mirksnį prisiminė sužeistą savo ranką, bet kai Gašeris suleido nagus it reples į jo žastą, kairės rankos skausmas pasirodė niekai.

- Op-lia! - linksmai suriko Gašeris, mosteldamas granata kitiems. - Ate, mielieji! - O tada suriaumojo Džeikui: - Dabar bėk, bjaurus varliau! Bėk!

Jis vienu ypu apsuko Džeiką ir nusitempė, kiek nešė kojos. Jie nušoko nuo pylimo ant gatvės. Pirma Džeiko mintis buvo tokia: *Štai kaip atrodys Yst Rive Draiv gatvė praėjus dviems ar trims šimtams metų nuo smegenų epidemijos, kuri iššlavė visus protingus Žemės žmones.*

Palei šaligatvius riogsojo senų surūdijusių automobilių kėbulai. Dauguma mašinų priminė burbulo formos rodsterius, panašius į eksperimentinius modelius iš fantastinių Volto Disnėjaus komiksų, nors Džeikas pažino "Volksvagen Beetle", ševroletą ir A modelio fordą. Visi tie automobiliai liko be padangų; kažkas pavogė jas arba guma sutrūnijo prieš daug metų. Ir visi stiklai buvo išdaužyti, tarsi miesto gyventojai nekentė visko, kas netyčia gali atspindėti jų išvaizdą.

Visi kanalizacijos grioviai užsikimšo nuo neaiškios prigimties metalo gabalų ir stiklo šukių. Geresniais laikais palei gatvę augę medžiai dabar stypsojo it sustirusios metalo skulptūros. Sandėlius kažkas susprogdino arba jie sugriuvo

patys, ir už plytų krūvų Džeikas įžiūrėjo upę ir aprūdijusius tilto lynus. Drėgmės ir puvėsių kvapas čia buvo dar stipresnis.

Gatvė staigiai sukosi į rytus, nukrypdama nuo Spindulio kelio, ir griuvėsių bei šiukšlių tolydžio gausėjo. Už šešių ar septynių kvartalų nuo upės kelias atrodė visiškai užtvertas, bet Gašeris tempėsi jį kaip tik ten. Iš pradžių berniukas bėgo greta, bet piratas laikėsi nepakeliamo tempo, ir vaikas uždusęs atsiliko per žingsnį. Gašeris truktelėjo taip, kad vos nepargriovė, ir nutįsė vaiką prie šiukšlių ir betono užtvaros. Kamštis, kuris Džeikui pasirodė pastatytas tyčia, - užtvėrė gatvę tarp dviejų didelių pastatų dulkino marmuro fasadais. Vieno kairėje pusėje jis pastebėjo statulą, kurią išsyk pažino: Aklas teisingumas; vadinasi, ji sergėjo teismo rūmus. Bet ilgiau apsidairyti Džeikas nespėjo - piratas vilko prie barikados nė kiek nelėtindamas žingsnio.

Jeigu mėgins mane užvilkti, abu nusisuksime sprandus! pagalvojo Džeikas, bet Gašeris, kuris lėkė kaip vėjas, nepaisydamas ligos, tik giliau suleido nagus ir patraukė paskui save. Tada berniukas pastebėjo siaurą praėjimą betono luitų, sulaužytų baldų, santechnikos, automobilių laužo krūvoje. Ir staiga suprato. Prie šito labirinto Rolandas sugaiš kelias valandas... o Gašeris gyvena čia ir žino kiekvieną pėdą.

Siauras tamsus praėjimas į skersgatvį buvo kairėje sąvartyno pusėje. Kai pasiekė jį, Gašeris sviedė mažą žalią daiktą per petį.

- Patariu pasilenkti, mažiau! - ir spigiai nusikvatojo. Po akimirkos gatvę supurtė galingas sprogimas. Viena iš mašinų pašoko dvidešimt pėdų į orą ir nusileido ant stogo. Per Džeiko galvą pasipylė plytų kruša, kažkas skaudžiai atsimušė jam į mentę. Jis susverdėjo ir būtų nugriuvęs, tačiau Gašeris kilstelėjo ant kojų ir įtraukė į siaurą ertmę. Vos tik atsidūrė ankštame praėjime, juos pasiekė ir suvystė tamsūs šešėliai.

Kai jie praėjo, už betono luito išlindo plaukuotas pavidalas. Ten buvo Oi. Jis pastovėjo prie praėjimo angos ištem-

pęs kaklą, blizgančiomis akutėmis. Netrukus nusekė iš paskos, prikišęs nosį prie žemės ir rūpestingai uostinėdamas.

15

- Eime, - sukomandavo Rolandas, kai tik Gašeris dingo iš akių.

- Kaip tu galėjai? - paklausė Edis. - Kaip galėjai leisti tam išsigimėliui paimti Džeiką?

- Neturėjau pasirinkimo. Atnešk ratukus. Mums jų prireiks.

Jie pasiekė betono taką kitoje plyšio pusėje, kai tiltą nupurtė sprogimo banga.

- Dangau! - šūktelėjo Edis ir perbalęs atsisuko į Šaulį.

- Nesijaudink, - ramiai atsakė Rolandas. - Tokie tipai, kaip Gašeris, moka elgtis su sprogstančiais žaisliukais. - Jie pasiekė būdeles tilto gale. Rolandas sustojo už jų, ant rampos.

- Tu žinojai, kad tas banditas kalba rimtai, taip? - nenurimo Edis. - Noriu pasakyti, žinojai iš tikrųjų, nespėliojai.

- Jis vaikščiojantis lavonas, tokiems nereikia blefuoti. - Šaulys kalbėjo ramiai, nors jo balse jautėsi kartėlis. - Nujaučiau, kad kas nors panašaus gali nutikti; jeigu būtume pastebėję jį anksčiau, kur nesiekia jo sprogstantis kiaušinis, dar būtume jo atsikratę. Bet tuo metu nukrito Džeikas, ir jam pavyko prislinkti arčiau. Įsivaizduoju, jis mano, jog atsivedėme berniuką tik todėl, kad saugiai praeitume miestą. Prakeikimas! Po paraliais, kaip nesiseka! - Rolandas trenkė kumščiu į koją.

- Gerai, eime jo ieškoti!

Šaulys papurtė galvą.

- Čia mes išsiskirsime. Ten, kur tas šunsnukis nuėjo, Siuzanos neštis negalime. Palikti jos vienos taip pat negalime.

- Bet...

- Klausykis ir nesiginčyk... jeigu nori išgelbėti Džeiką. Jeigu ilgai čia stovėsime, pėdsakai visai atauš. O šaltais pėdsakais sunku sekti. Tu turėsi ką veikti. Čia kažkur yra antrasis Bleinas, Džeikas tuo įsitikinęs, todėl jūs su Siuzana turite jį surasti. Kažkur turi būti stotis. Suprantate?

Laimė, Edis nesiginčijo.

- Gerai. Mes jį surasime. Kas tada?

- Kas pusvalandį paleiskite po šūvį. Kai surasiu Džeiką, ateisiu.

- Šūviai gali pritraukti ir kitus žmones, - pastebėjo Siuzana. Edis padėjo jai išlipti iš nešioklės ir atsisėsti į vežimėlį.

Rolandas šaltai pažvelgė į juos.

- Pasirūpinsite jais.

- Gerai. - Edis atkišo ranką. Rolandas spustelėjo. - Surask jį, Rolandai.

- O, gali nesirūpinti. Melsk savo dievų, kad surasčiau kuo greičiau. Ir nepamirškite savo tėvų veido, abu.

Siuzana linktelėjo.

- Pasistengsime.

Rolandas pasisuko ir lengvai nubėgo pylimu žemyn. Kai jis dingo iš akių, Edis pažvelgė į Siuzaną ir nenustebo pamatęs ją verkiančią. Jam ir pačiam norėjosi verkti. Dar prieš pusę valandos jie keliavo tvirta draugų grupele. Per kelias minutes jų kvartetas buvo visai suardytas: Džeikas pagrobtas, Rolandas iškeliavo jo ieškoti. Net Oi paspruko. Dar niekad Edis nesijautė toks vienišas.

- Jaučiu, kad daugiau niekad jų nepamatysim, - tarė Siuzana.

- Žinoma, pamatysime! - šiurkščiai atšovė jis, bet puikiai suprato, ką Siuzana mąsto, nes pats jautėsi taip pat. Širdį slėgė nuojauta, kad ką tik prasidėjusi jų kelionė baigiasi. - Dvikovoje su Atila Hunu aš statyčiau du prieš tris už Rolandą Barbarą. Keliaujam, Siuze, turim spėti į traukinį.

- Kur? - sutrikusi paklausė ji.

- Nežinau. Gal suraskime pirmą pasitaikiusį seną elfą ir paklauskime, a?

- Ką čia pliurpi, Edvardai Dynai?

- Nieko, - atsakė šis. Ir, kadangi tai buvo gryniausia graudi tiesa, jis suėmė už jos vežimėlio rankenų ir ėmė stumti ją suskeldėjusia, stiklų pridaužyta rampa į Ladą.

16

Džeikas akimirksniu pasinėrė į ūkanotą pasaulį, kur vieninteliu orientyru tamsoje buvo skausmas: jo sukandžiota ranka; petys, į kurį plieniniais vinimis įsikirto purvini Gašerio pirštai; tarsi ugnyje liepsnojantys plaučiai. Netrukus visi šie skausmai susiliejo į vieną, o paskui juos užgožė kitas skausmas - gilus, duriantis, šone. Jis nežinojo, ar Rolandas jau eina jų pėdomis, ar ne. Jis nežinojo, ar ilgai Oi tvers šiame pasaulyje, tokiame nepanašiame į jam įprastus miškus bei lygumas, tokiame svetimame vietovėms, kurias jis pažinojo prieš išeidamas su žmonėmis - su jais. O paskui Gašeris atsivėdėjęs kirto jam per veidą, kruvinai sumušdamas nosį, ir visos mintys pradingo, nuplautos purpurinio skausmo bangos.

- Judinkis, mažas niekšeli! Judink savo švelnią subinę!

- Aš bėgu... greičiau negaliu, tikrai, - iškvėpė Džeikas, vos spėjęs išsilenkti aštrios stiklinės skeveldros, kyšančios iš sienos kairėje nelyginant ilgas perregimas dantis.

- Tu jau pasistenk, mano zuikuti, antraip aš tave taip krestelsiu, kad tu akimirksniu išsijungsi ir man teks vilkti tave už plaukų! Nagi, skuosk, niekadėjau!

Džeikas visgi padidino greitį, nors nė pats nenutuokė, kaip. Kai jiedu tik suko į skersgatvį, jis dar guodė save viltimi, jog netrukus prasidės erdvesnė gatvė, bet dabar - nenorom - jis buvo priverstas pripažinti, kad nieko panašaus nebus. Jie bėgo ne šiaip kokia gatvele: tai buvo užmaskuotas ir įtvirtintas kelias, vedantis į žilaplaukių būstinės gilumą. Aukštos netvirtos sienos, stūksančios abipus tako, buvo sukrautos iš pačių neįtikimiausių statybinių medžiagų:

automobilių liekanų, dalinai ar visiškai sutraiškytų sunkiais granito bei plieno luitais; marmurinių kolonų; fabrikinių neaiškios paskirties staklių - blausiai raudonų nuo rūdžių tose vietose, kurių nepalytėjo juodas tepalas. Pasitaikė ir kažkokia krištolo bei chromo žuvis, dydžiu nenusileidžianti nedideliam lėktuvui, su vieninteliu paslaptingu žodžiu, išvedžiotu ant žvynuoto žvilgančio šono Aukštąja Kalba: "EKSTAZĖ". Paskui dar besikryžiuojančios grandinės su milžiniškomis veikiausiai Džeiko galvos dydžio grandimis, apvyniotos aplink netvarkingai suverstus sulūžusius baldus, kurie balansavo barikados viršuje it cirko dramblys, stovintis viena koja ant siauros plieninės platformos.

Jie pribėgo to beprotiško tako išsišakojimą, ir Gašeris ryžtingai pasuko kairėn. Tolėliau takas šakojosi vėl: šį kartą - į tris takelius, tokius siauručius ir tamsius, kad jie panėšėjo veikiau į tunelio landas. Dabar Gašeris pasuko į dešinę. Tasai naujas takelis - jis vedė tarp "sienų", sukrautų iš pūvančių kartoninių dėžių ir seno pageltusio popieriaus (tikriausiai knygų bei žurnalų liekanų) kupetų, - buvo pernelyg siauras, kad juo galima būtų bėgti petys petin. Gašeris stumtelėjo Džeiką į priekį ir ėmė be perstojo kumščiuoti berniukui į nugarą, neleisdamas sulėtinti žingsnio. *Tai štai kaip turbūt jaučiasi veršis, koridoriumi genamas į skerdyklą,* pagalvojo Džeikas ir prisiekė sau, kad, jei sugebės išsikapstyti iš čia gyvas, tai niekada daugiau nebevalgys mėsos.

- Bėk, mano mažyti! *Bėk!*

Netrukus Džeikas suprato jau nebepajėgiąs stebėti visų posūkių bei tako išsišakojimų, ir, Gašeriui vedant jį vis tolyn į šias neįtikėtinas surūdijusio metalo laužo, sulaužytų baldų ir į sąvartyną išmestų staklių džiungles, jo viltis išsigelbėti tirpo it dūmas. Dabar jau netgi Rolandas nesugebės jo surasti: jis pats neišvengiamai čia pasiklys ir liks klaidžioti apleistais koridoriaus bei siaurais šio košmarų pasaulio takeliais iki pat mirties.

Takelis pakrypo nuokalnėn, ir popieriaus kalnų sienos užleido vietą senų spintų, skaičiavimų mašinėlių ir nunioko-

tos kompiuterinės įrangos sankaupai. Visa tai priminė lenktynes užverstame kažkokios košmariškos radijo stoties sandėlyje. Beveik ištisą minutę kairėje stūksojo siena, suręsta lyg iš televizorių, lyg iš netvarkingai sumestų monitorių. Ekranai spoksojo į jį negyvomis akimis. Šaligatvis po kojomis leidosi toliau, ir netrukus Džeikas suprato, kad jie iš tiesų pateko į tunelį. Temstančio dangaus lopinėlis virš galvos virto siauručiu dryžiu, dryžis - siūleliu. Jie tarytum įžengė į niaurią mirusiųjų karaliją ir blaškėsi neaprėpiamo sąvartyno viduryje it žiurkės.

O kas bus, jei visa tai užgrius mums ant galvų? - pagalvojo Džeikas, tačiau dabartinėje kone visiško išsekimo būklėje jo nebaugino netgi ši perspektyva. Jeigu šitaip nutiks, jis bent jau turės progą truputėlį atsipūsti.

Gašeris ginė jį, kaip valstietis gena mulą, smūgiuodamas į kairiąją mentę, kai reikėdavo sukti kairėn, į dešiniąją - kai dešinėn. O kai kelias vedė tiesiai, jis daužė Džeikui per pakaušį. Berniukas šastelėjo į šalį, stengdamasis išsilenkti iš sienos kyšančio vamzdigalio, tačiau nesuspėjo. Jis šlaunimi atsitrenkė į vamzdį ir kūlvirsčia nusirito stačiai ant stiklo bei sulūžusių lentų krūvos. Gašeris pastvėrė jį ore ir vėl stumtelėjo į priekį.

- Bėk, nerangus priekvaiši! Tu ką, nesugebi normaliai bėgti? Jei ne Tik-Takas, aš tave išdralinčiau tiesiog čia, o paskui perrėžčiau tau gerklę, ir viskas!

Džeikas bėgo purpuriniame rūke, kuriame buvo tik skausmas ir Gašerio kumščių smūgiai. Galų gale, kaip tik tą akimirką, kai Džeikas nusprendė, jog bėgti toliau jis paprasčiausiai nebegali ir nebebėgs, Gašeris stvėrė jį už kaklo ir trūktelėjęs sustabdė - beje, taip staigiai, jog Džeikas slopiai suaimanavęs rėžėsi jam stačiai į pilvą.

- O štai *čia* mūsų laukia viena gudrybė, - linksmai iškvėpė Gašeris. - Pažvelk antai ten, tiesiai. Matai, virš žemės kertasi du laideliai? Matai?

Iš pradžių Džeikas nieko nepamatė. Buvo pernelyg tamsu. Kairėje kūpsojo milžiniškų varinių arbatinukų krū-

va, dešinėje - kažkokie plieniniai daiktai, primenantys akvalangus. Džeikui pasirodė, jog pakaktų stipriau pūstelėti, ir visa tai lavina nusiristų žemyn. Jis delnu nusišluostė kaktą, nubraukdamas nuo akių plaukus, ir pasistengė negalvoti, kaip jis atrodytų, jei subyrėtų visas šis mažiausiai šešiolika tonų sveriantis kalnas. Jis prisimerkęs pažvelgė į priekį - tenai, kur jam rodė Gašeris. Taip, dabar jis įžiūrėjo - bet su didžiausiu vargu - du plonutėlaičius sidabrinius siūlelius, primenančius gitaros ar bandžos stygas. Jie leidosi abipus tako, kirsdamiesi dviejų pėdų aukštyje virš žemės.

- Šliaužk po jais, širdele mano. Ir būk atsargus: jeigu juos užkliudysi, ant auksinės tavo galvelės žnektelės pusė šio prakeikto miesto cemento bei plieno. Ir ant mano galvos taip pat, nors aš abejoju, kad tave tai labai jaudina, tiesa? Nagi, šliaužk!

Džeikas nusimetė nuo pečių kuprinę ir nušliaužė į priekį, stumdamas krepšį priešais save. Šliauždamas po plonyčiais, tampriai įtemptais laidais, jis ūmai suvokė, kad jam vis dėlto norisi dar truputį pagyventi šiame pasaulyje. Jis beveik fiziškai juto visas tas kruopščiai subalansuoto šlamšto krūvas, tik ir telaukiančias, kad jis kliudytų laidą ir leistų joms nugarmėti žemyn. *Ko gero, šitie du laidai prilaiko kelis pagrindinius spąstų akmenis,* - mąstė jis. - *Jei bent vienas iš jų pasijudins iš vietos... o nelaime, visiems mums galas.* Jis pajuto, kaip vienas laidelis lengvai palytėjo jam nugarą. Aukštai viršuje kažkas girgžtelėjo.

- Atsargiau, mulki! - Gašeris kone sudejavo. - Atsargiau, kam sakau!

Berniukas pralindo po besikertančiais laidais, atsispirdamas nuo žemės alkūnėmis ir pėdomis. Nuo prakaito sulipę plaukai vėl užkrito jam ant akių, bet Džeikas nedrįso jų nubraukti.

- Pagaliau, - suniurnėjo Gašeris ir nerūpestingai lengvai (kas liudijo apie ilgametę praktiką) prašliaužė po laidais. Pakilęs nuo žemės, jis mikliai pastvėrė Džeiko kuprinę, kol berniukas nespėjo vėl užsimesti jos ant nugaros. - O ką gi

mes čia turime, biče? - paklausė jis, segiodamas diržus ir smalsiai žvelgdamas vidun. - Gal kokios nors dovanėlės senam draugui? Žinai, Gašeriui patinka dovanėlės, oi kaip patinka!

- Nieko ten nėra, išskyrus...

Gašerio kumštis perskrodė orą, ir Džeiko galva lośtelėjo atgal. Smūgis vėl pataikė į nosį. Iš jos trykštelėjo šviežia kraujo srovelė.

- Už ką? - riktelėjo Džeikas, virpėdamas iš įtūžio ir pažeminimo.

- Už tai, kad tu daug plepi. Aš turiu akis, aš galiu pats pasižiūrėti, be tavo idiotiškų pastabų! - suklykė Gašeris ir švystelėjo kuprinukę į šalį. Jis įsmeigė į berniuką įniršio kupiną žvilgsnį, grėsmingai išsiepdamas kelis dar likusius dantis. - Ir dar už tai, mano zuikuti, kad per tave mes čia vos nepasilaidojome! - Jis sekundėlę patylėjo ir jau ramiau pridūrė: - *Ir todėl,* kad aš taip panorėjau, - prisipažinsiu atvirai. Tavo kvailas avelės snukis varo mane iš kantrybės, taip ir norisi užvažiuoti per jį iš visų jėgų. - Jis išsišiepė dar plačiau, apnuogindamas ne tik dantis, bet ir pūvančias balkšvas dantenas. Reginys, dera pripažinti, neitin estetiškas. Džeikas pagalvojo, kad jis būtų nieko nepraradęs, jei nebūtų to pamatęs. Netgi atvirkščiai. - Jei tavo kietasis draugužis atseks mus iki šios vietos, jo lauks didžiulis siurprizas, kaip manai? - Gašeris išsišiepęs užvertė galvą. - Kažkur tenai, viršuje, jei neklystu, turėtų būti didelis autobusas.

Džeikas apsiverkė - nuvargusios, beviltiškos ašaros nusirito skruostais, purviname veide palikdamos drėgnus pėdsakus.

Gašeris grėsmingai kilstelėjo delną.

- Nagi, judinkis, bičiuli, kol aš pats su tavimi neapsižliumbiau... nes tavo gerasis draugužis - gana sentimentalus vaikinas, garbės žodis, ir kai jis ima sielvartauti bei liūdėti, tai pralinksmėti gali tik užvažiuodamas kam nors per snukį, štai kaip. *Bėk!*

Jiedu nubėgo. Gašeris tarytum aklai rinkosi takus, vedančius vis tolyn ir gilyn į šį girgždantį troškų labirintą. Kryptį jis po senovei nurodinėjo smūgiais per mentes. Kažkuriame etape "įsijungė" būgnai. Atrodė, jog garsas sklinda iš visur ir iš niekur. Džeikui jis tapo tuo šiaudeliu, kuris sulaužė kupranugariui nugarkaulį. Netekęs paskutinės vilties, berniukas liovėsi net mąstyti ir visa galva pasinėrė į košmarą.

17

Rolandas sustojo priešais barikadą, užtvėrusią gatvę nuo viršaus iki apačios ir nuo krašto iki krašto. Skirtingai nei Džeikas, jis net nesitikėjo, jog anapus jos plytės atvira erdvė. Rytuose stūksančius pastatus veikiausiai saugoja sargybiniai, kaip įtvirtintas salas šiukšlių, šlamšto ir metalo laužo jūroje... ir, žinoma, ten pilna spąstų. Dalis barikadą sudarančių daiktų veikiausiai susikaupė savaime per pastaruosius penkis ar septynis šimtus metų - o gal net per tūkstantį, bet Rolandas nusprendė, jog didžiąją jų dalį čionai atitempė žiliai. Tiesą sakant, rytinis Lado pakraštys virto jų tvirtove, ir Rolandas dabar stovėjo prie išorinės jos sienos.

Jis lėtai pajudėjo į priekį ir išvydo angą, slypinčią už milžiniško cementinio luito. Žmogus pritūpė ir storame dulkių sluoksnyje pastebėjo pėdsakus - dvi pėdų voreles, vienas dideles, kitas mažesnes. Rolandas jau stojosi, bet paskui pritūpė vėl. Ne dvi vorelės, o trys... ir šias trečiąsias paliko nedidelio žvėrelio letenos.

- Oi? - negarsiai šūktelėjo Rolandas. Praėjo kelios sekundės, Šaulys jau nebesitikėjo sulauksiąs atsakymo, bet ūmai iš tamsos pasigirdo prislopintas lojimas. Rolandas žengtelėjo į angą ir išvydo akis - juodas, su auksiniu apvadu, - žvelgiančias į jį iš už pirmojo posūkio. Jis pribėgo prie plepetūno. Oi, iki šiol nenoriai prisileidęs žmones (išskyrus Džeiką), atsitraukė atatupstas ir sustingo, neramiai stebei-

lydamas į šaulį.

- Ar tu man padėsi? - paklausė Rolandas, sielos gelmėje jau pajutęs artėjant sausą purpurinę miglą, visuomet lydinčią mūšio karštligę, tačiau susirėmimo valanda dar neišmušė. Žinoma, ji išmuš, bet kol kas jis turi - privalo - nepasiduoti šiam jausmui, atnešančiam neįtikėtiną palengvėjimą. - Ar padėsi man surasti Džeiką?

- Eika, - viauktelėjo Oi, nenuleisdamas nuo Šaulio neramių, budrių akių.

- Tuomet eime. Ieškok Džeiko.

Oi tučtuojau apsigręžė ir sparčiai nurisnojo koridoriumi, nosimi kone braukdamas per žemę. Rolandas nusekė paskui jį, tik retsykiais kilsteldamas akis ir dirsteldamas į žvėrelį. Jis įdėmiai stebėjo senovinius grindinio akmenis: ieškojo kokio nors ženklo.

18

- Viešpatie, - iškvėpė Edis. - Kas gi jie per žmonės?

Gatve, nusidriekusia palei pandusą, jie perėjo kelis kvartalus, kol priešakyje išvydo kelią užtvėrusią barikadą (ir prasilenkė su Rolandu, nėrusiu į landą prieš kelias minutes), tuomet pasuko į šiaurę, į plačią gatvę, kuri Edžiui priminė Penktąją aveniu. Tiesa, jis neišdrįso pasidalinti savo mintimis su Siuzana; jis vis dar negalėjo atsitokėti nuo kartaus nusivylimo, užplūstančio kas kartą, vien pažvelgus į šituos dvokiančius griuvėsius; ir pasakyti kokį nors padrąsinantį žodį jam paprasčiausiai nepakako jėgų.

“Penktoji aveniu” atvedė juos į aukštų balto akmens statinių kvartalą, ir šis Edžiui priminė Senovės Romą - tokią, kokią ją rodo filmuose apie gladiatorius (o tokių filmų jis kadaise, dar būdamas vaikas, matė dešimtis). Tai buvo paprasti, netgi truputį atšiaurūs pastatai, kurių dauguma išliko nepalytėti. Jis beveik neabejojo, jog kažkada šiuose statiniuose veikė valstybinės įstaigos: galerijos, bibliotekos,

galbūt muziejai. Vienas iš jų, su milžinišku kupolo pavidalo stogu, įskilusiu it granito kiaušinis, veikiausiai buvo observatorija, nors Edis kažin kur skaitė, jog astronomai mėgsta darbuotis atokiau nuo didelių miestų, kadangi elektros šviesa kliudo jiems stebėti žvaigždes.

Tarp šių įspūdingų pastatų plytėjo plačios atviros erdvės, ir nors žolę bei gėles, neatmenamais laikais žydėjusias gazonuose, dabar gožė piktžolės bei krūmai, šioje miesto dalyje iki šiol išsilaikė kažkokia kilnios didybės aura, ir Edis pamanė, jog senais laikais čia tikriausiai buvo kultūrinis Lado gyvenimo centras. Žinoma, tie laikai liko tolimoje praeityje: Edis labai abejojo, kad Gašeris ir kompanija domisi, tarkime, baletu ar kamerine muzika.

Jiedu su Siuzana pasiekė pagrindinę sankryžą. Iš čia, nelyginant rato stipinai, šakojosi dar keturi platūs prospektai. Viduryje, tarytum rato ašis, plytėjo erdvi grįsta aikštė, apjuosta plieniniais keturiasdešimties pėdų aukščio stulpais, ant kurių kybojo garsiakalbiai. Pačiame centre stovėjo postamentas su statulos likučiais - piestu stovinčiu galingu bronziniu kovos žirgu, pažaliavusiu nuo laiko. Kadaise išdidžiai ant jo sėdėjęs bronzinis raitelis dabar tysojo ant surūdijusio šono nuošalyje, vienoje rankoje gniauždamas kardą, o kitoje - kažką panašaus į automatą. Jo kojos po senovei linko, tarsi spausdamos žirgo, kurio daugiau nebebuvo, šonus, tačiau metaliniai batai liko bronzinėse balnakilpėse. MIRTIS ŽILIAMS! - buvo parašyta ant postamento oranžiniais išblukusiais dažais.

Nužvelgęs tolumon smingančius prospektus, Edis išvydo daugiau stulpų su garsiakalbiais. Keli iš jų parvirto ant šono, bet likusieji stovėjo stačiai, ir ant kiekvieno kybojo lavonų girliandos, tad aikštę, į kurią juos atvedė “Penktoji aveniu”, ir visus keturis prospektus, smingančius tolyn į miestą, tarytum saugojo nedidelė negyvėlių armija.

- Kas gi jie per žmonės? - pakartojo savo klausimą Edis.

Klausimas buvo adresuotas erdvei, Edis nelaukė atsakymo, o Siuzana nė neketino jam atsakyti... nors atsakyti bū-

tų galėjusi. Jos sąmonėje ir anksčiau kildavo gyvi Rolando pasaulio praeities vaizdai, tačiau dar niekada jie nebuvo tokie ryškūs ir įtikinami, kaip dabar. Seniau, kaip, pavyzdžiui, tuose paveiksluose, kurie jai pasivaideno Upės Perkėloje, visi tie vaizdiniai buvo kupini kažkokio pamėkliško iliuziškumo, charakteringo sapnams, o dabar šitie įsivaizduojami reginiai kilo tarsi vieningu tvyksniu - tarytum žaibas išplėštų iš tamsos pykčio iškreiptą maniako veidą.

Garsiakalbiai... lavonai ant stulpų... būgnai. Ūmai ji suprato, kokiu būdu visa tai siejasi tarpusavyje, lygiai taip, kaip anksčiau ji suprato - netgi ne suprato, o sužinojo, - kad prikrautus vežimus, slenkančius per Upės Perkėlą pakeliui į Džimtauną, tempė jaučiai, o ne arkliai arba mulai.

- Nekreipk dėmesio, - pratarė ji, ir jeigu jos balsas virpėjo, tai tik truputėlį. - Mes ieškome traukinio, tai tą ir darykime... kur mums dabar eiti, kaip manai?

Edis užvertė galvą ir, žvilgtelėjęs į tamsėjantį dangų, pagal tenai skriejančių debesų piešinį išsyk nustatė Spindulio kelią. Nuleidęs akis, jis nė kiek nenustebo išvydęs, jog išėjimą į gatvę, daugmaž atitinkančią Spindulio kryptį, saugo didelis akmeninis vėžlys. Atrodė, jog akys, žibančios ant gyvatiškos jo galvos, atsargiai kyšančios iš po granitinio šarvo, smalsiai žvelgia į juos. Edis galva mostelėjo į vėžlį ir išspaudė menkutę šypsenėlę.

- “Koksai milžinas VĖŽLYS...”

Siuzana tik probėgom dirstelėjo į akmeninį gyvūną ir linktelėjo. Edis pervežė ją per aikštę ir išritino vežimėlį į Vėžlio gatvę. Nuo lavonų, kybančių ant visų stulpų, sklido sausas cinamono kvapas, nuo kurio Edžiui sutraukė skrandį... ir visai ne dėl to, kad kvapas buvo prastas, o todėl, kad, atvirkščiai, jis buvo malonus - tarsi dvelktų kažkokiais saldžiais milteliais, kuriais vaikai su malonumu barsto keptos rytinės duonos riekę.

Laimei, Vėžlio gatvė buvo pakankamai plati, be to, dauguma lavonų, nukarusių nuo stulpų, seniai virto išdžiūvusiomis mumijomis, nors Siuzana ir pastebėjo keletą są-

lyginai “šviežių” kūnų: aplink juos zvimbė musės, debesimis tūpdamos ant patamsėjusios išpurtusių veidų odos, o pūvančiose akiduobėse knibždėjo kirmėlės.

Ir po kiekvienu stulpu baltavo mažos kaulų krūvelės.

- Ko gero, jų čia tūkstančiai, - tarstelėjo Edis. - Vyrai, moterys, vaikai.

- Taip, - ramiai pratarė Siuzana ir pati nusistebėjo, kaip keistai ir abejingai skamba jos balsas. - Jie turėjo pakankamai daug laiko, ir jie juo pasinaudojo, kad išžudytų vieni kitus.

- Kurgi, terauna juos perkūnas, gerieji išmintingieji elfai?! - Edis nervingai nusikvatojo, tačiau jo balsas įtartinai panėšėjo į kūkčiojimą. Pats sau jis pagalvojo, kad, regis, pradeda geriau “įkirsti” tikrą šios lyg ir nekaltos frazės prasmę: *Pasaulis pasislinko iš vietos*, - išvysti, kokios blogio ir tamsuoliškumo gelmės slypi joje.

Bedugnės gelmės.

Šitie garsiakalbiai įrengti karo metu, - mąstė Siuzana. - *Tikriausiai taip ir buvo. Vienas Dievas težino, koks karas ir kada jis prasidėjo, bet paprastiems žmonėms jis turėjo atrodyti toks pat kruvinas ir beprasmis, kaip ir visais laikais. Per šiuos ruporus Lado vadovai pagarsindavo visam miestui savo sprendimus, o patys veikiausiai sėdėjo kokioje nors įtvirtintoje slėptuvėje - panašioje į komandinį bunkerį, kuriame antrojo pasaulinio pabaigoje slėpėsi Hitleris ir visa reicho grietinėlė.*

Jos ausyse skambėjo valdingas balsas, kadaise griaudėjęs iš šių garsiakalbių, - jinai jį girdėjo taip pat aiškiai, kaip anksčiau girdėjo vežimų, riedančių per Upės Perkėlą, girgždesį, kaip girdėjo rimbo švilpesį virš vežimus tempiančių jaučių nugarų.

Provizijos paskirstymo centrai A ir D šiandien bus uždaryti; prašome visus kreiptis į centrus B, C, E ir F. Su savimi turėti korteles ir kuponus.

Devintasis, dešimtasis ir dvyliktasis milicijos būriai turi nedelsiant prisistatyti į Sendsaidą.

Oro antskrydžiai laukiami nuo aštuntos iki dešimtos valandos. Visi civiliai gyventojai privalo pasislėpti iš anksto numatytose slėptuvėse. Su savimi turėti dujokaukes. Kartoju: su savimi turėti dujokaukes.

Skelbimai, taip... ir dar naujienų laidos. Žinoma, falsifikuotų naujienų - propagandinių, militarizuotų suvestinių, kurias Džordžas Orvelas* pavadintų "dvižodyste". O tarpuose tikriausiai muzika: bravūriniai kariniai maršai - ir liepsningi kvietimai atkeršyti už kritusius draugus, išsiųsti naujus vyrus bei moteris į liepsnojantį karo kraterį.

Paskui karas baigėsi, ir mieste pasidarė labai tylu... kuriam laikui. Bet netrukus garsiakalbiai atgijo vėl. Kada? Prieš šimtą metų? Prieš penkiasdešimt? Koks skirtumas? Siuzana nusprendė, kad jokio. Svarbu buvo tik viena: kai šitie ruporai įsijungia, jie kas kartą perduoda tą patį įrašą - tratančių būgnų įrašą. Ir senųjų miesto gyventojų ainiai šiuos ritmus palaikė... kuo? Vėžlio balsu? Spindulio valios pasireiškimu?

Staiga, be jokio sąryšio, Siuzana prisiminė, kaip kartą paklausė tėvo, tykaus, tačiau itin ciniško žmogaus, ar šis tiki, kad yra Dievas ir kad Dievas iš dangaus valdo žmonių likimus. *Na*, - atsakė jis tuomet Siuzanai, - *čia tikriausiai visko per pusę, Odeta. Dievas yra, tuo aš neabejoju, tik manau, jog dabar mes nelabai Jam terūpim. Man regis, po to, kai mes, žmonės, nužudėme Jo sūnų, Jis galų gale suprato, kad su Adomo ir Ievos provaikiais jau nieko nebepadarysi, ir paprasčiausiai nusiplovė rankas. Ir pasielgė labai išmintingai.*

Užuot atsakiusi, Siuzana (kuri iš tėčio apskritai ir tikėjosi kažko panašaus: jai jau sukako vienuolika, ir ji buvo pakankamai gerai išstudijavusi tėvo proto sandarą) parodė jam skelbimą iš vietos laikraščio, išspausdintą rubrikoje "Mūsų parapija". Skelbime buvo rašoma, jog kitą sekmadienį garbusis tėvas Merdokas iš metodistų Viešpaties Ma-

*Džordžas Orvelas (1903-1950) - anglų rašytojas, įžymaus romano-antiutopijos "1984" autorius.

lonės bažnyčios skaitys pamokslą tema "Dievas kalbasi su mumis kiekvieną dieną", o po to bus skaitomos ištraukos iš Pirmojo laiško Korintiečiams. Tėvas juokėsi iki ašarų. *Na, veikiausiai visi mes retsykiais girdime balsą - kažkieno balsą*, - juoko priepuoliui praėjus, išspaudė jis. - *Bet tu, dukrele, gali lažintis iš paskutinio dolerio: kiekvienas iš mūsų, įskaitant ir garbųjį tėvą Merdoką, girdi būtent tai, ką pats nori išgirsti. Taip patogiau.*

O šitie žmonės, regis, paprastame mušamųjų partijos įraše norėjo išgirsti kvietimą ritualinėms žudynėms. Ir dabar, kai iš šimtų ir tūkstančių mieste įrengtų garsiakalbių pasigirsta būgnų tratėjimas - žvalus griausmas, kuris, kaip tvirtina Edis, yra viso labo tik mušamųjų partija "Z Z Top" dainelei "Velkro Flai", - jis tampa jiems signalu išvynioti kelis virvių ritinius ir ant artimiausių stulpų pakabinti porą miestelėnų.

Ir kiek gi jų iš viso? - mąstė Siuzana, kol Edis ritino jos vežimėlį; briaunuoti, kieti ratai džeržgėjo per sudužusius stiklus ir šnarėjo per popieriaus skiautes. - *Kiek gi jų žuvo per tuos metus vien dėl to, jog kažkur po miestu užsikirto elektroninė schema, įjungianti radijo transliaciją? Galbūt viskas prasidėjo dėl to, kad jie pajuto gilų vidinį svetimumą, sklindantį nuo šitos muzikos, kažkokiu nesuvokiamu būdu pakliuvusios čionai - kaip, beje, ir mes patys, ir tas sudužęs aeroplanas, ir šitie automobiliai gatvėse - iš kito pasaulio?*

Šito ji nežinojo, bet ūmai suprato, jog dabar irgi pritaria šiek tiek ciniškam tėvo požiūriui į Dievą ir Jo galimus pašnekesius su Adomo sūnumis bei Ievos dukromis. Turbūt šie žmonės paprasčiausiai ieškojo deramo preteksto žudyti kits kitą ir surado jį būgnų grumėjime, kuris, kaip pretekstas, buvo nė kiek ne prastesnis už bet kurį kitą.

Ji susivokė, kad jos mintys vėl ir vėl grįžta prie avilio, kurį jie aptiko eukaliptų giraitėje, - beformio avilio su baltomis bitėmis, kurių nuodingas medus veikiausiai būtų juos nužudęs, jeigu jie būtų buvę tokie kvaili, kad jo paragautų. Čia, Sendo upės pakrantėje, buvo dar vienas merdintis avi-

lys, kuriame taip pat gyveno baltos bitės-mutantės, susipainiojusios, pasimetusios, iš vėžių išmuštos būtybės, kurių įkandimas galėjo būti toks pat mirtinas.

Ir keliems gi dar lemta numirti anksčiau, nei nutrūks ta magnetofono juostelė?

Ir, tarsi Siuzanos mintys būtų neatsargiai įjungusios įrašą, garsiakalbiai staiga atgijo ir pradėjo transliuoti nesibaigiantį sinkopuotą būgnų tratėjimą. Edis riktelėjo iš netikėtumo. Siuzana irgi suriko ir prispaudė prie ausų delnus - bet per tas kelias sekundes, kol dar nebuvo spėjusi užsikimšti ausų, ji vis dėlto sugebėjo išgirsti kitą muziką: takelį, o gal kelis takelius, nuslopintus prieš daugelį dešimtmečių, kuomet kažkas (galbūt atsitiktinai) išderino įrašą, atjungęs gitarų ir vokalo partiją.

Edis vežė ją Vėžlio gatve išilgai Spindulio kelio, stengdamasis žiūrėti į visas puses išsyk ir tuo pat metu nepastebėti puvimo dvoko. *Dėkui Dievui, ateina vakaras*, - pagalvojo jis.

Jis ėmė stumti vežimėlį sparčiau, įdėmiu žvilgsniu slysdamas per vešliomis piktžolėmis apžėlusius tarpus tarp baltų pastatų: ar kur nors nešmėstelės grakštus virš miesto iškelto geležinkelio lankas. Jis troško kuo greičiau išsinešdinti iš šios lavonų alėjos. Giliai įkvėpęs oro, kupino salsvo cinamono kvapo, Edis pagalvojo, kad dar niekad gyvenime nieko taip netroško, kaip išsinešdinti iš čia.

19

Džeikas išsyk atsipeikėjo, kai Gašeris nutvėrė jį už apykaklės ir negailestingai bei stipriai trūktelėjo, tarytum šuoliais pasileidusį žirgą tramdantis raitelis. Tuo pat metu jis kyštelėjo priekin vieną koją, ir Džeikas kluptelėjęs parkrito ant nugaros. Jis smarkiai trenkėsi galva į šaligatvį ir akimirkai išsijungė. Kas jau kas, o Gašeris tikrai nesikamavo iš meilės žmonijai, tad jam pavyko tučtuojau atgaivinti Džeiką, nutvėrus už apatinės lūpos ir staigiai išvertus ją lau-

kan.

Džeikas sukliko ir akimoju atsisėdo, aklai mosuodamas kumščiais. Gašeris lengvai išsilenkė silpnų jo smūgių, kyštelėjo antrąją ranką Džeikui po pažastimi ir staigiu judesiu pakėlė jį nuo žemės. Džeikas stovėjo, siūbuodamas pirmyn-atgal it girtas. Jis jau neprotestavo - nebegalėjo. Berniukas vargiai tesuvokė, kas vyksta, ir apskritai nieko nebejautė, išskyrus vienintelį dalyką: visus jo raumenis maudė nuo persitempimo, o sužeista ranka tarytum kaukė - lyg žvėris, patekęs į spąstus.

Gašeris akivaizdžiai duso, ir šį kartą jis sugaišo kiek ilgiau, kol atgavo kvapą. Jis stovėjo, palinkęs į priekį ir rankomis remdamasis į kelius. Sulig kiekvienu jo įkvėpimu girdėjosi tylus švilptelėjimas. Ant galvos apmuturiuota geltona skarelė nuslinko į šalį. Vienintelė akis žvilgėjo, kaip netikras deimantas. Baltas šilkinis kitos akies raištis susiglamžė - iš po jo lėtai šliaužė šlykštūs gelsvo skysčio krešuliai ir tekėjo skruostu.

- Pakelk makaulę, zuikuti, ir pamatysi, kodėl aš tave sustabdžiau. Nagi, pasigrožėk!

Džeikas užvertė galvą ir, kadangi jau seniai skendėjo pusiau nesąmoningoje būsenoje, visiškai nenustebo, išvydęs aštuoniasdešimties pėdų aukštyje virš jų galvų pakibusį marmurinį treilerio dydžio fontaną. Jiedu su Gašeriu dabar stovėjo kone tiksliai po juo. Fontanas laikėsi ant dviejų surūdijusių trosų, kurių beveik nesimatė už svyruojančios bažnytinių suolų krūvos. Nepaisant stingulio, Džeikas pastebėjo, kad šitie trosai nusidėvėję rimčiau, nei tie, kurie laikė tiltą.

- Matai? - šiepdamasis paklausė Gašeris. Jis kilstelėjo kairiąją ranką link balto raiščio, dengiančio puvėsiais srūvančią akį, išgraibė iš po jo lipnią košę ir pavydėtinai abejingai nukrėtė ją nuo pirštų. - Gražu, tiesa? O-o, Tik-Takas - protingas vyriokas, tuo gali būti tikras. Jis niekada neklysta. (Kur tie šermenų būgnai? Jie jau turėtų pasigirsti... jeigu Varinė Kakta pamiršo juos įjungti, aš savo rankomis sugrūsiu lazdą jam į subinę, ir dar taip, kad gerklėje pasidarys rūgš-

tu). O dabar dirstelk į priekį, mano žavingasis gardusis zuikuti.

Džeikas taip ir padarė, ir tučtuojau gavo tokį galingą smūgį, jog nuskriejo atbulas ir kone išsitiesė.

- Taigi *ne tenai*, idiote! *Žemyn*! Matai tuos du tamsius akmenis?

Po sekundėlės kitos Džeikas juos pastebėjo ir abejingai linktelėjo galvą.

- Labai tau patariu ant jų neužlipti, zuikuti, antraip visas šis gremėzdas nudribs tau stačiai ant galvos, ir tam, kuris užsigeis tave nugramdyti, teks pasinaudoti sugeriamuoju popieriumi. Aišku?

Džeikas vėl linktelėjo.

- Gerai. - Gašeris paskutinį kartą giliai įkvėpė ir plekštelėjo berniukui per petį. - Tuomet pirmyn. Ko lauki? Na!

Džeikas perlipo pirmąjį iš tamsesnių akmenų ir pamatė, jog tai ne akmuo, o metalinė riedulio formos plokštė. Antroji plokštė gulėjo priešaky pirmosios, beje, padėta gana gudriai: taip, kad neatidus - ir nekviestas - svečias, atsitiktinai neužmynęs pirmosios, kone neišvengiamai užmintų antrąją.

Nagi, ženk žingsnį - užmink ją, - tarė sau jis. - *Kodėl gi ne? Vis vien šiame prakeiktame labirinte Šaulys nė už ką tavęs nesuras, tad pirmyn, tegul viskas žnekteli tau ant galvos. Taip bus geriau... ir švariau, negu tasai siurprizėlis, kurį tau paruošė šitas Gašeris su savo draugeliais. Ir kur kas greičiau.*

Jis kilstelėjo koją su dulkėtu sportbačiu virš plokštės-spąstų.

Gašeris stuktelėjo jam kumščiu per nugarą, bet nelabai stipriai.

- Ir ką gi tu sau manai, meduolėli? Užsigeidei pamaitinti kirminus? - paklausė jis - beje, nuolatinį žiaurų tyčiojimąsi jo balse pakeitė paprastas žmogiškas smalsumas. Jeigu jį atmiešė dar kokie nors jausmai, tai tikrai ne baimė, o veikiau nuostaba. - Tiek to, pirmyn, jei tik esi tikras, kad

tau norisi būtent šito. Man tai kas? Mano bilietėlis seniai kišenėje. Tik pasiskubink, kad tave kirminai surytų!

Džeiko koja nusileido ant grindinio už plokštės, įjungiančios spąstų mechanizmą. Jo sprendimą pagyventi ilgėliau sąlygojo toli gražu ne viltis, jog Rolandas jį suras ir išgelbės... Džeikas net neabejojo, kad Rolandas elgsis būtent šitaip: tol eis į priekį, kol kas nors jį sustabdys, o paskui - jeigu sugebės, jeigu jam pakaks jėgų - įveiks dar kelis jardus. Jį sulaikė kas kita. Jeigu jis dabar užmintų plokštę, tai Gašeriui - galbūt - irgi būtų galas, bet vien Gašerio maža: pakako tik dirstelėti į šį vaikščiojantį lavoną, kad suprastum, jog tasai visiškai nemeluoja tvirtindamas, kad jau merdėja. Džeikas nusprendė palaukti vildamasis, kad - jei jau mirti, tai su muzika - jam gali pasitaikyti proga nusitempti su savimi du ar tris Gašerio draugužius... galbūt netgi tą, kurį jis vadina Tik-Taku.

Jei jau aš ketinu, anot jo, "pamaitinti kirminus", - svarstė Džeikas, - *tai į kompaniją vertėtų pasikviesti didesnę "minią".*

Rolandas jį suprastų.

20

Džeikas suklydo, vertindamas Rolando sugebėjimus atsekti jų kelią šiuo neįtikėtinu labirintu; Džeiko kuprinė buvo pats pastebimiausias iš visų jų paliktų ženklų, be to, Rolandas greitai suprato, kad jam nėra reikalo stabčioti, ieškant pėdsakų. Jam tereikėjo paprasčiausiai eiti paskui Oi.

Ir vis dėlto jis retsykiais sustodavo - kai kuriuose išsišakojimuose, - norėdamas įsitikinti, ir kas kartą, kai taip nutikdavo, Oi atsigręždavo į jį, negarsiai ir nekantriai sulodamas, tarsi sakydamas: *Pasiskubink! Nestovėk! Nori juos pražiopsoti?* Po to, kai Šaulio aptikti ženklai: pėdsakai, Džeiko marškinių siūlelis, geltonos Gašerio skarelės skiautelė - tris kartus patvirtino plepetūno uoslę, Rolandas liovėsi abejojęs ir ryžtingai nusekė paskui žvėrelį. Jis po senovei ieškojo žen-

klų, paprasčiausiai dėl to daugiau nebesustodavo. O paskui pasigirdo būgnų tratėjimas, ir būtent jis - ir dar Gašerio, ūmai panorusio patikrinti, kas guli Džeiko kuprinėje, smalsumas - tą dieną išgelbėjo Rolandui gyvybę.

Jis staiga sustojo, ir ranka pati stvėrė pistoletą - anksčiau, nei Šaulys suvokė, iš kur atsirado tie garsai. Supratęs, kas nutiko, jis piktai riktelėjo, įsimetė revolverį atgal į dėklą ir jau ketino eiti toliau, bet jo žvilgsnis atsitiktinai kliudė Džeiko kuprinę... o paskui jis pastebėjo kelis plonyčius žvilgančius siūlus, ištemptus ore. Rolandas prisimerkė ir įžiūrėjo du plonutėlaičius laidelius, besikryžiuojančius virš žemės maždaug kelių lygyje, vos už trijų pėdų priešakyje. Oi, iš prigimties mitrus žvėrelis, be vargo praslydo pro V formos "vartelius", kuriuos sudarė susikertantys laidai... bet jei ne būgnai ir ne atsitiktinai į akis kritusi kuprinė, Rolandas būtų užšokęs tiesiai ant jų. Jis pakėlė galvą ir atidžiai ištyrinėjo lyg ir netvarkingą visokiausio šlamšto sankaupą, kūpsančią abipus siauro koridoriaus. Jo lūpos tvirtai susičiaupė. Mirtis buvo arti, ir jį išgelbėjo tiktai *ka* įsikišimas.

Oi nekantriai viauktelėjo.

Rolandas išsitiesė ant pilvo ir nušliaužė po spąstais, judėdamas lėtai ir atsargiai, - jis buvo stambesnis už Gašerį, jau nekalbant apie Džeiką. Jei jis būtų buvęs truputį apvalesnis, tai būtų apskritai neprasispraudęs po laidais, jų nekliudydamas. Ausyse aidėjo būgnų griausmas. *Jie visi išsikraustė iš proto, ar ką?* - pagalvojo jis. - *Jeigu man šio triukšmo tektų klausytis kasdien, aš tikrai išprotėčiau.*

Pralindęs pro laidus, Šaulys pakėlė Džeiko kuprinę ir dirstelėjo vidun. Tarytum niekas neprapuolė: knygos, šiokie tokie drabužiai ir visokiausi mažyčiai "lobiai", kurių berniukas prisirinko pakelyje, - akmenėlis su žvilgančiomis geltonomis gyslelėmis, panašiomis į auksą, tačiau ne auksinėmis; strėlės antgalis, galbūt paliktas senųjų miško gyventojų (Džeikas surado jį girioje kitą dieną po to, kai pakliuvo į šį pasaulį); kelios monetos iš jo paties pasaulio; tėvo akiniai nuo saulės ir dar keli "niekučiai", kuriuos mylėti,

suprasti ir vertinti gali tiktai berniukas, nepasiekęs netgi paaugliško amžiaus, - vienu žodžiu, viskas, ką vaikinukas norės susigrąžinti... jei Rolandas spės surasti jį anksčiau, nei Gašeris ir visa žilių brolija jį palauš ir pakeis taip, kad jis visiškai nustos domėtis nekaltais užsiėmimais ir vaikystės "vertybėmis".

Rolando mintyse iškilo besivaipantis Gašerio snukis - tarsi demono ar iš butelio paleisto džino atvaizdas: kreivi reti dantys, tuščios negyvėlio akys, opos, šliaužiančios skruostais ir smakru, apžėlusiu šiurkščiais šeriais. *Jeigu tu jį paliesi...* - pagalvojo Šaulys, bet tučtuojau save sutramdė: tokios mintys tik atvestų jį į aklavietę. Jei Gašeris įskaudins berniuką (*Džeiką*! - klykė atkaklus vidinis balsas. - *Ne šiaip berniuką, o Džeiką! Džeiką!*), Rolandas nužudys Gašerį. Bet tai nieko nereiškia. Šis kerštas būtų tik beprasmiškas veiksmas, nes Gašeris jau miręs.

Šaulys pailgino kuprinės diržus, eilinį kartą pasigėrėjęs išmoningomis dirželių sagtimis, užsimetė ją ir atsistojo. Oi pasiruošė bėgti toliau, bet Rolandas šūktelėjo jį vardu, ir žvėrelis atsigręžė.

- Pas mane, Oi! - Rolandas nežinojo, ar plepetūnas supras komandą (o jei ir supras, tai ar panorės paklusti), bet jiems dabar geriau - ir saugiau - laikytis arčiau kits kito. Vienus spąstus jiedu įveikė sėkmingai. Bet kur yra vieni, gali būti ir kiti. O kitą kartą Oi gali ir nepasisekti.

- Eikas! - nejudėdamas iš vietos, viauktelėjo Oi. Jo lojimas nuskambėjo pakankamai žvaliai, ir tik žvėrelio akys atspindėjo tikrąją jo būklę: jos patamsėjo iš baimės.

- Taip, bet mudviejų kelionė pavojinga, - pratarė Rolandas. - Pas mane.

Už nugaros, kažin kur kelyje, kuriuo jie atėjo, pasigirdo griausmas - tarsi kristų kažkas sunkaus. Galbūt kritimas įvyko dėl būgnų tratėjimo sukeltos vibracijos. Dabar Rolandas išvydo stulpus su juodais garsiakalbių vamzdžiais, kyšančiais iš nuolaužų ir šiukšlių krūvų, tarsi kažkokių keistų žvėrių kaklai.

Oi pribėgo prie jo ir, sunkiai alsuodamas, pakėlė aštrų snukutį.

- Eikas! Eikas-Eikas!

- Taip. Džeikas. - Rolandas vėl pasileido bėgte.

Oi risnojo greta jo, tarytum pats paprasčiausias šuo.

21

Visa, kas dėjosi aplink, Edžiui vėl įgavo kažkokią keistą prasmę, kurią vienas protingas vyriškis kadaise pavadino *deja vu*: jis vėl lėkė, priešaky stumdamas vežimėlį, ir stengėsi aplenkti laiką. Tiktai vietoje jūros pakrantės driekėsi Vėžlio gatvė, o visa kita buvo kaip buvę. Beje, ne, vis dėlto egzistavo vienas esminis skirtumas: dabar jie ieškojo stoties (arba "lopšio"), o ne durų, stovinčių be įtvirtinimo.

Siuzana išsitiesusi sėdėjo vežimėlyje, dešinėje rankoje gniauždama Rolando pistoletą, nukreiptą į neramų, debesimis aptrauktą dangų. Jos plaukai plaikstėsi vėjyje. Būgnai dundėjo ir griaudėjo. Jų ritmas kirto ir kapojo it smūgis. Priešakyje, gatvės viduryje, voliojosi kažkoks nemenkas lėkštės pavidalo daiktas. Jį išvydus, pertemptoje Edžio sąmonėje iškilo paveikslas, veikiausiai sąlygotas klasikinės abipus kelio išsirikiavusių pastatų architektūros: Toras ir Jupiteris žaidžia frisbį. Jupiteris sviedžia milžinišką diską, ir Toras leidžia šiam perskrosti debesį... velniai rautų, pasismaginimas Olimpe!

Dievų frisbis, - pagalvojo jis, laviruodamas su Siuzanos vežimėliu tarp dviejų surūdijusių automobilių, - *na, ir mintelės gi tave lanko, biče.*

Jis nuritino vežimėlį ant šaligatvio, ketindamas apvažiuoti lėkštės pavidalo daiktą, kuris dabar, jiems priėjus arčiau, įgavo apvalios teleantenos kontūrus. Šiaip ar taip - kažko panašaus. Aplenkęs "anteną", Edis vėl nustūmė vežimėlį į važiuojamąją dalį - keliauti šaligatviu buvo gana sunku, kadangi jis visas buvo užverstas šiukšlėmis, - ir kaip sykis tą akimirką būgnai ūmai nutilo. Jų aidas nusirito to-

lumon, ir vėl pasidarė tylu... tiksliau pasakius, toli gražu ne tylu, bet po tokio neįmanomo triukšmo Edis neišsyk tai suvokė. Priekyje, Vėžlio gatvės ir kito plataus prospekto sankryžoje, stovėjo skliautuotas balto marmuro pastatas, apsiraizgęs laukinės vynuogės ūgliais ir kažkokiais egzotiškais augalais su keistomis “barzdomis”, primenančiomis kiparisų vainikus. Bet netgi ir toks jis atrodė nuostabus ir kupinas kažkokios didybės. Tačiau jų dėmesį patraukė ne jis - iš už marmurinio statinio kampo sklido susijaudinusios minios šurmulys.

- Nesustok! - griežtai pratarė Siuzana. - Mes neturime laiko, kad...

Virš tolygaus balsų gaudesio kilo isteriškas klyksmas, lydimas pritarimo šūksnių ir, kaip nekeista, aplodismentų, panašių į tuos, kuriuos Edžiui teko girdėti Atlantik Sičio kazino, pasibaigus lošimui. Veriantis klyksmas virto gergždimu - ilgu ir lėtai gęstančiu, - primenančiu cikadų treškesį jų vasaros miego periodu. Edis pajuto, kaip ant pakaušio piestu stojasi plaukai. Jis apžvelgė lavonus, tabaluojančius ant artimiausio stulpo, ir suprato, jog mažiai iš Lado, tie linksmuoliai, dabar smaginasi tenai, už kampo, surengę eilinę viešą egzekuciją.

Nuostabu, - pagalvojo jis. - *Tik gaila, kad tarp jų nėra Tonio Orlando ir Dono. Šitie akimoju suorganizuotų jiems “Pabelsk tris kartus” - numirti būtų lengviau.*

Edis smalsiai dirstelėjo į baltą akmeninį milžiną. Tokiu atstumu jau jautėsi malonus augalų aromatas. Nuo šio kvapo jam ėmė ašaroti akys, tačiau Edžiui jis vis vien patiko labiau už salsvą cinamono dvelksmą, sklindantį nuo išdžiūvusių mumifikuotų lavonų. Ant plonų stiebelių karančios “barzdos” formavo kažką panašaus į augmenijos krioklius, pridengiančius visą eilę skliautuotų įėjimų į pastatą. Netikėtai iš vieno “krioklio” išniro žmogiška figūra ir ėmė skubiai leistis jų link. Kai pirmasis išgąstis praėjo, Edis suprato, jog tai vaikas ir, sprendžiant iš ūgio, dar visai mažytis. Jis vilkė-

jo keistus lordo Fauntlerojaus* stiliaus drabužius. Neįprastą kostiumą papildė marškiniai su nėriniuota gofruota apykakle ir trumpos aksominės kelnytės. Kūdikio plaukuose margavo juostelės. Edis vargais negalais įveikė troškimą parodyti "ožką": *Eina ožka raguota mažų vaikelių badyti. U-tiu-tiu.*

- Ateikit čionai! - aukštu spigiu balsu šūktelėjo jiems vaikas. Jo plaukuose įsipainiojo keli žali ūgliai. Jis nesustodamas nubraukė juos ranka. - Jie tenai aukoja Judrųjį! Atėjo jo eilė keliauti į būgnų šalį! Eime, antraip pražiopsosite visą linksmumą, terauna jį dievai!

Siuzaną, kaip ir Edį, baisiausiai apstulbino netikėtas kūdikio pasirodymas ir jo gana neįprasta išvaizda, bet, kai tasai pribėgo arčiau, ji pastebėjo dar vieną keistenybę: žalumynus, įstrigusius juostelėmis padabintuose plaukuose, jis kažin kodėl braukė tiktai viena ranka. Dešinę ranką vaikas nuolat laikė už nugaros.

Koksai jis mažas ir nerangus! - tarė sau Siuzana, o paskui jos sąmonėje tarytum įsijungė magnetofono įrašas ir suskambo Rolando žodžiai, ištarti tilto pakraštyje, jiems keliaujant į šią pusę: *Aš žinojau, kad gali nutikti kažkas panašaus... jeigu mes būtume pastebėję jį anksčiau, tą niekšą, kol dar buvome už jo sprogstamojo kiaušinio veikimo spindulio ribų... tikra tiesa, sekasi kaip skenduoliams!*

Ji nukreipė Rolando pistoletą į vaiką, kuris, liuoktelėjęs nuo šaligatvio, skuodė tiesiai į juos.

- *Nė iš vietos!* - suriko ji. - *Nė iš vietos, kam sakau!*

- Siuze, kas tau? - apstulbo Edis.

Siuzana jo tarytum neišgirdo. Tam tikra - labai realia - prasme Siuzana Dyn apskritai liovėsi egzistavusi: dabar vežimėlyje sėdėjo Deta Volker su karštligiškai degančiomis įtariomis akimis.

- *Nė iš vietos, arba aš šausiu!*

Matyt, mažasis lordas Fauntlerojus buvo kurčias, ka-

---

* Amerikiečių rašytojos Frensės Elizos Bernet (1849-1924) romano vaikams "Mažasis lordas Fauntlerojus" veikėjas.

dangi įspėjantis Siuzanos riksmas jo visiškai nepaveikė.

- Greičiau! - džiūgaudamas klykė jis. - Antraip pražiopsosite visą linksmumą! Judrusis tuojau...

Jis ėmė lėtai traukti antrąją ranką iš už nugaros. Tiktai dabar Edis suvokė, kad tai joks vaikas, o išsigimęs nykštukas, senų seniausiai atsisveikinęs su vaikyste. O jo veido išraiška, kurią Edis iš pradžių palaikė linksmumu, iš tiesų tebuvo klaiki įniršio ir neapykantos kaukė. Jo skruostus ir kaktą nusėjo pūvančios balkšvos opos, kurias Rolandas vadino "kekšės žiedais".

Siuzana taip ir nespėjo išvysti jo veido. Visas jos dėmesys buvo sukauptas į dešiniąją išsigimėlio ranką su joje sugniaužtu blausiai žaliu rutuliu. Ji pamatė viską, ko reikėjo. To pakako. Nugriaudėjo šūvis. Nykštuką švystelėjo atgal. Jis žnektelėjo ant šaligatvio. Iš mažutėlaitės jo burnos išsiveržė veriantis riksmas - skausmo ir įtūžio klyksmas. Granata iškrito iš suglebusios rankos ir nusirito atgal link tos pačios arkos, iš kurios prieš minutėlę pasirodė "mažylis".

Deta pradingo, kaip sapnas. Siuzana pasibaisėjusi ir pasibjaurėjusi nukreipė žvilgsnį nuo rūkstančio revolverio į mažą figūrėlę, išsipleikusią ant šaligatvio.

- O, Viešpatie! Aš jį nušoviau! Edi, aš jį nušoviau!

- *Mirtis... žiliams!*

Mažasis lordas Fauntlerojus pamėgino išrėkti šiuos žodžius iššaukiančiu, įžūliu tonu, tačiau užspringo krauju, kliūstelėjusiu iš burnos ir užliejusiu nedaugelį daugmaž švarių jo kadaise baltų marškinių vietų. Kažkur viduje, veikiausiai vidiniame laukiniais vynuogienojais apžėlusio marmurinio pastato kieme, nugriaudėjo prislopintas sprogimo griausmas, ir gauruotas vešlios augmenijos kilimas susiūbavo, išsipūsdamas it vėliava vėjyje. Iš arkų padvelkė dūmais - dusinančiais, aitriais. Edis puolė prie Siuzanos, pridengdamas ją savo kūnu. Cementinių skeveldrų - laimei, nedidelių - kruša pasipylė jam ant nugaros ir pakaušio. Kairėje kažkas drėgnai ir nemaloniai čiaukštelėjo. Jis mažumėlę pramerkė akis ir, dirstelėjęs ta kryptimi, išvydo mažojo Fauntlerojaus gal-

vą, kuri nusirito į griovį ir tenai sustojo. Nykštuko akys liko atmerktos, burna taip ir sustingo išsiepta bei persikreipusi.

Dabar jie išgirdo kitus balsus: kažkas klykė, kažkas spiegė, kažkas urzgė iš pykčio. Edis skubiai atšoko nuo Siuzanos vežimėlio - šis susiūbavo, atsistojo ant vieno rato, bet vis dėlto, laimei, neapvirto - ir žvilgtelėjo į arką, iš kurios pasirodė nykštukas. Iš ten jau bėgo žmonės: kažkas iš už pastato kampo, kažkas iš vynuogienojais apraizgytų arkų. Įvairaus plauko minia, gal dvidešimt žmonių. Vyrai ir moterys, materializavęsi iš dūmų po granatos sprogimo, tarsi kažkokios piktos dvasios. Beveik visų galvos buvo aprištos žydromis skepetomis, ir visi rankose laikė ginklus: gana apgailėtiną ir margą aprūdijusių kardų rinkinį, akivaizdžiai bukus peilius bei suskeldėjusius vėzdus. Vienas vyriškis karingai mosavo plaktuku. *Mažiai,* - pagalvojo Edis. - *Mes nutraukėme linksmą jų vakarėlį, ir, regis, jie labai nusiminė.*

Išvydę stumiamame krėsle sėdinčią Siuzaną ir ant vieno kelio greta vežimėlio priklaupusį Edį, mėlynraiščiai prapliupo pašėlusiais klyksmais: *Mirtis žiliams! Nudėti juos abu! Jie pražudė Puošnųjį, tenubaudžia juos Dievas!* Vyriškis, mažumą išsiveržęs į priekį, apsisiautęs kažkokiu sijonu, panašiu į tuos, kuriuos dėvi škotų kariai, mosavo abordažiniu kardu. Jis apsuko ginklą virš galvos (vos nenurėždamas makaulės greta stovinčiai storai tetulei, kuri spėjo laiku pritūpti) ir puolė prie Edžio bei Siuzanos. Minia džiugiai suklykė ir leidosi jam įkandin.

Apniukusios vėjuotos dienos tylą perplėšė šūvio griausmas, ir viršutinė sijoną dėvinčio mažiaus galvos dalis ištiško į gabalus. Pilkas storosios tetulės, kuriai "škotas" vos nenurėžė galvos, veidas "pražydo" purpuriniu punktyru, ir ji persigandusi slopiai riktelėjo. Likusieji įsibėgėję pralėkė pro šalį plačiai atmerktomis, nieko nereginčiomis akimis, pašėlusiai klykaudami ir nepastebėdami nei storulės spiegimo, nei lavono.

- Edi! - suriko Siuzana ir iššovė dar kartą. Vyriškis su

šilku puošta kepuraite ir kelius siekiančiais batais susmuko ant grindinio.

Edis siektelėjo "Riugerio", ir menką košmarišką akimirką jam pasivaideno, kad pistoletas pamestas. Ginklo rankena - nutinka ir šitaip! - užsikabino už kelnių diržo. Jis kyštelėjo ranką už juostos ir trūktelėjo iš visų jėgų. Nelemtas daiktas įstrigo. Taikiklis vamzdžio gale užsikabino už apatinių.

Siuzana iššovė tris kartus iš eilės. Visos trys kulkos pataikė į tikslą, bet tai nesustabdė įsisiautėjusių mažių.

- *Edi, kur tu? Padėk man!*

Edis trūktelėjęs perplėšė kelnes, jausdamasis apgailėtina supermeno kopija, ir galų gale sugebėjo ištraukti "Riugerį". Kairiuoju delnu jis numušė saugiklio svertelį ir, alkūne įsirėmęs į šlaunį truputį aukščiau kelio, atidengė ugnį. Jis jau apie nieką negalvojo. Tiesą sakant, galvoti nė nereikėjo - ir taikytis taip pat. Rolandas kartą jiems sakė, kad kautynėse šaulio rankos veikia tarytum pačios savaime, nepriklausomai nuo jo, ir dabar Edis tuo įsitikino. Beje, tokiu atstumu netgi aklam būtų nelengva prašauti pro šalį. Po Siuzanos šūvių mažių skaičius sumažėjo iki penkiolikos. Edis "praūžė" per likusius, tarsi uraganas per rugių lauką, mažiau nei per dvi sekundes patiesdamas keturis.

Dabar solidari jų minia, suvienyta beprotiško ir ugningo troškimo, pamažu ėmė skaidytis. Plaktuku mosavęs vyriškis netikėtai švystelėjo savo ginklą ir leidosi bėgti, juokingai pasišokinėdamas ant artrito išsukiotų kojų. Jo pavyzdžiu pasekė dar du. Likusieji neryžtingai sustojo.

- Pirmyn, velniai jus rautų! - suurzgė sąlyginai jaunas vyriškis. Žydras šalikas buvo pariškas ant jo kaklo, tarsi žokėjaus kaklaskarė. Ant plikos jo makaulės už ausų styrojo du apgailėtini susivėlusių rudų plaukų kuokštai. Siuzana nusprendė, kad jis panašus į klouną Klarabelį; Edžiui jis kažkodėl priminė Ronaldą Makdonaldą; ir abu išsyk pastebėjo, kad tai rimtas priešininkas. Plikasis "žokėjus" paleido į juos sunkią, akivaizdžiai savadarbę ietį, kuri savo "karjerą" vei-

kiausiai pradėjo kaip stalo koja. Nieko nekliudžiusi, ji trenkėsi į grindinį Edžio ir Siuzanos dešinėje. - Pirmyn, pasakiau! Mes susidorosime su jais, jeigu smogsime visi drauge...

- Atleisk, drauguži, - sumurmėjo Edis ir iššovė, taikydamas į krūtinę.

Klarabelis-Ronaldas atsilošė, ranka ant krūtinės sugniauždamas marškinius ir spoksodamas į Edį plačiai atmerktomis akimis, kuriose galėjai įskaityti vienintelę, iki skausmo aiškią mintį: šitaip neturėjo nutikti. Ranka nukrito, bejėgiškai nukardama palei šoną. Iš burnos trykštelėjo kraujo srovelė, stačiai neįtikėtinai ryški pilkame apniukusios dienos švytėjime. Mažiai - nedaugelis išlikusiųjų - tylėdami žiūrėjo, kaip jis svyruodamas suklupo ant kelių. Vienas iš jų žengtelėjo į šalį, ketindamas dingti.

- Nė velnio, - pratarė Edis. - Pasilik, kur esi, mano sprunkantis drauge, antraip turėsi galimybę kaip reikiant apžiūrėti tą laukymę, kurioje nutrūksta tavojo gyvenimo kelias. - Jis pakėlė balsą. - Nagi, berniukai ir mergaitės, meskite viską, ką turite rankose! Viską! Ir skubiai! Tučtuojau!

- Tu... - sukuždėjo mirštantysis. - Tu... šaulys?

- Taip. - Edis niauriai apžvelgė pritilusius mažius.

- Meldžiu tave... atleisti, - iškvėpė plikasis kariūnas ir parkrito veidu į žemę.

- *Šauliai?* - bukai perklausė kažkas iš minios. Balse skambėjo neslepiama baimė. Ir supratimas.

- Nors tu ir kvailas, bet, kaip matau, ne kurčias, - pratarė Siuzana, - o tai jau šis tas. - Ji mostelėjo revolveriu, kuriame (Edis žinojo tiksliai) nebeliko nė vieno šovinio. Ir, beje, kiek gi jų liko jo "Riugeryje"? Tik dabar jis suvokė, jog nė nenutuokia, kiek apskritai šovinių telpa šio pistoleto apkaboje. Kaip galima būti tokiu idiotu... beje, negi jis galvojo, kad jiems teks susidurti su panašiais pavojais? Ne, jam net negalėjo šauti į galvą... - Jūs girdėjote, ką jis pasakė, vaikinai? Nagi, meskit savo žaislelius. Atostogos baigėsi.

Jie vienas po kito pakluso. Moteris, ant kurios veido dabar džiūvo misterio Kardas-ir-Sijonas kraujas - gera pinta kraujo, - neryžtingai pratarė:

- Jums nereikėjo žudyti Vinstono, misis... šiandien jo gimtadienis... buvo.

- Štai ir būtų verčiau sėdėjęs namuose ir kramsnojęs šventinį tortuką, - atsakė Edis. Įvertinus situaciją, kuriai labiausiai tiko įvertinimas "kliedesys", nei moters replika, nei jo atsakymas jam nepasirodė nei keisti, nei netinkami. Grynas siurrealizmas.

Tarp likusių mažių buvo dar viena moteriškos lyties atstovė - liesa būtybė šviesiais, kuokštais slenkančiais plaukais, tarsi ji sirgtų dedervine. Edis pastebėjo, kaip moteris pamažėle, žingsnelis po žingsnelio, ėmė sėlinti link mirusio nykštuko - ir link potencialiai saugios žalumos, slepiančios įėjimą į arką, - ir įkalė kulką į suskeldėjusį cementą jai po kojomis. Jis ir pats tiksliai nežinojo, ko jam iš jos reikia, stačiai nesinorėjo, kad vienas blogas pavyzdys užkrėstų likusius. Be to, jis bijojo savo paties rankų - ar maža ką jos ims daryti, jei visa ši liguista niūri liaudis pamėgins nusiplauti. Kad ir ką jis galvojo apie visus tuos šaulių reikalus, jo rankoms, kaip paaiškėjo, šis užsiėmimas patiko.

- Nejudėk iš vietos, gražuole. Mums draugiškų karinių pajėgų karininkas užtikrins tavo saugumą. - Jis dirstelėjo į Siuzaną. Šiosios veidas papilkėjo, ir tai privertė Edį sunerimti. - Kaip laikaisi, Siuze? Gerai? - tyliai paklausė jis.

- Normaliai.

- Tu gi nekrisi apalpusi, tiesa? Kadangi...

- Ne. - Ji pakėlė akis, tamsias it prieblandoje skendintys urvai. - Tiesiog anksčiau aš niekada į nieką nešaudžiau... aišku?

Ką gi, pratinkis, - vos nepasakė jisai, bet prikando liežuvį ir vėl kreivai dėbtelėjo į penketą išlikusiųjų. Šie spoksojo į jį ir Siuzaną, o jų akys atrodė kupinos buko išgąsčio, kuris, ką ir besakyti, buvo neapsakomai tolimas tikrajai baimei.

Velniai rautų, taigi jie senų seniausiai pamiršo, kas tai yra baimė, - tarė sau Edis. - *Kaip ir džiaugsmas, liūdesys ar meilė... man regis, jie apskritai nebemoka jausti. Jie pernelyg ilgai gyvena šioje pražūtingoje vietoje.*

Ir tuomet jis prisiminė juoką, susijaudinimo šūksnius, aplodismentus... Ką gi, vadinasi, buvo vienas dalykas, kuris priversdavo judėti sustingusius jų variklius, - kai kas, galintis pažadinti juose šiokius tokius, tegul ir iškreiptus, jausmus. Judrusis būtų galėjęs tai patvirtinti.

- Kas čia pas jus vyriausias? - paklausė Edis, įdėmiai stebėdamas sankryžą už jų nugarų - jei kartais tie, kurie pabėgo, persigalvotų ir sumanytų dar kartą suvaidinti narsuolius. Kol kas jis nematė ir negirdėjo nieko įtartina. Regis, visi likusieji nusprendė palikti šį penketą likimo valiai.

Jie neryžtingai susižvalgė, ir galų gale prabilo moteris su krauju išterliotu veidu:

- Buvo Judrusis, bet kai šį kartą sugriaudėjo dieviškieji būgnai, jis ištraukė burtą, ir mes leidome jam pasišokti. Po jo, ko gero, sektų Vinstonas, bet jūs nudėjote jį iš savo prakeiktų pistoletų. Taip, taip, nudėjote. - Ji tyčia delnu nubraukė nuo skruosto kraują, pažvelgė į savo ranką ir vėl įsmeigė niaurų žvilgsnį į Edį.

- O ką, tavo manymu, ketino man padaryti Vinstonas, švysteldamas savo išskaptuotą ietį? - pasmalsavo Edis. Jam buvo labai nemalonu, kad ta storoji tetulė privertė jį pasijusti kaltu. - Palyginti šukuoseną?

- Ir Frankliną Puošnųjį nudėjote taip pat, - niūriai būgnijo storulė. - O kas jūs tokie apskritai? Arba žiliai, o tai jau savaime blogai, arba porelė prakeiktų svetimšalių, kas dar blogiau. Kiek gi mūsų, mažių, liko Šiauriniame mieste? Kas mus apgins? Topsis? Taip, Topsis galėtų... Topsis Jūrininkas... tačiau jo su mumis nėra, tiesa? Jis sėdo į savo valtį ir nuplaukė upe... taip, būtent šitaip jis ir padarė, ir tekrenta ant jo Viešpaties rūstybė, aš jums pasakysiu!

Siuzana jau nebesiklausė žodžių. Jos mintys it užburtos nuolat grįždavo prie vienos frazės, kurią anksčiau iš-

tarė storoji moteris: *Burtą ištraukė Judrusis, ir mes leidome jam pasišokti.* Seniai, dar koledže, ji perskaitė Šerlės Džekson apsakymą "Loterija". Tie žmonės - išsigimę tikrųjų mažių ainiai - buvo tikras košmariškos Džekson fantazijos įsikūnijimas. Nenuostabu, kad jie jau nebesugeba patirti jokių stiprių jausmų. O kas sugebėtų, žinodamas, kad jam teks dalyvauti tame siaubingame burtų traukime, ir ne kartą per metus, kaip apsakyme, o du tris kartus per dieną?

- Bet kodėl gi? - paklausė ji krauju apsitaškiusios moters. Jos siaubo persmelktas balsas skambėjo kimiai ir dusliai. - Kam jums visa tai?

Storulė įsistebeilijo į Siuzaną, kaip į beviltišką idiotę.

- Kam? Ogi tam, kad vaiduokliai, gyvenantys mašinose, neapsėstų mirusiųjų kūnų - mažių ar žilių, vis vien - ir nepasiųstų jų per skyles žemėje į viršų, kad pastarieji mus surytų. Tai žino kiekvienas kvailys.

- Nėra jokių vaiduoklių, - pamėginti paprotinti ją Siuzana, bet netgi pati suprato, kad jos žodžiai stačiai beprasmiški. Čia vaiduokliai egzistuoja, egzistuoja. Šiame pasaulyje jie visur. Ir vis dėlto ji tęsė: - Tratėjimas, kurį jūs vadinate dieviškaisiais būgnais, viso labo tik magnetofono įrašas. Paprasčiausiai kažkur užstrigo juostelė, štai ir viskas. - Tuomet Siuzanai dingtelėjo nauja mintis, ir ji pridūrė: - O gal žiliai šitai daro tyčia... jūs niekada nesusimąstėte? Jie gyvena kitoje miesto dalyje, juk taip? Ir po žeme taip pat? Jie visuomet stengėsi jus išgyvendinti. Galbūt jie surado būdą, kaip priversti jus atlikti už juos visą juodą darbą.

Krauju apsitaškiusi moteris stovėjo greta pagyvenusio pono su katiliuku - ko gero, pačiu seniausiu pasaulyje - ir išblukusiomis chaki spalvos kelnėmis. Jis žengė į priekį ir prabilo taip pabrėžtinai mandagiai, kad gili jo panieka svetimiesiems įgavo durklo su aštriais it skustuvais ašmenimis savybę:

- Jūs klystate, ponia šaule. Čia, po Ladu, mašinų nesuskaičiuosi, ir visose gyvena vaiduokliai... demonai-dvasios, nešančios mirtingiesiems vien tik blogį. Tie demonai-dvasios

netgi labai sugeba pakelti negyvėlius.... O negyvėlių pas mus, Lade, pakanka.

- Paklausykit, - susierzinęs įsiterpė Edis. - O ar jūs pats nors kartą matėte tuos zombius, a, Dživzai*? Ar juos apskritai kas nors matė?

Dživzas perkreipė lūpas ir nieko nepasakė - jo pašaipa bylojo pati už save. Ko gi dar galima tikėtis iš kažkokių pamišusių svetimšalių, kurie, užuot ieškoję supratimo, ima pleškinti iš revolverių?

Edis nusprendė, kad visų geriausia būtų nutraukti šią beprasmišką diskusiją. Jis vis vien niekam tikęs pamokslininkas. Edis mostelėjo savo "Riugeriu" prieš krauju apsitaškiusios moters nosį.

- Tu ir tas tavo draugužis... kuris primena anglų kamerdinerį išeiginę dieną... nuvesite mus į stotį, o po to mes su jumis švelniai atsisveikinsim, ir, prisipažinsiu jums atvirai, tuo mano darbo diena, kad ją kur, baigsis.

- Stotį? - perklausė pagyvenęs vyriškis, primenantis Dživzą. - O kas tai yra - "stotis"?

- Lopšys, - patikslino Siuzana. - Nuvesite mus pas Bleiną.

Paskutinioji frazė vis dėlto pakirto Dživzą: paniekinama gyvenimo patirties užgrūdinto žmogaus išraiška virto tikru siaubu.

- Tenai negalima! - kone suriko jis. - Lopšys - uždrausta zona, o Bleinas - pats pavojingiausias iš visų Lado šmėklų.

Uždrausta zona? - pagalvojo Edis. - *Nuostabu. Jei tai tiesa, mums bent jau nebeskaudės galvos dėl jūsų, priekvaišiai.* Be to, jam buvo malonu sužinoti, kad Bleinas vis dėlto egzistuoja... šiaip ar taip, patys mažiai tuo tiki.

Likusieji žvelgė į Edį ir Siuzaną visiškai nesusigaudydami: tikriausiai šitaip naujai atverstų fanatikų krikščionių

* Liokajus Dživzas - vienas iš pagrindinių anglų rašytojo humoristo Pelemo Grenvilo Vudhauso (1881-1975) romanų bei apsakymų veikėjų.

minia būtų spoksojusi į mitrius prekeivius, pasiūliusius jiems išsinuomoti Sandoros Skrynią ir paversti ją viešu tualetu.

Edis kilstelėjo "Riugerį", nusitaikydamas tiksliai į Dživzo kaktą.

- Mums reikia būtent tenai, - tarė jis. - Mes einame. Ir jeigu tu iš tiesų nenori susitikti su savo protėviais tiesiog dabar, tai verčiau liaukis inkštęs ir nuvesk mus, kur tau pasakyta.

Dživzas ir krauju aptaškyta moteris neramiai susižvalgė, bet kai "kamerdineris" vėl atsigręžė į Siuzaną ir Edį, jo veidas buvo griežtas ir labai ryžtingas.

- Geriau jūs mus sušaudykit, - niauriai pratarė jis. - Mes verčiau mirsim, nei eisim tenai.

- Taigi jūs tik pasižiūrėkite į save, vaikinai: saujelė kuoktelėjusių priekvaišių su merdinčiomis smegenimis! - įsiuto Siuzana. - *Niekas* nemirs! Niekas! Kuriems galams mirti?! Tiesiog jūs mus palydėsite, ir viskas! Vardan visų šventų!

- Bet, ponia, - rimtu tonu prabilo storulė, - ar mirti, ar įeiti į Lopšį pas Bleiną - juk tas pats. Nes Bleinas miega, ir tas, kas jį pažadins, labai brangiai už tai sumokės.

- Na, pakaks, gražuole. - Edžio kantrybė jau taip pat baigė išsekti. - Negi galima pajusti kavos kvapą, įkišus nosį į subinę?

- Aš nelabai jus supratau, - keistai didingai (ir iš kur tik ėmėsi toji didybė?) pratarė storulė.

- Noriu pasakyti, kad jūs galite pasirinkti: surizikuoti užsitraukti Bleino rūstybę ir nuvesti mus į Lopšį, arba pasilikti čia ir jau užtikrintai patirti Edžio įniršį. Beje, visai nebūtina žudyti žmogų išsyk - nurėžei makaulę, ir tvarkelė, viskas tyku ramu. Galima sušaudyti ir po gabalėlį, o aš dabar būtent taip ir nusiteikęs. Man siaubingai nepatinka jūsų miesteliūkštis, ir diena buvo sušikta... muzika monotoniška, įrašas užsikirto, visi gyventojai serga chroniška arba aštria psichoze ir protiniu nepilnavertiškumu, o pats pirmas vaikinas, kurį čia sutikome, švystelėjo į mus granatą ir pagrobė mūsų drau-

gą. Tai ką gi jūs man pasakysit?

- O ko jums pas Bleiną? - paklausė vienas iš penkių likusių mažių. - Jis jau seniai nebekruta savo Lopšyje... jau daugelį metų. Jis netgi liovėsi plepėti savo skirtingais balsais ir juoktis.

Plepėti skirtingais balsais ir juoktis? - Edis nesuprato. Jis dirstelėjo į Siuzaną. Galbūt ji ką nors nutuokia? Bet mergina tik gūžtelėjo pečiais.

- Paskutinis pas Bleiną ėjo Ardis, - pranešė krauju apsitaškiusi moteris.

Džįvzas niauriai linktelėjo:

- Ardis visuomet pasigėręs netekdavo proto. Bleinas jam uždavė kažkokį klausimą. Aš jį girdėjau, tik nesupratau, apie ką kalba... kažkas apie varnų motiną, beje, nežinau... ir kai Ardis nesugebėjo atsakyti, Bleinas supleškino jį žydra ugnimi.

- Elektra? - pasitikslino Edis.

Džįvzas ir krauju apsitaškiusi moteris draugiškai linktelėjo.

- Aha, - patvirtino moteris, - ta pačia. Elektra. Šitaip ją vadino senaisiais laikais. Šitą aš žinau.

- Jums visiškai nebūtina užeiti į Lopšį, - netikėtai pasiūlė Siuzana. - Paprasčiausiai nuveskite mus kur nors, iš kur galima jį matyti. O toliau mes nueisime patys.

Moteris nepatikliai dėbtelėjo į juos. Paskui Džįvzas palenkė storulės galvą į save ir ėmė kažką kuždėti šiai į ausį. Trys likę mažiai stovėjo truputėlį atokiau, išsirikiavę nelygia linija ir žvelgdami į Edį su Siuzana nereginčiomis akimis, tarytum žmonės, dar neatsitokėję po masinio oro antskrydžio.

Galų gale moteris apsidairė.

- Gerai, mes nuvesime jus prie Lopšio, ir galėsite nešdintis velniop.

- Aš irgi taip manau, - pritarė jai Edis. - Tu ir Džįvzas, judu eisite su mumis. Likusieji laisvi. - Jis perliejo juos niūriu žvilgsniu. - Tik turėkit omeny: bent viena iš pasalų

švystelta ietis, bent viena strėlė ar plyta - ir šitie du tučtuojau mirs. - Jo grasinimas nuskambėjo taip silpnai ir taip beprasmiškai, kad Edis tučtuojau pasigailėjo savo žodžių. Negi tokius prietrankas jaudina šitos porelės ar kurio kito atskirai paimto "artimojo" likimas, jeigu jie kiekvieną dieną du ar tris išsiunčia į kitą pasaulį. *Et, tiek to,* - pagalvojo jis, žvelgdamas įkandin tolstančių mažių, kurie skuodė šalin nesižvalgydami, - *dabar jau per vėlu. Galvoti reikėjo anksčiau.*

- Eime, - tarstelėjo moteris. - Norėtųsi kuo greičiau jūsų atsikratyti.

- Mums irgi, - atsiliepė Edis.

Bet moteris, prieš leisdamasi į kelią, padarė vieną dalyką, truputį suminkštinusį Edžio širdį: ji atsiklaupė ant kelių, nubraukė plaukus nuo vyriškio su "škotišku sijonėliu" veido ir pabučiavo purviną jo skruostą.

- Sudie, Vinstonai, - sukuždėjo ji. - Palauk manęs tenai, kur išsiskiria medžiai, o vanduo saldus. Palauk, aš ateisiu pas tave. Būtinai, kaip aušra gena tamsą į vakarus.

- Aš nenorėjau jo žudyti, - ūmai pratarė Siuzana. - Noriu, kad tu tai žinotum. Bet man nesinorėjo mirti pačiai.

- Taip. - Į Siuzaną atgręžtas veidas buvo griežtas ir stebėtinai ramus. Moters akys liko sausos. - Bet jei ketinate užeiti pas Bleiną, jūs vis vien mirsite. Ir veikiausiai mirsite taip, kad dar pavydėsite Vinstonui, vargšeliui. Jis žiaurus, tasai Bleinas. Pats žiauriausias iš visų piktų dvasių šioje žiaurioje ir blogio kupinoje vietoje.

- Eime, Mode, - Dživzas padėjo jai atsistoti.

- Taip. Reikia viską užbaigti. - Ji dėbtelėjo į Siuzaną ir Edį. Jos žvilgsnis buvo kupinas ryžto, bet ir sutrikimo taip pat. - Tebus prakeiktos mano akys už tai, kad jos žiūrėjo į jus. Ir tebus prakeikti jūsų revolveriai, nes visos mūsų bėdos per juos.

Ir, esant šitokiam santykiui, - pagalvojo Siuzana, - *jūsų bėdos, sesyt, nesibaigs nė po tūkstančio metų.*

Modė skubiai nužingsniavo Vėžlio gatve. Dživzas pėdino greta jos. Edis, kuriam teko stumti Siuzanos vežimėlį, vos

spėjo paskui juos. Netrukus jis ėmė dusti. Aukšti pastatai su raižytomis arkomis užleido vietą vynuogienojais apžėlusiems statiniams, išmėtytiems plačiose, jau seniai niekieno neprižiūrimose pievelėse. Ko gero, kadaise čia plytėjo turtingas ir brangus rajonas. Bendrame fone ypač išsiskyrė vienas pastatas: išoriškai nesudėtingas kubo formos statinys iš baltų akmeninių plokščių ir su kolonų eile, prilaikančia kybantį stogą. Edis vėl prisiminė filmus apie gladiatorius, kurie jam taip patiko vaikystėje. Siuzana, gavusi geresnį klasikinį išsilavinimą, prisiminė Partenoną. Abu išsyk pastebėjo stulbinantį akmeninį bestiariumą - Lokį ir Vėžlį, Žuvį ir Žiurkę, Žirgą ir Šunį, skulptūrines figūrėles, išsirikiavusias stogo pakraštyje po dvi virš kiekvienos kolonos, - ir suprato, jog galų gale atėjo, kur reikia.

Visą kelią jų neapleido nemalonus jausmas, kad juos stebi galybė akių - akių, kupinų neapykantos ir drauge pagarbios baimės, - ir dabar jis tik sustiprėjo. Virš miesto prasidėjo audra. Pirmasis griaustinis nudundėjo tuomet, kai Edis ir Siuzana pastebėjo vienbėgį: kaip ir audra, jis įsiveržė į miestą iš pietų, susiliejo su Vėžlio gatve ir vedė tiesiai į Lado Lopšį. O kai jie priėjo arčiau, seni išdžiūvę kūnai ant stulpų abipus prospekto pradėjo virpėti ir šokti vėjo gūsiuose.

22

Jie bėgo dar ilgai ilgai, dievažin kiek (Džeikas jau nieko nebesuvokė; jis tesugebėjo pastebėti, kad nutilo būgnai), o paskui Gašeris ir vėl sustabdė jį staigiu trūktelėjimu. Šį kartą Džeikas pajėgė išsilaikyti ant kojų. Jam atsivėrė antrasis kvėpavimas. Gašeris, tas senas griuvena, jautėsi prasčiau.

- Uf! Mano senasis siurblys ima gesti, saldainiuk.

- Prasti popieriai, - abejingai atsiliepė Džeikas ir nu-

skriejo atatupstas. Gašeris iš visų jėgų kirto jam per skruostą.

- Na, taip, tu nė ašaros nenubrauksi, jei aš čia nusibaigsiu. Žinau, kaipgi! Tik tu nesitikėk, mano jaunasis drauge... senis Gašeris jau daugelį palydėjo ir dar daugelį palydės, ir aš ne tam užgimiau pasaulyje, kad pakratyčiau kanopas po tokio, kaip tu, saldžioji uogele, kojomis.

Džeikas abejingai išklausė visus tuos kliedesius. Mintyse jis tvirtai nusprendė, kad Gašeris iškeliaus pas savo protėvius jau šiandien. Jis pats asmeniškai tuo pasirūpins. Galbūt Gašeris drauge nusitemps ir jį, bet Džeikui jau buvo vis vien. Jis nusišluostė kraują nuo pramuštos lūpos ir įsmeigė mąslų žvilgsnį į savo išterliotą delną, nesiliaudamas stebėtis, kaip greit troškimas žudyti užvaldo žmogaus širdį.

Gašeris pastebėjo, kad Džeikas apžiūrinėja savo kruvinus pirštus, ir išsišiepė.

- Ką, teka syvai? Štai šitaip. Ir čia dar ne paskutinieji syvai, kuriuos tavo senasis draugas Gašeris išsunks iš tavo liekno jauno medelio, kol įkrės jam proto. O proto jis įkrės, gali būti tikras. - Jis mostelėjo žemyn, į švarplėtą grindinį. Žvilgsniu pasekęs Gašerio pirštą, Džeikas pastebėjo surūdijusį liuko dangtį, pridengiantį įėjimą į požeminę šachtą. Ant jos matėsi gamyklinis ženklas, kurį berniukas ne taip seniai jau kažkur matė: LAMERKO LIEJYKLA.

- Tenai šone yra rankena, - pranešė jam Gašeris. - Matai? Štai tuo dabar ir užsiimk: pakelk dangtį. Ir gyviau. Galbūt tuomet šviesiosios Tik-Tako akys išvys tave su visais dantimis.

Džeikas be žodžių stvėrė rankeną ir trūktelėjo. Pakankamai stipriai, tačiau vis dėlto ne iš visų jėgų. Siaurų gatvelių ir skersgatvių labirintas, kuriuo jį ginė Gašeris, būtų galėjęs įstumti į neviltį kiekvieną, tačiau čia, viršuje, buvo bent jau šviesu. Džeikas nežinojo, kas jų laukia požemyje po miestu, kur neperžvelgiama tamsa užbraukia ne tik pabėgimo galimybę, bet netgi svajones apie jį... ir jis nesiskubino išsiaiškinti. Šiaip ar taip, tol, kol jo neprivers konkrečiai.

Tačiau Gašeris greitai sudėliojo viską į vietas.

- Jis pernelyg sunkus... - pradėjo Džeikas, tačiau užbaigti nespėjo, nes "piratas" stvėrė jį už gerklės ir atplėšė nuo žemės, tad jų veidai atsidūrė viename lygyje. Po ilgo bėgimo užkampiais Gašerio skruostai mažumą paraudo ir sudrėko nuo prakaito, o opos, ėdančios kūną, įgavo pasišlykštėtiną gelsvai purpurinį atspalvį. Atviros žaizdos tarytum alsavo, tolygiais pliūpsniais išstumdamos užkrėstos mėsos gabalėlius ir kraujo krešulius. Džeikas dar spėjo užuosti jo dvokų kvapą, o paskui Gašeris suspaudė jam gerklę, ir kvėpuoti nebeliko kuo.

- Paklausyk, bjaurybe. Ir klausyk įdėmiai, kadangi aš perspėju tave paskutinį kartą. Dabar tu pakelsi tą suknistą gelžgalį, antraip aš šita pačia ranka išplėšiu tau liežuvį. Ir gali kandžioti mane, kiek tik širdis geidžia, į sveikatą, nes skaudulys jau mano kraujyje, ir nepraeis nė savaitė, kai ant tavo švelnaus snukelio prašmatniai pražys pirmieji žiedeliai - jeigu, žinoma, tu tiek išgyvensi. Ar gerai mane supratai?

Džeikas beviltiškai linktelėjo galvą. Gašerio veidas išsišiepė jau pilkose tirštėjančios miglos klostėse, o jo balsas ataidėjo tarytum iš kažin kur toli.

- Štai ir šaunumėlis. - Gašeris nusviedė Džeiką šalin. Suglebęs berniuko kūnas žnektelėjo ant grindinio greta liuko; jis godžiai gaudė orą ir žiaukčiojo, tarytum vemdamas. Galų gale jam pavyko įkvėpti - oras švilpdamas įsiveržė į plaučius, nutvilkydamas juos skysta ugnimi. Džeikas išspjovė kruvinų seilių gniutulą. Dabar jam iš tiesų pasidarė bloga.

- Nagi, nukelk dangtį, mano širdies džiaugsme, ir daugiau dėl to nebesibarkim.

Džeikas nušliaužė prie liuko dangčio, sugniaužė rankeną ir šį kartą trūktelėjo ją iš visų jėgų. Pirmą - košmarišką - akimirką jam pasirodė, kad jis vis vien nepajėgs jo pakelti. Bet paskui jis gyvai įsivaizdavo, kaip Gašerio ranka lenda jam į gerklę ir čiumpa liežuvį... ši perspektyva suteikė berniukui jėgų. Juosmenyje kažkas trekštelėjo, visą nugaros apačią persmelkė bukas skausmas, bet apvalus dangtis,

girgždėdamas per akmenis, lėtai nuslinko į šalį, ir po juo atsivėrė plonytis tamsos pjautuvas.

- Puiku, mano zuikuti, puiku! - drąsino jį Gašeris. - Na, stačiai mažas mulas! Nagi, trauk - nepasiduok, nesustok pusiaukelėje!

Kai pjautuvėlis pasidarė pusės mėnulio dydžio, o nugara iš skausmo virto baltai įkaitusio metalo gabalu, Gašeris spyrė jam į užpakalį, ir Džeikas išsitiesė ant grindinio.

- Nuostabu! - reziumavo Gašeris, dirstelėjęs į tamsą. - O dabar, mano saule, skubiai lipk žemyn. Tenai šone yra kopėčios. Tik, žiūrėk, nenukrisk... pakopos ten slidžios, seniai apžėlusios samanom... antraip tau teks skristi iki paties dugno. Pakopų tenai viso labo dvidešimt, jei aš ūmai ko nepamiršau. Kai nusileisi apačion, sustok, kaip paklusnus berniukas, ir lauk manęs. Žinoma, tau gali kilti noras pasprukti nuo seno gero draugo, bet tai ne pati geriausia mintis, kaip manai?

- Ne, - tarė Džeikas. - Ne geriausia.

- Šaunuolis, protingas berniukas! - Gašerio lūpas ištempė jo įprasta ir, dera pridurti, šlykšti šypsena, apnuoginusi kelis išlikusius dantis. - Ten apačioje tamsu. Labai tamsu. Ir velniška daugybė tunelių. Ir visi veda į skirtingas puses. Tavo senas bičiulis Gašeris pažįsta juos kaip savo penkis pirštus, garbės žodis, o štai tu ten pasiklysi akimirksniu. Be to, tenai pilna žiurkių - didelių ir labai alkanų žiurkių. Tad verčiau jau palauk manęs.

- Palauksiu.

Gašeris prisimerkęs įsistebeilijo į jį.

- Kalbi kaip tie, iš naujųjų... bet tu tiksliai ne mažius, galiu prisiekti kuo tik nori. Iš kurgi tu, mano saule?

Džeikas nutylėjo.

- Regis, mes prarijome liežuvį. Na, ir tiek to, nelabai ir norėjosi sužinoti. Tik-Takas vis vien tave prakalbins, paminėsi mano žodį. Tikis turi talentą prašnekinti žmones. O jau jeigu jis ką nors prašnekina, tai, žiūrėk, pasitaiko, kad tasai įsismagina ir ima plepėti nesustodamas, beje, kitą kartą taip

sparčiai plepa ir taip garsiai rėkia, jog tenka trinktelti jam per makaulę, kad netarškėtų kaip šarka. Visi turi atsakinėti, kai kalbasi su Tik-Taku, ir visi atsakinėja, netgi tokie dailučiukai saldučiukai berniukai, kaip tu. O dabar, kad tave griausmas, lįsk vidun... *Nagi*!

Jis kilstelėjo koją, ketindamas įspirti Džeikui, bet šį kartą berniukui pavyko išsilenkti. Jis dirstelėjo į pusiau pravirą liuką, išvydo kopėčias ir pradėjo leistis žemyn. Džeiko galva dar nebuvo pranykusi po žeme, kai orą ūmai sudrebino klaikus grumėjimas. Nugriaudėjo toli, maždaug už mylios, bet Džeikas išsyk suprato, kas tai buvo, ir suriko iš nevilties.

Gašerio lūpų kampučius iškreipė niauri pašaipa.

- Tavo kietasis draugužis nuėjo toliau, nei tu drįsai tikėtis, tiesa, mano žavingasis? Bet aš taip ir maniau... išsyk supratau, ką jis sugeba, nes mačiau jo akis - įžūlias, gudrias. Aš taip ir maniau, kad jis išsyk leisis vaduoti savo mažojo draugužio, ir nesuklydau. Laidus jis pastebėjo, užtai užsižiopsojo prie fontano, tad dabar tau nebėra dėl ko jaudintis. Leiskis, mano saldžiašikni.

Jis pakėlė koją, taikydamasis į virš šaligatvio kyšančią Džeiko galvą. Berniukas pasilenkė, norėdamas išvengti smūgio. Viena jo koja nuslydo nuo pakopos, ir jam teko įsitverti opomis nusėtos Gašerio kojos. Džeikas pakėlė į jį maldaujančias akis, bet mirštančiame, žaizdų išakėtame veide neišvydo nė lašelio gailesčio.

- Prašau, - kone verkdamas išspaudė Džeikas. Jis įsivaizdavo Rolandą, sutraiškytą akmeninio fontano luitų. Kaip tenai sakė Gašeris? *Jei kas nors užsigeis tave nugramdyti, jam teks pasinaudoti sugeriamuoju popieriumi.*

- Prašyk, mano širdele, prašyk, maldauk. Tik vargu ar ką išmelsi, nes, kaip mes sakome, visa užuojauta, kokia tik yra, liko anoje tilto pusėje. Ir tu verčiau šią tiesą įsisavink. Nespoksok į mane, lipk, antraip taip tave išvelėsiu, kad smegenys ištikš pro ausis.

Tad Džeikas ėmė leistis žemyn. Kai jis pasiekė stovin-

čiu vandeniu užlietą šulinio dugną, noras verkti praėjo. Panarinęs galvą ir nuleidęs pečius, berniukas stovėjo ir laukė, kol Gašeris nulips žemyn ir nuves jį pasitikti likimo.

23

Rolandas išties tik per stebuklą neužšoko ant besikryžiuojančių laidų, išlaikančių pusiausvyroje šlamšto laviną, pasirengusią užgriūti kiekvieną neatsargų "svečią", tačiau virš galvos pakabintas fontanas buvo atviriausia kvailystė - tokius spąstus gali paspęsti tiktai naivus kūdikis. Kortas juos mokė, kad, keliaujant per priešo teritoriją, aplinkinę vietovę bei padėtį reikia tyrinėti sektoriais - įskaitant viską, kas yra užnugaryje, viršuje ir po kojomis.

- Stok! - įsakė jis plepetūnui, pakeldamas balsą, kad perrėktų būgnų tratėjimą.

- Ok! - sutiko Oi ir, dirstelėjęs į priekį, tučtuojau pridūrė: - Eikas!

- Taip. - Šaulys dar kartą dirstelėjo į viršuje pakabintą marmurinį fontaną, paskui apžvelgė grindinį, ieškodamas mechanizmo, įjungiančio spąstus, ir beveik išsyk jį pastebėjo. Ir ne vieną, o netgi du. Galbūt kažkada ši maskuotė buvo pakankamai pakenčiama ir veiksminga, bet tie laikai jau seniai praėjo. Rolandas pritūpė, delnais įsirėmė į kelius ir prabilo, kreipdamasis į Oi, kuris, užvertęs aukštyn snukutį, įdėmiai žiūrėjo jam į akis. - Dabar aš tave minutėlei paimsiu ant rankų. Tik tu nesijaudink, Oi.

- Oi!

Rolandas atsargiai palytėjo plepetūną, pakišdamas šiam po pilveliu abi rankas. Iš pradžių Oi visas įsitempė ir pamėgino atšokti, bet paskui Rolandas pajuto, kad žvėrelis vis dėlto atsipalaidavo. Jam akivaizdžiai nepatiko, kad jį liečia kažkas kitas, o ne Džeikas, tačiau jis, regis, su tuo susitaikė. Rolandas jau kelintą kartą nusistebėjo, koks gi vis dėlto Oi protingas.

Jis pernešė žvėrelį siauručiu takeliu po kybančiu fontanu, atsargiai peržengdamas netikrus akmenis. Kai tik jiedu įveikė pavojingą ruožą, Šaulys iššyk paleido plepetūną. Tą pat akimirką nutilo būgnai.

- Eikas! - nekantriai viauktelėjo Oi. - Eikas-Eikas!

- Taip... bet iš pradžių mums reikia prasukti vieną nedidelį reikaliuką.

Rolandas nuvedė Oi dar bent penkiolika jardų tolėliau, paskui pasilenkė, pakėlė nuo grindinio sunkų betono gabalą ir susimąstęs permetė iš rankos į ranką, tarsi vertindamas jo svorį. Rytuose nuaidėjo šūvis. Per būgnų trenksmą Rolandas negirdėjo trumpo Siuzanos ir Edžio susirėmimo su siautėjančių mažių minia triukšmo, tačiau šį šūvį Šaulys išgirdo pakankamai aiškiai. Jis nusišypsojo: tasai šūvis beveik užtikrintai reiškė, kad Dynų pora pasiekė Lopšį, - pirmoji gera naujiena per visą dieną, kuri, rodos, tęsėsi jau visą savaitę.

Rolandas užsimojo ir sviedė betono nuolaužą. Metimas buvo taiklus, kaip ir tuomet, Upės Perkėloje, kai Šaulys paleido akmenį į senovinį šviesoforą: betono nuolauža trenkėsi tiksliai į vienos plokštės-spąstų centrą. Kažkur viršuje bjauriai girgžtelėjęs trūko vienas surūdijęs trosas. Marmurinis fontanas pakrypo ir akimirkai pakibo, prilaikomas antrojo troso. *Bet kuris daugmaž treniruotas žmogus su gera reakcija per šią akimirką spėtų pasitraukti iš pavojingos zonos,* - automatiškai pastebėjo Rolandas. O kai ir tasai trosas galiausiai nutrūko, fontanas tėškėsi žemėn, tarytum beformis rožinis akmuo.

Kai fontanas trenkėsi į grindinį, viskas aplinkui, regis, sudrebėjo. Rolandas pritūpė už plieninių surūdijusių sijų krūvos. Oi mikliai liuoktelėjo jam ant kelių. Į orą pakilo marmurinės skeveldros - beje, kai kurie gabalai buvo nedidelio vežimaičio dydžio. Kelios menkesnės nuotrupos pataikė Rolandui į veidą. Jis nupurtė plepetūno kailiuką, kuriame taip pat įstrigo rausvos atplaišos, ir nužvelgė savo rankų darbo barikadą. Fontanas perskilo pusiau nelyginant

didelis dubuo. *Grįžti mums teks kitu keliu,* - tarė sau Rolandas. Ir šiaip jau itin siauras praėjimas dabar buvo visiškai užblokuotas.

Įdomu, ar Džeikas girdėjo dūžtančio fontano trenksmą, o jei girdėjo, tai ką jis pagalvojo? Dėl Gašerio Rolandas net nepergyveno: tasai tikriausiai nuspręs, kad Šaulį sutrėškė į grindinį, - Rolandui tai buvo tik į naudą. Bet ką pagalvojo Džeikas? Tą patį? Jis gi turėtų suprasti, kad Šaulio į tokius niekingus spąstus neįviliosi... tačiau, jei Gašeris jį įbaugino, Džeikas šiuo metu galėjo apskritai nieko nebesuprasti. Kad ir kaip ten būtų, dabar nėra laiko apmąstymams ir spėlionėms, ir jei Rolandas turėtų galimybę pasukti laiką atgal, jis padarytų tą patį. Tegul Gašeris jau nebe šio pasaulio gyventojas, jisai - vyrukas narsus ir žvėriškai gudrus. Jei dabar jis bent truputį susilpnins budrumą, vadinasi, stengtis buvo verta.

Rolandas atsistojo.

- Oi! Ieškok Džeiko!

- Eiko! - Oi ištempė snukutį, uosdamas berniuko kvapą, ir vėl pasileido į priekį, rodydamas Rolandui kelią. Po dešimties minučių plepetūnas stabtelėjo prie kanalizacijos liuko dangčio, apuostė žemę aplinkui jį ir, kilstelėjęs galvą į Rolandą, trūksmingai sulojo.

Šaulys priklaupė ant vieno kelio ir įdėmiai ištyrinėjo painius pėdsakus bei plačią subraižyto grindinio juostą. Iš visko sprendžiant, šį dangtį atitraukinėjo gana dažnai. Rolando veidas po senovei liko abejingas, ir jis tiktai prisimerkė, spragoje tarp dviejų riedulių išvydęs kruvinų seilių krešulį.

- Jisai be paliovos muša berniuką, tasai niekšas, - sumurmėjo Šaulys.

Tada nutempė į šalį liuko dangtį ir pažvelgė žemyn. Paskui atvarstė marškinius ir ištraukė iš kilpų žaliaminį diržėlį. Kilstelėjęs plepetūną, kyštelėjo jį užantin. Oi iššiepė dantis. Rolandas pajuto, kaip jam į krūtinę ir pilvą it mažutėlaičiai peiliai sminga aštrūs nageliai. Tačiau Oi tučtuojau įtraukė nagus ir iškišo snukutį iš užančio, žybsėdamas akimis ir pūš-

kuodamas, tarsi mažas garo variklis. Šaulys jautė, kaip greta jo širdies daužosi maža širdutė. Jis pasirausė krepšyje ir ištraukė kitą žaliaminį dirželį, šįkart ilgesnį.

- Teks pririšti tave pavadėliu. Tiesa, man šis sumanymas nelabai patinka, o tau tikriausiai patiks dar mažiau, bet tenai, apačioje, pernelyg tamsu.

Surišęs abu dirželius, viename gale jis sumezgė kilpą ir užmetė ją plepetūnui ant kaklo. Rolandas manė, kad žvėrelis vėl šieps dantis ir galbūt netgi pamėgins jam įkasti, bet Oi tupėjo stebėtinai ramiai. Jis tik pažvelgė į Šaulį savo juodomis akimis su auksiniais apvadais ir nekantriai viauktelėjo:

- Eikas!

Rolandas sukando dantimis laisvąjį virvelės galą ir atsisėdo ant kanalizacinio liuko krašto... jei, žinoma, čia buvo kanalizacinis liukas. Koja užčiuopė pirmąją kopėčių pakopą. Šaulys leidosi lėtai ir atsargiai, jam labai trukdė sužalota ranka. Dabar dviejų pirštų trūko kaip niekada. Be to, plieninės kabės buvo apsitraukusios kažkokiu tirštu slidžiu tepalu ir dar kažin kuo švelniu bei drėgnu, veikiausiai samanomis. Šiltas Oi kūnelis pūkuotu kamuoliu glūdėjo tarp marškinių ir pilvo. Žvėriukas tolygiai švilpdamas alsavo. Menkoje šviesoje, besiskverbiančioje į šachtą iš lauko, auksiniai ratilai aplinkui jo akis spindėjo, tarsi du medalionai.

Ir štai galiausiai Rolando koja tekštelėjusi pasinėrė į šachtos dugne susikaupusį vandenį. Akimirkai jis kilstelėjo akis į blyškią baltą šviesos monetą aukštai viršuje. Tunelyje buvo drėgna ir šilta, ir dvokė, kaip sename rūsyje. Kažkur netoliese dusliai ir monotoniškai ant akmenų kapsėjo vanduo. Kiek tolėliau gaudė kažkokie mechanizmai. Rolandas išsitraukė iš užančio Oi - rodos, žvėrelis buvo nuoširdžiai jam dėkingas - ir paleido jį į seklų nutekamųjų vandenų srautą, tingiai čiurlenantį tunelio dugnu.

- Dabar viskas priklauso tiktai nuo tavęs, - plepetūnui į ausį sukuždėjo Šaulys. - Ieškok Džeiko, Oi. Ieškok Džeiko!

- Eiko! - atsiliepė Oi ir skubiai nušlepsėjo vandeniu į tamsą. Jo galva ant ilgo kaklo siūbavo it švytuoklė. Rolandas užsivyniojo laisvąjį pavadėlio galą ant sužalotos rankos ir nusekė paskui jį.

24

Lopšys - įspūdingas ir milžiniškas pastatas, iš tiesų nusipelnęs, kad Siuzanos ir Edžio sąmonėje jo pavadinimas būtų suvokiamas jau iš didžiosios raidės, - stūksojo vidury plačios aikštės, bent penketą kartų didesnės už tą, kurioje stovėjo griūvanti statula. Tik dabar, kaip reikiant apžiūrėjusi Lopšį, Siuzana pajuto, kokie pilki, seni ir niekam tikę buvo visi kiti Lado statiniai. Į Lopšį buvo skaudu žiūrėti - toks spindinčiai švarus jis atrodė. Laukinių vynuogių ūgliai nelipo prie jo sniego baltumo paviršiaus; idiotiški užrašai nebjaurojo jo akinančių sienų, kolonų ir pakopų. Čia nesimatė netgi gelsvų dulkių, vėjo nešamų iš lygumų ir nuklojusių, regis, visą miestą. Kai jie priėjo arčiau, Siuzana suprato kodėl: abipus fasado iš angų, slypinčių variu spindinčių stogo atbrailų šešėlyje, tekėjo neišsenkantys vandens srautai. Kitos neregimos angos be paliovos purškė pakopas plaunančius fontanėlius, sukurdamos mažų kriokliukų kaskadas.

- Tai bent! - iškvėpė Edis. - Palyginti su šita, Didžioji Centrinė atrodo it prišniaukšta tarpstotė Giliosios Subinės kaime, Nebraskos valstijoje.

- Tu tikras poetas, mielasis, - sausai pakomentavo Siuzana.

Pakopos žiedu juosė visą pastatą ir vedė į erdvų atvirą holą. Tačiau, nors čia ir nežėlė vešli augmenija, užstojanti apžvalgą, žvilgtelti vidun niekaip nepavyko: platus, virš laiptų pakibęs stogas metė pernelyg tamsų šešėlį. Stogo pakraščiu aplinkui visą pastatą po du kolonoje marširavo Spindulio totemai, o garbingiausiose vietose, kampuose, ilsėjosi žvėrys, kokių nesusapnuosi nė klaikiausiame sapne: kažko-

kie siaubingi drakonai su žvynuotais kūnais, milžiniškomis letenomis su išskleistais nagais ir piktomis skvarbiomis akimis.

Edis lengvai palytėjo Siuzanos petį ir mostelėjo kiek aukščiau. Siuzana pakėlė akis... ir jai užgniaužė kvapą. Pačioje bokšto viršūnėje, iškilusi virš Spindulio simbolių ir drakonų, tarsi šie būtų jos vergai, stūksojo figūra: auksinis mažiausiai šešiasdešimties pėdų aukščio karys. Sena kaubojiška jo skrybėlė atsmaukta ant pakaušio, ir matėsi aukšta, raukšlių išvagota kakta - tos raukšlės buvo ne tiek nugyventų metų, kiek amžinų rūpesčių bei nerimo pėdsakas; aplink kaklą apvyniota skarelė buvo atsainiai nuleista ant krūtinės, tarsi būtų tik ką nurišta po ilgos sunkios tarnybos, saugant veidą nuo dulkių. Vienoje rankoje, iškeltoje į viršų, karys laikė revolverį, kitoje - kažką panašaus į alyvos šakelę.

Virš Lado Lopšio, apsitaisęs auksu, stovėjo Rolandas iš Gileado.

Ne, - tarė sau Siuzana, galiausiai prisiminusi, kad jai reikia kvėpuoti. - *Tai ne jis... bet, kita vertus, tai būtent jis. Šis žmogus - šaulys... buvo šaulys. Ir stulbinantis jo, žuvusio veikiausiai jau prieš tūkstantį metų, ir Rolando panašumas - štai visa tiesa ir* ka-teto, *kurį reikia žinoti, esmė.*

Toli toli pietuose nugrumėjo griaustinis. Žaibai vijo dangumi skubančius debesis. Gaila, pagalvojo Siuzana, kad jie neturi laiko ir negali kaip reikiant apžiūrėti auksinio kario virš Lopšio bokšto ir žvėrių ant stogo: jai pasirodė, kad ant kiekvieno akmeninio žvėries iškirsti kažkokie žodžiai - veikiausiai labai svarbūs. Kad pavyktų juos perskaityti... Bet dabar jie paprasčiausiai negalėjo gaišti laiko.

Ten, kur Vėžlio gatvė įsiliejo į Lopšio aikštę, grindinį kirto platus raudonas dryžis. Modė ir vyriškis, kurį Edis pakrikštijo Džizvu-kamerdineriu, sustojo pagarbiu atstumu nuo raudonosios žymės.

- Viskas, toliau mes neisime, - abejingu bespalviu balsu pranešė jiems Modė. - Galite mus sušaudyti, vis vien mirtingųjų gyvybės priklauso dievams, ir mes visi tenai bū-

sime, bet aš, nepaisant nieko, verčiau numirsiu šiapus draudžiamos ribos. Aš nenoriu rūstinti Bleino dėl kažkokių ten svetimšalių.

- Aš irgi, - pritarė jai Živzas. Jis nusiėmė savo apdulkėjusį katiliuką ir prispaudė jį prie plikos krūtinės, su pagarbiu siaubu žvelgdamas į Lopšį.

- Štai ir puiku, - atsiliepė Siuzana. - Nešdinkitės abu iš čia.

- Na, taip, mes tik nusigręšime, ir jūs išsyk šausite mums į nugaras. - Živzo balsas virpėjo. - Galiu prisiekti kuo tik norite, kad taip ir bus.

Modė krestelėjo galvą. Kraujo purslai ant jos veido išdžiūvo, virtę negražiomis tamsiai raudonomis strazdanomis.

- Šauliai niekada nešauna į nugarą... šitai aš žinau tiksliai.

- O iš kur mums žinot, šauliai jie ar ne? Ar maža ką jie sako.

Modė parodė į didelį revolverį su aptrinta sandalmedžio rankena Siuzanos rankose. Živzas dirstelėjo į ginklą, sekundėlę pamąstė... ir ištiesė moteriai ranką. Kai Modė sugniaužė jo delną, Siuzanos mintys apie juos, kaip apie užkietėjusių žudikų porelę, staigiai pasikeitė. Jie panėšėjo veikiau į Joniuką ir Grytutę, nei į Boni ir Klaidą - pavargę, persigandę, pasimetę, jiedu pasiklydo miške taip seniai, kad net spėjo jame pasenti. Jos baimę ir neapykantą jiems tarsi ranka nuėmė, o anų jausmų vietoje kilo gerklę gniaužiantis gailestis. Ir liūdesys.

- Likite sveiki, - tyliai ir švelniai pratarė ji. - Grįžkite namo ir nebijokite - nei aš, nei mano vyras nepadarysime jums nieko bloga.

Modė linktelėjo.

- Aš tikiu, kad jūs nelinkite mums blogo. Ir aš atleidžiu tau už tai, kad nušovei Vinstoną. Bet paklausyk manęs, ir paklausyk įdėmiai: *laikykitės atokiau nuo Lopšio.* Kad ir kokios svarbios būtų jūsų priežastys eiti tenai, jos nėra vertos gyvenimo. Įžengti į Bleino Lopšį - užtikrinta mirtis.

- Mes neturime iš ko rinktis, - prabilo Edis, ir tą akimirką vėl nudundėjo griaustinis, tarsi patvirtindamas jo žodžius. - O dabar *jūs* paklausykit manęs. Nežinau, kas ten po Ladu yra ir ko nėra, bet dėl vieno dalyko esu tikras: būgnai, dėl kurių jūs taip stengiatės, - viso labo tik vieno įrašo atkarpa, *dainelės*, sukurtos pasaulyje, iš kurio atėjome mudu su žmona, nuotrupa. - Dirstelėjęs į nustebusius jų veidus, jis susierzinęs kilstelėjo rankas į dangų. - Viešpatie Dieve mano, moliūginis pyragaiti, nejaugi jūs nesuprantate?! Jūs čia žudote kits kitą dėl kažkokios suknistos dainelės, kuri net nebuvo išleista singlu!

Siuzana padėjo ranką jam ant peties ir tyliai pašaukė vardu. Iš pradžių jis neatkreipė į ją dėmesio, savo teisuoliško įtūžio kupinu žvilgsniu stebeilydamas tai į Dživzą, tai į Modę, tai vėl į Dživzą.

- Jūs taip trokštate išvysti pabaisas? Tuomet geriau įsižiūrėkite vienas į kitą. O kai sugrįšite į tą savo beprotnamį, kurį vadinate namais, įdėmiau pažvelkite į draugus ir giminaičius.

- Jūs dar nesuprantate. - Modės akys buvo tamsios ir rimtos. - Nesuprantate. Taip... Jūs suprasite.

- Eikite, - tyliai pratarė Siuzana. - Mums su jumis nėra ko šnekėtis: mes paprasčiausiai nesuprantame vieni kitų. Keliaukit. Eikite savo keliu ir vis dėlto pasistenkite prisiminti savo tėvų veidus, nes man atrodo, kad jau kadai juos užmiršote.

Netarę daugiau nė žodžio, vyras ir moteris apsigręžė ir nukiūtino, laikydamiesi už rankų, - tenai, iš kur atėjo, - retsykiais grįžteldami per petį: Joniukas ir Grytutė, išsigandę vaikai, pasiklydę dideliame miške.

- Išleiskite mane iš čia, - nuvargusiu balsu pratarė Edis, paskui spragtelėjo “Riugerio” saugiklį, kyštelėjo pistoletą už džinsų diržo ir delnais pasitrynė raudonas karščiuojančias akis. - Paprasčiausiai išleiskite mane... tai viskas, ko prašau.

- Aš suprantu, apie ką tu kalbi, gražuoli. - Siuzana bu-

vo nejuokais persigandusi, bet jos galvos pakreipime vis vien jautėsi užsispyrimas ir iššūkis. Edis jau pažinojo šiuos jos bruožus ir spėjo juos pamilti. Padėjęs rankas jai ant pečių, pasilenkė ir pabučiavo ją. Niekas negalėjo jam sukliudyti: nei klaiki aplinka, persmelkta niaurios paslapties, nei artėjanti audra. Kai jis galiausiai atsiplėšė nuo jos lūpų, jinai atidžiai į jį pažvelgė, ir jos plačiai atmerktose akyse šoko linksmi žiburėliai. - Oho! Ir kas gi čia dabar tau pasidarė?

- Paprasčiausiai aš labai tave myliu, - pratarė Edis, - o daugiau, tiesą sakant, nieko. Priežastis pakankamai svari, kaip tu manai?

Jos žvilgsnis sušvelnėjo. Siuzana net pagalvojo, ar ne metas būtų atskleisti jam vieną nedidelę paslaptį - nors ir pati dar tiksliai nežinojo, ar tai tiesa, ar ne, - bet, ko gero, dabar netinkamas laikas. Ir ne pati tinkamiausia vieta. Dabar ji negalėjo pranešti jam apie savo spėjamą nėštumą, lygiai kaip ir negalėjo gaišti laiko ir skaityti žodžių, iškirstų akmeninėse Vartų Sargų statulose.

- Pakankamai svari, Edi, - atsiliepė ji.

- Susitikimas su tavimi - visų geriausias dalykas, nutikęs man per visą gyvenimą. - Jis tiesiog rijo ją žvilgsniu. - Man visuomet sunkiai sekėsi spausti tokius žodžius... manau, jog gyvenimas greta Henrio pribaigė manyje bet kokį sentimentalumą... tačiau tai tiesa. Iš pradžių, man regis, aš pamilau tave todėl, kad tavyje tarytum susikoncentravo viskas, ko aš netekau per Rolandą - turiu omeny Niujorką ir visa kita, - bet dabar tas jausmas kur kas didesnis, nes aš jau nebenoriu tenai sugrįžti. O tu?

Ji pažvelgė į Lopšį. Vien nuo minties, kas gali jų laukti ten, viduje, ją apimdavo klaikus siaubas, ir vis dėlto... ji vėl pažvelgė į Edį.

- Ne, aš nebenoriu sugrįžti atgal. Dabar tetrokštu eiti į priekį. Šiaip ar taip, kol tu su manimi. Žinai, tu labai įdomiai pasakei: pamilai mane todėl, kad per jį netekai savojo pasaulio.

- Įdomiai?

- O aš pamilau tave dėl to, kad tu išvadavai mane nuo Detos Volker. - Ji akimirkai nutilo, paskui tylutėliai papurtė galvą. - Ne... viskas daug sudėtingiau. Aš pamilau tave dėl to, kad tu išlaisvinai mane nuo tų *abiejų* bjaurybių. Viena - keikūnė ir vagilė, kuri smaginosi, erzindama ir "mėtydama" vaikinus. Antroji - savimi patenkinta ir pasipūtusi lėlė. Kaip dabar suprantu, pusė manęs priklausė vienai ir pusė - kitai. Siuzana Dyn man patinka kur kas labiau... o išvadavai mane tu. Jeigu ne tu, aš nebūčiau tapusi tokia, kokia esu dabar.

Šį kartą jinai ištiesė rankas jo apglėbti: prispaudė delnus prie šeriais apžėlusių skruostų, prisitraukė artyn ir švelniai pabučiavo į lūpas, - o kai jis lengvai palytėjo jos krūtinę, ji atsiduso ir uždengė jo ranką delnu.

- Verčiau eikime, - iškvėpė Siuzana, - antraip tuojau išsitiesime tiesiog čia, vidury gatvės... ir tuomet jau tikrai peršlapsime. Netrukus pradės lyti - pasižiūrėk.

Edis paskutinį kartą apžvelgė liūdnus tylius bokštus, langus be stiklų, vynuogienojais apraizgytas sienas. Paskui linktelėjo:

- Taip. Eime. Šis miestas vis vien neturi jokios ateities.

Jis nustūmė Siuzanos vežimėlį į priekį. Kai vežimėlio ratai kirto raudoną liniją, kurią Modė pavadino draudžiama riba, abu nejučia įsitempė nuogąstaudami, jog netrukus įsijungs koks nors senovinis apsauginis mechanizmas-spąstai ir pribaigs juos abu. Bet nieko nenutiko. Edis išritino vežimėlį į aikštę. Kai jiedu prisiartino prie baltų Lopšio laiptų, iš dangaus pasipylė šaltas, vėjo genamas lietus.

Nei Siuzana, nei Edis nežinojo, kad miestą užgriuvo pirmoji rudeninė Viduriniojo Pasaulio audra.

25

Kai tik jiedu atsidūrė dvokiančioje kanalizacijos nuotekų tamsoje, Gašeris sumažino pašėlusį tempą, kurį palaikė paviršiuje. Bet Džeikas nemanė, kad taip nutiko dėl tamsos:

regis, Gašeris nemelavo, kai gyrėsi žinąs visus čionykščius posūkius ir visus kelio vingius. Veikiausiai reikalas tas, kad jo kankintojas buvo įsitikinęs, jog Rolandas žuvo, sutrėkštas į blyną po griuvusiu marmuriniu fontanu.

O patį Džeiką, praėjus pirmajam sukrėtimui, pradėjo kamuoti abejonės.

Jei Rolandas pastebėjo ištemptus laidelius - o tie spąstai buvo gudresni, nei virš galvos pakabintas fontanas, - tai ar galėjo būti, kad jis nepastebėjo tokio griozdo? Iš principo tokios galimybės atmesti nevalia, bet Džeikui ji rodėsi menkai tikėtina. Veikiausiai Rolandas nuvertė fontaną tyčia, norėdamas užliūliuoti Gašerio budrumą ir galbūt priversti jį sumažinti tempą. Džeikas abejojo, kad Rolandas sugebės atsekti jų kelią požeminiame labirinte - nežinodamas kelio, aklinoje tamsoje judėti nepajėgs netgi šaulys, - bet jam vis dėlto malonu buvo galvoti, kad Rolandas nežuvo, stengdamasis išpildyti savo pažadą.

Jie pasuko į dešinę, paskui į kairę ir vėl į kairę. Džeikas apskritai nieko nematė, bet užtai visi kiti jo pojūčiai paaštrėjo, ir palaipsniui jis ėmė miglotai suvokti juos supančią aplinką. Prislopintas atskiruose tuneliuose veikiančių staklių gausmas retsykiais pagarsėdavo, paskui nutykdavo vėl, kai akmeninės Lado gelmės susiglausdavo virš jų, prarydamos visus garsus. Jo veidą periodiškai nugairindavo skersvėjis. Kartais oro srautai būdavo vėsūs, kartais - šilti. Vandeniu žliugsintys žingsniai dusliai aidėjo šoniniuose tuneliuose, iš kurių, tiesą sakant, ir sklido tie dvokūs kvapai, o kartą Džeikas vos neprasimušė galvos į kažkokį metalinį daiktą, karantį nuo lubų. Apgraibom jį apčiupinėjęs, berniukas nusprendė, jog tai, ko gero, buvo kranas. Po to nutikimo Džeikas nuolat mosavo rankomis, kad išvengtų naujų netikėtų susidūrimų su tamsoje neregimais daiktais.

Gašeris nurodinėjo jam kryptį, smūgiuodamas per pečius, tarsi buliaus varovas. Jiedu judėjo pakankamai sparčiai, bet vis dėlto ne bėgte. Gašeris palaipsniui atgavo kvapą. Iš pradžių jis kažką bambėjo, o paskui ūmai uždainavo duslo-

ku, tačiau netikėtai melodingu tenoru:

Tram-taram-taram-tam-tam, lentinė lūšnelė,
Kai gausiu darbelį, tau pirksiu žiedelį.
Taram-tarararam-taram-taram,
Kai atvažiuosiu, griūsime šienan,
Taram-tram-tararam, papukai statūs.
Velniškai noris tave ištratint
Ant šieno... tararam-tam-tara!

Gašeris sudainavo dar penkis ar šešis panašaus stiliaus kupletus, po to nutilo.

- O dabar tu man ką nors padainuok, gražuoliuk.

- Kad aš nieko nežinau, - iškvėpė Džeikas, nuoširdžiai vildamasis, jog Gašeris pamanys, kad jis dūsta. Berniukas nežinojo, kuo tai gali baigtis, gerai ar blogai, bet čia, tamsoje, norint pasiekti bet kokį, tegul ir menkiausią, pranašumą, tiko viskas.

Gašeris trinktelėjo Džeikui alkūne per nugarą, be to, smarkiai - berniukas vos nepargriuvo į purviną vandenį, tingiai čiurlenantį tuneliu dugnu.

- Tu verčiau ką nors prisimink, jei, žinoma, nenori, kad aš iš tavo švelnios nugarytės ištraukyčiau šonkaulius. - Jis patylėjo ir pridūrė: - Čia pilna vaiduoklių, tikra tiesa. Jie gyvena mašinose, tegul juos bala. O dainavimas priverčia juos laikytis atokiai... baido. Tu nežinojai? Nagi, dainuok!

Džeikas karštligiškai mąstė, nenorėdamas sulaukti eilinės "švelnios" Gašerio pamokos. Pasirausęs atmintyje, jis ištraukė vieną dainelę, kurią išmoko vasaros stovykloje, kai jam buvo septyneri ar aštuoneri. Jis išsižiojo ir užtraukė ją tamsoje, įsiklausydamas į savo balsą, aidintį nuo akmeninių sienų ir tarytum šuoliuojantį tarp tekančio vandens teškėjimo, lašų kapsėjimo ir senovinių mašinų gaudesio:

Mano mergaitė - saldainiukas, ji iš Niujorko.
Perku jai viską, kad ji būtų stilinga mergiotė.

Šlaunelės Koros -
Tarsi linkorai.
O, Dieve, kur nuplaukia pinigėliai.

Mano mergaitė - pasakaitė, jinai iš Filio,
Perku jai viską, kad ji būtų stilinga mergiotė.

Akys mergicos -
Tarytum picos.
O, Dieve, kur nuplaukia pinigėliai.

Gašeris ištiesė rankas, pastvėrė Džeiką už ausų, tarsi už puodo rankenėlių, ir trūktelėjo į save. Berniukas sustojo.

- Tiesiai pagal kursą duobė, - pranešė Gašeris. - Tiesa, su tokiu balsu, kaip taviškis, visiems būtų geriau, jeigu tu prasmegtum skradžiai, bet Tik-Takas tam nepritartų, taip. Tad kol kas dar pagyvenk. - Gašeris paleido Džeiko ausis, liepsnojančias it ugnyje, ir įsikibo į jo marškinių apykaklę. - O dabar pasilenk į priekį, kol toje pusėje apčiuopsi pakopas. Ir nesumanyk paslysti, kad mudu tenai nenusiristume abu!

Džeikas atsargiai pasilenkė į priekį, ištiesdamas priešais save rankas. Vien nuo minties, kad po juo atsivers duobė, kurios jis nemato, jį persmelkė klaiki baimė. Apčiuopęs pakopas, jis pajuto, kaip veidą nutvilkė šilto oro srovė - švaraus, gaivaus oro, kone aromatingo. Toli apačioje ruseno blyški rožinė šviesa. Jo pirštai palietė plieninę siją ir sugniaužė ją. Ant kairiosios rankos vėl atsivėrė įkandimų žaizdos. Delnu nusruveno šiltas kraujas.

- Radai? - paklausė Gašeris.

- Taip.

- Tai šliaužk žemyn! Ko, velniai rautų, lauki?! - Jis paleido berniuko marškinių apykaklę, ir Džeikas gyvai įsivaizdavo, kaip Gašeris kelia koją, ketindamas geru spyriu į subinę suteikti jam pagreitį. Jis peržengė blausiai mirguliuojančią angą ir ėmė leistis pakopomis žemyn, visokeriopai steng-

damasis neįtempti sužeistos rankos. Šį kartą ant plieninių kabių nebuvo nei samanų, nei slidaus ir riebaus tepalo. Jos net nebuvo surūdijusios. Jie leidosi pakankamai ilgai, ir kol Džeikas šliaužė žemyn - berniukui teko pasiskubinti, kad Gašeris savo sunkiais batais neužliptų jam ant rankų, - jis prisiminė vieną filmą, kurį kadaise matė per televizorių: "Kelionė į Žemės centrą".

Staklių gaudesys vis garsėjo, rausva šviesa - ryškėjo. Veikiančių mechanizmų garsuose vis vien jautėsi kažkoks nedarnumas, bet tamsoje paaštrėjusi klausa Džeikui pakuždėjo, kad šios mašinos yra geresnės darbinės formos nei tos, kurios liko viršuje. Kai Džeikas galų gale pasiekė šachtos dugną, grindys po kojomis pasirodė besančios sausos. Priešais žiojėjo nauja, horizontali, gal šešių pėdų aukščio šachta - kvadratinis koridorius, kurio sienos buvo iškaltos sukniedytais nerūdijančio plieno lakštais. Jis driekėsi, kiek tik akys užmatė, į abi puses tiesiai it strėlė. Intuityviai, net nesusimąstydamas, Džeikas suprato, kad šis tunelis (esantis septyniasdešimties, jei ne daugiau, pėdų gylyje po Ladu) irgi nutiestas išilgai Spindulio kelio. O kažkur ten, priešakyje - Džeikas buvo tuo įsitikinęs šimtu procentų, nors nė už ką nebūtų pajėgęs atsakyti, iš kur ėmėsi tas įsitikinimas, - tiesiai virš tunelio stovi tas pats traukinys, per kurį, tiesą sakant, visa tai ir prasidėjo.

Abipus šachtos, po pat jos lubomis, dviem eilėm rikiavosi siaurų ventiliacinių grotelių gretos. Būtent iš šių angų į tunelį plūdo švaraus sauso oro srautas. Šen bei ten nuo ventiliacinių grotelių karojo melsvai pilkos samanų barzdos, tačiau dauguma atrodė tvarkingai. Kas antras groteles žymėjo geltonais dažais nupiešta strėliukė, o po strėliuke - kažkoks paslaptingas simbolis, primenantis mažąją *t* raidę. Strėliukės buvo nukreiptos ta kryptimi, kuria ėjo Gašeris ir Džeikas.

Rausva šviesa sklido iš stiklinių vamzdelių, dviem eilėm įtvirtintų tunelio lubose. Vienos - maždaug kas trečios - nedegė apskritai, kitos mirgėjo ir šnypštė, beveik neteik-

damos šviesos, tačiau kone pusė veikė normaliai. *Neoninis apšvietimas*, - nustebęs pagalvojo Džeikas. - *Nieko sau, ar ne?*

Gašeris nušoko nuo kopėčių greta Džeiko ir išsišiepė, pastebėjęs apstulbusį berniuko veidą.

- Šaunu, tiesa? Vasarą vėsu, žiemą šilta, o ėdesio tiek, kad penki šimtai vyrų nesurytų per penkis šimtus metų. O ar žinai, kas visų svarbiausia, katinėli? Visų visų svarbiausia visoje šioje velnio išmonėje?

Džeikas papurtė galvą.

- Tiems prakeiktiems mažiams nė į galvą nešauna, kad ši vieta apskritai egzistuoja! Jie mano, kad čia, po žeme, gyvena pabaisos. Taigi mažius verčiau nudvės, nei prieis prie kanalizacijos liuko arčiau kaip per dvidešimtį pėdų, jei tik jo primygtinai nepaprašysi!

Gašeris užvertė galvą ir iš širdies nusikvatojo. Džeikas stovėjo tylėdamas, nors vidinis balsas - šaltas, slypintis pačioje sąmonės gelmėje, - kuždėjo, kad būtų visai ne pro šalį pritarti Gašerio juokui. Kad ir diplomatiniais sumetimais. Bet Džeikas visgi nenusijuokė, nes tiksliai žinojo, kaip jaučiasi mažiai. Po Ladu iš tiesų gyvena pabaisos: troliai, milžinai žmogėdros ir šmėklos. Negi jis nėra vienos tokios pabaisos belaisvis?

Gašeris stumtelėjo jį kairėn.

- Nagi, kulniuok... mes jau beveik atvykome. Na!

Jiedu nužingsniavo tolyn. Žingsnių aidas, atsimušęs nuo sienų, ritosi jiems įkandin. Po dešimties ar penkiolikos minučių Džeikas sienoje išvydo hermetiškai uždarytą liuką. Kai jie priėjo arčiau, jis įžiūrėjo, kad iš sunkaus dangčio centro styro didelis sukamas ratas. Dešinėje kybojo vidinio pasikalbėjimo įrenginio dėžutė.

- Viskas, daugiau nebėr jėgų! - iškvėpė Gašeris, kai jiedu sustojo prie durų tunelio gale. - Ligotam ir senam invalidui, tai yra, nuolankiam tamstos tarnui, tokios lenktynės jau mažumą per sunkios. - Didžiuoju pirštu spustelėjęs pasikalbėjimo įrenginio mygtuką, jis karktelėjo į mikrofoną: - Ei,

Tik-Takai, aš jį turiu... atgabenau sveiką ir gyvą, kaip sutarta! Ir nė plaukelis nuo jo galvos nenukrito! Aš gi tau pažadėjau, o ką pažadu, tą ir padarau! Pasikliauk senuoju Gašeriu, sakiau tau, Gašeris neapvils! O dabar atidaryk ir įleisk mus!

Jis paleido mygtuką ir nekantriai įsistebeilijo į duris. Ratas nė nekrustelėjo, o iš garsiakalbio pasigirdo monotoniškas sniaukrojantis balsas:

- Slaptažodis?

Gašeris suraukė kaktą, susimąstęs ilgu purvinu nagu pasikasė pasmakrę, paskui, matyt, nieko nesugalvojęs, kilstelėjo nuo akies raištį ir išspaudė eilinę gelsvai žalių gleivių porciją.

- Tasai Tik-Takas su savo slaptažodžiais! - subambėjo jis, kreipdamasis į Džeiką. Jo balsas skambėjo piktai, bet už parodomojo susierzinimo slypėjo nerimas. - Žinoma, Tik-Takas - kietas vaikinas, bet kitą kartą, pasakysiu tau, užsišika visai be reikalo.

Jis spustelėjo mygtuką ir keikdamasis suriaumojo:

- Liaukis, Tik-Takai! Tu ką, nepažinai mano balso? Gal tau padovanoti klausos aparatą?

- Aš pažinau tave, nusiramink, - sugrįžo į garsiakalbį sniaukrojantis, truputį manieringas balsas. Džeikui jis mažumą priminė Džerio Rydo balsą, šiam vaidinant Barto Reinoldso draugužį seriale “Smoukis ir Banditas”. - Betgi aš nežinau, su kuo tu ten, tiesa? Tu ką, pamiršai: mūsų videokamera nusibaigė dar praėjusiais metais. Sakyk slaptažodį, Gašeri, antraip galėsi pūti tenai iki amžiaus galo!

Gašeris kyštelėjo pirštą į nosį, ištraukė mėtinės žėlė spalvos snarglių krešulį ir ištrynė jį į garsiakalbio groteles. Džeikas truputį nustebęs stebėjo šį vaikišką pykčio protrūkį - na, argi ne šaunumėlis?! - ir jautė, kaip jo gerkle kyla ir veržiasi laukan visiškai nederamas isteriškas juokas. Ir reikėjo gi šitaip uždusus lėkti painiu, spąstų kupinu labirintu, paskui aklinoje tamsoje kiūtinti po žeme, kad įstrigtum prie

kažkokių durų tunelio gale tiktai todėl, kad Gašeris pamiršo slaptažodį?

Gašeris piktai dėbtelėjo į Džeiką, paskui delnu perbraukė kaukolę, nusiimdamas nuo galvos šlapią prakaituotą geltoną raištį. Kaip paaiškėjo, jis buvo visiškai plikas, neskaitant kelių apgailėtinų pasišiaušusių juodų plaukų kuokštelių, panašių į dygliakiaulės adatas. Virš kairiojo smilkinio matėsi gili įduba. Pasirausęs raištyje, Gašeris ištraukė suglamžytą popieriaus skiautelę.

- Laimink, Viešpatie, Hutsą, - sau panosėje sumurmėjo jis. - Hutsas, šaunuolis, pasirūpino manimi, ir labai gerai padarė, taip.

Jis įsistebeilijo į popierėlį, apversdamas jį tai viena, tai kita puse, o paskui ištiesė jį Džeikui ir tyliai, tarsi baimindamasis, kad Tik-Takas gali nugirsti (nors mygtukas KALBĖKITE pasikalbėjimo įrenginyje nebuvo nuspaustas), sukuždėjo:

- Paklausyk, tu juk tikras mažas želtmenas, tiesa? O pirmas dalykas, kurio moko bet kurį želtmeną po to, kai jis jau išmoksta nemyžti kampe ir neėsti dantų pastos, - tai skaityti. Nagi, perskaityk man, kas per žodis čia parašytas, zuikuti, nes jis visai iškrito man iš galvos... garbės žodis.

Džeikas paėmė skiautelę, dirstelėjo į ją ir vėl pakėlė akis į Gašerį.

- O jei neperskaitysiu? - ramiai paklausė jis.

Nuo tokio atsakymo Gašeris sekundėlei neteko žado... o paskui vėl spindulingai išsišiepė, kaip ir visuomet prieš savo niūraus ir pavojingo "geraširdiškumo" priepuolius.

- Tuomet aš sugniaušiu tavo švelnų kaklelį ir tavo galva belsiuos į duris, - pranešė jis. - Žinia, Tik-Takas veikiausiai nesusigraudins, tad aš labai abejoju, kad man netgi tokiu radikaliu būdu pavyks įtikintį senį Taką įsileisti mane vidun - žinai, jis vis dar truputį nervinasi dėl tavo kietojo bičiulio, - bet man bent jau palengvės, kai pamatysiu, kaip tavo smegenys sruvena per ratą.

Džeikas susimąstė. Niaurus, visiškai nederamas juokas

po senovei kunkuliavo gerklėje, verždamasis laukan. Tik-Takas - kietas vaikinas, jokių klausimų. Ir niekada neprašauna pro šalį. Jis teisingai viską apskaičiavo: net jei Rolandas sučiuptų pasiuntinį, jis vargiai priverstų Gašerį, kuris ir šiaip jau beveik lavonas, išduoti slaptažodį. Bet vienoje vietoje Tik-Takas, regis, prašovė stambiai - jis neįvertino skylėtos Gašerio atminties.

Tiktai nesijuok. Jeigu pradėsi juoktis, jis užtikrintai ištaškys tau smegenis.

Nepaisant visos savo bravados ir grasinimų, Gašeris į Džeiką žvelgė su akivaizdžiu ir nuoširdžiu nerimu, ir berniukas mintyse pažymėjo vieną svarbų dalyką, kuris ateityje jam galėjo praversti: Gašeris iš tiesų nebijo mirties... užtai bijo pažeminimo.

- Na, gerai, Gašeri, - ramiai tarė jis. - Ten parašyta "dosnusis".

- Duok šen. - Gašeris išplėšė lapelį Džeikui iš rankų, įsimetė atgal į skepetą ir, skubiai apvyniojęs geltoną skudurą aplink savo pliką makaulę, įspaudė pirštu pasikalbėjimo įrenginio mygtuką. - Ei, Tik-Takai? Tu dar čia?

- O kurgi aš, tavo manymu, turėčiau būti? Vakariniame pasaulio gale? - Sniaukrojančiame manieringame balse dabar suskambo nuostabos gaidelės.

Gašeris parodė garsiakalbiui balkšvą liežuvį, bet jo balsas skambėjo meilikaujamai, kone nuolankiai:

- Slaptažodis - žodis "dosnusis", ir gražus žodis, drįstu pastebėti! O dabar įsileisk mane, tegul būsiu prakeiktas!

- Žinoma, žinoma. - Kažkur greta įsijungė slaptas mechanizmas. Džeikas net pašoko iš netikėtumo. Ratas hermetinių durų centre pajudėjo. Kai jis pasisuko ir sustojo, Gašeris stvėrė jį abiem rankom ir truktelėjo į save. Paskui čiupo Džeiką už rankos ir taip timptelėjo į priekį, kad berniukas vos nesuklupo ant virš grindų iškelto slenksčio. Vienaakis kankintojas vilkte įvilko jį į kažkokį kambarį, ir Džeikas galėjo prisiekti, kad jam dar niekad gyvenime neteko regėti keistesnės patalpos.

26

Rolandas nusileido link blausios rožinės šviesos. Pro jo ant krūtinės prasegtų marškinių atvartą žėrėdamos dirsčiojo protingos Oi akutės; maksimaliai ištempęs savo ilgą kaklą, plepetūnas uodė šilto oro sroves, plūstančias per ventiliacijos groteles. Aklinoje požemio tamsoje Rolandui teko visiškai pasikliauti gyvūno uosle, ir jis labai bijojo, kad tekančiame vandenyje Oi pames Džeiko pėdsakus... bet kai Šaulys išgirdo dainavimą - iš pradžių Gašerio, paskui Džeiko, - dusliu aidu skardintį tuneliuose, jis lengviau atsiduso. Oi nesuklydo.

Žvėriukas taip pat išgirdo dainavimą. Iki šios akimirkos jis sėlino į priekį lėtai ir apdairiai, retsykiais netgi truputėlį pagrįždamas atgal, norėdamas dar kartą įsitikinti, kad uoslė jo neapgavo, bet, vos tik išgirdęs Džeiko balsą, pasileido bėgte, įtempdamas odinį dirželį it stygą. Iš pradžių Rolandas išsigando, jog plepetūnas ims šaukti Džeiką savo kimoku, veriančiu balsu - *Eikai! Eikai!* - bet žvėrelis tylėjo. O kai jiedu pasiekė šachtą, vedančią į apatinius šio požeminio labirinto aukštus, Rolandas apačioje išgirdo kažkokio naujo mechanizmo - veikiausiai siurblio - gausmą, po kurio nuaidėjo metalinis užsitrenkiančių durų žvangesys.

Nusileidęs į kvadratinį tunelį, Šaulys visų pirma apžvelgė dvigubą švytinčių vamzdelių eilę palubėje, vedančią, kiek tik akys užmatė, į abi puses. Jie liepsnojo pelkių ugnimi, kaip toji iškaba virš Balazaro užeigos Niujorke. Atidžiau įsižiūrėjęs į siauras chromuotas groteles ant ventiliacinių angų, iškirstų pačiose lubose, ir geltonų strėliukių gretą po jomis, Rolandas nuėmė nuo Oi kaklo pavadėlio kilpą. Šis akivaizdžiai nudžiugo ir ėmė purtyti galvą.

- Mes jau netoliese, - į pakeltą plepetūno ausį sumurmėjo Rolandas, - tad dabar elgtis reikia labai atsargiai ir tyliai. Tu supratai, Oi? Labai tyliai.

- Y-liai, - kimiai sukuždėjo Oi, ir kitu metu jo balsas veikiausiai būtų nuskambėjęs netgi juokingai.

Rolandas nuleido Oi ant žemės, ir tasai tučtuojau nuskuodė tuneliu, ištiesęs kaklą ir prikišęs nosį prie plieninių grindų. Rolandas girdėjo, kaip plepetūnas tyliai murma sau po nosimi: *Eikai-Eikai! Eikai-Eikai!* Rolandas išsitraukė iš dėklo pistoletą ir nusekė jam iš paskos.

27

Edis su Siuzana sustingo ant baltų pakopų, apžiūrinėdami milžinišką Bleino Lopšio statinį. Dangus virš Lado tarytum prasivėrė - lietus kliūstelėjo neperžvelgiama siena.

- Nieko sau namelį susirentė! Tik pamiršo įrengti takelį invalidų vežimėliams. - Edžiui teko rėkti, kad jo balsas nepaskęstų lietaus šniokštime ir griaustinio trenksme.

- Nieko baisaus, - nekantriai atsiliepė Siuzana, ropšdamasi iš vežimėlio. - Eikim greičiau, antraip peršlapsim.

Edis abejodamas pažvelgė į laiptus. Žinoma, pakopos ne itin aukštos... užtai jų daug.

- Siuzana, tu tikra, kad pajėgsi?

- Dar ir tave aplenksiu, baltaveidi, - numojo Siuzana ir neįtikėtinai vikriai ėmė keberiotis laiptais aukštyn, pasiremdama tvirtomis, raumeningomis rankomis ir atsistumdama nuo pakopų kojų strampgaliais.

Ir jinai iš tiesų vos jo neaplenkė. Edžiui teko kautis su gremėzdišku metaliniu krėslu, kurio jis negalėjo numesti ir kuris baisiai jam trukdė. Kol pasiekė viršutinę aikštelę, abu uždusо. Nuo permirkusių jų drabužių kilo garas. Edis pastvėrė Siuzaną už pažastų, kilstelėjo ją ir staiga sustingo, glėbdamas ją per taliją ir glausdamas prie savęs, užuot sodinęs atgal į vežimėlį. Kažkodėl - kad taip sužinojus, kodėl, - juos ūmai užvaldė žaisminga, pamišėliška nuotaika. Jis jos geidė. Tiesiog čia ir dabar.

Taip, leiskite man atsikvėpti, - pagalvojo jis. - *Tu pa-*

siekei šią vietą gyvas, štai tavo liaukos ir nerimsta, pasirengusios žygdarbiams ir lėbavimui.

Siuzana aplaižė lūpas ir, panarinusi pirštus į Edžio ševeliūrą, iš visų jėgų trūktelėjo. Skaudėjo... bet buvo ir nepaprastai malonu.

- Aš gi sakiau, jog tave aplenksiu, berniuk, - žemu kimoku balsu sukuždėjo ji.

- Nemeluok... aš buvau pirmas, puse pakopos. - Jis pamėgino apsimesti, jog nėra toks jau uždusęs, bet jam nieko neišėjo.

- Galbūt... užtai tu visiškai išsikvėpei. - Viena jos ranka slystelėjo žemyn ir lengvai spustelėjo tą pačią vietą. Siuzanos akyse šmėstelėjo žiburėliai. - Bet kai kas, atvirkščiai, kupinas jėgų.

Dangumi nusirito griausmas. Jiedu abu krūptelėjo ir nusijuokė.

- Liaukis, - pratarė jis. - Irgi mat, rado laiką. Kažkokia beprotystė! Br-r!

Ji neprieštaravo, bet dar kartą švelniai sugniaužė tą pačią vietą ir tik paskui patraukė ranką bei padėjo jam ant peties. Edis - žinia, apgailestaudamas - pasodino ją atgal į vežimėlį ir nuritino plačiomis plokštėmis po stogo atbraila. Jam pasirodė, jog lygiai toks pat apgailestavimas šmėstelėjo ir Siuzanos akyse.

Kai jiedu atsidūrė po stogu, ir iš viršaus ant jų nebelijo, Edis stabtelėjo ir apsidairė. Lopšio Aikštė, Vėžlio gatvė... visas miestas jau nyko už virpančios pilkos lietaus uždangos. Ir Edžiui visiškai nebuvo gaila. Jo atminties užrašų knygelėje Ladas nepakliuvo į malonių prisiminimų sąrašą.

- Pažvelk, - tyliai sumurmėjo Siuzana, mostelėjusi į artimiausią vandens nutekėjimo vamzdį. Apatiniame jo gale puikavosi didžiulė žuvies galva, apaugusi akmeniniais žvynais. Sprendžiant iš išvaizdos, ši žuvelė buvo artima drakoniškų siaubūnų, tupinčių Lopšio kampuose, giminaitė. Iš jos nasrų sidabriniu upeliu liejosi vanduo.

- Regis, tai jau ne “trumpalaikiai krituliai”, - pastebėjo Edis.

- Kokie krituliai?! Šitas lietus pliaups tol, kol jam įkyrės, o paskui dar lašelį, tiesiog iš pykčio. Galbūt tai truks savaitę, o gal ir mėnesį. Bet pabaigos galime ir nesulaukti, jei Bleinas ūmai nuspręs, kad jam nepatinka mūsų snukiai. Tad, tiesą sakant, jokio skirtumo. Pykštelėk kartelį, brangusis, tegul Rolandas žino, kad mes atvykome į paskyrimo vietą, o paskui truputį čia apsižvalgysime, gerai?

Edis priėjo prie laiptų krašto, iškišo ranką laukan ir iššovė, nukreipęs "Riugerį" į pilką, debesimis nuklotą dangų. Būtent šitą šūvį - už mylios, jei ne toliau, - ir girdėjo Rolandas, einantis Gašerio ir Džeiko pėdsakais "labirinte su spąstais". Edis dar kelias akimirkas pastovėjo, stengdamasis įtikinti save, kad viskas dar gali baigtis gerai, o jo širdis klysta, taip atkakliai ir nepaliaujamai tvirtindama, kad jie daugiau niekada nebepamatys nei Džeiko, nei Rolando. Viskas bus gerai... Spragtelėjęs pistoleto saugiklį, jis kyštelėjo ginklą atgal už džinsų diržo ir grįžo pas Siuzaną. Apgręžė vežimėlį ir nustūmė jį tarpueiliu tarp kolonų, tolstančių į pastato gilumą. Pakeliui Siuzana išsitraukė Rolando revolverį ir iš naujo jį užtaisė.

Čia, po masyviu akmeniniu stogu, lietaus teškenimas virto paslaptingu, pamėklišku šnaresiu. Sienų akmuo slopino net griaustinio grumėjimą. Lopšį prilaikančios kolonos buvo mažiausiai dešimties pėdų skersmens. Jų viršūnės skendo palubės tamsoje. Tenai, prieblandoje, negarsiai burkavo balandžiai.

Iš miglotos ūkanos išplaukė lentelė, pakabinta ant sunkios chromuotos grandinės:

ŠIAURINIS POZITRONIKOS CENTRAS
SVEIKINA JUS LADO LOPŠYJE!
Pietryčių maršrutas
(BLEINAS)
Šiaurės vakarų maršrutas
(PATRICIJA)

- Dabar mes žinom, kaip vadinosi tas traukinys, kuris nugarmėjo... nugarmėjo į upę, - pastebėjo Edis. - Patricija. Tiktai jie sumaišė spalvas. Paprastai manoma, jog mergaičių spalva - rožinė, o berniukų spalva - žydra, o ne atvirkščiai.

- Gal jiedu abu žydri.

- Ne. Bleinas rožinis.

- Iš kur ištraukei?

Edis sutrikęs dirstelėjo į Siuzaną.

- Nežinau iš kur... paprasčiausiai žinau.

Jiedu pajudėjo pagal strėlę, rodančią Bleino stovėjimo kryptį, ir pasiekė atvirą erdvę, kurioje kadaise turbūt buvo stoties vestibiulis. Edis nepasižymėjo Siuzanos savybe mintimis įsiskverbti į praeitį ir matyti ją ryškių bei aiškių vaizdinių serija, tačiau jis vis dėlto įsivaizdavo tokį paveikslą: erdvi aikštė su kolonomis pilna žmonių, jie skuba, ieško savo vagonų, glėbesčiuojasi atsisveikindami ir susitikdami, ir virš visa ko aidi tūkstančių kulniukų taukšėjimas bei neaiškių balsų gaudesys. O iš garsiakalbių, nustelbdami visus garsus, aidi įvairiausi pranešimai:

Prašome užimti vietas Patricijos traukinyje, išvykstančiame šiaurvakarinių feodų kryptimi...

Dėmesio, dėmesio, keleivi Kilingtonai, keleivi Kilingtonai, jūsų laukia apatiniame aukšte prie informacinio biuro.

Bleinas atvyksta į antrąjį kelią. Pasitinkančiuosius prašome eiti į platformą...

O dabar čia beliko vien balandžiai.

Edis nejučia susigūžė.

- Pasižiūrėk į tuos veidus, - sumurmėjo Siuzana. - Nežinau, kaip tau, o man nuo jų bloga. - Ji mostelėjo į dešinę. Aukštai ant sienos prietemoje Edis išvydo akmeninių veidų eilę: jie kūpsojo iš balto marmuro ir spoksojo į juos iš viršaus žemyn - atšiaurūs ir niūrūs savo amatą įsimylėjusių budelių veidai. Kelios akmeninės galvos atitrūko ir dabar voliojosi granitinėmis nuolaužomis, abejingai ir iš aukšto stebint kolegoms, o tos, kurios dar laikėsi, buvo apipintos tankiu įtrūkimų voratinkliu ir aplipintos balandžių išmatomis.

- Veikiausiai kokio nors Aukščiausiojo teismo nariai, - paspėliojo Edis, baimingai nužvelgdamas visas tas plonas sučiauptas akmenines lūpas ir tuščias trūkinėjančias akis. - Šitaip atrodyti gali tiktai teisėjai: išmintingi ir podraug niekšiški... kas jau kas, o aš tai žinau! Nė vieno padoraus snukio. Tokie, kaip šitie, bekojui krabui net ramento nepaduos.

- "Statulų nuverstų krūva, kur saulė plieskia, kur medis miręs nemeta šešėlio", - padeklamavo Siuzana, ir nuo šių žodžių Edžio nugara kažkodėl nuėjo pagaugais.

- Iš kur šitie žodžiai, Siuzana?

- Iš vieno eilėraščio. Jį parašė žmogus, kuriam veikiausiai baisiame sapne prisisapnavo Ladas. Tiek to, Edi, eime. Na, ir velniop juos. Pamirškime.

- Lengviau pasakyti nei padaryti. - Bet Edis vis dėlto stumtelėjo vežimėlį, ir jie pajudėjo tolyn.

Iš prietemos priešakyje išplaukė kažkoks aukštas grotuotas barjeras, primenantis statmenus smaigų vartus, saugančius pakabinamą viduramžių pilies tiltą... o už barjero šmėžavo neryškūs traukinio kontūrai. Šitaip Edis ir Siuzana pirmąkart pamatė vienbėgį Bleiną. Jis iš tiesų pasirodė besąs rožinis, kaip ir tvirtino Edis. Švelnus jo tonas buvo lyg tyčia pritaikytas prie marmurinių kolonų gyslelių spalvos. Bleinas tarsi sklendė virš aukštos platformos ištemptu, aptakiu kulkos formos siluetu. Dingojosi, kad jis padarytas iš kūno, o ne iš metalo. Jo paviršius buvo glotnus, be jokių įtrūkimų ir eižėjimų, ir tik vienoje vietoje jį vėrė anga - trikampis langas priešakinėje dalyje su milžinišku valytuvu. Edis žinojo, kad lygiai toks pat yra ir kitoje pusėje, tad, jei žiūrėtum į Bleiną iš priešakio, susidarytų įspūdis, jog jisai turi veidą, kaip Traukinukas Čarlis. O valytuvai veikiausiai panėšėtų į antakius virš gudriai primerktų akių.

Balta šviesa, besiliejanti pro atvirą arką šiaurrytinėje Lopšio sienoje, krito ant Bleino ilgu įkypu stačiakampiu. Edis pamanė, jog šis traukinys panašus į kažkokio pasakiško rausvo banginio - visuomet paslaptingo ir nebylaus - stuburkaulį.

- Na, štai, - sukuždėjo jis. - Mes jį suradome.

- Taip. Vienbėgį Bleiną.

- Tačiau jis negyvas, kaip manai? Šiaip ar taip, atrodo negyvas.

- Ne. Jis gyvas. Paprasčiausiai miega.

- Iš kur žinai?

- O iš kur tu žinojai, kad jis rožinis? - Ji nelaukė atsakymo, ir Edis jai neatsakė. Siuzanos veidą iškreipė neapsakoma baimė. - Jis miega, ir žinai, ką tau pasakysiu? Aš bijau... man baisu jį žadinti.

- Na, gerai, verčiau palaukime likusiųjų.

Siuzana papurtė galvą.

- Man regis, mes privalome viską paruošti iš anksto... turiu omeny, iki jų pasirodymo... kadangi, man regis, jie čia atkurnės baisiai skubėdami. Pristumk mane prie tos dėželės ant grotelių. Primena pasikalbėjimo įrenginį. Matai?

Edis pastebėjo dėželę ir lėtai nuritino vežimėlį jos link. Įrenginys buvo pritvirtintas prie grotelių šalia uždarų durų vidury pertvaros, stūksančios visu Lopšio perimetru. Vertikalūs užtvaros strypai buvo pagaminti iš metalo, primenančio nerūdijantį plieną; vartai - iš kaustytos geležies, o apatinė jų dalis nyko plienu apmuštoje grindų angoje. Edis matė, jog pro grotas jiems prasiveržti nepavyks. Atstumas tarp stovų neviršijo ir keturių colių. Pro tokią siaurą spragą vargiai pralįstų netgi Oi.

Virš galvų šnarėjo ir burkavo balandžiai. Kairysis Siuzanos vežimėlio ratas monotoniškai girgždėjo, erzindamas nervus. *Pusę karalystės už mašininės alyvos skardinę,* - pagalvojo Edis ir tiktai dabar suvokė siaubingai bijąs. Jam buvo ne šiaip baisu. Jis jau seniai nepatyrė nieko panašaus: nuo tos dienos, kai jiedu su Henriu stovėjo Dač-Hile, Reinholdstryte, spoksodami į pakrypusį Dvarą. Tą dieną - viskas nutiko tolimais 1977-aisiais - jie nesiryžo užeiti į klaikų "namą su vaiduokliais". Jiedu nusigręžė nuo jo ir nužingsniavo šalin, ir visą kelią jis mintyse sau prisiekinėjo, kad niekada,

niekada, niekada nebesugrįš į tą baisią vietą. Šią priesaiką jis, galima sakyti, įvykdė... bet štai jums, prašom, naujas "namas su vaiduokliais". Ir štai jums, prašom, pagrindinis vaiduoklis - vienbėgis Bleinas - kresnas rožinis siluetas su trikampiu langeliu, žvairuojančiu į jį nelyginant plėšraus ir pavojingo žvėries akis, o pats žvėris lyg ir miega, bet iš tiesų tik apsimeta miegąs.

Jis jau seniai nebekruta savo Lopšy... jau daugelį metų... Jis netgi liovėsi plepėti savo skirtingais balsais ir juoktis... Paskutinis pas Bleiną ėjo Ardis... Bleinas jam uždavė kažkokį klausimą... ir kai Ardis nesugebėjo atsakyti, Bleinas supleškino jį žydra ugnimi.

Jeigu jis dabar prabils, aš turbūt išsikraustysiu iš proto, - pagalvojo Edis.

Lauke siaučiantis vėjas sustiprėjo, lietaus purslai pro aukštą įvažiavimo arkos angą lėkė vidun. Ant Bleino lango stiklo tiško smulkūs lašeliai.

Edis nei iš šio, nei iš to krūptelėjo ir įdėmiai apsidairė aplink.

- Regis, mus stebi... aš jaučiu.

- Man tai ne naujiena, - atsiliepė Siuzana. - Pavėžėk mane arčiau vartų, Edi. Noriu kaip reikiant apžiūrėti šį daiktą.

- Gerai, tiktai neliesk jo, pažadi? Galbūt prie jo prijungta įtampa...

- Jei Bleinas užsigeis mus pakepinti, jis taip ir padarys, nieko nepaisydamas, - numojo ranka Siuzana, žvelgdama per užtvarą į rausvą Bleino nugarą. - Ir tu tai žinai ne prasčiau už mane.

Edis žinojo ir todėl nutylėjo.

Dėželė iš tiesų priminė pasikalbėjimo įrenginį, sutapdintą su apsauginės signalizacijos sistema. Viršutinėje jos pusėje matėsi garsiakalbis su įprasto jungiklių KLAUSYKITE/KALBĖKITE tipo mygtuku. Po garsiakalbiu rombo forma rikiavosi skaičiai nuo vieneto iki šimto:

1
2 3
4 5 6
7 8 9 10
11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21
22 23 24 25 26 27 28
29 30 31 32 33 34 35 36
37 38 39 40 41 42 43 44 45
46 47 48 49 50 51 52 53 54 55
56 57 58 59 60 61 62 63 64
65 66 67 68 69 70 71 72
73 74 75 76 77 78 79
80 81 82 83 84 85
86 87 88 89 90
91 92 93 94
95 96 97
98 99
100

Po rombu iš skaičių styrojo dar du mygtukai. Viename Aukštąja Kalba buvo parašyta KODAS-KOMANDA, kitame - ĮVADAS.

Siuzana sunerimusi spoksojo į jai nepažįstamą įrenginį. Ji atrodė sutrikusi ir netgi išsigandusi.

- Kas čia galėtų būti, kaip manai? Primena gudragalviškus daiktelius iš fantastinių romanų.

Na, žinoma, - pagalvojo Edis. Jam kažin kaip net iš galvos išgaravo, kad jiedu su Siuzana iš skirtingų laikmečių. Galbūt savajame laike Siuzana ir matė vieną ar dvi apsauginės signalizacijos sistemas (šiaip ar taip, ji gyveno Manhetene, tarp turtuolių, nors pastarieji ir nelabai ją mėgo), tačiau, kaip bežiūrėsi, elektroninė įranga, egzistavusi jos laikais, 1963 metais, ir supersudėtingi jam pažįstamų 1987 metų prietaisai - tai, kaip sakoma, du didžiuliai skirtumai. *O juk mudu su ja niekada nesikalbėjom apie tuos skirtumus,* - pagalvojo jis. - *Įdomu, ką ji pasakytų, jei aš jai praneščiau, kad tuo metu, kai Rolandas mane pagrobė, Ronaldas Reiganas buvo Jungtinių Valstijų prezidentu? Ji veikiausiai nuspręstų, kad aš kuoktelėjau.*

- Čia apsauginės signalizacijos sistema, - paaiškino jis,

nesileisdamas į smulkmenas. O paskui, nors visi jo jausmai ir instinktai sukilo prieš tokią neleistiną kvailystę, jis privertė save kilstelti ranką ir pirštu spustelti mygtuką KLAUSYKITE/KALBĖKITE.

Keista, bet srovė jo netrenkė. Į ranką net nesmogė žydras žaibas. Netgi jokių požymių, kad tas daiktas apskritai veikia.

Gal Bleinas vis dėlto mirė. Gal jis vis dėlto mirė.

Tiktai kažin kodėl neatrodė, jog tai galėtų būti tiesa.

- Alio? - klausiamai pratarė Edis, gyvai įsivaizduodamas, kaip vargšelis Ardis staugia iš skausmo mikrobanginio spinduliavimo sraute, o ant jo kūno ir veido plaikstosi žydros ugnies iškrovos, nuo kurių lydosi akys ir užsiliepsnoja plaukai. - Alio... Bleinai? *Kas nors?*

Jis atleido mygtuką ir įsitempęs sustingo. Siuzana kyštelėjo jam į ranką savo mažą ir šaltą delniuką. Vis dar jokio atsakymo. Edis vėl spustelėjo mygtuką - šį kartą jam ėjosi kur kas sunkiau.

- Bleinai?

Jis paleido mygtuką. Lukterėjo. Vėl jokio atsakymo. Edis pajuto, kaip ima svaigti galva: nemalonus, netgi pavojingas jausmas, kuris dažnai apimdavo jį susijaudinimo ar baimės akimirkomis. Kai taip nutikdavo, jis jau nebepajėgdavo mąstyti blaiviai. Jį tarsi apsėsdavo velnias. Jam norėdavosi į viską nusispjaut. Taip buvo, kai jis susikirto su tuo siauraveidžiu Balazaro ryšininku Nasau. Ir lygiai tas pat darėsi dabar. Jei Rolandas pamatytų jį tuomet, kai jame įsisiautėja šio beprotiško nekantrumo liepsna, jis suprastų, jog Edis ne šiaip labai panašus į Ketbertą, - tokiomis akimirkomis jis veikiausiai galėtų prisiekti, kad Edis ir *yra* Ketbertas.

Edis iš visų jėgų įspaudė mygtuką ir klaikiu balsu, imituodamas (beje, visiškai nesėkmingai) sodrų britanišką akcentą, suriaumojo:

- Sveikas, Bleinai! Sveikas, seni! Čia Robinas Lyčas, vyriausias žurnalo “Turtingų besmegenių gyvenimas” re-

daktorius, aš atėjau pranešti, kad leidyklos loterijoje tu laimėjai šešis milijonus dolerių ir naujutėlaitį “Ford-eskortą”! Švelniai ir baugiai suplakę sparnais, virš jo būreliu pakilo balandžiai. Siuzanai tikra to žodžio prasme atkaro žandikaulis. Jos veide sustingo apstulbusios dievobaimingos moters išraiška, tarsi ji būtų tik ką išgirdusi, kaip jos brangus vyrelis piktžodžiauja Dievo šventovėje.

- Liaukis, Edi! *Tučtuojau liaukis!*

Bet Edis jau nebesivaldė. Jo lūpas ištempė šypsena, bet akyse slypėjo baimė, isterija ir tūžmingas susierzinimas.

- Tu su savo vienbėge mergyte, Patricija, praleisi stulbinantį mėnesį pasakiškame Džimtauno kampelyje. Jūsų paslaugoms prabangus viešbutis, patys geriausi vynai ir pačios šviežiausios skaisčios mergelės užkandai. Tu...

- *..š-š-š...*

Užspringęs pusėj žodžio, Edis dirstelėjo į Siuzaną. Juo dėtas bet kuris kitas būtų pagalvojęs, kad tai ji jam šnipštelėjo, - ir netgi ne todėl, kad kartą ji jau mėgino jį numaldyti, bet visų pirma dėl to, kad daugiau čia nieko nebuvo, - tiesą sakant, Edis taip ir pagalvojo, bet podraug jis visąlaik žinojo, kad tai ne ji. Balsas buvo ne jos. Jis ir skambėjo kitaip. Tai buvo kūdikio balsas - labai mažo ir išsigandusio vaikelio balselis.

- Siuze? Tu...

Siuzana papurtė galvą, tuo pat metu kilsteldama ranką ir rodydama į pasikalbėjimo įrenginį. Edis nustebęs pamatė, jog mygtukas su užrašu KODAS-KOMANDA dega vos rusenančia blyškiai rožine šviesa - jos spalva buvo lygiai tokia pat, kaip ir traukinio, miegančio savo Lopšyje anapus užtvaros.

- *Š-š-š... nežadinkite jo,* - sielvartingai pratarė vaikiškas balsas, besiliejantis iš garsiakalbio, tykus ir švelnus, tarsi vakarinis brizas.

- Kas.. - pradėjo Edis, bet tuojau pat nutilo. Jis krestelėjo galvą, ištiesė ranką link mygtuko KLAUSYKITE/KALBĖKITE ir lengvai jį spustelėjo. Dabar jo balse ir intonaci-

jose Roberto Lyčo išsidirbinėjimų nebeliko nė ženklo. Jis kone sąmokslininkiškai sukuždėjo:

- Kas tu? Kas gi tu?..

Ir paleido mygtuką. Jiedu su Siuzana pažvelgė vienas į kitą plačiai atmerktomis akimis nelyginant vaikai, kurie ūmai sužino, kad gyvena viename name su keistu - galbūt netgi psichiškai nesveiku - suaugusiuoju. Jūs turbūt paklausite: o iš kur jie sužino? Apie tai jiems praneša kitas vaikas. Vaikas, kuris su tuo trenktu suaugusiuoju išgyveno ne metus ir ne dvejus, ir visą tą laiką jam teko slapstytis kampuose bei tylomis sėlinti namo, kai suaugusysis miegojo; pamirštas, persigandęs vaikas, kuris - taip jau susiklostė! - yra nematomas.

Atsakymo nebuvo. Edis laukė. Laikas ėjo. Sekundės tęsėsi siaubingai ilgai - ko gero, per kiekvieną jų galima buvo perskaityti visą knygą. Galų gale Edis neištvėrė ir ištiesė ranką link mygtuko, ir kaip sykis tą akimirką skyde vėl įsižiebė menkutis rožinis žiburėlis.

- *Aš Mažasis Bleinas,* - sukuždėjo vaiko balselis. - *Tas, kurio jis nemato. Tas, apie kurį jis pamiršo. Tas, kuris - jis tuo įsitikinęs - liko griuvėsių salėse ir mirties menėse.*

Edis vėl nuspaudė mygtuką. Jo ranka nenorom virpėjo, ir jis niekaip nepajėgė numaldyti to virpulio. Balsas taip pat trūkinėjo sulig kiekvienu žodžiu:

- *Kas? Kas* nemato? Lokys?

Ne... na, koks gi, atsiprašant, lokys?! Negyvas Šardikas guli miške už daugybės mylių nuo čia; ir netgi per tą laiką pasaulis spėjo pasislinkti toliau. Ūmai Edis prisiminė, ką jis pajuto ir išgyveno, pridėjęs ausį prie paslaptingų nežinomos paskirties durų, kurias aptiko toje laukymėje, kur savo keistą, nesuvokiamą pusiau gyvenimą gyveno Šardikas, - prie durų, išmargintų geltonais ir juodais dryžiais, kažin kodėl kėlusiais neaiškią baimę. Dabar Edis suprato, kad visa tai - vieno paveikslo dalys, vienos visumos, klaikios ir išėstos puvinio, voratinklio, suplėšyto į skutus, kurio centre nepažintu ir nepažįstamu akmeniniu voru tūno Tamsu-

sis Bokštas. Per keletą pastarųjų dienų visas Vidurinysis Pasaulis virto vienu vaiduoklių kupinu namu; Vidurinysis Pasaulis virto Nusodintuvu, virto Didžiąja Tuštuma. Tapo bevaise žeme, kurioje gyveno tik pamėkliškos būtybės, - žeme, kuri pati tapo pamėkle.

Ir anksčiau, nei iš garsiakalbio jam atsakė vaikiškas balselis, Edis perskaitė atsakymą be garso krutančiose Siuzanos lūpose - atsakymą akivaizdų ir labai paprastą, kaip pasufleruotas mįslės įminimas.

- *Didysis Bleinas,* - sukuždėjo neregimos būtybės balsas. - *Didysis Bleinas... vaiduoklis mašinoje... visose mašinose.*

Siuzana kilstelėjo ranką prie gerklės ir iš visų jėgų ją sugniaužė, tarsi būtų norėjusi pasmaugti pati save. Jos akyse švytėjo tik siaubas, tačiau žvilgsnis nesustingo ir nesuakmenėjo - jis liko įdėmus ir skvarbus. Ir jame greta siaubo suspindo pažinimas. Kažkada praeityje ji pažinojo kažką - jei ne su panašiu balsu, tai su panašiais išgyvenimais bei patirtimi... dar tais laikais, kai viena visuma - Siuzana - buvo perskelta į dvi puseles, amžinai kovojančias tarpusavyje: Odetą ir Detą. Vaikiškas balsas jai išties buvo netikėtas, bet sielvartingas jos žvilgsnis bylojo, kad Siuzana pažino, kas tai.

Kam, jeigu ne jai, žinoti, kas yra asmenybės susidvejinimas.

Siuzana jį patyrė savo kailiu. Patyrė su kaupu.

- Edi, eime iš čia. - Ją užvaldęs siaubas pavertė Siuzanos kalbą nerišliu garsų srautu be jokių skyrybos ženklų. Edis girdėjo, kaip jos gerklėje švilpia oras, tarsi žiemos vėjas vamzdyje. - Edi mums reikia išeiti Edi mums reikia išeiti iš čia Edi...

- *Per vėlu,* - pertraukė ją plonytis liūdnas balselis. - *Jis pabudo. Didysis Bleinas pabudo. Jis žino, kad jūs čia. Jis eina.*

Ūmai palubėje sušmėžavo kažkokie tvyksniai - skaisčios oranžinės pašvaistės lankai. Visą Lopšį užliejo ryški šviesa, vaikydama šešėlius. Balandžiai - šimtų šimtai - persigandę

pakilo iš savo lizdų į orą ir paklaikę ėmė suktis betiksliame aklame skrydyje.

- Palauk! - sušuko Edis. - Palauk, prašau tavęs!

Iš susijaudinimo jis pamiršo spustelti mygtuką, bet tai jau nieko nebereiškė. Mažasis Bleinas vis vien jį išgirdo ir atsakė:

- *Ne! Aš nenoriu, kad jis mane čia nutvertų! Jis nužudys mane... aš nenoriu!*

Rausvas žiburėlis pasikalbėjimo įrenginyje užgeso, bet tik akimirkai. Tučtuojau įsižiebė išsyk du mygtukai: KODAS-KOMANDA ir ĮVADAS, - ir ne blausia rožine šviesa, o liepsningai raudona, kaip įkaitęs žaizdras kalvėje.

- KAS JŪS ? - sugriaudėjo valdingas balsas, sklindantis ne tik iš mažučio garsiakalbio, bet ir iš visų prijungtų bei vis dar veikiančių garsiakalbių mieste. Sutrūniję ir pūvantys lavonai, kybantys ant stulpų, suvirpėjo nuo šio galingo balso vibracijų: atrodė, jog net ir mirusieji, jei tik pajėgtų, skuostų kuo toliau nuo Bleino.

Siuzana susigūžė savo krėsle, delnais užsidengdama ausis. Jos veidas ištįso iš baimės ir nesąmoningo pasibjaurėjimo, burną iškreipė begarsis riksmas. Edis taip pat pajuto, kaip siaubo banga bloškia jį atgal į praeitį - link tų fantastiškų ir košmariškų haliucinacijų, kurias jis piešdavo vaizduotėje, kai jam buvo vienuolika metų. Negi ne šio balso jis bijojo, kai jiedu su Hariu stovėjo priešais Dvarą? Negi ne šio balso jis, galima sakyti, ir *laukė*? Jis nežinojo... užtai suprato, ką *turėjo* jausti Džekas iš pasakos, kai galų gale suvokė, jog pernelyg dažnai lankstė pupos ūglį ir vis dėlto pažadino milžiną.

- KAIP JŪS IŠDRĮSOTE SUTRIKDYTI MANO MIEGĄ? ATSAKYKITE NEDELSDAMI - ANTRAIP TUČTUOJAU MIRSITE.

Ko gero, Edis būtų sustingęs it akmuo, leisdamas Bleinui - Didžiajam Bleinui - daryti su juo ką nori... supleškinti, kaip Ardį (o gal ir dar blogiau); matyt, jis ir *turėjo* sustingti, suakmenėjęs iš baimės... baimės, veikiausiai pasi-

taikančios tik pasakose... baimės, tūnančios pačiame triušio urvelio dugne. Ir tik prisiminimas apie plonytį sielvartingą balselį, kuris užkalbino jį pirmas, suteikė jam jėgų ir padėjo pasijudinti iš vietos: tas balselis priklausė silpnam kūdikiui, kuris, ir pats nejuokais išsigandęs, vis dėlto mėgino padėti jiedviem su Siuzana.

O dabar reikia suktis pačiam - niekas tau nepadės, - tarė sau jis. - *Tu jį pažadinai, tu su juo ir aiškinkis. Tik pradėk, dėl Dievo meilės, pradėk!*

Edis ištiesė ranką ir vėl spustelėjo mygtuką.

- Aš esu Edis Dynas. Ši moteris - mano žmona Siuzana. Mes...

Jis nutilo ir pažvelgė į Siuzaną. Ši linktelėjo, paragindama jį nevilties kupinu gestu - atseit, pirmyn, brangusis, tęsk.

- Mes einame į vieną vietą. Ieškome Tamsiojo Bokšto, stovinčio Spindulio kelyje. Su mumis eina dar du, Rolandas, šaulys iš Gileado ir... Džeikas iš Niujorko. Mudu su Siuzana taip pat iš Niujorko. Jeigu tu esi... - Jis prikando liežuvį, prarydamas žodžius "Didysis Bleinas", jau pasirengusius išsprūsti pro lūpas. Jeigu jis dabar būtų juos ištaręs, protas, glūdintis už galingojo balso, būtų sumetęs, kad jie girdėjo ir kitą balsą: šmėkla šmėkloje, jei galima taip pasakyti.

Siuzana vėl beviltiškai sumosavo jam abiem rankom - atseit, varyk toliau.

- Jeigu tu esi vienbėgis Bleinas... na... mes norėtume tavęs paprašyti, kad tu mus pavėžėtum.

Jis paleido mygtuką. Kelias ilgas ir slogias akimirkas atsakymo nebuvo. Edžiui ir Siuzanai jos virto valandomis. Besitęsiančioje tyloje girdėjosi tik neramus balandžių sparnų plakimas. O kai galų gale vėl pasigirdo Bleino balsas, jis sklido tik iš mažojo vartų garsiakalbio ir skambėjo kone žmogiškai:

- NEMĖGINKITE MANĘS APGAUTI. MANO KANTRYBĖ NĖRA BERIBĖ. VISOS DURYS Į TUOS PASAULIUS UŽDARYTOS. GILEADAS DAUGIAU NEBEEG-

ZISTUOJA, O VISI, KURIUOS VADINO ŠAULIAIS, MIRĘ. O DABAR ATSAKYKITE Į MANO KLAUSIMĄ: KAS JŪS TOKIE? IR PRIEŠ ATSAKYDAMI GERAI PAGALVOKITE - AŠ JŪSŲ KLAUSIU PASKUTINĮ KARTĄ.

Pasigirdo kažkoks šnypščiantis garsas. Nuo lubų tvykstelėjo plonytis akinamai žydros spalvos spindulys - toks ryškus, kad rodėsi beveik baltas, - ir prasvilino golfo kamuoliuko dydžio skylę marmurinėse grindyse už penkių pėdų nuo Siuzanos vežimėlio. Iš skylės tingia čiurkšlele pakilo dūmai. Padvelkė taip, kaip dvelkia oras po žaibo smūgio. Sekundėlę kitą Edis ir Siuzana spoksojo vienas į kitą, sukaustyti nebylaus siaubo, o paskui Edis šoko prie pasikalbėjimo įrenginio ir pirštu įspaudė mygtuką.

- Tu klysti! Mes tikrai iš Niujorko! Mes atėjome čionai per duris ant jūros kranto... visai neseniai, prieš keletą savaičių!

- Tai tiesa! - šūktelėjo Siuzana. - Prisiekiu tau, tai tiesa!

Tyla. Už ilgo barjero blausiai tviskėjo rožinė Bleino nugara. Atrodė, jog priekinės dalies langas žvairuoja į juos nelyginant mieguista stiklinė akis. Valytuvas panėšėjo į gudriai ir klastingai primerktą voką.

- O KUR ĮRODYMAI?

- Viešpatie, iš kur aš jam ištrauksiu įrodymus? - Edis bejėgiškai grįžtelėjo į Siuzaną.

- Nežinau.

Edis vėl spustelėjo mygtuką.

- Laisvės statula! Ar ji tau ką nors reiškia?

- TĘSK. - Dabar Bleino balsas skambėjo bemaž mąsliai.

- Empair-Steit-Bildingas! Fondų Birža! Tarptautinės prekybos centras! Koni-Ailendas! Radio-Sitis! Mjuzik-holas! Yst-Vil...

Bleinas jį pertraukė... ir šį kartą - neįtikėtina, tačiau

faktas, - iš garsiakalbio skambantis balsas buvo tiksli Džono Veino* balso kopija.

- GERAI, PILIGRIME. AŠ TAVIMI TIKIU.

Edis ir Siuzana vėl susižvalgė. Tiktai dabar jų akyse, nors ir mažumą suglumusiose, spindėjo akivaizdus palengvėjimas. Bet apsidžiaugė jie per anksti: kai Bleinas prabilo vėl, jo balsas skambėjo abejingai ir šaltai:

- UŽDUOK MAN KLAUSIMĄ, EDI DYNAI IŠ NIUJORKO. IR TEGUL TAVO KLAUSIMAS BŪNA GERAS. - Po neilgos pauzės Bleinas pridūrė: - NES JEI KLAUSIMAS BUS KVAILAS, JUDU ABU MIRSITE, KAD IR IŠ KUR BŪTUMĖT ATĖJĘ.

Siuzana atplėšė susirūpinusį žvilgsnį nuo dėžėlės, kybančios ant vartų, ir dirstelėjo į Edį.

- Apie ką jis čia?

Edis papurtė galvą.

- Nenutuokiu.

28

Kambarys, į kurį Džeiką įstūmė Gašeris, berniukui pasirodė labai panašus į "minitmeno" raketos šachtą, papuoštą daiktais, kuriems vieta tiktai beprotnamyje. Apskritai neaišku, kas gi tai buvo: iš dalies muziejus, iš dalies svetainė, iš dalies kažkokių hipių susibūrimo vietelė. Tuščia erdvė virš galvos užsibaigė skliautuotomis lubomis; grindų nebuvo visiškai, apatinę "šachtos" dalį sudarė apvalėjantis dugnas, esantis septyniasdešimt penkiomis ar net šimtu pėdų žemiau lygio, ant kurio dabar stovėjo Džeikas. Palei visą ištisinę apvalią sieną vertikaliais meridianais rikiavosi neoninės įvairiausių spalvų lempos: raudonos, mėlynos ir žalios, geltonos ir oranžinės, rožinės ir persikinės, - vaivorykštiniais mazgais susiliejančios palubėje ir startinės šachtos dugne... jei, žinoma, čia buvo šachta.

*Džonas Veinas (1907-1979) - amerikiečių aktorius ir režisierius. Daugiausiai vaidino vesternuose ir kariniuose filmuose.

Pats kambarys, apačioje apkantuotas surūdijusiomis metalinėmis grotelėmis, užėmė viršutinį šio griozdiško kapsulės formos statinio trečdalį. Šen ir ten ant geležinių grotelių, čia atstojančių grindis, voliojosi kilimai, iš pažiūros primenantys turkiškus (vėliau Džeikas sužinojo, kad jie išausti Kašmino feode). Kilimų kampai buvo prispausti prie grindų sunkiomis skryniomis, apkaustytomis variu, dideliais toršerais ir išlenktomis visokiausiu šlamštu užverstų krėslų kojelėmis. Priešingu atveju jie būtų plaikstęsi vėjyje it popieriaus skiautelės priešais įjungtą ventiliatorių: iš apačios nepaliaujamu srautu plūdo šiltas oras. Kita srovė, sklindanti iš ventiliacinių šachtų (panašių į tas, kurias Džeikas matė koridoriuje), sukosi už penkių pėdų virš jo galvos. Tolimajame keistojo kambario gale matėsi dar vienerios durys, lygiai tokios pat, kaip ir tos, pro kurias čionai įėjo jiedu su Gašeriu. Džeikas nusprendė, kad už jų plyti koridorius, nutiestas po žeme išilgai Spindulio kelio.

Kambaryje buvo žmonių. Viso šešetas: keturi vyrai ir dvi moterys. Berniukas įspėjo, kad priešais jį visa žilių vadovybės viršūnėlė... jei, žinoma, jie apskritai dar turėjo kam vadovauti. Remdamasis žiniomis, kurias jam pavyko sukaupti apie žilius, Džeikas drąsiai galėjo daryti išvadą, kad jie, kaip rūšis, merdėja. Tarp esančiųjų kambaryje nebuvo nė vieno jauno žmogaus, tačiau liežuvis nesivertė vadinti juos seniais. Jie buvo dar, kaip sakoma, pačiame jėgų žydėjime. Susirinkusieji visi kaip vienas atsigręžė į Džeiką ir smalsiai įsistebeilijo į jį - beje, kaip ir jis į juos.

Kambario centre milžiniškame krėsle, kurį neabejotinai galėjai vadinti sostu, permetęs koją per masyvų ranktūrį, sėdėjo augalotas vyras - kažkoks tarpinis kario-vikingo ir milžino iš vaikiškos knygelės variantas. Jo iki pusės apnuogintas torsas kūpsojo įspūdingais raumenimis. Prie galiūno peties ant plataus diržo kybojo makštyse paslėptas durklas, o ant kaklo - kažkoks keistas amuletas. Neskaitant sidabrinės juostelės, juosiančios vienos rankos bicepsus, jis dar vilkėjo glaudžiai aptemptas minkštas odines kelnes, sukištas į ba-

tus. Savo geltoną šalikėlį jis dėvėjo ne ant kaklo ir netgi ne ant galvos, kaip Gašeris, o aprištą aplink aukšto bato aulą. Purvini šviesūs žilstelėję plaukai krito kone iki pat plačios nugaros vidurio; jo žalios akys, smalsios ir tiriančios, panėšėjo į katino akis - pakankamai seno katino, daug patyrusio ir jau įgavusio proto, bet dar nenukaršusio ir nepraradusio to subtilaus žiaurumo, kuris kačių giminei atstoja jumoro jausmą. Ant krėslo atkaltės prie aptrinto diržo kybojo prieštvaninės konstrukcijos automatas.

Džeikas įdėmiau įsižiūrėjo į kuloną ant milžino vikingo krūtinės ir pastebėjo, kad tai stiklinė karsto formos dėželė, pakabinta ant sidabrinės grandinėlės. Viduje, po stiklu, blausiai spindėjo auksinis ciferblatas. Strėliukės rodė penkias minutes ketvirtos. Po ciferblatu siūbavo mažutėlaitė švytuoklėlė, ir nors kambaryje be paliovos šiureno iš apačios ir iš viršaus plūstantis oras, Džeikas išgirdo, kaip tiksi laikrodis. Strėliukės judėjo sparčiau, nei derėjo, ir Džeikas visiškai nenustebo pamatęs, kad jos juda priešinga kryptimi.

Jis kažkodėl prisiminė krokodilą iš "Piterio Peno" - tą patį, kuris visą laiką vaikėsi kapitoną Kablį, - ir berniuko lūpos pačios savaime susiklostė į šypseną. Gašeris ją pastebėjo ir grėsmingai kilstelėjo ranką. Džeikas susigūžė, rankomis užsidengdamas veidą.

Tik-Takas pagrūmojo Gašeriui pirštu, kaip mokyklos mokytojas išdykusiam mokiniui.

- Liaukis gi tu... nėra ko karščiuotis, Gašeri.

Gašeris tučtuojau nuleido ranką, jau pakeltą smūgiui. Jo veidas pasikeitė neatpažįstamai. Anksčiau jis paeiliui reiškė arba buką įniršį, arba meistriškai suvaidintą, kone nuoširdų, linksmumą. Gi dabar jo opų išėstas snukis spinduliavo beprotišką susižavėjimą ir vergišką nuolankumą. Kaip ir visi čia esantys (neišskiriant nė paties Džeiko), Gašeris stačiai nepajėgė atplėšti akių nuo Tik-Tako: tasai traukė žvilgsnius it magnetas. Ir Džeikas suprato kodėl. Tik-Takas čia buvo vienintelis žmogus, kuris rodėsi iš tiesų kupinas jėgų, iš tiesų sveikas. Iš tiesų gyvas.

- Nėra ko - vadinasi, nėra ko. Kaip pasakysi. - Tačiau prieš vėl įsisiurbdamas žvilgsniu į baltaplaukį milžiną soste, Gašeris niauriai dėbtelėjo į Džeiką. - Tik, pasakysiu tau, Tik-Takai, jis baisiai įžūlus. Toks įžūlus, stačiai siaubas. Jei nori žinoti mano nuomonę, mums su juo teks pasikamuoti, kol iš jo bus kokios nors naudos.

- Kai man prireiks tavo nuomonės, aš paklausiu, - ramiai atsiliepė Tik-Takas. - O dabar, Gešai, uždaryk duris... tu tvarte gimęs, ar ką?

Viena iš moterų - tamsiaplaukė - nusikvatojo. Jos kimus juokas panėšėjo į varnos krankimą. Bet tereikėjo Tik-Takui trumpai dirstelti jos pusėn, ir ji išsyk nutilo bei nuleido akis.

Durys, per kurias Gašeris įtempė į kambarį Džeiką, iš tiesų buvo dvigubos. Jų išdėstymas berniukui priminė kosminio laivo šliuzo kamerą iš fantastinių filmų. Gašeris užvėrė abejas duris, paskui atsigręžė į Tik-Taką ir parodė jam į viršų pakeltą didįjį pirštą. Tasai linktelėjo ir, ištiesęs ranką link mygtuko ant kažkokio neaiškios paskirties daikto, panašaus į lektoriaus katedrą, lėtai - bemaž svajingai - spustelėjo jį. Kažkur sienoje įsijungė siurblys. Neoninių lempų švytėjimas priblėso. Pasigirdo lengvas oro šnypštimas. Ratas ant vidinių durų pasisuko. *Ir ant išorinių veikiausiai taip pat,* - paspėliojo Džeikas. Ko gero, tai vis dėlto priešlėktuvinė slėptuvė. Kai siurblys išsijungė, lempos vėl sutvisko savo nebylia ryškia šviesa.

- Na, štai, - patenkintas reziumavo Tik-Takas ir, pasigręžęs į Džeiką, nužvelgė jį nuo galvos iki kojų. Džeikas nejučia susigūžė. Jį persmelkė keistas jausmas, tarsi jį būtų peršvietę rentgeno spinduliais, užregistravę ir įsegę į segtuvą. - Visi mes gyvi ir sveiki. Sėdim čia šiltai ir su visais patogumais, kaip tavo blakės ant kilimo. Teisingai, Hutsai?

- Aha! - skubiai atsiliepė liesas aukštas vyriškis juodu kostiumu. Jo veidas buvo nusėtas kažkokiais spuogais, ir jis be paliovos kasėsi.

- Aš jį atvedžiau, - prabilo Gašeris. - Aš sakiau, kad

manimi gali neabejoti. Jei ką pažadu, tai ir padarau.

- Taip, - patvirtino Tik-Takas. - Tiksliai į dešimtuką. Tiesa, aš abejojau dėl slaptažodžio, tai yra, įsiminsi tu jį ar ne, ir galų gale jau pamaniau, kad abejota ne veltui, tačiau...

Tamsiaplaukė moteris nusikvatojo vėl. Tik-Takas nežymiai grįžtelėjo į ją. Jo lūpų kampučius timptelėjo tingi, bemaž abejingai apatiška, pašaipa, ir Džeikui dar nespėjus susigaudyti, kas vyksta - kas *jau* įvyko, - moteris atšlijo, plačiai atmerkusi akis iš nuostabos bei skausmo, ir stvėrėsi už kažkokios neaiškios ataugos krūtinėje, kurios vos prieš sekundę tenai nebuvo.

Tik tada Džeikas suprato, kad Tik-Takas gręždamasis atliko kažkokį žaibišką judesį, netgi ne judesį, o šmėstelėjimą. Berniukas įsižiūrėjo atidžiau ir pastebėjo, kad plonos baltos durklo rankenos, styrojusios iš makščių ant Tik-Tako perpetės, ten nebesimato. Peilis, įsmigęs į tamsiaplaukės moters krūtinę, dabar buvo kitame kambario gale. Tik-Takas išsitraukė ir sviedė jį neišpasakytai greit - ko gero, netgi Rolandui būtų sunku su juo varžytis. Tai panėšėjo į kažkokį fokusą. Piktą, žiaurų fokusą.

Įsiviešpatavusioje tyloje visi likusieji stebėjo, kaip moteris susvyravo ir žengė keletą žingsnių Tik-Tako link, kimiai alsuodama ir abiem rankom gniauždama durklą, įsmigusį jos krūtinėn iki pat rankenos. Eidama ji šlaunimi kliudė toršerą. Vyriškis juodu kostiumu, kurį Tik-Takas pavadino Hutsu, liuoktelėjo į priekį ir pastvėrė jį, neleisdamas nukristi. Pats Tik-Takas nė nekrustelėjo; jis sėdėjo kaip sėdėjęs savo soste, vieną koją atsainiai permetęs per ranktūrį, ir su tingia šypsenėle žvelgė į moterį.

Ji užkliuvo už kilimo krašto ir ėmė kristi veidu į žemę. Ir tuomet Tik-Takas vėl atliko vieną judesį, nepastebimą, žaibišką: sulenkė, o paskui staigiai ištiesė koją, permestą per krėslo turėklą, smogdamas moteriai į pilvo apačią. Ją nubloškė atgal. Iš burnos kliūstelėjo kraujas ir aptaškė baldus. Moteris trenkėsi į pertvarą, nuslydo ja ant grindų, kur ir nurimo, nuleidusi galvą ant krūtinės, kaip meksikietė iš kažkokio fil-

mo, karštą vidurdienį prisėdusi pailsėti prie molinės lūšnelės sienos, - Džeikui kažkodėl dingtelėjo toks palyginimas. Jis nepajėgė suvokti, kad ji mirusi: taip siaubingai greit moteris iš gyvųjų pasaulio perėjo į mirusiųjų karaliją. Neoninių lempų šviesa jos tamsius plaukus pavertė pusiau perregima ūkana, tviskančia žydra ir ryškiai raudona spalva. Jos stiklinės akys, kuriose amžiams sustingo priešmirtinė nuostaba, spoksojo tiesiai į Tik-Taką.

- Aš ją *įspėjau* dėl to juoko, ir ne kartą, - pastebėjo tasai, nukreipdamas niaurų žvilgsnį į antrąją moterį, stambią, rudaplaukę, kažkuo primenančią vilkiką. - Ar ne, Tile?

- Įspėjai, - tučtuojau sutiko Tilė. Jos akyse liepsnojo susižavėjimu atmieštas siaubas. Regis, visas tas įvykis ją smarkiai sujaudino. Ji nuolat laižė lūpas. - Ir ne kartą. Galiu prisiekti kuo tik nori, kad prasmegčiau skradžiai.

- Aha, - tingiai pastebėjo Tik-Takas, - su tokia riebia subine, kaip taviškė, prasmegti nesunku. Perduok man mano peiliuką, Brandonai; ir nepamiršk gerai jo nušluostyti.

Kresnas kreivakojis vyriškis skubiai pašoko iš krėslo ir puolė vykdyti įsakymo. Peilis iš pradžių nepasidavė; regis, jis įstrigo nelaimingosios juodaplaukės moters kauluose. Baugiai dirstelėjęs į Tik-Taką, Brandonas tvirčiau sugniaužė rankeną ir trūktelėjo stipriau.

Tačiau Tik-Takas tučtuojau pamiršo ir Brandoną, ir vargšelę, kuri - tikra to žodžio prasme - mirė nuo juoko. Spindinčių žalių akių žvilgsnis jau įsmigo į Džeiką, kuris galiūną akivaizdžiai domino labiau, nei mirusi moteris.

- Prieik arčiau, menkysta, - paliepė Tik-Takas. - Noriu geriau tave apžiūrėti.

Gašeris stumtelėjo Džeiką į priekį. Tasai suklupo ir veikiausiai būtų pargriuvęs, jei stiprios Tik-Tako rankos nebūtų pastvėrusios jo už pečių. Įsitikinęs, jog berniukas atgavo pusiausvyrą, Tik-Takas jį paleido, čiupo kairiosios rankos riešą ir kilstelėjo jį aukštyn. Jo dėmesį patraukė laikrodis “Seiko”.

- Jeigu šis daikčiukas iš tiesų toks, kaip manau, tuomet

tai tikras ir teisingas ženklas, - sumurmėjo Tik-Takas. - Nagi, pasakyk man, berniuk... ką per *sigulą* tu turi?

Džeikui, kuris nė nenutuokė, kas tai yra *sigulas*, beliko pasikliauti tiktai likimo malone.

- Čia laikrodis. Tiktai jis neveikia, misteri Tik-Takai.

Hutsas sukikeno ir, kai Tik-Takas pasigręžė į jį, tuojau pat baimingai užspaudė burną rankomis. Beje, po sekundėlės milžinas vikingas vėl žiūrėjo į Džeiką, ir niaurų jo veidą ūmai nutvieskė spindulinga šypsena. Žvelgiant į šią šypseną, kažkaip net nesitikėjo, kad čia, šiame kambaryje, tik ką įvyko žmogžudystė - kad prie sienos kiūto negyva moteris, o ne meksikietė iš filmo, prisėdusi pailsėti karštą vidudienį. Žvelgiant į šią šypseną, net nesitikėjo, kad visi šie žmonės - psichiniai ligoniai, o patsai Tik-Takas veikiausiai yra pats aršiausias ir pagrindinis šio didelio beprotnamio psichas.

- Laikrodis. - Tik-Takas linktelėjo galvą. - Ką gi, pavadinimas visiškai tinkamas: šiaip ar taip, kam gi reikalingi tie daiktai, kurie rodo laiką... kad retsykiais į juos dirsčiotum. Teisingai, Brandonai? Gašeri? Tile?

Jie atsakė draugiškais pritarimo šūksniais. Apdovanojęs juos savo kerinčia šypsena, Tik-Takas vėl atsigręžė į Džeiką. Tačiau berniukas pastebėjo, kad ši šypsena, nors ir neįtikėtinai maloni bei miela, vis dėlto neatsispindi jo akyse. Tik-Tako akys nesišypsojo, jos liko tokios pat, kaip ir visada: šaltos, žiaurios ir žingeidžios.

Jis ištiesė pirštą link laikrodžio ant kairiojo Džeiko riešo - prietaisas rodė devyniasdešimt vieną minutę aštuntos, be to, vakaro ir ryto tuo pat metu, - ir tučtuojau atitraukė ranką, taip ir nepalytėjęs stiklo virš elektroninio skystų kristalų tablo.

- Pasakyk man, mano jaunasis drauge... ar šis tavo laikrodis... ar jis kartais ne su spąstais?

- Ką? A-a! Ne. Jis be spąstų. - Džeikas pirštu prilietė “Seiko”.

- Tai dar nieko nereiškia, jei jis priderintas tavo kūno dažniui, - pastebėjo Tik-Takas. Dabar jis kalbėjo aštriu atsai-

niu tonu - tokiu tonu visuomet šnekėdavo Džeiko tėtušis, jei nenorėdavo, kad jo pašnekovai įspėtų, jog jis visiškai nenutuokia, apie ką eina kalba. Tik-Takas susimąstęs dėbtelėjo į Brandoną, ir Džeikas suprato, jog tasai dabar sveria visus "už" ir "prieš", spręsdamas, ar verta kreivakojį trumpulį paskirti savo įgaliotuoju "palietėju". Ko gero, ši mintis jo nesužavėjo. Tik-Takas nusigręžė nuo Brandono ir vėl pažvelgė Džeikui į akis. - Jeigu tas šūdniekis trinktels man srove, tu, bičiuli, po trisdešimties sekundžių uždusi, įbedęs nosį į savo nuosavą subinę.

Džeikas springdamas nurijo gerklėje stringantį gniužulą, bet nieko nepasakė. Tik-Takas ištiesė ranką ir šį kartą prilietė pirštu ciferblatą. Kai tik jis palytėjo laikrodį, visi skaičiai virto nuliais, ir laiko atskaita prasidėjo iš naujo.

Tik-Takas prisimerkė, laukdamas spėjamo skausmingo impulso, o kai paaiškėjo, kad jokios iškrovos nebus, jo akių kampučiuose pasirodė pirmos nuoširdžios šypsenos raukšlelės. Džeikas nusprendė, kad dėl šios permainos iš dalies buvo kaltas Tik-Tako gėrėjimasis savo asmenine narsa, nors šiaip jau tai buvo paprasčiausia nuostaba. Plius, be abejo, susidomėjimas.

- O ar tu negalėtum man jo padovanoti? - meiliai paklausė jis Džeiko. - Tarkim, kaip savo geros valios įrodymą? Matai, mano brangus jaunasis drauge, aš renku kolekciją.

- Prašau. - Džeikas tučtuojau nusisegė laikrodį ir padėjo jį į ištiestą Tik-Tako delną.

- Jūs tik pasiklausykite - šneka, kaip mažas šilkašiknis želtmenas, ne, išties, - džiugiai karktelėjo Gašeris. - Ankstesniais laikais tasai, kuris nutverdavo tokį grobį, gaudavo gerą apdovanojimą, Tiki. Labai gerą apdovanojimą. Ką jau čia, mano tėtušis...

- Tavo tėtušis nudvėsė nuo mandruso, ir netgi šunys jo neėdė, kai jis autus padžiovė, - nutraukė jį Tik-Takas. - O dabar užsičiaupk, idiote tu.

Iš pradžių Gašeris suvirpėjo iš įsiūčio... o paskui sutri-

ko, pasimetė, ir, prisėdęs ant artimiausios kėdės, užčiaupė burną.

Tuo tarpu Tik-Takas, bemaž virpėdamas iš palaimos, studijavo besitampančią laikrodžio apyrankę. Ištempė ją iki galo, tada paleido, vėl ištempė ir vėl paleido. Į plyšį, atsivėrusį tarp apyrankės grandžių, įkišo plaukų sruogą ir patenkintas nusijuokė, kai plaukai įstrigo jame. Kyštelėjo ranką į apyrankę ir užsitempė ją kone iki pat alkūnės. Pats sau Džeikas pagalvojo, kad jo niujorkietiškas suvenyras nelabai dera ant šio kario-vikingo letenos, tačiau apdairiai nutylėjo.

- Kietai! - šūktelėjo Tik-Takas. - O dabar pasakyk man, berniuk, kur tu jį gavai?

- Man jį gimimo dienos proga padovanojo tėvai, - atsakė Džeikas. Išgirdęs jo žodžius, Gašeris palinko į priekį, matyt, geisdamas eilinį kartą priminti apie atlygį. Bet jei ir taip, tai įdėmus Tik-Tako žvilgsnis privertė jį persigalvoti. Gašeris sustingo ant kėdės, taip nieko ir nepasakęs.

- *Iš tiesų?* - nusistebėjo Tik-Takas, kilsteldamas antakį. Jis aptiko mažą ciferblato apšvietimo mygtuką ir ėmė susikaupęs jį spaudyti, stebėdamas, kaip įsižiebia ir gęsta šviesa. Kai jis vėl dirstelėjo į Džeiką, jo akys susiaurėjo, virsdamos žaliais plyšeliais. - O dabar pasakyk man štai ką, mano berniuk... kokia jo veikimo schema: bipoliarinė ar monopoliarinė?

- Jis apskritai veikia ne su schema, - atsiliepė Džeikas, dar neįtardamas, kad jo nenoras prisipažinti, jog šie terminai jam nepažįstami, labai netolimoje ateityje atneš aibes nemalonumų. - Man regis, jis veikia su baterija. Nikelio-kadmio, jei neklystu. Man dar neteko jos keisti, o pridedamą instrukciją jau seniai pamečiau.

Tik-Takas įdėmiai pažvelgė į jį. Žiūrėjo jis ilgai ir tylėdamas, tad Džeikas ūmai persigandęs suprato, kad baltaplaukis milžinas stengiasi nustatyti, ar atėjūnas tyčiojasi iš jo, ar ne. Jeigu jam dabar pasivaidens, jog Džeikas išties nori iš jo pasijuokti, tai lyginant su pirtimi, kurią berniukui užkurs Tik-Takas, įžeidimai ir sumušimai, patirti kelionėje į šį po-

žemį, atrodys tik bičiuliškas pakutenimas. Reikia nedelsiant nukreipti Tik-Tako dėmesį. Džeikas leptelėjo tai, kas pirmiausiai šovė jam į galvą:

- Jis buvo jūsų senelis, tiesa?

Tik-Takas klausiamai kilstelėjo antakį. Jo rankos nusileido ant Džeiko pečių, ir nors šį kartą galiūnas jų nesugniaužė, berniukas vis vien pajuto fenomenalią jų jėgą. Jei Tik-Takas sugniauš rankas ir trūktels jį į save, Džeiko raktikauliai sulūš it pieštukai. O jei atstums, tai tuomet tikriausiai sulaužys jam stuburą.

- *Kas* buvo mano senelis, šunyti?

Džeikas nužvelgė plačius Tik-Tako pečius ir masyvią jo galvą - didingą ir netgi, galima sakyti, karališką. Jis prisiminė, kaip tuomet, prie sudužusio aeroplano, Siuzana pasakė: *Tu tik pažvelk į jį, Rolandai... koks jis augalotas! Jiems tikriausiai teko sutepti jį sviestu, kad įgrūstų į kabiną!*

- Tasai žmogus lėktuve. Deividas Šaunusis.

Tik-Takas apstulbęs plačiai atsimerkė. Paskui atlošė galvą ir griausmingai nusikvatojo, ir jo juokas skardžiu aidu nusirito po skliautuotu lubų kupolu. Visi likusieji ėmė šypsotis, tačiau kažin kaip nervingai. Prisimindami, kas nutiko juodaplaukei moteriškei, jie - nė vienas iš jų - nesiryžo nusijuokti balsu.

- Kad ir kas tu būtum, kad ir iš kur būtum atėjęs, mano berniuk, tu - linksmas vaikinas. Ko gero, pats linksmiausias iš visų, su kuriais senajam Tik-Takui teko susidurti per daugelį metų. Šaunusis man buvo ne senelis, o prosenelis, bet tu mažne pataikei į tikslą... kaip manai, Gašeri, širdele?

- Uhu, - sutiko Gašeris. - Jis vaikinas apsukrus, pasakysiu tau. Bet vis vien siaubingai įžūlus.

- Kas teisybė, tas teisybė, - mąsliai nutęsė Tik-Takas. Jis lengvai spustelėjo rankas ir trūktelėjo Džeiką arčiau savo besišypsančio gražaus ir beprotiško veido. - Aš ir pats matau, kad jis akiplėša. Iš jo akių matau. Bet mes tuo pa-

sirūpinsim, tiesa, Gašeri?

Jis dabar kalbasi ne su Gašeriu, - suprato Džeikas, - *o su manimi. Jis mąsto, jis mane hipnotizuoja... ir, regis, jam neblogai sekasi.*

- Taip, - iškvėpė Gašeris.

Džeiką apėmė jausmas, kad jis skęsta žaliose akyse. Nors Tik-Takas jo pečius gniaužė nelabai stipriai, berniukui rodėsi, jog trūksta oro. Jis sukaupė visą savo valią, stengdamasis išsiveržti iš hipnotinės Tik-Tako valdžios, pražiojo burną ir vėl leptelėjo tai, kas pirmiausiai atėjo į galvą:

- Taip krito lordas Pertas, ir žemė sudrebėjo nuo to griausmo.

Frazė paveikė Tik-Taką kaip kumščio smūgis į veidą. Jis net krūptelėjo. Žalios akys grėsmingai prisimerkė. Pirštai skaudžiai įsikirto į Džeiko pečius.

- Ką tu pasakei? Kur apskritai tai girdėjai?

- Paukštukas ant uodegos atnešė. - Džeikas tyčia atsakė taip įžūliai, už ką tučtuojau ir sumokėjo: perskriejo visą kambarį ir šlaunimi trenkėsi į užapvalintą sieną. Ir jam baisiai pasisekė. Jei būtų atsitrenkęs į ją galva, tai veikiausiai būtų išsijungęs, o gal ir apskritai ištiškęs, gi dabar jis tik atšoko ir sukniubo ant grotuotų grindų it bulvių maišas. Džeikas krestelėjo galvą, suglumęs apsidairė aplink ir pastebėjo sėdįs stačiai priešais tamsiaplaukę moterį, kuri toli gražu nesiilsėjo karštą vidudienį. Išgąstingai riktelėjęs, jis keturpėsčias nušliaužė šalin - toliau nuo negyvėlės. Hutsas spyrė jam į krūtinę, ir Džeikas persivertė ant nugaros. Taip ir liko tysoti, burna gaudydamas orą ir spoksodamas į viršų, į lubas, tenai, kur neoninės lempos-vamzdeliai liejosi į vaivorykštinį mazgą. O po sekundėlės viską užstojo Tik-Tako veidas. Žaliūko lūpos buvo tvirtai sučiauptos į griežtą, įtemptą liniją, skruostai liepsnojo, o akys... jo akys buvo sklidinos baimės. Stiklinė karsto formos dėželė, kurią jis su sidabro grandinėle nešiojo ant kaklo, tabalavo tiesiai prieš Džeiko akis, siūbuodama it miniatiūrinė viduje įtaisyto laikrodžio švytuoklė.

- Gašeris teisus, - reziumavo Tik-Takas, paskui stvėrė

berniuką už krūtų ir pakėlė nuo žemės. - Tu velniškas akiplėša. Kaip matau, pernelyg daug išsidirbinėji. Bet su manimi tau pačiam nesinorės taip įžūlauti. *Niekada* nesinorės, mano berniuk. Ar kada nors girdėjai apie žmones su trumpute dagtimi? Ta prasme, kad jų virvelė greitai sudega. Tai štai, aš apskritai neturiu dagties - sprogstu akimirksniu. Gausybė individų galėtų tau šitai patvirtinti, jei nebūčiau jų privertęs nutilti visiems laikams. Jei dar bent kartelį mano akivaizdoje paminėsi lordą Pertą - *bent kartą*, tau aišku? - aš nurėšiu tau pusę makaulės ir surysiu smegenis. Ta istorija nelaiminga, ir aš nenoriu, kad ji būtų prisimenama žilių Lopšyje. *Tu mane supratai?*

Jis pakėlė Džeiką aukštyn ir krestelėjo nelyginant kilimėlį.

Berniukas pravirko.

- *Supratai?*

- T-t-taip.

- Štai ir šaunu. - Tik-Takas pastatė Džeiką ant grindų. Berniukas susvyravo ir nusišluostė ašaras, išterliodamas ant skruostų purvą, tamsų it blakstienų tušas. - O dabar, mano jaunasis drauge, mudu su tavimi surengsime klausimų ir atsakymų vakarėlį. Aš uždavinėju klausimus, tu man į juos atsakinėji. Aišku?

Džeikas nesureagavo. Jis žvelgė į ventiliacijos groteles, juosiančias apvalų kambarį, stengdamasis išvengti Tik-Tako žvilgsnio.

Šis dviem pirštais pastvėrė berniuką už nosies ir skaudžiai suspaudė.

- *Ar aišku, aš tavęs klausiu?*

- *Taip!* - išrėkė Džeikas, pasisukdamas į Tik-Taką. Dabar jo akys ašarojo ne tik iš baimės, bet ir nuo skausmo. Jam nepakenčiamai norėjosi dar kartą dirstelti į vieną ventiliacijos angą ir įsitikinti, jog tenai matytas siluetas nebuvo tiktai jo supainiotos, karščiuojančios vaizduotės žaismas, bet Džeikas nusprendė nerizikuoti. Jis baiminosi, jog kažkas kitas - ir visų pirma pats Tik-Takas - paseks jo žvilgs-

nį ir taip pat pamatys...

- Gerai. - Nepaleisdamas Džeiko nosies, Tik-Takas nuvilko jį link savo krėslo. Atsisėdo. Vėl nerūpestingai permetė koją per ranktūrį. - Imkim ir mažumėlę bičiuliškai pasišnekučiuokim. Pradėsim nuo to, kuo tu vardu... Na, ir kuo gi tu vardu, mano berniuk?

- Džeikas Čambersas. - Jo balsas skambėjo neaiškiai ir sniaukriai, tarsi sergant sloga. Su suspausta nosimi sklandžiai nepašnekėsi.

- Ar tu kartais nesi Ne-Sysius, Džeikai Čambersai?

Iš pradžių Džeikas pamanė, jog tokiu - gana keistu - būdu Tik-Takas nori paklausti, ar jis neapsišlapino... nors visi jie puikiai mato, kad į kelnes jis neprivarė.

- Aš nesuprantu...

Tik-Takas lengvai krestelėjo jo nosį.

- Ne-Sysius! Ne-Sysius! Pakaks kvailioti, mano berniuk! Būta čia ko nesuprasti?!

- *Aš išties nesuprantu...* - pradėjo Džeikas, ir tuomet jo žvilgsnis įsmigo į prieštvaninės konstrukcijos automatą, kybantį ant krėslo atkaltės. Jis prisiminė sudužusį "foke-vulfą" su svastika ant sparno ir galų gale susigaudė, apie ką kalbama. - Ne... aš ne nacistas. Aš amerikietis. Visa tai baigėsi gerokai anksčiau, nei aš gimiau. Gerokai anksčiau.

Tik-Takas paleido Džeiko nosį. Iš nosies tučtuojau kliūstelėjo kraujas.

- Galėjai išsyk man pasakyti ir tuo pačiu išvengti skausmingų pojūčių, Džeikai Čambersai... bet, kad ir kaip ten būtų, dabar tu žinai, kaip mes čia tvarkome savo reikalus, a?

Džeikas tylomis linktelėjo.

- Na, štai ir šaunu. Pradėsim nuo pačių paprasčiausių klausimų.

Džeikas paslapčia dirstelėjo į ventiliacijos groteles ir vos sutramdė džiaugsmo atodūsį. Vadinasi, jam nepasivaideno. Jis iš tiesų jas matė... dvi juodas akis su auksiniais apvadėliais, tarsi pakibusias tamsoje už chromuotų virbų.

Oi.

Tik-Takas skėlė jam antausį. Džeikas nuskriejo atbulas, kone žnekteldamas ant kelių Gašeriui, kuris nutvėrė jį ir vėl stumtelėjo į priekį.

- Vyksta pamoka, širdele mano, - šnipštelėjo Gašeris. - Štai ir elkis, kaip pridera pamokoje! Ir gerai viską įsidėmėk!

- Kai aš į tave kreipiuosi, žiūrėk į mane, - įspėjo Tik-Takas. - Norėčiau, kad tu į mane žiūrėtum su pagarba, Džeikai Čambersai. Su elementaria žmogiška pagarba. Antraip nurėšiu tau kiaušius.

- Gerai.

Žaliose Tik-Tako akyse šmėstelėjo pavojinga kibirkštėlė.

- Gerai - *kas?*

Džeikas karštligiškai ieškojo atsakymo, beviltiškai laviruodamas tarp galvoje sūkuriuojančių klausimų ir stengdamasis neapgaudinėti savęs viltimi, kuri su nauja jėga įsiplieskė jo širdyje. Ir vis dėlto jis rado atsakymą, kuris būtų tikęs jo paties mažių Lopšiui... kitaip žinomam Paipero mokyklos vardu:

- Gerai, *sere.*

Tik-Takas nusišypsojo.

- Pradžiai visai neblogai, mano berniuk. - Jis palinko į priekį, rankomis įsiremdamas į šlaunis. - O dabar pasakyk man... kas tai yra "amerikietis"?

Džeikas prabilo, iš visų jėgų stengdamasis nežiūrėti į ventiliacijos groteles.

29

Rolandas įsidėjo revolverį į dėklą, abiem rankom įsitvėrė į geležinių durų ratą ir pamėgino jį pasukti. Šis nepajudėjo nė per colį. Tiesą sakant, Šaulio tai nenustebino. Jis nieko daugiau ir nesitikėjo. Tačiau uždarų durų problema liko rimta, ir ją reikėjo išspręsti.

Oi stabtelėjo prie kairiosios Rolando kojos, pakėlė snukutį ir nekantriai dirstelėjo į žmogų laukdamas, kol tasai atidarys duris, kad jiedu galėtų eiti toliau - pas Džeiką. Bet jei viskas būtų taip paprasta! Stovėti čia, prie durų, ir laukti, kol kas nors išeis, nebuvo prasmės: kas ten žino, kada kuriam nors iš žilių prireiks pasinaudoti būtent šiuo išėjimu? Gal praeis valanda. O gal visa diena. Gal kelios dienos. O kol Rolandas stirksos čia, prie durų, ir gaiš laiką, Gašeriui ir jo bičiuliams gali kilti įvairiausių minčių. Pavyzdžiui, iškepti Džeiką gyvą.

Šaulys priglaudė prie durų ausį, bet neišgirdo nė garso. Ir šis faktas jį nelabai tenustebino. Jis jau matė tokias duris - spynos nenumuši niekuo, nors pleškintum į ją iš revolverio, ir per jas apskritai nieko nesigirdi. Durys gali būti viengubos, o gali ir dvigubos: dvejos durys, vienos už kitų, ir tarp jų tuščia erdvė. Norint atverti šias duris, reikia spustelti mygtuką, įjungiantį spynos atrakinimo mechanizmą. Bet jį reikia kažkaip surasti. Štai jeigu Džeikui pavyktų jį pasiekti, tuomet galima būtų tikėtis, jog dar ne viskas prarasta.

Rolandas gerai suprato, kad, tarkime taip, jis nėra tikrasis šio *ka-teto* narys. Tikriausiai netgi Oi galėtų giliau, nei jis pats, įsiskverbti į slapto šios mažos bendrijos gyvenimo esmę (pavyzdžiui, Šaulys abejojo, kad Oi atsekė Džeiko kelią šiame tamsiame ir drėgname tunelių labirinte vien tiktai savo uoslės dėka). Tačiau, kad ir kaip ten būtų, Rolandas sugebėjo padėti Džeikui, kai tasai stengėsi pereiti į jo pasaulį pro duris žemėje. Jis pajėgė *pamatyti*... o kai berniukas išmetė raktą į spragą grindyse ir mėgino jį ištraukti, Šaulys sugebėjo perduoti jam pranešimą mintimis.

Galbūt jam pavyks ir šį kartą. Tik reikia būti atsargiam. Geriausiu atveju žiliai susivoks, jog kažkas dedasi. Blogiausiu - Džeikas neteisingai supras Šaulio žinią ir padarys kokią nors kvailystę.

Štai jeigu jis pajėgtų *matyti*...

Rolandas užsimerkė ir susikaupė, stengdamasis mintimis prasiskverbti pas Džeiką. Jis įsivaizdavo berniuko akis ir pa-

siuntė savo *ka* ieškoti šių akių.

Iš pradžių jam nieko neišėjo, bet galų gale jo sąmonėje susiklostė miglotas paveikslas: veidas su ilgais šviesiais žilstelėjusiais plaukais. Giliose akiduobėse žibėjo žalios akys, tarsi pamėkliški žiburėliai urvo tamsoje. Rolandas tučtuojau suprato regįs patį Tik-Taką ir nedvejodamas nusprendė, kad tasai - ainis to paties Deivido Šauniojo, žuvusio oro karietos avarijos metu. Įdomus pastebėjimas, bet šiuo atveju neturintis jokios praktinės vertės. Šaulys pamėgino kaip reikiant apžiūrėti likusią kambario, kuriame laikė Džeiką, dalį ir žmones, esančius šiame kambaryje.

- Eikas, - sukuždėjo Oi, tarytum trokšdamas priminti Rolandui, kad dabar ne pats tinkamiausias metas miegoti.

- Š-š-š, - neatsimerkdamas tylutėliai šnipštelėjo Šaulys.

Bet kad ir kaip Rolandas stengėsi, jam nepavyko pamatyti nieko daugiau. Tiktai kažkokias išskydusias dėmes. Ir, regis, jis žinojo, kodėl. Visas Džeiko dėmesys dabar buvo sukauptas į vieną žmogų - Tik-Taką; visa kita ir visi likusieji virto miglotais, rūku aptrauktais šešėliais, tūnančiais pačiame atokiausiame Džeiko suvokimo pakraštyje.

Rolandas atsimerkė ir nusivylęs plekštelėjo sugniaužta kairiąja ranka per dešiniosios delną. Jis buvo įsitikinęs, jog pajėgs pamatyti daugiau, jei tik dar truputėlį smarkiau įtemps vaizduotę... bet tuomet Džeikas veikiausiai pajus jo buvimą. O tai pavojinga. Gašeris gali ką nors įtarti, o Tik-Takas užtikrintai užuos pavojų.

Šaulys pakėlė galvą ir susimąstęs apžvelgė siaurus grotuotus ventiliacijos liukus, paskui nuleido akis į Oi. Rolandas jau seniai neabejojo, kad plepetūnas protingas, tik nieko nenutuokė apie jo proto ribas. Regis, dabar jam pasitaikė proga šį tą išsiaiškinti.

Šaulys kilstelėjo sveiką kairiąją ranką, kyštelėjo pirštus tarp horizontalių ventiliacijos grotelių (artimiausių durims, pro kurias nusivedė Džeiką) virbų ir trūktelėjo. Šios atsiplėšė, apiberdamos jį rūdžių dribsniais ir sudžiūvusiomis samanomis. Žinia, už išlaužos atsivėrusi spraga buvo

pernelyg siaura žmogui... bet ne plepetūnui. Rolandas padėjo groteles ant grindų, paėmė Oi ant rankų ir tylutėliai sukuždėjo šiam į ausį:

- Eik... pasižiūrėk... ir sugrįžk pas mane. Supranti? Tavęs neturi pamatyti. Niekas. Paprasčiausiai pasižiūrėk ir sugrįžk čionai.

Oi nemirksėdamas tylomis žvelgė jam tiesiai į akis - žvėrelis nė karto neviauktelėjo net Džeiko vardo. Rolandas nežinojo, suprato Oi jo žodžius ar ne, bet gaišti laiką bevaisiams apmąstymams nebuvo prasmės. Jeigu Oi suprato, tai suprato, o jeigu ne... Šaulys pakėlė žvėriuką link ventiliacijos šachtos. Tasai apuostė sudžiūvusių samanų likučius, delikačiai nusičiaudėjo ir pritūpė ištraukimo angos pakraštyje, stebeilydamas į Rolandą. Keistose jo akyse su auksiniais apvadais akivaizdžiai spindėjo abejonė. Skersvėjis šiureno jo ilgą šilkinį kailį.

- Eik, pasižiūrėk ir sugrįžk pas mane, - pašnibždomis pakartojo Rolandas.

Oi įtraukė nagelius, apsisuko ir pranyko šachtos tamsoje, be garso žengdamas švelniomis letenų pagalvėlėmis.

Rolandas išsitraukė revolverį ir užsiėmė pačiu sunkiausiu darbu - ėmė laukti.

Oi sugrįžo jau po trijų minučių. Šaulys nukėlė jį nuo šachtos krašto ir nuleido ant grindų. Oi užvertė galvą ir, ištempęs kaklą, pažvelgė į žmogų iš apačios viršun.

- Kiek jų, Oi? - paklausė Rolandas. - Kiek ten žmonių?

Oi toliau tylėdamas spoksojo į jį. Praėjo sekundė, kita. Rolandas nusiminė ir nusprendė, kad jau nieko neišeis, tik ūmai žvėrelis neryžtingai kilstelėjo dešinę leteną, išleido nagus ir įsistebeilijo į ją, tarsi stengdamasis prisiminti kažkokį svarbų, sudėtingą dalyką. O paskui ėmė letena bilsnoti į grindis.

Vienas... du... trys... keturi. Ir dar du smūgiai, greiti ir tvarkingi - išleisti nageliai lengvai caktelėjo į plienines grindis: penki, šeši. Paskui vėl nedidelė pauzė. Oi palenkė galvą ir susimąstė. Jis panėšėjo į kūdikį, susipainiojusį sudėtin-

gų loginių sąvokų tinkle. Galų gale jis dar kartą - paskutinį - žiūrėdamas tiesiai į Rolandą, bilstelėjo nagais į grindis.

- Eikas!

Šešetas žilių... ir Džeikas.

Rolandas paėmė žvėrelį ant rankų ir paglostė jo kailiuką.

- Šaunuolis, - sukuždėjo jis Oi, sklidinas nuostabos ir dėkingumo. Jis vylėsi kokio nors rezultato, bet nedrįso tikėtis sulauksiąs tokio išsamaus ir tikslaus atsakymo. O kad atsakymas tikslus, Rolandas nė neabejojo. - Geras berniukas! Šaunuolis!

- Uolis! Oi! Eikas!

Taip. Džeikas. Čia ir visa bėda. Džeikas, kuriam jis, Rolandas, davė pažadą. Ir ketino išlaikyti savo žodį.

Šaulys paskendo apmąstymuose. Jo maniera regzti minčių monologą buvo gana savotiška. Joje sausas pragmatizmas derinosi su įgimta, žvėriška intuicija, kurią jis veikiausiai paveldėjo iš senelės, senos moters - Dedros Pamišėlės. Būtent intuicijos dėka Rolandas sugebėjo išlikti ir išgyventi tiek metų po visų jo buvusių draugų žūties. Ir dabar jos dėka jis privalėjo išgelbėti Džeiką.

Jis vėl paėmė Oi ant rankų, kuo puikiausiai suvokdamas, jog Džeikas dar gali - *gali* - likti gyvas, o štai plepetūnas tikriausiai žus. Šaulys sukuždėjo kelis žodžius į budriai pakeltą žvėrelio ausį. Trumpam nutilo. Pakartojo komandą. Vėl padarė pauzę ir pakartojo. Galiausiai nutilo ir įleido plapetūną į ventiliacijos šachtą.

- Gerai, berniuk, - atsisveikindamas sušnibždėjo Rolandas. - Eik. Padaryk viską, kas turi būti padaryta. Mano širdis su tavimi.

- Oi! Irdis! Eikas! - atsiliepė plepętūnas ir nuskubėjo į tamsą.

Rolandas laukė.

Dabar prasidės tokie dalykai, kad visiems velniams pasidarys bloga.

30

Užduok man klausimą, Edi Dynai iš Niujorko. Ir tegul tavo klausimas būna geras... nes jei klausimas bus kvailas, judu abu mirsite, kad ir iš kur būtumėt atėję.

Ir kaipgi, prašau pasakyti, dera reaguoti į panašų pareiškimą?

Tamsiai raudonas žiburėlis pasikalbėjimo įrenginyje ūmai užgeso. Jo vietoje vėl sutvisko rožinis.

- *Mąstyk greičiau,* - ragindamas sulemeno silpnutis Mažojo Bleino balselis. - *Jis niekad anksčiau nebuvo toks piktas... mąstyk greičiau, antraip jis nužudys jus abu!*

Edis pažymėjo - tačiau kažin kaip miglotai, - kad balandžiai vis dar suka ratus virš Lopšio kupolo ir kad kai kurie iš jų, atsimušę į akmenines kolonas, negyvi krinta žemėn.

- Ko jam reikia? - sušnypštė Siuzana į mikrofoną, kreipdamasi į Mažąjį Bleiną, kurio balselis prigludo kažkur viduje. - Ko jam reikia? Dėl Dievo meilės, pasakyk, *ko*?

Tyla. Edį persmelkė nemalonus jausmas, jog atokvėpio minutė, kurią taip maloningai pamąstymui suteikė Didysis Bleinas (jei čia apskritai buvo atokvėpis, ir jei Bleinas, tasai, Didysis, buvo maloningas), tuojau pasibaigs. Spustelėjęs mygtuką KLAUSYKITE/KALBĖKITE, Edis prabilo karštligiškai gyvybingu tonu, o jo skruostais ir kaklu akimirksniu ėmė srūti prakaitas.

Užduok man klausimą.

- Vadinasi, taip... Bleinai! Kuo tu apskritai užsiiminėjai keletą pastarųjų metų? Kiek suprantu, tu nebuvai išriedėjęs į tą savo pietryčių maršrutą? O kodėl? Nebuvo nuotaikos ar turėjai kitokių priežasčių? A?

Tyla. Apskritai nė garso. Tik balandžių sparnų šnaresys ir pliaukšėjimas. Perdėtai turtinga vaizduotė paslaugiai nupiešė paveikslėlį: Ardis, mėginantis suklykti, kai jo skruostai ėmė liepsnoti, o liežuviu nuvilnijo ugnis. Edžio plaukai

atsistojo piestu. Tiktai iš baimės? O gal sustiprėjo neregimo elektrinio lauko įtampa?

Mąstyk greičiau... jis niekada anksčiau nebuvo toks piktas.

- O kas apskritai tave pagamino? - nusiminęs paklausė Edis, mintyse pridurdamas: *Jei tik žinočiau, ko jis nori, tasai geležinis stuobrys!* - Gal papasakotum mums šį savo biografijos puslapį? Ar kartais ne žiliai? Ne... tikriausiai tai buvo Didieji Senoliai, taip? Arba...

Jis bejėgiškai nutilo. Bleino tylėjimas jau jautėsi bemaž fiziškai - it mėsingų, godžiai čiuopiančių pirštų prisilietimas prie odos.

- Ko tau *reikia*? - išrėkė Edis, galutinai netekęs vilties. - Velniai rautų, paaiškink, ką gi tu nori *išgirsti*?

Jokio atsakymo - tik pasikalbėjimo įrenginio mygtukus vėl užliejo įnirtinga tamsiai raudona šviesa. Edis suprato, kad jų laikas baigiasi. Kažkur kaimynystėje įsijungė neregimas mechanizmas - pasigirdo duslus dūzgimas, primenantis elektrinio generatoriaus gaudesį. Kad ir kaip Edžiui nesinorėjo galvoti, jog tai tik jo įsiaudrinusios vaizduotės vaisius, garsinė haliucinacija ir panašiai, garsas buvo realus. Netgi labai realus.

- Bleinai! - ūmai sušuko Siuzana. - Bleinai, ar mane girdi?

Jokio atsako... Edis pajuto, kaip aplinkinis oras prisipildo elektros nelyginant po čiaupu pakištas dubuo - vandens. Nosį žnaibė sulig kiekvienu įkvėpimu. Dantų plombos gaudė it sutrikdyti vabzdžiai.

- Bleinai, *aš* turiu klausimą. Labai gerą klausimą! Paklausyk! - Akimirkai Siuzana užsimerkė, beviltiškai pirštais trindama smilkinius. - "Jo nepaliesi ir neišgirsi... hm... jis neturi formos, ir apskritai nieko - vien vardą... Jis būna tai trumpas, tai ilgas..." - Ji nutilo ir plačiai atmerktomis akimis maldaudama pažvelgė į Edį. - Padėk man! Aš neprisimenu, kaip toliau!

Bet Edis tik stebeilijo į ją kaip į neišpasakytą idiotę.

Kas čia per kliedesys, velniai rautų? Jai ką, iš baimės pasimaišė galvoj? Bet tuomet jam ūmai nušvito protas, ir jis viską suprato. Atmintyje išplaukė paskutinė mįslės eilutė, ir viskas stojo į savo vietas - tarsi paveikslėlyje-minklėje trūktų dviejų paskutinių gabalėlių, tačiau dabar jie netikėtai atsirado. Edis puolė prie mikrofono:

- "Ir jis visada su mumis: visuose pokalbiuose, pramogose ir žaidimuose". Kas jis? Štai mūsų klausimas, Bleinai, - kas jis toks?

Raudonas žiburėlis, apšvietęs mygtukus KODAS-KOMANDA ir ĮVADAS po skaičių rombu, užgeso. Po sekundės - Edžiui ji atrodė begalinė - Bleinas prabilo vėl... bet ir per tą sekundę Dynas spėjo pajusti, kaip elektros keliami šiurpuliukai palieka jo odą ramybėj.

- ŽINOMA, ŠEŠĖLIS, - atsakė Didžiojo Bleino balsas. - LENGVAS KLAUSIMAS... TAČIAU NEBLOGAS. NETGI LABAI NEBLOGAS.

Dabar jo balsas garsiakalbyje truputį atgijo. Jame suskambo susimąstymas... ir dar kažkas nesuvokiama, neapčiuopiama. Gal pasitenkinimas? Arba ilgesys? Edis niekaip nepajėgė įvardinti tos keistos natos, bet kažin kas iš garsiakalbio sklindančiame balse jam priminė Mažojo Bleino balselį. Ir dar vieną dalyką Edis žinojo užtikrintai: netikėtas - ir itin savalaikis - Siuzanos įsikišimas juos išgelbėjo. Šiaip ar taip, kurį laiką jiems neteks pergyventi dėl savo neįkainojamų pasturgalių saugumo. Jis palinko prie jos ir pabučiavo į kaktą - šaltą, nusėtą prakaito karoliukais.

- O AR ŽINOTE DAUGIAU MĮSLIŲ? - pasiteiravo Bleinas.

- Taip, ir nemažai, - tučtuojau atsiliepė Siuzana. - Mūsų bičiulis Džeikas turi visą mįslių knygą.

- IŠ NIUJORKO AR IŠ KUR? - pasitikslino Bleinas, ir dabar Edis suprato, kas per keista nata skamba jo balse. Gal Bleinas ir mašina, bet Edis, prisiekęs heroino vartotojas su šešerių metų stažu, jau neklysdamas atpažindavo tą paralyžiuojantį alkį, kai visas tavo mintis užvaldo vienintelis troškimas.

- Taip, taip, iš Niujorko, - patvirtino jis. - Tačiau Džeiko su mumis dabar nėra. Jį paėmė į nelaisvę. Jį išsivedė kažkoks Gašeris.

Tik tyla... o paskui pasikalbėjimo įrenginio mygtukai sumirgėjo jau pažįstama blyškiai rožine šviesa.

- *Kol kas viskas einasi gerai,* - sukuždėjo Mažojo Bleino balselis. - *Bet jums reikia būti budriems... jis gudrus.*

Mygtukai tvykstelėjo raudonai.

- JŪS KAŽKĄ PASAKĖTE? - Dabar Bleino balsas skambėjo šaltai ir - Edis galėjo prisiekti - įtariai.

Jis dirstelėjo į Siuzaną. Jinai visa įsitempė, plačiai atmerkdama akis - sklidinas išgąsčio it mažos mergytės, vidury nakties išgirdusios keistą šnaresį po savo lova.

- Aš paprasčiausiai atsikosėjau, Bleinai. Kažko peršti gerklę, - pratarė Edis ir, mėšlungiškai nurijęs seiles, nusibraukė nuo kaktos prakaitą. - Aš... velniai rautų, sakyk tiesą ir sugėdinsi šėtoną... aš paprasčiausiai mirtinai išsigandau.

- IR TEISINGAI PADAREI. TOS MĮSLĖS, IŠ KNYGOS, JOS TIKRAI NE KVAILOS? NES AŠ NEPAKENČIU KVAILŲ MĮSLIŲ. MANO KANTRYBĖ NĖRA BERIBĖ.

- Ne, jos geros... dauguma iš jų, - atsiliepė Siuzana, neramiai žvilgtelėjusi į Edį.

- TU MELUOJI, MOTERIE. TAU NEŽINOMA TŲ MĮSLIŲ KOKYBĖ.

- Iš kur tu žinai...

- STRUKTŪRINĖ BALSO ANALIZĖ. FRIKATYVINIAI PRIEBALSIAI IR EMFATINIAI DIFTONGŲ KIRČIAI PADEDA PAKANKAMAI TIKSLIAI NUSTATYTI TIESOS/MELO SANTYKĮ. ANALIZĖS PATIKIMUMO KOEFICIENTAS NE MAŽESNIS KAIP 97 PROCENTAI PLIUS-MINUS PUSĖ PROCENTO. - Balsas akimirkai nutilo, o kai suskambo vėl, jame akivaizdžiai suskambo grėsmingos, truputį manieringos ir sulėtintos intonacijos, kurios Edžiui pasirodė pažįstamos. Na, taip, žinoma... Tai buvo

Hamfrio Bogarto* balsas. - VERČIAU KALBĖK APIE TAI, KĄ ŽINAI, GRAŽUOLE. BUVO ČIONAI UŽSUKĘS VIENAS GUDRUOLIS. MĖGINO MANE APMULKINTI. ŽINAI, KAS JAM NUTIKO? SUSIRADO SAU PASKUTINĮ PRIEGLOBSTĮ SENDO DUGNE, PRIEŠ TAI APSIAVĘS PORĄ NAUJUTĖLAIČIŲ BALTŲ ŠLEPEČIŲ.

- Viešpatie, - iškvėpė Edis. - Mes nupėdinome keturis šimtus mylių, jei ne daugiau, ir dėl ko? Kad susidurtume su kompiuterine Mažylio Ričio versija. Kaip tau tai pavyksta, Bleinai? Imituoti tokių vaikinų, kaip Džonas Veinas arba Hamfris Bogartas, balsus? Vaikinų iš mūsų pasaulio?

Tyla.

- Gerai. Į šį klausimą tu atsakyti nenori. Tuomet gal į kitą... jei tau taip norėjosi mįslių, kodėl iššyk nesakei?

Ir vėl jokio atsakymo. Beje, Edis ir šiaip jau suprato. Bleinas dievino mįsles, štai jis ir užminė mįslę jiems. Siuzana ją įspėjo. Ir dėkui Dievui. Nes Edį kamavo vienas nemalonus įtarimas, kad, jei moteris nebūtų sugebėjusi jos įminti, jiedu dabar voliotųsi ant baltų Lopšio grindų anglies briketų pavidalu.

- Bleinai? - sunerimusi pašaukė Siuzana. Atsakymo nesulaukė. - Bleinai, tu dar čia?

- TAIP. UŽMINKITE DAR VIENĄ MĮSLĘ.

- Kada negalima atidaryti durų? - paklausė Edis.

- KAI JOS *ATLAPOTOS*. JUMS TEKS PRISIMINTI KĄ NORS ĮDOMESNIO, JEI IŠ TIESŲ TAIP NORITE, KAD AŠ JUS KUR NORS PAVĖŽĖČIAU. AR *GALITE* SUGALVOTI KĄ NORS ĮDOMESNIO?

- Netrukus čionai ateis Rolandas... jis tikrai išgalvos daugybę įdomių dalykų, - pratarė Siuzana. - Dabar nekalbėkime apie mįsles iš Džeiko knygos... bus knyga, tada ir pažiūrėsim... bet Rolandas jų žino šimtus. Jis jas netgi studijavo. Vaikystėje. - Tardama šiuos žodžius, Siuzana ūmai suvokė, kaip jai sunku įsivaizduoti Rolandą vaiku. - O ar tu mus pa*veši*, Bleinai?

* Hamfris Bogartas (1899-1957) - amerikiečių aktorius.

- GALI BŪTI, - gana ramiai atsiliepė Bleinas, tačiau Edis jo balse vis dėlto pastebėjo vos girdimą žiaurumo gaidelę. - BET NORINT MANE UŽVESTI, JUMS TEKS UŽPILDYTI SIURBLĮ, O MANO SIURBLYS UŽSIPILDO ATVIRKŠČIAI.

- Ką tu turi omeny? - Edis nesusigaudydamas pažvelgė pro virbus į glotnią rožinę Bleino nugarą. Tačiau Bleinas jam neatsakė. Nei į šį, nei į kitus klausimus. Ryškiai oranžiniai žiburėliai skyde liepsnojo toliau, bet abu Bleinai - ir Mažasis, ir Didysis - regis, pasinėrė į snaudulį. Tačiau Edis nebuvo toks bukas, kad tuo patikėtų. Bleinas nemiegojo. Bleinas stebėjo juos. Bleinas klausėsi jų "frikatyvinių priebalsių ir emfatinių diftongų kirčių".

Edis dirstelėjo į Siuzaną.

- "Jums teks užpildyti siurblį, o mano siurblys užsipildo atvirkščiai", - liūdnai sumurmėjo jis. - Tai mįslė, tiesa?

- Na, žinoma. - Siuzana probėgom dėbtelėjo į trikampį Bleino langą, primenantį primerktą pašaipią akį, ir, prisitraukusi Edį artyn, sukuždėjo šiam į ausį: - Jis nenormalus, Edi... visiškas šizofrenikas, paranojikas ir, be to, galbūt maniakas.

- Manai, aš pats nematau, - atsakydamas šnipštelėjo jis. - Taigi, ką mes turime? Kuoktelėjusį ir genialų kompiuterinį vaiduoklį su pavažiavusiu stogu, vienbėgį traukinį, pasimaišiusį dėl mįslių ir išvystantį viršgarsinį greitį. Sveiki atvykę į fantastinę "Skrydžio virš gegutės lizdo"* versiją!

- Ar turi kokių nors idėjų dėl galimo atsakymo?

Edis papurtė galvą.

- O tu?

- Turiu vieną mintį... kažkas tvyksčioja smegenyse. Beje, veikiausiai nieko iš to nebus. Aš vis mąstau apie Rolando žodžius. Prisimeni? Kad gera mįslė visuomet turi ir

* Amerikiečių rašytojo Keno Kizio (gim. 1935) romanas, 1975 metais ekranizuotas Milošo Formano. Romano veiksmas vyksta psichiatrinėje ligoninėje.

prasmę, ir įminimą. Ir kad mįslės panašios į fokusininko triukus.

- Iš pradžių nurodo neteisingą kryptį.

Siuzana linktelėjo.

- Nueitum tu, Edi, kartelį pykšteltum... tegul jie žino, kad mes dar čia.

- Aha. Kad taip mudu žinotume, ar jiedu dar ten.

- O tu pats kaip manai, Edi?

Edis jau pasuko link išėjimo.

- Nežinau, - nesustodamas ir nesigręžiodamas atsakė jis. - Ko gero, šios mįslės neįspėtų netgi Bleinas.

31

- Ar galima būtų ko nors atsigerti? - paprašė Džeikas. Jo balsas nuskambėjo neaiškiai. Jam užspaudė nosį. Sumuštos lūpos ištino. Nosis irgi išburko. Berniukas atrodė visai nekaip. Tarsi būtų tik ką sudalyvavęs masinėse gatvės muštynėse ir atsakančiai gavęs į skudurus.

- O, taip, - maloniai atsiliepė Tik-Takas. - Žinoma, *galima*. Dar ir kaip *galima*. Gėralo pas mus nors apsiliek, ar ne, Varine Kakta?

- Aha, - tučtuojau atsiliepė ilgšis vyriškis su akiniais, baltais šilkiniais marškiniais ir juodomis šilkinėmis kelnėmis, panašus į koledžo dėstytoją, kokius juos piešė žurnalų karikatūrose amžiaus pradžioje.

Tik-Takas patogiau įsitaisė savo "soste" ir linksmai žvilgtelėjo į Džeiką.

- Mes turime vyno, alaus, elio ir vandens, be abejo. Gerojo senojo vandens. Kartais tai yra viskas, ko reikia tavo nusikamavusiam organizmui. Gurkšnelis šalto, žaižaruojančio ir gėlo vandens. Kaip manai, neblogai skamba, mano berniuk?

Džeiko gerklė - ištinusi ir sausa it švitrinis popierius - skausmingai susigniaužė.

- Neblogai, - išspaudė jis.

- Net aš pats užsigeidžiau gurkštelėti. - Tik-Tako lūpas ištempė šypsena. Žaliose akyse ėmė šokti negeros kibirkštėlės. - Atnešk man vandenėlio, Tile... velniai rautų, nesuprantu, kur dingo mano manieros!

Tilė išėjo pro antrąsias duris, esančias kitame apvalaus kambario gale - priešais tas, pro kurias čionai įėjo Gašeris su Džeiku. Berniukas nulydėjo ją gailiu žvilgsniu ir aplaižė perdžiūvusias lūpas.

- Na, štai. - Tik-Takas vėl atsigręžė į Džeiką. - Vadinasi, tu tvirtini, jog tas tavo amerikietiškas miestas... Niujorkas... labai panašus į mūsų Ladą.

- Na... ne visai...

- Betgi tau pažįstamos kai kurios mašinos, - neatlyžo Tik-Takas. - Vožtuvai, lempos, siurbliai ir panašiai. Jau nekalbant apie ugninius vamzdelius.

- Taip. Tiktai mes juos vadiname neoniniais. Beje, koks gi skirtumas.

Tik-Takas ištiesė ranką jo link. Džeikas visas susigūžė, bet galiūnas tik lengvai paplekšnojo jam per petį.

- Taip, taip, visiškai jokio skirtumo. - Jo akys žėrėte žėrėjo. - Ir kompiuteriai tau taip pat pažįstami?

- Taip, bet...

Tilė grįžo su vandens ąsočiu ir nedrąsiai prisiartino prie Tik-Tako sosto. Tasai atėmė iš jos indą ir pasiūlė jį Džeikui. Berniukas ištiesė ranką, bet Tik-Takas ūmai atitraukė ąsotį ir ėmė gerti pats. Džeikas žiūrėjo, kaip nuo jo lūpų teka vanduo ir plonyte čiurkšlele liejasi apnuoginta krūtine, ir vaikinuką ėmė krėsti drebulys. Jis nieko negalėjo padaryti.

Tik-Takas pažvelgė į Džeiką pro ąsočio viršų, tarsi tik ką prisiminęs, kad jis čia ne vienas. Už jo nugaros Gašeris, Varinė Kakta, Brandonas ir Hutsas vaipėsi, kaip jaunesnių klasių mokiniai, tik ką išgirdę juokingą riebų anekdotą.

- Še tau kad nori, *aš* ūmai taip užsigeidžiau gerti, jog visiškai pamiršau apie *tave*! - sušuko Tik-Takas. - Negra-

žu iš mano pusės, velniai rautų! Tiesiog nemandagu... Jis buvo toks švarus... toks puikus... vėsus... stačiai nepajėgiau atsispirti...

Jis vėl ištiesė ąsotį Džeikui ir vėl jį patraukė, vos tik vaikas kilstelėjo ranką.

- Iš pradžių, mano berniuk, tu man papasakosi apie bipoliarinius kompiuterius ir tranzityvines schemas, - nukirto jis.

- Ką... - Džeikas vogčiomis dirstelėjo į ventiliacijos šachtą, už kurių regėjo akis su auksiniais apvadėliais. Dabar jų tenai nebuvo. Jis net pamanė, kad jam vis dėlto pasivaideno. Džeikas vėl nukreipė žvilgsnį į Tik-Taką, kuo puikiausiai suvokdamas, kad jokio vandens jis negaus. Būtų kvaila net svajoti apie tai. - O kas yra bipoliariniai kompiuteriai?

Tik-Tako veidą perkreipė įsiūtis, ir jis šliūkštelėjo vandens likučius Džeikui į veidą.

- *Nė nemėgink vedžioti mane už nosies!* - suriaumojo jis, nusiplėšė nuo rankos Džeiko laikrodį ir pakratė jį palei berniuko nosį. - *Kai aš tavęs paklausiau, kokia jo veikimo schema, bipoliarinė ar monopoliarinė, tu atsakei, kad jis apskritai veikia ne su schema. Vadinasi, žinojai, apie ką kalbi... Tad nereikia dabar man pliurpti, jog nesupranti, apie ką šneku... tu puikiai viską išmanai!*

- Bet... bet... - Džeikas nežinojo, ką atsakyti. Iš sutrikimo ir baimės jam svaigo galva. Miglotai, tarsi iš tolo, jis ūmai suvokė mėšlungiškai laižąs savo sukepusias lūpas, stengdamasis išspausti iš jų bent lašelį vandens.

- *Čia, po šituo sušiktu miestu, ne mažiau kaip tūkstantis tų sušiktų bipoliarinių kompiuterių, o gal ir šimtai tūkstančių, bet veikia tiktai vienas. Ir tas pats nė velnio nedaro, tik žaidžia "Nežiopsok" ir paleidžia juostelę su tais idiotiškais būgnais! O man reikalingi šitie kompiuteriai! Aš noriu, kad jie veiktų - ir dirbtų mano labui!*

Tik-Takas staigiai palinko į priekį, stvėrė Džeiką už pečių, papurtė jį it skudurinę lėlę ir švystelėjo ant grindų. Džeikas tėškėsi į toršerą - tasai nugriuvo, ir lemputė susprogo -

dusliai, tarsi kas būtų slopiai atsikosėjęs. Tilė išgąstingai spygtelėjo ir, plačiai atmerkusi akis, atsitraukė atatupsta. Varinė Kakta ir Brandonas neramiai susižvalgė.

Tik-Takas pasilenkė į priekį, alkūnėmis remdamasis į šlaunis, ir suriaumojo Džeikui tiesiai į veidą:

- Jie man reikalingi, IR AŠ JUOS GAUSIU!

Stojo slogi tyla, trikdoma tik vos girdimo pro ventiliacijos groteles plūstančio oro šnaresio. O paskui įtūžusi grimasa pradingo nuo Tik-Tako veido kaip nebuvusi, - pradingo, virtusi eiline kerinčia šypsena. Pasilenkęs dar žemiau, jis padėjo Džeikui pakilti nuo grindų.

- Prašau atleisti, pasikarščiavau. Tereikia man susimąstyti apie milžinišką potencialą, glūdintį tame prakeiktame mieste... vienu žodžiu, kartais aš nesusivaldau. Tad, mano berniuk, priimk mano nuoširdžiausią atsiprašymą. - Pakėlęs nuo žemės ąsotį, jisai švystelėjo indą Tilei. - Pripildyk jį ir nešk čionai, tu, niekam tikusi kale! Ko stovi ir spoksai? Seniai metas susivokti.

Jis vėl atsigręžė į Džeiką, po senovei šypsodamasis gerai išmokta teležaidimo vedančiojo šypsena.

- Na, gerai... tu truputį pajuokavai, aš truputį pajuokavau. O dabar juokus į šalį. Papasakok man apie bipoliarinius kompiuterius ir tranzityvines schemas. Papasakok viską, ką žinai. O paskui galėsi gerti kiek lenda.

Džeikas jau žiojosi kažką sakyti, - tiesa, jis dar nesugalvojo, ką būtent, - tik staiga jo galvoje aiškiai suskambo Rolando balsas:

Kaip nors atitrauk jų dėmesį, Džeikai... Kažkur tenai turėtų būti mygtukas, kuris atidaro duris... jei žinai kur, pasistenk prieiti prie jo kuo arčiau.

Tik-Takas įdėmiai jį stebėjo.

- Regis, tave tik ką aplankė kažkokia gera mintis, tiesa, mano berniuk? Manęs neapgausi. Juk tu nelaikysi jos paslaptyje? Mes čia visi draugai, o tarp draugų paslapčių neturi būti. Man tu gali pasakyti - savo senam geram bičiuliui Tikiui.

Džeikas akies krašteliu pastebėjo šmėstelėjimą ventiliacijos šachtoje. Tiesa, jis nesiryžo pakelti akių ir pasižiūrėti - ypač dabar, kai Tik-Takas taip atidžiai jį stebi, - bet jis žinojo, kad Oi sugrįžo.

Atitrauk jų dėmesį... Ūmai Džeikui dingtelėjo, kad visų geriausia tai padaryti.

- Taip, mane *aplankė* viena mintis, - prabilo jis. - Tik ne apie kompiuterius. Šiaip.. šis tas apie mano seną gerą bičiulį Gašerį. Ir apie jo seną gerą bičiulį Hutsą.

- Ei, ei! - sukruto Gašeris. - Ką tu čia tauški, mažyli?

- O kodėl gi tau neatskleidus savosios paslapties, Gašeri? Apie tai, kas tau davė slaptažodį? Tuomet aš galėčiau pakuždėti Tik-Takui, kur tu jį laikai.

Tik-Takas suraukęs kaktą pažvelgė į Gašerį.

- Apie ką čia jis?

- Apie nieką! Stačiai kliedi! - patikino jį Gašeris, bet vis vien nepajėgė ištverti ir vogčiomis dėbtelėjo į Hutsą. - Turbūt supranta įkliuvęs, štai ir nori pasodinti mane plika subine ant karštos keptuvės vietoj savęs. Aš gi tau sakiau, jis siaubingai suktas. Aš tave įspėjau...

- Gal norite pasižiūrėti, kas pas jį skepetoje? - tęsė Džeikas. - Jis ten slepia popieriaus skiautelę, kurioje parašytas žodis. Man teko perskaityti jam tą žodį, kadangi jis net skaityti nemoka.

Tiesa, šį kartą Tik-Takas susivaldė... užtai jo veidas apsiniaukė, palaipsniui užliejamas raudonio, - kaip vasaros dangus apsiniaukia prieš audrą.

- Nagi, parodyk man savo skepetą, Gašeri, - ramiai paprašė jis. - Leisk savo senam geram draugui dirstelti į ją bent viena akimi.

- Jis viską meluoja, sakau tau! - suriko Gašeris, abiem rankom įsitverdamas savo skepetos ir atsitraukdamas link sienos. Tiesiai virš jo ventiliacinės šachtos tamsoje žibėjo juodos su auksiniais apvadėliais Oi akutės. - Tik pasižiūrėk į tą snukį - išsyk matosi, kad jis viską meluoja, tas smulkus niekšelis. Tai bjaurybė!

Tik-Takas nukreipė žvilgsnį į Hutsą, kuris, rodėsi, tuoj apsivems iš baimės.

- Na, tai ką? - Vadeivos balsas liko iki šleikštulio ramus. - Ar tu nieko nenori man pasakyti, Rėksny? Aš žinau, judu su Gašeriu - seni pedai. Ir kad smegenų tu turi mažiau nei paskersta žąsis, man taip pat ne naujiena. Bet kad štai taip imtum ir užrašytum slaptažodį, atveriantį duris į vidines patalpas... kokiu gi idiotu reikia būti... netgi tu *galėjai* susiprotėti. O gal ne? Atsakyk, kai aš tavęs klausiu.

- Aš... aš paprasčiausiai pamaniau...

- Užsičiaupk! - pertraukė Hutsą Gašeris ir perliejo Džeiką liepsningu žvilgsniu, kupinu gryniausios neapykantos. - Tu už tai dar sumokėsi, katinėli... aš nudobsiu tave, štai pamatysi.

- Duok šen savo skarelę, Gašeri, - įsakė Tik-Takas. - Noriu pasižiūrėti, ar ten kas nors yra, ar ne.

Džeikas žengtelėjo link pulto su mygtukais.

- Ne! - Gašeris vėl iškėlė rankas ir sugniaužė skepetą, tarsi toji būtų galėjusi ūmai nuskristi. - Ne, tegul būsiu prakeiktas!

- Palaikyk jį, Brandonai, - paliepė Tik-Takas.

Brandonas puolė prie Gašerio. Žinoma, Gašeris judėjo ne taip staigiai, kaip Tik-Takas, bet vis dėlto sureagavo laiku: jis pasilenkė, išsitraukė iš aukšto bato aulo peilį ir smeigė jį Brandonui į ranką.

- *Ak tu, šliuže!* - Brandonas sukliko iš skausmo ir netikėtumo. Per ranką nusruveno kraujas.

- *Pasižiūrėk, ką tu pridirbai!* - priekaištingai šūktelėjo Tilė.

- Ar galima jums patikėti bent ką nors? Kas kartą viską tenka daryti pačiam! - veikiau susierzinęs nei įsiutęs pareiškė Tik-Takas ir atsistojo. Gašeris atbulas pasitraukė tolyn, mosuodamas priešais save kruvinu peiliu. Antrosios rankos jis nė akimirkai neatitraukė nuo galvą juosiančios skepetos.

- Nesiartink, - sunkiai alsuodamas išpoškino jis. - Aš

myliu tave, Tiki, myliu kaip brolį, tu gi žinai... bet jei prisiartinsi, suvarysiu šį peilį tiesiai tau į pilvą... taip ir žinok.

- Tu? Vargu, - kvatodamas atsiliepė Tik-Takas, traukdamas iš makščių savo durklą. Visų likusiųjų žvilgsniai buvo prikaustyti prie šių dviejų. Džeikas skubiai žengė du žingsnelius pulto link ir ištiesė ranką prie mygtuko, kurį, regis, spaudė Tik-Takas, užverdamas duris.

Gašeris atatupstas traukėsi palei apvalią sieną. Margaspalvių neoninių lempų šviesa, krintanti ant jo opų išėsto snukio, suteikė šiam kuo įvairiausius, bet vis vien kažkokius skausmingus, atspalvius: negyvai žalsvą, karštligiškai raudoną, tulžingai geltoną. Dabar po ventiliacijos grotelėmis, už kurių žibėjo Oi akys, stovėjo Tik-Takas.

- Patrauk peilį, Gašeri, - svariai pratarė milžinas. - Aš tau liepiau atvesti berniuką. Tu jį atvedei, jokių klausimų. Jeigu kas ir kaltas, tai ne tu, o Hutsas. Aš su juo dar išsiaiškinsiu. O tau pretenzijų neturiu. Paprasčiausiai noriu pasižiūrėti...

Džeikas pamatė, kaip Oi pritūpė, ruošdamasis šuoliui, ir suprato išsyk du dalykus: ką ketina daryti plepetūnas ir kas jį to išmokė.

- Oi, ne! - suriko jis.

Visi kaip vienas atsisuko į jį. Tą akimirką Oi liuoktelėjo. Trenkėsi į groteles iš kitos pusės ir išmušė jas savo svoriu. Tik-Takas grįžtelėjo į garsą.

Oi šleptelėjo stačiai ant aukštyn užversto Tik-Tako veido, tučtuojau puldamas jį draskyti ir kandžioti.

32

Netgi per dvigubas duris Rolandas išgirdo Džeiko riksmą - *Oi, ne!* - ir jo širdis susigniaužė. Jis dirstelėjo į durų ratą vildamasis, kad šis vis dėlto pasisuks. Tačiau ratas nepajudėjo iš vietos. Rolandas užsimerkė ir susikaupė, mintimis pasiųsdamas signalą: *Duris, Džeikai! Atidaryk duris!*

Atsakomosios reakcijos jis nepajuto. Vaizdiniai taip pat

pranyko. Jo ryšys su Džeiku - nuo pat pradžių, dera pripažinti, nieko vertas - dabar nutrūko visiškai.

33

Tik-Takas atšlijo, spjaudydamas prakeiksmus bei klykdamas, ir pamėgino nutverti besirangančią, besikandžiojančią, besidraskančią būtybę, įsikirtusią jam į veidą. Ir jam beveik pavyko, bet tuomet Oi nagai įsmigo į kairiąją jo akį - ir galvoje tvykstelėjo ryškiai raudonas skausmas nelyginant liepsnojantis fakelas, įmestas į tamsią šulinio gelmę. Akimirkai įsiūtį užtemdė kančia. Bet Tik-Takas vis dėlto sugriebė Oi, atplėšė žvėriuką nuo veido ir pakėlė virš galvos, ketindamas išgręžti jį it šlapią rankšluostį.

- *Ne!* - suklykė Džeikas. Pamiršęs mygtuką, turintį atverti duris, jis stvėrė automatą, kabėjusį ant krėslo atkaltės, - Vokietijoje pagamintą prieštvaninį antrojo pasaulinio karo laikų konstrukcijos automatą.

Tilė veriamai suspiegė. Visi likusieji puolė kas kur. Džeikas nusitaikė į Tik-Taką. Oi kybojo galva žemyn milžiniškose galingose rankose ir beviltiškai rangėsi, išsilenkdamas taip, jog, rodėsi, tuoj sulūš. Jis kaukšėjo dantimis, gaudydamas orą, ir inkštė iš skausmo - beje, jo riksmai nė iš tolo nepanėšėjo į žmogiškus. Džeikas nejučia susigūžė.

- Paleisk jį, niekše! - suriko jis ir spustelėjo nuleistuką.

Jam dar pakako šaltakraujiškumo nusitaikyti sąlyginai žemai. Ribotoje kambario erdvėje “šmaiserio” serija nugriaudėjo tarsi galingo sprogimo trenksmas, nors nuaidėjo viso labo keturi ar penki šūviai. Vienas neoninis vamzdelis sprogo, išspjaudamas šaltos oranžinės ugnies pliūpsnį. Ant aptemptų Tik-Tako kelnių, truputį aukščiau kairiojo kelio, atsirado maža skylutė, aplink kurią tučtuojau ėmė plisti tamsiai raudona dėmė. Tik-Takui iš nuostabos atkaro žandikaulis - pakankamai iškalbinga išraiška: nepaisant viso savo nepaprasto proto, Tik-Takas, kaip matyti, ketino

nugyventi ilgą ir laimingą gyvenimą, retsykiais pramogos dėlei pašaudydamas žmones, bet jam ir į galvą nešovė, kad į jį taip pat gali pykštelti. Tiksliau pasakius, pykštelti, žinoma, gali... tačiau pataikyti?! Jo nuostaba aiškiau bet kokių žodžių bylojo, kad toks įvykių posūkis jo planuose tikrai nebuvo numatytas.

Sveiki atvykę į tikrą, realų pasaulį, - pagalvojo Džeikas ir dar pridūrė necenzūrinį posakį.

Tik-Takas išmetė Oi ant grotuotų grindų ir abiem rankom griebėsi už sužeisto kelio. Varinė Kakta šoko prie Džeiko ir savo milžiniška letena sugniaužė šiam gerklę, bet Oi irgi negaišo. Veriamai sulojęs, plepetūnas dantimis įsikibo į Varinės Kaktos klešnę, perkrimsdamas šilkines kelnes. Varinė Kakta keikdamasis sustūgo ir, paleidęs Džeiką, ėmė šokinėti ant vienos kojos, stengdamasis nupurtyti urzgiantį Oi. Bet tasai prilipo prie aukos it dėlė. Džeikas pasisuko... ir pačiu laiku. Tik-Takas šliaužte artėjo prie jo, dantyse sukandęs peilį.

- Sudie, Tiki. - Džeikas spustelėjo "šmaiserio" nuleistuką. Bet nieko nenutiko. Gal kažkur užsikirto mechanizmas, o gal baigėsi šoviniai - Džeikas nežinojo. Laiko spėlionėms, žinia, neliko. Jis pasitraukė dar per du žingsnius ir tuomet pastebėjo, kad kelią jam pastojo milžiniškas krėslas, kuris Tik-Takui tarnavo sostu. Džeikas norėjo aplenkti krėslą - vis šioks toks barjeras tarp jo ir žilių vadeivos, - tačiau nespėjo. Tik-Takas stvėrė jį už kojos. Kita jo ranka siektelėjo durklo. Tai, kas liko iš kairiosios akies, mėtinio marmelado gniužulu kybojo ant skruosto. Sveikoji akis, liepsnodama beprotiška neapykanta, spoksojo tiesiai į Džeiką.

Šis pabandė išsivaduoti, suklupo ir tėškėsi į Tik-Tako krėslą. Jo žvilgsnis atsitiktinai užkliuvo už kišenaitės, prisiūtos prie dešiniojo ranktūrio, - iš jos kyšojo perlais padabinta suskeldėjusi revolverio rankena.

- O, mano berniuk, kaip tu kentėsi! - karštai sukuždėjo Tik-Takas, kone puolęs į ekstazę. Nuostabą jo veide pakeitė plati, virpanti šypsena. Jis jau mėgavosi būsimo keršto sal-

dybe. - O, kaipgi tu kentėsi! Ir su kokiu malonumu aš... *Ką?*

Šypsena nusitrynė, virtusi jau pažįstamu nuoširdžiu nustebimu, kai Džeikas, nukreipęs revolverį į Tik-Taką, didžiuoju pirštu atlaužė gaiduką. Tik-Takas vis vien nepaleido berniuko kojos. Atvirkščiai, jis dar tvirčiau sugniaužė pirštus, ir Džeikas pabūgo, kad jo kaulai tuoj triokštels, neatlaikę įtampos.

- Tu *neišdrįsi*! - kimiai išspaudė Tik-Takas.

- Dar ir kaip išdrįsiu, - niauriai patikino milžiną Džeikas ir spustelėjo nuleistuką. Pasigirdo sausas spragtelėjimas, toli gražu ne toks įspūdingas, kaip kurtinantis vokiško "šmaiserio" griausmas. Tik-Tako kaktoje, dešinėje jos pusėje, išsižiojo daili juoda skylutė. Žaliūkas toliau apstulbęs stebeilijo į Džeiką, negalėdamas patikėti savo akimis... tiksliau pasakius, akimi.

Džeikas pamėgino prisiversti iššauti dar kartą, tačiau nepajėgė.

Ir tuomet ūmai skalpo dryželis dešinėje Tik-Tako galvos pusėje susisuko vamzdeliu, tarsi senų tapetų skiautė, ir nukaro jam ant skruosto. Rolandas būtų išsyk susigaudęs, koks čia reikalas; bet Džeikas jau beveik nieko nesuvokė. Sąmonėje, tarytum tornado piltuvas, viesulu sukosi tamsus paniškas siaubas. Tik-Tako gniaužtai apsilpo, jis paleido Džeiko koją ir kniūpsčias susmuko ant grotuotų grindų. Džeikas susigūžė krėsle, stengdamasis įsisprausti į patį atokiausią kampelį.

Durys. Jam dar reikia atidaryti duris ir įsileisti Šaulį.

Galvodamas tik apie tai, Džeikas švystelėjo revolverį ant grindų ir prisivertė pakilti iš krėslo. Jis jau tiesė ranką link mygtuko, kurį tarytum spaudė Tik-Takas, užverdamas liuką, tik ūmai kažkieno rankos stvėrė jį už gerklės ir nutempė atgalios, tolyn nuo pulto.

- Aš gi sakiau, jog geruoju tau nesibaigs, zuikuti. Aš pažadėjau, kad nudobsiu tave, - sukuždėjo jam į ausį pažįstamas balsas, - o Gašeris visuomet išpildo savo pažadus.

Atmetęs rankas atgal, Džeikas pamėgino smogti Gašeriui, tačiau nepajėgė jo pasiekti. Kaulėti pirštai įsikirto jam į gerklę ir ėmė spausti. Šviesa priešais akis užgeso. Viskas nuskendo pilkoje migloje. Netrukus pilkas rūkas nusidažė raudonai, o paskui viską prarijo juoduma.

34

Švilpdamas įsijungė oro siurblys, ir ratas geležinių durų centre kelis kartus apsisuko. *Šlovė dievams!* - lengviau atsiduses pagalvojo Rolandas, dešine ranka įsikibo į ratą ir nelaukdamas, kol tasai sustos, trūktelėjo duris į save. Antrosios durys buvo jau pravertos: iš vidaus sklido kautynių garsai ir veriantis Oi lojimas, kupinas skausmo bei įniršio.

Rolandas spyriu atlapojo liuką ir visų pirma pamatė Gašerį, smaugiantį Džeiką. Oi paliko Varinę Kaktą ramybėje ir dabar puldinėjo berniuko skriaudiką, stengdamasis priversti šį paleisti Džeiką, bet sunkus batas ant "pirato" kojos neleido plepetūnui pasiekti odos, vienu metu atlikdamas dvigubą darbą: gynė savo šeimininką nuo aštrių gyvūno dantų, o Oi - nuo mirtino užkrato Gašerio kraujyje. Brandonas spyrė žvėreliui į šoną, kad tasai paleistų jo bendrininko koją, bet plepetūnas tarytum nepajuto skausmo. Džeikas be sąmonės suglebo Gašerio rankose, nelyginant marionetė su nupjautais siūlais. Jo veidas jau įgavo pilkšvai melsvą atspalvį, sumuštos ir ištinusios lūpos pasidarė blyškiai lelijinės.

Gašeris kilstelėjo galvą.

- *Tu!* - suurzgė jis.

- Aš, - patvirtino Rolandas. Jis iššovė tik kartą. Kairioji Gašerio veido pusė ištiško į gabalus. Šūvis nubloškė jį atgal. Krauju aptaškyta geltona skarelė nulėkė nuo galvos ir nukrito ant Tik-Tako. Gašerio kojos kelis kartus mėšlungiškai sutrūkčiojo, bilsnodamos į grotuotas grindis, o paskui jis nurimo.

Šaulys dusyk iššovė į Brandoną, atlauždamas revolverio

gaiduką dešinės rankos delnu. Brandonas, jau pakėlęs koją virš Oi eiliniam spyriui, persivertė, trenkėsi į sieną ir lėtai nuslydo ja ant grindų, kabindamasis už neoninio vamzdelio. Tarp silpstančių jo pirštų, tarytum pelkės žiburėlių mirgėjimas, sruvo žalia šviesa.

Oi puolė prie Džeiko, kuris, išsivadavęs iš Gašerio glėbio, susmuko ant grindų, ir ėmė laižyti blyškų jo veidą su sustingusiais bruožais.

Varinė Kakta ir Hutsas veikiausiai nusprendė, kad jiems šiandienai pakaks, ir drauge puolė prie mažų durelių, pro kurias Tilė ėjo pasemti vandens. Laikas nebuvo tinkamas kilnumo demonstravimui - Rolandas patiesė juos abu šūviais į nugarą. Jis suprato: veikti reikia greitai, labai ir labai greitai, - ir jis nenorėjo rizikuoti, kad vėliau tie du nepatykotų jo kur nors atgaliniame kelyje, jei ūmai sukauptų narsą ir atgautų karingą nusiteikimą. Žinoma, tai menkai tikėtina, bet rizikuoti vis dėlto nevertėjo.

Po kapsulės formos patalpos lubomis tvykstelėjo ryškiai raudonų žiburių pluoštas. Įsijungė pavojaus sirena: bjaurus ir kimus riaumojimas su garsėjančiu ir silpstančiu kaukimu, nuo kurio virpėjo sienos. Po poros sekundžių avarinės apšvietimo sistemos žiburiai ėmė mirksėti į sirenos pulsavimo taktą.

35

Edis jau sugrįžo pas Siuzaną, kai ūmai ėmė kaukti sirena. Jis riktelėjo iš netikėtumo ir kilstelėjo “Riugerį”, taikydamasis į niekur.

- *Kas čia dedasi?*

Siuzana papurtė galvą - ji pati nieko negalėjo suprasti. Sirena staugė bauginančiai, bet visų šlykščiausia buvo tai, jog nuo kurtinančio jos kauksmo skaudėjo ausis. Per galingus stiprintuvus perleistas garsas Edžiui priminė dešimtį kartų sustiprintą traktoriaus-treilerio signalą.

Oranžiniai lankai po Lopšio kupolu taip pat sumirgėjo į sirenos taktą. Edis pastebėjo, kad ir pasikalbėjimo įrenginio mygtukai, KODAS-KOMANDA ir ĮVADAS, nelyginant mirksinčios akys, tai įsižiebia ryškiai raudonos spalvos tvyksniais, tai užgęsta vėl.

- Bleinai, kas čia vyksta? - suklykė Edis, pašėlusiai dairydamasis aplink. Bet jis nematė nieko, išskyrus paklaikusiame šokyje virpančius šešėlius. - Ar tai tavo darbas?

Bleino atsakymas buvo juokas - siaubingas mechaninis kvatojimas, primenantis Edžiui didžiulį prisukamą klouną, kurį jis vaikystėje matė prie įėjimo į siaubo kambarį Koni-Ailende.

- *Bleinai, liaukis!* - suriko Siuzana. - *Kaip, tavo manymu, mes galime apmąstyti atsakymą į tavo klausimą, kai aplink skardi toks triukšmas?! Neįmanoma susikaupti!*

Juokas nutrūko taip pat staiga, kaip ir prasidėjo, tačiau Bleinas neatsiliepė. O gal ir atsiliepė: už plieninės pertvaros, skiriančios juos nuo platformos, po bipoliarinių kompiuterių, kuriuos taip aistringai troško užvaldyti Tik-Takas, komandos įsijungė milžiniški varikliai, besimaitinantys energija, plūstančia iš galingų turbinų su žemu trinties koeficientu. Pirmąkart per pastaruosius dešimt metų vienbėgis Bleinas pabudo ir ėmė šildyti variklius, didindamas darbines apsukas.

36

Oro pavojaus sirena, kurios pirminis tikslas buvo įspėti Lado gyventojus apie artėjantį bombardavimą (o jos būklė, dera pastebėti, nebuvo tikrinta jau veikiausiai gerą tūkstantį metų), užliejo miestą garsine banga. Mieste tučtuojau įsižiebė visos lempos, kurios tik galėjo įsižiebti, ir sumirgėjo į sirenos intensyvumo kaitaliojimosi taktą. Paviršiuje gyvenantys mažiai ir miesto katakombose tūnantys žiliai nusprendė, jog atėjo galas: tai, ko jie visi taip bijojo, nutiko. Žiliai bėdą vertė kažkokiam katastrofiškam mašinų gedimui. Gi

mažiai, visuomet šventai tikėję, jog kartą visos dvasios ir šmėklos, gyvenančios mechanizmuose po miestu, drauge pakils į paviršių, kad galų gale atkeršytų gyviesiems, jog šie vis dar gyvi, visą šį nutikimą, ko gero, vertino teisingiau.

Žinoma, senoviniuose kompiuteriuose, slypinčiuose po miestu, jų vieningame gyvame organizme, kurio "sąmonė" nenumaldomai degradavo sąlygose, negailestingų bipoliarinių schemų rėmuose galinčiose būti vienintele absoliučia realybe, vis dar išliko proto likučiai. Per aštuonis šimtus metų šis kompiuterinis monstras praktiškai neaprėpiamuose atminties bankuose išlaikė savo žmogui svetimą logiką ir būtų išlaikęs ją nepaliestą dar tiek pat, jei mieste nebūtų pasirodęs Rolandas su savo draugais; nepaisant ilgo neveiklumo laikotarpio, šis *mentis non corpus* - bekūnis protas - nesiliovė mąstęs, kasmet tapdamas vis beprotiškesnis; ir netgi "miego" periodais jis regėjo sapnus, jei tik galima taip pasakyti, tačiau pasauliui slenkantis tie sapnai darėsi vis keistesnis ir anomalesni. Ir štai dabar, nors po tiekos amžių šitos stulbinančios mašinos, kurių dėka maitinosi bei kaupėsi Spindulių energija, ir prarado savo buvusią galybę, tas beprotiškas nežmogiškas protas pabudo griuvėsių rūmuose ir ėmė ruoštis eiliniam pasivaikščiojimui - žinomam, bekūniam, kaip ir pridera šmėklai, - mirusiųjų koridoriais.

O savo Lopšyje vienbėgis Bleinas ruošėsi prisiminti ankstesnes išdaigas.

37

Rolandas pasilenkė prie Džeiko, tačiau, už nugaros išgirdęs kažkieno žingsnių šnaresį, akimirksniu atsisuko ir stvėrė revolverį. Pasienyje stovėjo Tilė - riebiame perrūgusios tešlos spalvos veide nelyginant kaukė sustingo sutrikimas ir prietaringa baimė. Ji iškėlė rankas aukštyn ir veriamai sukliko:

- Nežudyk manęs, prašau! Maldauju! Nežudyk manęs!

- Tai dink iš čia, - atšiauriai tarstelėjo Rolandas, o kai Tilė pajudėjo, nesmarkiai trinktelėjo jai per koją revolverio rankena. - Ne tenai... eik pro tas duris, pro kurias atėjau aš. Ir kad daugiau tavęs nematyčiau, nes kitas mūsų susitikimas tau bus paskutinis, aišku? O dabar nešdinkis, kol aš geras!

Tilė pranyko šokančiuose, sūkuriuojančiuose šešėliuose.

Rolandas priglaudė ausį prie Džeiko krūtinės, ranka prisidengdamas kitą ausį, kad nuslopintų pulsuojančios sirenos riaumojimą. Nors ir lėtai, berniuko širdis dar plakė. Rolandas paėmė Džeiką už pažastų, ketindamas pakelti jį nuo grindų, ir tą akimirką vargšelis atsimerkė.

- Šį kartą tu neleidai man nukristi, - kimiai, vos girdimai sušnibždėjo jis.

- Aš gi tau pažadėjau, kad nuo šiol - niekados. Nei šį kartą, nei vėliau. O dabar patylėk. Saugok stygas.

- Kur Oi?

- Oi! - viauktelėjo plepetūnas. - *Eikai!*

Brandonas spėjo kelis kartus smarkiai įspirti žvėreliui, bet, laimei, nė viena žaizda nebuvo mirtina ar netgi rimta. Gyvūnėliui skaudėjo, taip. Bet jis netvėrė džiaugsmu. Iškišęs rožinį liežuvėlį, Oi žibančiomis akutėmis be atvangos stebeilijo į Džeiką.

- Eikai, Eikai, *Eikai!*

Džeikas apsiverkė ir ištiesė rankas. Oi liuoktelėjo artyn prie berniuko ir sekundėlei leidosi apkabinamas.

Rolandas atsistojo ir apsidairė. Jo žvilgsnis įsmigo į duris kitame kambario gale. Du vyrai, kuriuos jis patiesė šūviais į nugarą, ketino sprukti būtent ta kryptimi, o ir moteris geidė išeiti pro tas pačias duris. Paėmęs Džeiką ant rankų, Rolandas pasuko link mažųjų durelių. Oi šlubčiodamas tipeno įkandin. Koja nuspyręs vieno žilio kūną, Šaulys pasilenkęs žengė pro angą ir atsidūrė virtuvėje, kuri, nepaisant visos įmontuotos įrangos bei nerūdijančio plieno sienos, labiau panėšėjo į kiaulidę, nei į maisto gaminimo patalpą. Matyt, pavyzdingam šeimininkavimui žiliai neteikė didelės reikšmės.

- Gerti, - sukuždėjo Džeikas. - Prašau... labai norisi gerti.

Rolandas pajuto keistą susidvejinimą, tarsi laikas būtų ūmai perlūžęs ir ėmęs tekėti atgal. Jis prisiminė, kaip ėjo per dykumą, kraustydamasis iš proto nuo karščio ir niekuo neužpildytos tuštumos. Prisiminė, kaip leisgyvis iš troškulio prarado sąmonę tarpstotės arklidėje ir atsipeikėjo, ant lūpų pajutęs vėsaus žaižaruojančio vandens skonį. Tuomet berniukas nusivilko marškinius, sušlapino juos po vandens čiurkšle ir davė jam atsigerti. Dabar atėjo Rolando eilė atsimokėti Džeikui tuo pačiu.

Rolandas apsidairė ir pastebėjo kriauklę. Pasuko čiaupą. Galinga čiurkšle plūstelėjo vanduo, švarus ir šaltas. Visur: virš jų, aplink ir po jais - toliau be atvangos plyšojo sirena.

- Ar pajėgsi atsistoti?

Džeikas linktelėjo:

- Regis, taip.

Šaulys atsargiai pastatė berniuką ant žemės, pasirengęs tučtuojau jį pastverti, jei tik tasai susiruoštų griūti. Bet Džeikas nepargriuvo. Atsirėmęs į kriauklę, jis pasilenkė ir kyštelėjo galvą po vandens čiurkšle. Kol berniukas gėrė, Rolandas pakėlė Oi ir apžiūrėjo žvėriuko žaizdas. Jos jau spėjo apdžiūti ir daugiau nebekraujavo. *Tau pasisekė, mano gauruotasis bičiuli, atsipirkai tik lengvu išgąsčiu,* - pagalvojo Rolandas ir, sudėjęs delnus kaušeliu, pasėmė vandens plepetūnui. Šis puolė godžiai lakti.

Atsigėręs iki soties, Džeikas atšlijo nuo kriauklės. Sušlapę plaukai aplipo jo veidą, vis dar pernelyg blyškų, ir į akis skaudžiai krito sumušimų pėdsakai, tačiau jis atrodė geriau - kur kas geriau, - nei tą pirmą siaubingą akimirką, kai Rolandas palinko prie jo tame keistame kambaryje. Tada Šauliui pasirodė, kad berniukas nebegyvas.

Gaila, kad nebegalima grįžti ir nudėti Gašerio dar kartą. Po šios minties dingtelėjo kita.

- Klausyk, - kreipėsi į Džeiką Rolandas, - o tasai Tik-

Takas, kurį minėjo Gašeris... tu jį matei?

- Taip. Oi kaip sykis ant jo ir liuoktelėjo. Sudraskė jam visą snukį. O paskui aš jį nušoviau.

- Nušovei?!

Džeikas tvirčiau sučiaupė lūpas, kad numaldytų jų virpulį.

- Taip. Pataikiau štai čia... - Jis pabaksnojo sau pirštu į kaktą virš dešiniojo antakio. - Aš... man paprasčiausiai pasisekė.

Rolandas įdėmiai pažvelgė į Džeiką ir lėtai palingavo galvą.

- Man regis, tu nepakankamai save vertini. Na, tiek to. Eime.

- Kur? - Džeiko balsas dar neatsigavo, jam teko kuždėti. Rolandas pastebėjo, kad berniukas nuolat žvalgosi į duris, vedančias į kambarį, kuriame jis vos neatsisveikino su gyvenimu.

Šaulys ištiesė ranką ir parodė į priešingą virtuvės galą. Tenai buvo dar vienerios durys, o už jų - koridoriaus tęsinys.

- Pradžiai - čionai.

- ŠAULY, - sugriaudėjo kurtinantis balsas, sklindantis iš visų pusių išsyk.

Rolandas spėriai apsigręžė, viena ranka glausdamas Oi, o kita apglėbdamas Džeiko pečius, bet nieko nepamatė.

- Kas čia kalba? - riktelėjo jis.

- PASAKYK SAVO VARDĄ, ŠAULY.

- Rolandas iš Gileado, Stiveno sūnus. O kas tu?

- GILEADAS JAU SENIAI NEBEEGZISTUOJA, - atsakydamas sugriaudėjo balsas, tarsi jo savininkas nė negirdėjo klausimo.

Rolandas užvertė galvą ir lubose išvydo koncentriškų apskritimų raštą, plintantį iš vieno centro. Balsas sklido iš ten.

- JAU TRIS ŠIMTUS METŲ NĖ VIENAS ŠAULYS NEBUVO PASIRODĘS NEI PRADŽIOS, NEI VIDURINIAJAME PASAULYJE.

- Aš ir mano draugai - mes paskutinieji.

Džeikas paėmė iš Rolando Oi. Plepetūnas tuojau pat puolė laižyti ištinusį berniuko veidą; jo akys su auksiniais apvadėliais švytėjo džiaugsmu ir palaima.

- Čia Bleinas, - šnipštelėjo Džeikas Rolandui. - Tiesa?

Tasai linktelėjo. Žinoma, čia Bleinas... tik Rolandą persmelkė įtarimas, netrukęs virsti įsitikinimu, jog Bleino vardu dangstosi kai kas daugiau, nei paprastas vienbėgis traukinys.

- BERNIUK! AR TU DŽEIKAS IŠ NIUJORKO?

Džeikas prisiglaudė prie Rolando ir baugiai kilstelėjo akis į lubose įtaisytą garsiakalbį.

- Taip, - kimiai išspaudė jis. - Aš Džeikas. Džeikas iš Niujorko. E-e... Elmerio sūnus.

- AR DAR TEBETURI TĄ KNYGĄ SU MĮSLĖMIS? TĄ, APIE KURIĄ MAN ČIA PASAKOJO?

Džeikas siektelėjo kuprinės ir tik prilietęs nugarą prisiminė, kad jos tenai nėra. Berniukas sunerimęs dirstelėjo į Šaulį, bet šis jau tiesė jam kuprinę, ir nors Rolando veidas - siauras, ryškiai apibrėžtas - liko abejingas, kaip ir visuomet, Džeikas pastebėjo šypseną, prigludusią jo lūpų kampučiuose.

- Tau teks pasitaisyti diržus, - pratarė Rolandas, kai Džeikas pastvėrė krepšį. - Aš juos truputį pailginau.

- O "Mįslės"?

Rolandas linktelėjo.

- Abi knygos tenai.

- NA, TAI KĄ MES TEN TURIME, MAŽASIS PILIGRIME? - pasigirdo manieringas, tęsiamas balsas.

- Nieko sau! - nustebęs šūktelėjo Džeikas.

Jis ne tik mus girdi, jis mus dar ir mato, - mintyse pažymėjo Rolandas ir, apžvelgęs kambarį, jau žinodamas, ko ieško, beveik išsyk pastebėjo mažutėlaitę stiklinę akį, pasislėpusią kampe, truputį aukščiau įprastos žmogaus regėjimo linijos. Nugara nuėjo pagaugais. Džeikas, sprendžiant iš susirūpinusio jo veido ir virpančių rankų, švelniai glėbian-

čių Oi, taip pat jautėsi baisiai nejaukiai. Iš garsiakalbio griaudintis balsas priklausė mašinai - klaikiai *protingai* mašinai, *lengvapėdiškai* nusiteikusiai mašinai, - bet jame buvo kažkokia anomalija.

- Knygą, - iškvėpė Džeikas. - Knygą su mįslėmis.

- GERAI, - atsiliepė bemaž žmogiškai patenkintas balsas. - NUOSTABU.

Į koridorių atsiveriančių durų angoje netikėtai pasirodė apsileidęs barzdotas vyriškis su nešukuota ševeliūra. Ant jo rankos, visas purvinas ir kruvinas, karojo geltonas raištis.

- Ugnis tarp sienų! - nuo slenksčio suklykė atėjūnas. Apimtas panikos, jis regis nė nepastebėjo, kad nei Rolandas, nei Džeikas nieku gyvu nepriklauso jo apgailėtinam požeminiam *ka-tetui*. - Apatiniai aukštai skęsta dūmuose! Liaudis pliekiasi tarpusavyje! Kažkas aiškiai pakrypo ne ta linkme! Po paraliais, *viskas* ritasi velniop - *viskas*! Mums reikėtų... Krosnies durelės ūmai atsilapojo, tarsi alkano žvėries nasrai. Iš ten išsiveržė melsvai baltos ugnies pluoštas ir, nušvilpęs per virtuvę, smogė į skarmaluoto vyruko galvą. Tasai nuskriejo atbulas. Jo rūbai užsidegė, veido oda akimirksniu apanglėjo.

Džeikas pašiurpęs įsispitrijo į Rolandą. Šis apglėbė berniuko pečius.

- JIS MANE PERTRAUKĖ, - paaiškino balsas iš garsiakalbio. - O TAI NEMANDAGU, TIESA?

- Taip, - ramiai pritarė Rolandas. - Itin nemandagu.

- SIUZANA IŠ NIUJORKO SAKĖ, KAD TU ŽINAI DAUG MĮSLIŲ, ROLANDAI IŠ GILEADO. AR TAI TIESA?

- Taip.

Viename kambaryje, atsiveriančiame į šią koridoriaus atšaką, nugriaudėjo sprogimas; po jų kojomis sudrebėjo žemė. Iš koridoriaus ataidėjo nedarnus balsų choras, netrukus virtęs laukiniu klyksmu. Nepaliaujamas sirenų kauksmas akimirkai nutilo, į jo taktą mirgėję žiburiai priblėso, o paskui viskas prasidėjo iš naujo. Iš ventiliacinių angų plūstelėjo ait-

rūs kartūs dūmai. Oi kelis kartus trūktelėjo nosimi ir nusičiaudėjo.

- UŽMINK MAN KOKIĄ NORS SAVO MĮSLĘ, ŠAULY. - Balsas skambėjo ramiai ir nerūpestingai, tarsi jie tykiai ir taikiai sėdėtų saulės atokaitoje šalia kokios nors kaimo pirkelės, o ne stirksotų uždaroje erdvėje po miestu, kuris, regis, tuoj tuoj subyrės į dulkes.

Rolandas akimirkai susimąstė. Jis prisiminė mėgiamiausią Ketberto mįslę.

- Gerai, Bleinai, - atsakė jis, - aš užminsiu tau mįslę. Kas gražesnis už visus dievus ir bjauresnis už senatvines nuospaudas? Negyvėliai jį valgo visada; jeigu jį valgo gyvieji, jie tučtuojau miršta. Kas jis?

Įsiviešpatavo ilga tyla. Džeikas įsikniaubė į Oi kailiuką, gelbėdamasis nuo pakepintų žilių tvaiko.

- *Būk atsargus, šauly,* - staiga pasigirdo plonytis balselis, silpnutis, kaip vėsaus vėjo dvelktelėjimas pačią karščiausią vasaros dieną. Iki šiol Bleinas griaudėjo iš visų garsiakalbių. Plonytis balselis skambėjo tiktai iš vieno. Iš to, kuris kybojo jiems tiesiai virš galvų. - *Būk atsargus, Džeikai iš Niujorko. Nepamirškite, kad čia Nusodintuvas. Judėti reikia lėtai ir atsargiai.*

Džeikas pažvelgė į Šaulį plačiai atmerktomis akimis. Tasai lengvai, kone nepastebimai krestelėjo galvą ir kilstelėjo pirštą prie veido, neva ketindamas pasikasyti nosį, bet pirštas sekundėlei prigludo prie lūpų, ir Džeikas susiprotėjo, kad Rolandas jo prašo laikyti liežuvį už dantų.

- GERA MĮSLĖ, - galų gale pratarė Bleinas, ir jo balse suskambo tikro susižavėjimo gaidelės. - ATSAKYMAS - NIEKAS, TEISINGAI?

- Teisingai, - patvirtino Rolandas. - O tu išmintingas, Bleinai.

Dabar, kai tik Bleinas prabilo vėl, Rolandas, kaip neseniai Edis, taip pat pastebėjo nepasotinamą, nenumaldomą alkį, slypintį už pabrėžtinai demonstruojamo abejingumo:

- UŽMINK MAN DAR VIENĄ.

Rolandas giliai įkvėpė.

- Ne dabar.

- TIKIUOSI, TU MAN NEATSAKYSI, ROLANDAI, STIVENO SŪNAU. TAI IRGI NEMANDAGU. ITIN NEMANDAGU.

- Iš pradžių nuvesk mus pas mūsų draugus ir padėk išsikapanoti iš Lado, - tarė Rolandas. - Ir tuomet mes galbūt pažaisime mįslių minimą.

- AŠ GALĖČIAU TUČTUOJAU JUS ABU NUDĖTI, - sugriaudėjo balsas, dabar jau šaltas it žiemos diena.

- Taip, - sutiko Rolandas. - Nė kiek neabejoju. Bet drauge su mumis mirs ir mįslės.

- AŠ GALIU ATIMTI IŠ BERNIUKO KNYGĄ.

- Vogti dar blogiau, nei neišpildyti prašymo arba pertraukti pašnekovą, - ramiai pastebėjo Šaulys, tarsi jie paprasčiausiai stumtų laiką ir šnekučiuotųsi apie kokius nors niekus, tačiau jo pirštai po senovei tvirtai gniaužė Džeiko petį.

- Be to, - įsiterpė berniukas, užversdamas galvą ir žvelgdamas tiesiai į garsiakalbį lubose, - knygoje nėra atsakymų. Juos kažkas išplėšė. - Staiga jį aplankė įkvėpimas, ir jis pastukseno sau pirštu į smilkinį. - Visi atsakymai čia.

- JUMS, VAIKINAI, VIS DĖLTO NEDERĖTŲ PAMIRŠTI, KAD IŠSIŠOKĖLIŲ ČIA NIEKAS NEMĖGSTA. - Po šių Bleino žodžių nugriaudėjo eilinis sprogimas, šį kartą garsesnis ir arčiau. Sprogimo banga nuplėšė vienas ventiliacijos groteles, ir jos nuskriejo per virtuvę nelyginant reaktyvinis užtaisas. Po poros sekundžių pro duris, vedančias tolyn, į požeminės žilių slėptuvės gelmę, įlėkė trise: du vyrai ir moteris. Šaulys nukreipė į juos revolverį, bet tie, net nedirstelėję į Rolandą su Džeiku, bėgte nuskuodė per virtuvę ir dingo bunkeryje - kaip žvėrys, sprunkantys iš degančio miško.

Plieninis lubų skydas tylutėliai nuriedėjo į šalį. Už jų atsivėrė juodumos kvadratas. Prieblandoje šmėstelėjo kažkoks sidabrinis daiktas. Iš angos iškrito rutulys - plieninis maždaug pėdos skersmens rutulys - ir pakibo ore.

- EIKITE PASKUI JĮ, - paliepė Bleinas.

- Ar jis mus nuves pas Siuzaną ir Edį? - su viltimi pasiteiravo Džeikas.

Bleinas tylėjo... bet kai plieninis rutulys nuplaukė koridoriumi, Rolandas ir Džeikas nusekė jam pavymui.

38

Vėliau Džeikas tik labai miglotai teprisiminė, kas nutiko po to, kai jie išėjo iš virtuvės. Ir tai veikiausiai buvo tik į gera. Jis apleido savo pasaulį metais anksčiau, nei devyni šimtai žmonių įvykdė masinę savižudybę mažoje Gajanos valstybėlėje, Pietų Amerikoje... bet jis skaitė apie periodiškas ištisų lemingų kolonijų savižudybes, ir tai, kas dėjosi - stačiai jų akyse - požeminiame žilių mieste, buvo labai panašu.

Nuolatos griaudėjo sprogimai, ir jų lygyje taip pat, nors daugiausiai keliais aukštais žemiau. Retsykiais pro ventiliacijos groteles imdavo veržtis aitrūs dūmai, bet dauguma oro valymo įrenginių kol kas veikė normaliai, tad dūmai vis dėlto nespėdavo susikaupti iki kritinės, gyvybei pavojingos, koncentracijos. Tiesa, gaisrų jie nematė. Ir vis dėlto žiliai elgėsi taip, tarsi būtų išmušusi Apokalipsės valanda. Dauguma paprasčiausiai bėgo, apimti paniškos baimės, nesirinkdami kelio, su iškreiptais veidais ir nereginčiomis akimis... bet nemažai pasitaikė ir tokių, kurie, jau galutinai išprotėję, žudėsi koridoriuose ir kambariuose, per kuriuos Rolandą ir Džeiką vedė skrendantis rutulys. Vieni nusišovė; kiti persipjovė gerkles arba venas; kai kurie, matyt, išgėrė nuodų. Visų iki vieno negyvėlių veiduose sustingo neapsakomas siaubas. Džeikas galėjo tik spėlioti, kas juos paskatino tokiam radikaliam poelgiui. Tačiau Rolandas šiuo klausimu turėjo savo nuomonę. Galima įsivaizduoti, kas darosi žmonėms - jų *protams*, - kai tiek metų negyvu buvęs miestas iš pradžių atgyja, o paskui pradeda metodiškai sa-

ve naikinti. Rolandas greitai susiprotėjo, kad visa tai - Bleino darbas, ir kad Bleinas taip elgiasi tyčia. Specialiai stumia juos į savižudybę.

Jie aplenkė lavoną, tabaluojantį ant virvės, pritvirtintos prie kondicionieriaus grotelių palubėje, ir ėmė leistis laiptais, sekdami paskui oru sklendžiantį plieninį rutulį.

- Džeikai! - šūktelėjo Rolandas. - Juk tai ne tu atidarei duris?

Džeikas papurtė galvą.

- Aš taip ir maniau. Jas atidarė Bleinas.

Nusileidę laiptais, jie nubėgo siauru koridoriumi link durų su užrašu ĮEITI GRIEŽTAI DRAUDŽIAMA, išrašytu Aukštąja Kalba dailiomis gotiško stiliaus raidėmis.

- Jas atidarė Bleinas? - pasitikslino Džeikas.

- Na, taip... vardas ne prastesnis už bet kurį kitą.

- O kieno tuomet antrasis bal...

- Š-š-š! - nutildė jį Rolandas.

Priešais plienines duris rutulys apmirė. Durų ratas kelis kartus apsisuko, ir jos prasivėrė pačios savaime. Įsitvėręs už krašto, Rolandas plėšte atlapojo jas iki galo. Jie atsidūrė milžiniškoje požeminėje salėje, kiek tik akys užmatė besidriekiančioje trimis kryptimis ir nustatytoje begalinėmis prietaisų skydų bei elektroninės įrangos eilėmis. Beveik visi prietaisai bei pultai liko negyvi ir tamsūs, tačiau Rolandas ir Džeikas, stovintys tarpduryje ir su nuostaba besižvalgantys aplink, regėjo, kaip skyduose tai šen, tai ten tvyksčioja signaliniai žiburėliai, ir girdėjo elektroninės aparatūros, palaipsniui kaupiančios darbinę galią, gaudesį.

- Tik-Takas sakė, kad čia tūkstančiai, jei ne šimtai tūkstančių kompiuterių, - sukuždėjo Džeikas. - Regis, jis neklydo. Ne, jūs tik pasižiūrėkite!

Rolandas nesuprato žodžio, kurį ištarė Džeikas, ir todėl nutylėjo, tik stebėjo, kaip įsižiebia - eilė po eilės - prietaisų skydai. Virš vieno pulto pakilo ryškių kibirkščių spiečius. Tvykstelėjo ir tučtuojau užgeso žalia liepsna - kažkuri seniena išėjo iš rikiuotės.

Tačiau beveik visos mašinos veikė ir, regis, visai neblogai susidorojo su savo pareigomis. Strėliukės, kurios ilgus amžius nejudėjo iš vietos, ūmai atgijo ir peršoko į žalius laukelius. Ėmė suktis gigantiški aliuminio cilindrai, perduodami titnaginėse mikroschemose saugomus duomenis į atminties bankus, kurie, pabudę iš amžių miego, pasiruošė vėl priimti informaciją. Skaitmeniniuose displėjuose sumirgėjo raudoni ir žali žiburėliai - taškinės matricos, pagal kurias galima nustatyti viską, ko tik panorėsi: nuo vidutinio slėgio lygio vandeninguose Vakarinės upės feodo klioduose iki elektroenergijos atsargų rodiklio užšaldytoje atominėje Sendo upės baseino stotyje. Stikliniai rutuliai, eilėmis pakabinti virš aparatūros, sutvisko akinančia šviesa. Ir iš visur - iš viršaus, iš apačios, iš visų pusių - aidėjo prislopintas po ilgo miego bundančių generatorių ir baterijų gaudesys.

Ūmai Džeikas susvyravo. Rolandas vėl nutvėrė jį už pažastų ir nuskubėjo į priekį, sekdamas paskui plieninį rutulį pro mašinas ir prietaisus, apie kurių paskirtį jis galėjo tik spėlioti. Rutulys pasuko kairėn ir nuplaukė praėjimu tarp dviejų videomonitorių, sustatytų vienas ant kito it vaikiškos kaladėlės, eilių.

Tėčiui tai patiktų, - pagalvojo Džeikas.

Kai kurios šios begalinės videosienos sekcijos po senovei liko tamsios ir negyvos, bet didžioji monitorių dalis jau įsijungė. Dauguma jų demonstravo įvairių Lado rajonų - tiek požeminių, tiek ir antžeminių - vaizdus. Mieste viešpatavo tikras chaosas. Mažiai iš baimės išsprogusiomis akimis būriais lakstė gatvėmis, kažin ką be garso šaukdami. Žmonės šokinėjo žemyn nuo aukščiausių pastatų stogų. Vertėsi pro langus. Ant tilto per Sendą susidarė tikra spūstis. Džeikas pašiurpęs žiūrėjo, kaip šimtų šimtai žmonių puola į upę. Dar tenai matėsi kažkokie milžiniški kambariai su gultų eilėmis, tarsi armijos barakuose. Kai kuriuose kambariuose siautėjo gaisrai - regis, iš siaubo paklaikę žiliai padeginėjo patys save, kaišiodami liepsnojančius fakelus po čiužiniais ir baldais.

Viename ekrane galingas vaikinas su neaprėpiama krūtinės ląsta nesirinkdamas svaidė vyrus bei moteris į įtaisą, primenantį kruviną štampavimo presą, ir nuo šio siaubingo vaizdo oda ėjo pagaugais. Bet, kas visų baisiausia, būsimos aukos niekieno neverčiamos stovėjo, išsirikiavusios į eilutę, ir paklusniai laukė savo eilės. Budelis su tampriai aprišta geltona skarele ant galvos (skepetos galai, tarytum paršelių uodegytės, nukaro jam ant kaklo už ausų) stvėrė seną moteriškę, pirmą šioje baisioje eilėje, ir ištiestomis rankomis iškėlė aukštyn, kantriai laukdamas, kol metalinis blokas atlaisvins plieninį "ešafotą", į kurį jis ketino ją nusviesti. Senutė nesipriešino. Dar daugiau - ji, regis, *šypsojosi*.

- ŽMONĖS IŠSIVAIKŠČIOJA PO KAMBARIUS, - staiga pratarė Bleinas. - BET AŠ NEMANAU, KAD JIE ŠNEKUČIUOJASI APIE MIKELANDŽELĄ*. - Jis nusijuokė. Keistu, trupančiu juoku, primenančiu žiurkių kojyčių trepsėjimą per stiklo šukes. Nuo šio juoko Džeiką nukrėtė šiurpas. Įdomu, kam norėtųsi turėti reikalų su dirbtiniu protu, kuris šitaip juokiasi... bet negi jie turi iš ko rinktis?

Jis vėl nukreipė žvilgsnį į monitorius... jam nesinorėjo į juos žiūrėti, bet nežiūrėti jis nepajėgė... tačiau Rolandas tučtuojau pasuko jo galvą į kitą pusę. Padarė tai švelniai, bet tvirtai.

- Ten tau nėra nieko įdomaus, Džeikai.

- Bet kodėl? Kodėl jie taip daro? - Džeikas nuo ryto nieko nevalgė, bet jam vis vien pasidarė bloga. - *Kodėl*?

- Nes jiems baisu, o Bleinas kaitina jų baimę. Bet labiausiai, man regis, dėl to, kad jie pernelyg ilgai gyveno kapinėse, ant savo tėvų kapų, ir nuo to pavargo. Labai pavargo. Bet prieš pagailėdamas jų ir juos užjausdamas prisimink, su kokiu malonumu jie būtų pasiėmę tave drauge - tenai, į laukymę, kur baigiasi visi keliai.

Plieninis rutulys vėl pasuko už kampo. Dabar monitorių ir elektroninių sekimo prietaisų eilės liko už nugaros. Prie-

* Čia minimos T.S. Elioto eilėraščio "Dž. Alfredo Prufroko meilės daina" eilutės.

šaky driekėsi plati kažkokios sintetinės medžiagos juosta, paskandinta plieno grindyse. Ji žvilgėjo it šviežia smala tarp dviejų siaurų chromuoto plieno lotų, kurios jungėsi viename taške, bet ne tolimojoje sienoje, o šios begalinės salės horizonte.

Rutulys nekantriai pakibo virš tamsaus spindinčio dryžio, ir ūmai šis (juk čia buvo būtent judančio takelio juosta!) be garso suvilnijo ir ristele bėgančio žmogaus greičiu nušliuožė tarp dviejų chromuotų ribotuvų. Rutulys išpiešė ore nedidelį lanką, kviesdamas juos atsistoti ant judančio takelio.

Rolandas pabėgėjo keletą metrų šalia transporterio, kol jų greičiai susilygino, o paskui žengė ant takelio ir nuleido Džeiką žemėn. Jie trise - šaulys, berniukas ir apstulbęs plepetūnas - nulėkė, stovėdami vietoje, per požeminę miglos gaubiamą lygumą. Iš visų pusių aidėjo senovinių mašinų gausmas, taip pat sustiprintas aparatūros, iš pažiūros panašios į seifus. Šių keistų įrenginių paviršius liko tamsus... bet jie tikrai veikė. Iš jų sklido žemas gaudesys, ir Džeikas retsykiais pastebėdavo, kaip tarp plieninių plokščių šmėžuoja plonutėlaičiai, ne storesni už plauką, geltonos šviesos dryželiai.

Netikėtai jis prisiminė Tik-Tako žodžius.

Čia, po tuo sušiktu miestu, ne mažiau kaip tūkstantis tų sušiktų bipoliarinių kompiuterių! Man reikalingi tie kompiuteriai! Aš noriu kad jie dirbtų! Mano labui!

Na, ką gi, - pagalvojo Džeikas, - *jie pradėjo dirbti, tad, tiesą sakant, tu gavai, ko norėjai, Tiki... bet jeigu dabar būtum čia, tau veikiausiai išsyk praeitų noras.*

Bet tuomet jis prisiminė Tik-Tako proseneli - pakankamai narsų žmogų, išdrįsusį įsiropšti į aeroplaną iš kito pasaulio ir pakelti jį į orą. Ir jeigu Tik-Tako gyslomis teka tokių šlovingų protėvių kraujas, tai jis vargu bau pabūgtų, jau nekalbant apie tai, kad imtų ir nusižudytų, kaip visi šie pamišėliai šiame pamišusiame mieste... atvirkščiai, jis tikriausiai susižavėtų tokiu įvykių posūkiu... ir kuo daugiau paniš-

kos baimės apimtų žmonių iškeliautų į kitą pasaulį, tuo džiugiau jam būtų.

Bet dabar jau per vėlu, Tiki. Ir ačiū Dievui.

- Kiek dėželių... - stebėdamasis tyliai pratarė Rolandas. - Man regis, Džeikai, mes dabar važiuojame per to padaro, kuris save vadina Bleinu, smegenis. *Man regis, mes važiuojame per jo smegenis.*

Džeikas linktelėjo, prisiminęs savo egzaminų rašinį.

- Bleinas - toksai gudruolis, per jį vien skausmas.

- Labai tiksliai pastebėta.

Džeikas įdėmiai pažvelgė į Rolandą.

- Mes pakilsime į paviršių ten, kur aš manau?

- Taip, - atsiliepė Rolandas. - Jeigu mes vis dar judame Spindulio keliu, tai pasieksime paviršių kaip sykis Lopšyje.

Džeikas linktelėjo.

- Rolandai?

- Ką?

- Dėkui, kad atėjote manęs išvaduoti.

Rolandas tik tylėdamas linktelėjo ir apglėbė berniuko pečius.

Toli priešakyje įsijungdami sugriaudėjo varikliai. Paskui pasigirdo sunkus džeržgiantis garsas, ir prieblandoje skendinčią salę nutvieskė akinanti oranžinių lankinių lempų šviesa. Dabar Džeikas aiškiai išvydo vietą, kurioje baigėsi judančio takelio juosta, - papėdėje stataus ir siauro eskalatoriaus, vedančio aukštyn, į tą oranžinę šviesą.

39

Kažkur apačioje, bemaž po Edžio ir Siuzanos kojomis, įsijungdami sugaudė galingi varikliai. Viena marmurinė grindų plokštė ėmė lėtai slinktis į šalį, atverdama ilgą siaurą plyšį, pro kurį liejosi ryški šviesa. Plokštė judėjo jų link, tad Edžiui teko spėriai trauktis. Jis stvėrė Siuzanos vežimėlio rankenas ir nuritino ratukus atgal palei metalinę užtvarą, ski-

riančią Bleino platformą nuo likusios Lopšio erdvės. Besiplečiančio šviesos dryžio kelyje pasitaikė kelios kolonos. Edis jau pamanė, kad jos nugarmės į atsiveriančią kiaurymę, tačiau nieko panašaus nenutiko. Kolonos liko stovėti kaip stovėjusios, atsirėmusios į tuštumą.

- Tenai eskalatorius! Aš matau! - sušuko Siuzana, stengdamasi perrėkti kurtinantį sirenų kauksmą, ir palinko į priekį, įdėmiai stebeilydama į angą.

- Aha! - atsakydamas suriaumojo Edis. - Jei čia yra eskalatorius, vadinasi, mes atsidūrėme geležinkelio stotyje, kurioje neabejotinai turėtų būti galanterijos parduotuvė, parfumerijos kioskas ir moteriškų baltinių skyrius.

- *Kas?!*

- Tiek to, nekreipk dėmesio!

- *Edi!* - staiga Siuzanos veidą nutvieskė susižavėjimo kupina nuostaba, tarsi fejerverkas liepos Ketvirtosios garbei. Ji dar labiau pasilenkė į priekį, ir Edžiui teko nutverti ją už peties, kad moteris neiškristų iš vežimėlio. - *Juk ten Rolandas! Ir Džeikas!*

Plokštė atsitraukė maksimaliu atstumu ir griausmingai sustojo. Paskutinį kartą suūkę, išsijungė ją stūmę varikliai. Edis puolė prie kiaurymės krašto ir išvydo Rolandą, jau pakilusį eskalatoriumi. Greta šaulio, remdamasis į jo petį, stovėjo Džeikas - išblyškęs, kruvinas ir nusėtas mėlynėmis, tačiau neabejotinai gyvas. O ant kito laiptelio, užvertęs aukštyn snukutį ir spoksodamas į Edį savo juodomis akutėmis su auksiniais apvadėliais, tupėjo Oi.

- *Rolandai! Džeikai!* - suklykė Edis. Jis net pašoko iš džiaugsmo, rankomis mosuodamas virš galvos, ir leidosi trypti prarajos pakraštyje. Jeigu būtų turėjęs skrybėlę, tai dabar būtų švystelėjęs ją į orą.

Jiedu pakėlė galvas ir taip pat pamojavo. Džeikas šypsojosi, ir netgi Rolandas - tas ilgšis, kaulų maišas, bjaurybė Rolandas, - rodėsi, tuoj tuoj nebeištvers nenusišypsojęs. *Tai jau išties*, - pagalvojo Edis, - *stebuklai niekada nesibaigia*. Jo širdį perpildė laimė, krūtinėje ūmai pasidarė ankš-

ta, ir Edis ėmė šokinėti dar energingiau, mostaguodamas rankomis ir lankstydamas kojas, tarsi baimindamasis, kad jei liausis judėjęs, tai paprasčiausiai sprogs iš džiaugsmo. Tik dabar jis pajėgė nuoširdžiai sau prisipažinti, jog širdyje jau buvo atsisveikinęs su Rolandu bei Džeiku ir nebesitikėjo šiame gyvenime jų pamatyti.

- Ei, vyručiai! Džiugu jus matyti! TVARKELĖ! Kad jus kur galas! Greičiau vilkite čionai savo subines!

- Edi, padėk man!

Jis atsigręžė. Siuzana stengėsi išsiropšti iš vežimėlio, bet jos elnio odos kelnių klostė pakliuvo į stabdymo mechanizmą. Ji juokėsi ir verkė vienu metu. Akyse spindėjo laimė. Edis pastvėrė ją ant rankų - bet taip audringai, jog vežimėlis apvirto, - ir apglėbęs ėmė sukti pašėlusiame šokyje. Ji viena ranka apkabino jo kaklą, o kita pamosavo ore, sveikindama Džeiką ir Rolandą.

- Rolandai! Džeikai! Kilkite pas mus! Pasijudinkit, ar girdit?

Šaulys ir berniukas vos spėjo nulipti nuo eskalatoriaus, kai Edis puolė prie Rolando ir tvirtai vyriškai jį apglėbė, kumščiais daužydamas per nugarą, o Siuzana apibėrė bučiniais jai atgręžtą besijuokiantį Džeiko veidelį. Oi aštuoniukėmis lakstė aplink ir veriamai lojo.

- Mieliausias mano berniuk! - pratarė Siuzana. - Kaip jautiesi, ar viskas gerai?

- Aha. - Džeikas nesiliovė šypsotis, tačiau jo akių kampučiuose žvilgėjo ašaros. - Aš taip džiaugiuosi, kad mes vėl visi drauge. Jūs net negalite įsivaizduoti, kaip aš džiaugiuosi!

- Ne, mano mieliausias, galiu. Dar ir kaip galiu! - Ji pasisuko į Rolandą. - Paklausyk, ką jie ten su juo darė? Tik dirstelėk į jo snukutį... Per jį tarsi buldozeriu pervažiuota.

- Tai vis Gašeris, - atsiliepė Rolandas. - Bet jis prie Džeiko daugiau nesikabinės. Ir apskritai prie nieko nesikabinės.

- O kaip laikaisi tu pats, šefe? Normaliai?

Rolandas linktelėjo ir apsidairė.

- Tai, ko gero, čia ir yra Lopšys.

- Tikrų tikriausias, - patvirtino Edis, žvelgdamas į kiaurymę. - O kas tenai, apačioje?

- Mašinos ir pamišėliai.

- Tu, kaip ir visada, gana gražbylingas, - pastebėjo Edis, su šypsena žvelgdamas į Rolandą. - Tikriausiai net nenutuoki, kaip gi man džiugu tave matyti, bičiuli... ne, išties.

- Man regis, nutuokiu. - Rolandas šyptelėjo. Kaip vis dėlto keičiasi žmonės! Buvo laikai, be to, ne taip seniai, kai Edis ketino perrėžti jam gerklę. Jo paties, Rolando, peiliu.

Kažkur apačioje, po grindimis, vėl įsijungė variklis. Marmurinė plokštė ėmė šliaužti atgalios, užverdama angą. Džeikas nuėjo pakelti apvirtusio Siuzanos vežimėlio ir tik tada atkreipė dėmesį į glotnų rožinį siluetą už geležinės užtvaros. Berniukas sustingo it įkastas. Jis prisiminė sapną... tą, kurį susapnavo kitą dieną po to, kai jie apleido Upės Perkėlą: ilgas traukinys, rožine kulka švilpiantis per negyvenamas Vakarinio Misūrio erdves. Traukinys, lekiantis tiesiai ant Džeiko ir Oi. Du dideli trikampiai langai žybsi nelyginant dvi akys neperžvelgiamame artėjančios pabaisos veide... ir dabar tas sapnas virto tikrove... beje, Džeikas visuomet žinojo, kad kada nors taip ir nutiks.

Tai tiesiog siaubingas - tū-tū - traukinukas, ir jo vardas Bleinas. Bleinas reiškia skausmas.

Edis priėjo prie Džeiko ir apglėbė berniuko pečius.

- Na, štai ir jis, drauguži, lygiai kaip reklaminiame prospekte. Ir ką tu apie jį manai?

- Tiesą sakant, nieko. - Iš tikrųjų Džeikas turėjo šiokių tokių minčių, bet dabar paprasčiausiai nenorėjo jų dėstyti. Jis jautėsi pernelyg pavargęs, pernelyg išsunktas.

- Aš irgi, - prisipažino Edis. - Jis kalba. Ir dievina mįsles.

Džeikas linktelėjo.

Rolandas pasisodino Siuzaną sau ant klubikaulio, ir jiedu drauge ėmė tyrinėti skydą su skaitmeniniais klavišais, išdėstytais rombo forma. Edis su Džeiku prisijungė prie jų.

Edis pastebėjo, kad nejučia nuolat žvilgčioja į Džeiką, trokšdamas įsitikinti, jog tai ne jo karščiuojančios vaizduotės žaismas, ir berniukas iš tiesų šalia.

- Ir kas dabar? - paklausė Rolandas. Lengvai slystelėjo delnu per sunumeruotus klavišus ir papurtė galvą. Jis nežinojo.

- Man regis, jo varikliai pradeda veikti sparčiau, - susimąstęs sumurmėjo Edis. - Tiesa, aš nesu įsitikinęs, kadangi ši sirena riaumoja ir trukdo, bet, mano manymu, traukinukas gerokai įsismarkavo... šiaip ar taip, jis gi robotas. O kas bus, jei, tarkim, jam šaus į galvą išmauti be mūsų?

- Bleinai! - pašaukė Siuzana. - Bleinai, tu...

- KLAUSYKIT LABAI ĮDĖMIAI, BRANGŪS MANO DRAUGAI, - sugriaudėjo Bleino balsas. - ČIA, PO MIESTU AŠ TURIU KANISTRĄ SU CHEMINIU IR BAKTERIOLOGINIU GINKLU. DABAR ĮJUNGIAU NUOSEKLIŲ OPERACIJŲ SEKĄ, PO KURIOS ĮVYKS GALINGAS SPROGIMAS SU DUJŲ IŠSVIEDIMU. SPROGIMAS NUGRIAUDĖS PO DVIDEŠIMTIES MINUČIŲ.

Balsas akimirkai nutilo, ir iš garsiakalbio suskambo Mažojo Bleino balselis, vos girdimas per pulsuojančios sirenos kauksmą:

- *... kažko panašaus ir bijojau... jums reikėtų pasiskubinti...*

Edis praleido šią repliką pro ausis - Mažasis Bleinas jiems nepasakė nieko nauja. Visi ir šiaip puikiai suprato, kad laikas juos spaudžia. Žinoma, jiems reikėtų pasiskubinti, bet šią minutę Edį jaudino visai kas kita.

- Bet *kodėl*? - paklausė jis. - Kodėl, vardan Dievo... kodėl tu taip elgiesi?

- MANO MANYMU, TAI ELEMENTARU. KAD IR KAIP NORĖČIAU, TAČIAU NEGALIU SUSPROGDINTI MIESTO, NESUNAIKINDAMAS SAVĘS PATIES. O JEIGU SUNAIKINSIU SAVE, TAI KAIPGI NUVEŠIU JUS TENAI, KUR JŪS NORITE PAKLIŪTI?!

- Betgi čia, mieste, žmonės. Tūkstančiai žmonių, - ne-

atlyžo Edis. - Tu juos *nužudysi*!

- TAIP, - ramiai atsiliepė Bleinas. - DAR PASIMATYSIME, ALIGATORIAU, SUDIE, KROKODILE, NEPAMIRŠK, RAŠYK*.

- *Kodėl*? - suriko Siuzana. - *Kodėl*, velniai rautų?

- TAIGI DĖL TO, KAD JIE MANE VARGINA. TIESA, JŪS KETURI MAN RODOTĖS ĮDOMŪS. BET AR MANO SUSIDOMĖJIMAS PAJĖGS IŠSILAIKYTI PAKANKAMAI ILGAI, PRIKLAUSO TIKTAI NUO JŪSŲ. TAI YRA, NUO JŪSŲ MĮSLIŲ - AR JOS IŠTIES TOKIOS GEROS, KAIP MAN SAKOTE. BEJE, APIE MĮSLES. AR NEVERTĖTŲ JUMS, NEGAIŠTANT LAIKO, DABAR PAMĄSTYTI APIE MANĄJĄ? JUMS LIKO LYGIAI VIENUOLIKA MINUČIŲ IR DVIDEŠIMT SEKUNDŽIŲ - PASKUI ĮVYKS SPROGIMAS.

- Liaukis! - šūktelėjo Džeikas, perrėkdamas sirenos kauksmą. - Svarbu ne tik miestas... tokias dujas vėjas gali nunešti kur tik nori! Netgi iki Upės Perkėlos! Ir tuomet žus visi seniai!

- "PRASTI POPIERIAI, BIČIULI", - PASAKĖ KITĖ, - be jokio apgailestavimo pratarė Bleinas. - NORS ESU ĮSITIKINĘS, KAD JIE TENAI PRATEMPS DAR KELETĄ METŲ, MATUODAMI GYVENIMO LIKUTĮ KAVOS ŠAUKŠTELIAIS; PRASIDĖJO RUDENINĖS AUDROS - VĖJAI NUNEŠ DUJAS Į ŠALĮ. O ŠTAI JUMS KETURIEMS DERĖTŲ VISŲ PIRMA PASIRŪPINTI SAVIMI. JŪSŲ PADĖTIS, TARKIM TAIP, NE TOKIA KONKRETI. TAD ĮTEMPKITE SMEGENIS, ANTRAIP IKI PASIMATYMO, ALIGATORIAU, SUDIE, KROKODILE, NEPAMIRŠK, RAŠYK. - Jis padarė pauzę. - TRUMPA PAPILDOMA INFORMACIJA: ŠIOS DUJOS ŽUDO NE BE SKAUSMO.

- Sustabdyk operacijas! - paprašė Džeikas. - Mes ir šiaip užminsime tau visas mįsles, kurias žinome, tiesa, Rolandai? Mes užminsime tau visas mįsles, kokių tik panorėsi! *Tik sustabdyk operacijas!*

---

* Populiarios 6-ojo dešimtmečio Bilo Halley'o dainos žodžiai.

Bleinas nusijuokė. Juokėsi ilgai. Spigus elektroninis kvatojimas virpančiu aidu blaškėsi po aukštais Lopšio skliautais, visoje šioje marmurinėje tuštumoje, persimaišęs su ausis gręžiančiu sirenos staugimu.

- Liaukis! - suriko Siuzana. - Liaukis! *Liaukis*!

Bleinas nutilo. Po akimirkos išsijungė ir sirena. Tyla, trikdoma tik išorėje pliaupiančio lietaus šnarėjimo, jiems pasirodė stačiai kurtinanti.

Balsas, kuris dabar pasigirdo iš garsiakalbio, buvo tykus, mąslus ir absoliučiai negailestingas.

- JUMS LIKO DEŠIMT MINUČIŲ, - pranešė Bleinas. - DABAR PAŽIŪRĖSIM, AR JŪS IŠ TIESŲ ĮDOMŪS.

40

- Endriau.

Čia nėra jokio Endriaus, nepažįstamasai, - pagalvojo jis. - *Endriaus senų seniausiai nebėra. Endriaus daugiau nėra, ir manęs netrukus taip pat nebebus.*

- Endriau! - atkakliai šaukė balsas.

Jis sklido iš tolo - iš obuolių spaudimo preso, kuriuo dabar virto jo galva.

Kadaise iš tiesų gyveno toks berniukas, vardu Endrius. Ir tėtis nusivedė jį į parką vakariniame Lado pakraštyje - į parką, kur augo obuolių medžiai ir stovėjo surūdijusia skarda apkalta pragariškos išvaizdos daržinė, bet užtai kvepianti, kaip tikras rojus. Atsakydamas į berniuko klausimą, tėtis jam paaiškino, jog ši sena daržinė vadinama sidro namais, paskui paglostė sūnui galvelę, liepė nesibaiminti ir nusivedė vidun per pakabintu apklotu pridengtas duris.

Ten, viduje, buvo obuoliai, daugybė obuolių - pilni krepšiai obuolių, - ir dar tenai buvo liesas senis, pravarde Krūvmalys. Jo raumenys krutėjo po blyškia oda it kirmėlės. Senio darbas buvo versti obuolius - krepšys po krepšio - į vienintelio kambario viduryje stovinčios išklerusios ir dre-

bančios mašinos nasrus. O iš vamzdelio, styrančio priešingoje mašinos pusėje, sruveno saldus sidras. Greta vamzdelio stovėjo dar vienas žmogus (Endrius jau seniai pamiršo, kuo vardu buvo tas, antrasis) ir kaišiojo po juo ąsočius, pripildydamas juos gėrimo. Už *jo* stovėjo dar trečiasis. *Šio* pareiga buvo mušti pylėją per galvą, jei tasai pernelyg daug sidro praliedavo pro šalį.

Tėvas davė Endriui stiklinę putojančio gėrimo, ir nors per tuos metus, kuriuos jie praleido mieste, berniukas spėjo paragauti daugybės pamirštų delikatesų, jis negėrė ir nevalgė nieko gardesnio už tą šaltą saldų sidrą. Jis tarytum gurkštelėjo spalio vėjo gaivumo. Bet visų ryškiausiai Endrius įsiminė ne gėrimo skonį ir netgi ne senio Krūvmalio raumenis, kurie rangėsi po oda it kirmėlės, - visų ryškiausiai jis įsiminė, kaip negailestinga mašina traiškė obuolius, paversdama auksaspalvius bei raudonus vaisius skysčiu. Du tuzinai ratukų maišė obuolius po besisukančiu plieniniu būgnu su jame išgręžiotomis skylutėmis. Sutraiškytų obuolių sultys tekėjo į apatinį baką, o sėklos ir išsunktas minkštimas liko sietelyje viršuje...

Dabar jo galva virto sidro sunkimo presu, o smegenys virto obuoliais. Netrukus jos sprogs, kaip sproginėjo obuoliai po būgnu, ir jį prarys palaiminga tamsa.

- Endriau! Pakelk galvą ir pažvelk į mane!

Jis negalėjo... bet net jei būtų galėjęs, vis tiek nebūtų to daręs. Geriau paprasčiausiai gulėti ir laukti tamsos. Vis vien jis jau seniai turėjo būti miręs; negi tas prakeiktas niekšelis nesuvarė jam kulkos į kaktą?

- Ji nekliudė smegenų, net gretimai nepraskriejo, tu, arklio subine. Tu dar nemiršti. Tau paprasčiausiai skauda makaulę. Bet užtikrintai mirsi, jei voliosies čia ir inkši... ir aš pasirūpinsiu, kad dabartiniai tavo pojūčiai, Endriau, tau pasirodytų tik lengvučiu negalavimu palyginti su tuo, ką tu patirsi merdėdamas.

Ant grindų tysantis žmogus kilstelėjo galvą, bet ne dėl grasinimų - visų baisiausia buvo tai, jog šito kimaus, jau-

dinančiai nuoširdaus balso savininkas, regis, skaitė jo mintis. Jis nedelsdamas atplėšė galvą nuo grindų, ir visą kūną persmelkė kankinantis skausmas - rodėsi, jog kaukolės viduje raičiojasi kažkoks sunkus daiktas, draskantis smegenų kraujagysles... tiksliau pasakius, visa, kas liko iš smegenų. Pro lūpas išsiveržė dejonė. Dešinįjį skruostą be atvangos kažin kas kuteno, tarsi tenai šliaužiotų kraujyje klimpstančios musės. Jam norėjosi jas nuginti, bet jis suprato: dabar, norint nenugriūti, reikia remtis abiem rankom.

Žmogaus siluetas prie tolimosios sienos, greta durų, vedančių į virtuvę, atrodė pamėkliškas, nerealus. Iš dalies veikiausiai dėl lempų mirgėjimo, iš dalies dėl to, kad jis kažin kodėl matė tik viena akimi (kas nutiko antrajai, jis nepajėgė, o ir nenorėjo prisiminti), bet visų labiausiai todėl, kad nepažįstamasis *iš tiesų* buvo nerealus bei pamėkliškas. Šiaip ar taip, susidarė toks įspūdis. Jis panėšėjo į žmogų... bet tasai, kurį kadaise vadino Endriumi - Endriumi Šauniuoju, - nusprendė, kad priešais jį vis dėlto ne žmogus.

Nepažįstamasis, stovintis prie durų į virtuvę, dėvėjo trumpą juodą striukę, susmauktą diržu, išblukusias medvilnines kelnes, avėjo senus dulkėtus batus... kokius avi valstiečiai, jėgeriai ir... ir...

- Ir šauliai, Endriau? - su pašaipa paklausė nepažįstamasis.

Tik-Takas beviltiškai įsispitrijo į siluetą durų angoje, stengdamasis įžiūrėti veidą, tačiau šį slėpė gobtuvas. Nepažįstamojo bruožai skendėjo šešėlyje.

Šaižiai klyktelėjusi, nutilo sirena. Avarinio apšvietimo žiburiai degė toliau, tačiau bent jau nustojo mirgėti.

- Štai taip geriau, - savo kimoku, jaudinančiai nuoširdžiu balsu pratarė nepažįstamasis. - Galų gale mudu galėsime ramiai pasiklausyti minčių ir pabendrauti.

- Kas tu? - paklausė Tik-Takas. Jis mažumą krustelėjo, ir per jo galvą vėl nusirito plieniniai rutuliai, pramušdami smegenyse naujas skyles. Pojūtis buvo siaubingas, tačiau ant

dešiniojo skruosto knibždančių musių kutenimas kažin kodėl baugino labiau.

- Aš - žmogus su daugybe veidų, - atsakė nepažįstamasis iš savo gobtuvo šešėlio, ir nors jo balsas buvo griežtas bei rimtas, Tik-Takas pajuto juoko gaideles, veržte besiveržiančias laukan. - Aš turiu daug vardų. Vieni mane šaukia Džimiu, kiti - Timiu. Vieni vadina Landūnu, kiti - Frantomu. Kai kas vadina Pralaimėjusiuoju, kai kas - Nugalėtoju. O man visai vis vien... vadink kad ir puodu, tik krosnin nekišk.

Žmogus - būtybė? - tarpduryje užvertė galvą, ir nuo jo juoko Tik-Tako nugara ir rankos nuėjo pagaugais: ne juokas, o veikiau vilko staugimas.

- Dar mane vadino Svetimšaliu arba Amžinu Nepažįstamuoju, - tęsė paslaptingasis atėjūnas, žengteldamas Tik-Tako link. Tasai sudejavęs pamėgino šliaužte atsitraukti tolyn. - Vadino Merlinu ar Maerlinu... bet man, tiesą sakant, tas pats. O ir koks skirtumas? Aš niekada juo nebuvau, nors, beje, niekada ir neneigiau esąs. Kartais mane vadina Magu... kartais - Išminčium... bet mudu su tavimi, Endriau, elgsimės papraščiau. Pasikalbėsim iš širdies. *Žmogiškai*.

Jis nusiėmė gobtuvą, tačiau pasirodęs veidas - šviesiaodis, su aukšta kakta, gana malonus - vis dėlto nebuvo žmogiškas. Jo skruostus margino nesveikas raudonis; žalsvai mėlynos Išminčiaus akys žėrėjo audringu linksmumu, pernelyg pašėlusiu sveiko proto žmogui; melsvai juodi plaukai stirksojo į visas puses nelyginant varno plunksnos. Jo sodriai raudonos lūpos mažumą prasivėrė, apnuogindamos kanibalo dantis.

- Vadink mane Faninu, - šypsodamasi tarė šmėkla. - Ričardu Faninu. Tiesa, tai irgi *ne visai* tikslu, bet, kaip sakoma, darbininkui pavadinimas tiks. - Jis ištiesė ranką, kurios delno nevagojo linijos. - Ką pasakysi, drauguži? Paspausk ranką, kuri sukrėtė pasaulį.

Apgailėtina būtybė, kuri kadaise buvo Endriumi, En-

driumi Šauniuoju, ir kurią vėliau žilių irštvose pažinojo kaip Tik-Taką, suinkštė ir vėl pamėgino šliaužte atsitraukti atgal. Odos skiautė, kurią nuplėšė smulkaus kalibro kulka, tik čirkštelėjusi per jo kaukolę, tačiau nepramušusi jos, supleveno, siūbuodama ten ir atgal; ilgos šviesių žilstelėjusių plaukų sruogos ir toliau kuteno jam skruostą. Bet Šaunusis jau nieko nebejautė. Jis pamiršo netgi skausmą kaukolėje ir deginimą tuščioje akiduobėje, kur kadaise glūdėjo kairė akis. Visa jo sąmonė susikoncentravo ties viena mintimi: *Reikia laikytis atokiau nuo šio žvėries, kuris atrodo it žmogus.*

Bet kai nepažįstamasis pastvėrė dešinę jo ranką ir tvirtai ją paspaudė, mintis išgaravo tarytum sapnas pabudus. Iš krūtinės besiveržiantis klyksmas nuskriejo nuo lūpų švelniu įsimylėjėlio atodūsiu. Endrius Šaunusis bukai įsistebeilijo į besijuokiantį nepažįstamąjį. Nuo kaktos karanti odos skiautė tylutėliai sūpavosi ten ir atgal.

- Tau netrukdo? *Tikriausiai* trukdo. Bet nieko! - Faninas nutvėrė odos skutą ir staigiu judesiu jį nuplėšė, apnuogindamas Tik-Tako kaktoje baltą, kruvinomis dėmėmis išmargintą kaukolės lopinėlį. Šis veriamai klyktelėjo. - Ką gi tu čia, na, liaukis. Skausmas viso labo tik sekundėlei, tuoj palengvės. - Jis pritūpė šalia Tik-Tako ir dabar prabilo it rūpestingas gimdytojas, guodžiantis rakštį įsivariusį vaiką. - Jau lengviau, tiesa?

- T-t-taip, - išspaudė Šaunusis. Jam išties pasidarė lengviau. Skausmas jau rimo. Ir kai Faninas vėl ištiesė ranką ir delnu perbraukė kairįjį jo skruostą, atgal atšlijusio Endriaus judesys buvo perdėm refleksinis. Jis tučtuojau susitvardė. Kai tik paslaptingojo žmogaus delnas - švarus, be jokios linijos - palytėjo jo veidą, jis pajuto, kaip palaipsniui sugrįžta jėgos. Šaunusis pakėlė akis ir su nebyliu dėkingumu pažvelgė į Faniną. Jo lūpos virpėjo.

- Tau jau geriau, Endriau? Tiesa? Tau geriau?

- Taip! Taip!

- Jeigu nori man padėkoti... o tu nori, aš žinau... tuomet ištark vieną frazę, kurią man kartą ištarė vienas senas pažįs-

tamas. Tiesa, galiausiai jis mane išdavė, bet iš pradžių jis buvo man geras draugas, ir aš iki šiol jį prisimenu su šilčiausiais jausmais. Sakyk: "Mano gyvenimas priklauso tau". Endriau... ar gali man tai pasakyti?

Taip, jis galėjo. Ir pasakė. Dar daugiau, jis jau nebepajėgė *liautis* ir kartojo be paliovos:

- Mano gyvenimas priklauso tau! Mano gyvenimas priklauso tau! Mano gyvenimas priklauso tau! Mano gyvenimas...

Nepažįstamasis vėl palytėjo jo skruostą, tačiau šį kartą Endriaus Šauniojo galvą it žaibas pervėrė skausmas. Jis suriko.

- Atleisk, žinoma, tačiau mudu turime mažai laiko, o tavo plokštelė užsikirto. Endriau, pasikalbėkime atvirai: juk tau baisiai norėjosi nudėti tą mažą niekšelį, kuris į tave šovė? Jau nekalbant apie jo draugus ir apie tą... kuris atsitempė jį čionai, - jis visada kaip rakštis subinėj, bet tai tik šiaip, tarp kitko. O tas kiemsargiūkštis, kuris išdrėskė tau akį... Endriau, juk tu norėtum su jais atsiskaityti? Tu nori, aš žinau.

- Taip! - iškvėpė buvęs Tik-Takas, sugniauždamas kruvinus delnus. - *Taip!*

- Štai ir puiku, - pratarė nepažįstamasis, padėdamas Šauniajam pakilti nuo žemės, - kadangi jie privalo mirti... nereikėjo lįsti, kur niekas neprašė. Maniau, kad jais pasirūpins Bleinas, bet viskas nuėjo jau taip toli, kad dabar aš *niekuo* nebegaliu pasikliauti... šiaip ar taip, kas galėjo pagalvoti, kad jie taip ilgai tvers?

- Nežinau, - atsiliepė Endrius - bet tik tam, kad kažką pasakytų. Tiesą sakant, jis apskritai nesuvokė, apie ką kalba atėjūnas. Bet jam buvo vis vien. Jo kūnu sklido stulbinančio jaudulio pojūtis, tarytum koks kiečiausias narkotikas. Ir po viso pergyvento skausmo, kuomet jo galva buvo virtusi obuolinio sidro spaudimo presu, to visiškai pakako. Netgi su kaupu.

Ričardas Faninas perkreipė lūpas.

- Lokys ir kaulas... raktas ir rožė... diena ir naktis... judėjimas ir laikas. *Pakaks!* Aš pasakiau, pakaks! *Daugiau jie nė per žingsnį neprisiartins prie Bokšto. Juos reikia sustabdyti!*

Šaunusis atšlijo atgal; nepažįstamojo rankos žaibiškai švystelėjo į priekį. Viena ranka nuplėšė nuo Endriaus kaklo grandinėlę su laikrodžiu stikliniame futliare; antroji nutraukė nuo jo rankos Džeikui Čambersui priklausiusį "Seiko".

- Pasiimsiu juos sau, gerai? - Išmintingus Faninas kerinčiai nusišypsojo, vėl apnuogindamas savo baisius dantis. - Tikiuosi, tu neprieštarauji?

- Ne, ne, - paskubomis atsiliepė Tik-Takas, paklusniai atsisakydamas (beje, vargu bau ar jis pats tai suvokė) paskutiniųjų savo ilgo viešpatavimo atributų. - Prašau.

- Ačiū, Endriau. O dabar mums metas nešdintis iš čia, ir gana spėriai - po penkių minučių laukiami staigūs aplinkinės atmosferos pakitimai. Ir anksčiau, nei jie prasidės, mudviem reikia suspėti pasiekti artimiausią spintelę su dujokaukėmis. O surasti ją, jaučiu, bus nelengva. Man kas, manęs niekas nepaveiks, tačiau tau, bijau, gali kilti skausmingų keblumų.

- Nesuprantu, apie ką jūs kalbate. - Endriui vėl įsiskaudo galvą. Mintys painiojosi.

- Tau ir nereikia suprasti, - be jokios išraiškos atsiliepė Faninas. - Eime, Endriau... man regis, mums dera pasiskubinti. Sunki buvo dienelė, triukšminga, a? Jei Bleinas bus geros nuotaikos, tai pakepins juos tiesiog ten, platformoje, kur, be jokios abejonės, jie iki šiol ir tebestirkso, vargšeliai... jis, senas krienas, per pastaruosius metus pasidarė gana ekscentriškas. Bet mums vis vien reikia pasiskubinti.

Jis apglėbė Endriaus Šauniojo pečius ir juokdamasis išsivedė pro duris, už kurių viso labo prieš kelias minutes dingo Rolandas ir Džeikas.

Trečia dalis

Mįslė ir Bevaisės Žemės

1

- Na, gerai, - tarė Rolandas, - kokia buvo mįslė?

- O kaipgi žmonės? - Edis išskėtė rankas, rodydamas į Lopšio aikštę ir už jos stūksantį miestą. - Kuo galime jiems padėti?

- Niekuo, - ramiai atsiliepė Rolandas, - bet padėti sau mes dar galime. Jeigu labai pasistengsime. Tai kokią gi jis užminė jums mįslę?

Edis kreivai dirstelėjo į ištemptą vienbėgio traukinio siluetą.

- Jis pasakė, kad, norint jį užvesti, mums iš pradžių reikės užpildyti siurblį. Tiktai jo siurblys užpildomas atvirkščiai. Ar tu ką nors supranti?

Rolandas susimąstė, paskui palingavo galvą ir grįžtelėjo į Džeiką.

- Ar turi kokių nors pasiūlymų?

Džeikas papurtė galvelę.

- Aš net nematau siurblio.

- Na, čia tikriausiai pati lengviausia dalis, - pratarė Rolandas. - Mes įkvėpėme Bleinui gyvybę, nes jis kalbasi su mumis kaip gyvas, bet jis viso labo tik mašina... protinga, tas tiesa... labai sudėtinga, tačiau vis dėlto mašina. Jis pats užveda savo variklius, o mums reikia įspėti kokį nors kodą arba ženklų kombinaciją, kad atvertume vartus ir traukinio duris.

- Nekenktų pasiskubinti, - sunerimo Džeikas. - Nuo tos akimirkos, kai jis paskutinį kartą su mumis šnekėjosi, jau praėjo dvi ar trys minutės. Mažiausiai.

- Aš nepulčiau taip tvirtinti, - niauriai pastebėjo Edis. - Laikas čia elgiasi kažkaip keistai.

- Ir vis dėlto...

- Taip, taip. - Edis žvilgtelėjo į Siuzaną, tačiau ji nenuleido akių nuo sunumeruotų mygtukų, studijuodama juos it žmogus,sapnuojantis atmerktomis akimis. Jis vėl atsisuko į Rolandą. - Žinai, man regis, tu teisus. Tikriausiai reikia surinkti skaičių kombinaciją... antraip kam reikalingi šitie mygtukai? - Jis pakėlė balsą. - Teisybė, Bleinai? Šią dalį mes įspėjome, taip?

Jokio atsako; tik apsisukimus didinančių variklių gaudesys.

- Rolandai, - ūmai prabilo Siuzana. - Tu turi man padėti.

Svajingą jos veido išraišką dabar pakeitė kita, kurioje išgąstis ir baimė persimaišė su ryžtu. Pats sau Rolandas pagalvojo, kad dar niekada nėra matęs jos tokios gražios... ir tokios vienišos. Ji sėdėjo jam ant pečių, kai jie sustojo laukymės pakraštyje stebėdami, kaip lokys stengiasi pasiekti Edį, įsitaisiusį medžio viršūnėje, ir Rolandas nematė Siuzanos veido, kai pasakė jai, jog būtent ji privalės šauti. Tačiau dabar jis pažinojo tą veidą, nes pamatė jį. Kas yra *ka*? Ratas, kuris apsisuka ir galų gale visuomet grįžta į pradinį tašką, nuo kurio viskas ir prasidėjo. Taip buvo visada. Ir nūnai. Siuzana vėl susidūrė su lokiu, ir jos veido išraiška bylojo, kad ji tai žino.

- Ką? - perklausė jis. - Kuo padėti?

- Aš žinau atsakymą, tik niekaip negaliu prisiminti. Štai jis sukasi... galvoje... įstrigo, kaip ašaka gerklėj. Tu privalai padėti man prisiminti. Tačiau ne veidą, o balsą. Tai, ką jis *sakė*.

Džeikas pažvelgė į savo ranką. Laikrodžio ten nebuvo, tik vieta, kur anksčiau jį dėvėjo, plonyčiu dryželiu bolavo juodai įdegusios odos fone. Jis prisiminė Tik-Taką. Kažkodėl jo akis. Žalias it katės. Bet tai tik šiaip, tarp kitko. Kažin kodėl jis panoro pasižiūrėti, kiek jiems dar liko laiko. Veikiausiai septynios minutės, ne daugiau - ir tai pačiu opti-

mistiškiausiu paskaičiavimu. Jis kilstelėjo galvą ir išvydo, kaip Rolandas išsitraukė iš šovininės tūtelę ir ėmė ridenti ją pirmyn ir atgal per kairiosios - sveikosios - rankos pirštų krumplius. Džeikas pajuto, kaip tučtuojau apsunko jo vokai, ir skubiai nudelbė akis.

- Kieno balsą tu nori prisiminti, Siuzana Dyn? - žemu tęsiamu balsu paklausė Rolandas. Jis žvelgė jai į akis, visiškai ne į tūtelę, atliekančią savo begalinį nesudėtingą šokį ant jo pirštų krumplių... pirmyn... atgal... ir vėl pirmyn... Į Džeiką jis net nedirstelėjo. Šaulys ir šiaip žinojo, kad berniukas nusigręžė nuo šokančios kulkos. Siuzana - ne. Ji spitrijo it užhipnotizuota. Rolandas ėmė ritinti tūtelę sparčiau, kol galiausiai pradėjo rodytis, jog kulka tarytum plaukioja viršum apversto jo delno.

- Aš noriu prisiminti tėvo balsą, - atsiliepė Siuzana Dyn.

2

Akimirkai įsiviešpatavo tyla. Tik iš miesto aidėjo šūviai, į Lopšio stogą barbeno lietus, ir dusliai gaudė Bleino varikliai. O paskui tylą ūmai perplėšė žemas įsijungusio hidraulinio įrenginio kauksmas. Edis atplėšė akis nuo tūtelės, šokančios Šaulio pirštuose (tai padaryti nebuvo lengva; jis suprato, kad dar dvi-trys sekundės - ir jis pats pasiduos hipnotiniam transui), ir pažvelgė pro užtvaros groteles. Nuožulniu rožiniu skydu tarp dviejų priešakinių Bleino langų kilo kažin koks sidabrinis strypas: kažkas panašaus į anteną.

- Siuzana? - tylutėliai pašaukė Rolandas vis tuo pačiu žemu tęsiamu balsu.

- Taip? - Jos akys liko atmerktos, tačiau balsas skambėjo abejingai, tarytum iš tolo. Šitokiu balsu žmogus kalba pro miegus.

- Tu prisimeni savo tėvo balsą?

- Taip... bet negaliu jo išgirsti.

- ŠEŠIOS MINUTĖS, BRANGŪS MANO DRAUGAI.

Edis ir Džeikas vienu metu krūptelėjo ir dėbtelėjo į pasikalbėjimo įrenginio dėželę, tačiau Siuzana tarsi neišgirdo įspėjimo: ji toliau stebeilijo į kulką. Šaulio pirštai kilo ir leidosi, tarytum šaudyklė audimo staklėse.

- Pasistenk, Siuzana, - įsakė Rolandas ir tuojau pat pajuto, kaip Siuzana, kurią jis prilaikė dešine ranka, staiga pasikeitė. Ji lyg pasunkėjo... ir joje tarytum padaugėjo gyvybės. Tarsi vidinė jos esmė netikėtai pasidarė kitokia.

Taip ir buvo.

- Ir ko gi tu taip terliojies su ta kale? - pasigirdo kimus Detos Volker balsas.

3

Detos balsas virpėjo iš susijaudinimo ir pasipiktinimo:

- Irgi man, didžioji matematikė... taigi jai gyvenime nepavyko iššokti aukščiau trioškės! Ir tai man tekdavo viską už ją išspręsti. - Ji patylėjo, paskui nenoriai pridūrė: - Ir tėtis taip pat truputį padėjo. Tiesą sakant, aš ir pati susigaudau tuose ypatinguose skaičiuose, bet jis parodė mums tinklelį. Įdomus dalykėlis, pasakysiu tau! - Ji sukikeno. - O Siuzė negali prisiminti... pasakyti, kodėl? Taigi dėl to, kad Odeta apskritai nieko nenutuokė apie tuos ypatingus skaičius.

- Kokie dar ypatingi skaičiai? - nesuprato Edis.

- *Pirminiai* skaičiai! - Žodį "pirminiai" ji pabrėžė taip, kad "m" nuskambėjo beveik kaip "k", o po to dirstelėjo į Rolandą, tarsi visiškai atsipeikėjusi nuo hipnozės... tik dabar ji buvo ne Siuzana... ji nebuvo netgi tas pasibjaurėtinas velnio sutvėrimas, kuris anksčiau vadinosi Deta Volker, nors *balsas priklausė* būtent jai. - Paskui atėjo pas tėveliuką visa apsižliumbusi, nes susikirto iš matematikos... o juk tai tebuvo įdomioji algebra, štai ir viskas! Ji būtų susidorojusi... jeigu

jau *aš* galėjau, tai *jinai* neabejotinai būtų pajėgusi... tiktai ji nenorėjo. Tai savimylai kalei, pakvaišusiai dėl poezijos, kažkokia ten matematika buvo pernelyg, tik pamanykit, *žemas dalykas*. - Deta užvertė galvą ir nusikvatojo, bet jos juoke dabar jau nebesigirdėjo ankstesniojo nuodingo, pusiau beprotiško kandumo. Regis, ją iš tiesų linksmino mentalinės sesers-dvynės bukumas.

- O tėtis jai sako: "Dabar aš parodysiu tau fokusą, Odeta. Mus koledže išmokė. Tada aš išsyk perpratau pirminius skaičius, ir tu taip pat tuojau perprasi. Tai toksai dalykėlis... jo dėka tu sugebėsi surasti visus pirminius skaičius". O-o-odeta, ta pasipūtusi kvaiša, atsako: "O mokytojas sakė, kad pirminių skaičių nustatymui formulės nėra". O tėtis į tai: "Teisingai, formulės nėra. Bet užtai tu galėsi visus juos sugaudyti, jei turėsi tinklą". Jis tą tinklą vadino Eratosteno Tinklu. Pakelk mane prie šitos dėželės, Rolandai... tuojau jums įminsiu to bukapročio kompiuterio mįslę. Užmesiu tinklą ir sugausiu jums malonią kelionę prašmatniu traukiniu.

Rolandas pakėlė ją prie pasikalbėjimo įrenginio. Edis, Džeikas ir Oi priėjo arčiau.

- Tavo krepšyje turėtų būti angliukas. Duok šen.

Pasirausęs krepšyje, Šaulys ištraukė mažutę juodą nuotrupą - gabalėlį anglies. Deta paėmė jį ir atsigręžė į skaitmeninę klaviatūrą, išdėstytą rombo forma.

- Ne visai toks atvejis, kokį mums rodė tėtis, bet tiks ir jis, - minutėlę pamąsčiusi, pranešė ji. - Pirminiai skaičiai, jie kaip aš: tokie pat bjaurūs ir užsispyrę. Visuomet gaunami, sudėjus kitus du skaičius, ir iš nieko nesidalija, tiktai iš vieneto ir iš savęs paties. Vienetas - pirminis skaičius. Dvejetas irgi pirminis. Jis gaunamas, sudėjus du vienetus, ir dalinasi tiktai iš vieneto ir iš savęs, tačiau tai *vienintelis* lyginis pirminis skaičius. Tad visus likusius lyginius galima paprasčiausiai išbraukti.

- Aš kažko nepagaunu, - prisipažino Edis.

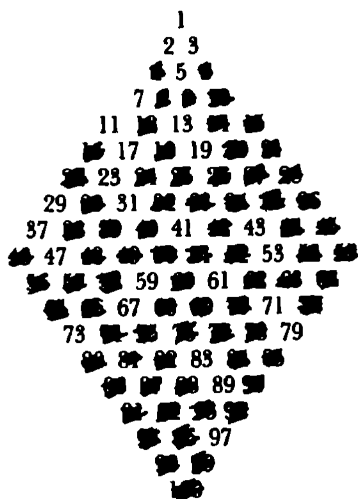
- Tai vis dėl to, kad esi kvailutis baltasis berniukas, - atsiliepė Deta - beje, visai nepiktai. Ji dar akimirką žvelgė į skaitmeninius klavišus, o paskui spėriai anglies gabalėliu nubraukė visus lyginius skaičius.

- Trys - taip pat pirminis, bet visi skaičiai, kuriuos gauname *padauginę* iš trijų, jau nebus pirminiai, - tęsė ji, ir dabar Rolandas išgirdo vieną labai keistą, bet nuostabų dalyką: Deta palaipsniui nyko iš moters balso, bet jos vietą užėmė ne Odeta Holms, o Siuzana Dyn. Jam net nereikėjo žadinti jos iš hipnotinio transo - ji budo savarankiškai ir visiškai natūraliai.

Siuzana anglimi pažymėjo skaičius, gautus padauginus iš trijų, likusius po to, kai ji išbraukė visus lyginius: devynis, penkiolika, dvidešimt vieną ir taip toliau.

- Tą patį padarysim su penketu ir septynetu, - sumurmėjo ji ir ūmai, jau galutinai pabudusi, vėl virto Siuzana. - Tereikia pašalinti visus likusius, pavyzdžiui, dvidešimt penkis, kurių iki šiol dar neišbraukėm.

Dabar rombas skyde atrodė taip:

- Na, štai, - nuvargusi pratarė Siuzana. - Tinkle beliko pirminiai skaičiai nuo vieneto iki šimto. Neabejoju, kad čia ir yra kombinacija, atverianti vartus.

- JUMS LIKO MINUTĖ, BRANGŪS MANO DRAUGAI. DEJA, JŪS PASIRODĖTE BESĄ KUR KAS KVAILESNI, NEI TIKĖJAUSI.

Nekreipdamas dėmesio į Bleino perspėjimą, Edis sugniaužė Siuzaną glėbyje.

- Tu sugrįžai, Siuze? Tu pabudai?

- Taip. Pabudau dar iškilmingos jos kalbos viduryje, bet leidau jai dar truputėlį paplepėti. Juk pertraukinėti labai nemandagu. - Ji pažvelgė į Rolandą. - Ką pasakysi? Pamėginsim?

- PENKIASDEŠIMT SEKUNDŽIŲ.

- Taip. Spausk mygtukus, Siuzana. Juk tai tu įspėjai atsakymą.

Siuzana jau siektelėjo viršutinio mygtuko, bet Džeikas stvėrė jos ranką.

- Ne, - pratarė jis. - Jūs nepamiršote? Siurblys užsipildo atvirkščiai.

Jos akyse šmėstelėjo išgąstis, o paskui ji nusišypsojo.

- Teisingai. Tu tikras gudruolis, Bleinai... ir tu, Džeikai, taip pat gudruolis.

Jie tylėdami stebėjo, kaip ji spaudo mygtukus su skaičiais, pradėdama nuo devyniasdešimt septynių. Po kiekvieno klavišo spustelėjimo pasigirsdavo tylus spragtelėjimas. Į pabaigą visi kaip vienas įsitempė - nuogąstaudami, kad nieko neišeis, bet kai tik ji atitraukė pirštą nuo paskutinio mygtuko, vartai užtvaros centre tučtuojau pradėjo vertis ir girgždėdami nušliuožė į šalį. Iš viršaus pasipylė rūdžių dribsniai.

- NEBLOGAI. NETGI LABAI NEBLOGAI, - nustebęs prabilo Bleinas. - NEKANTRIAI LAUKIU PAŽINTIES TĘSINIO. AR GALIU PASIŪLYTI JUMS KUO GREIČIAU LIPTI Į TRAUKINĮ? TIESĄ SAKANT, AŠ

JUMS PATARIU PABĖGĖTI. VISIŠKAI NETOLI NUO ČIA, STAČIAI KAIMYNYSTĖJE, ĮRENGTOS DUJŲ IŠMETIMO ŠACHTOS.

4

Trys žmonės (vienas iš jų, pasisodinęs ant klubikaulio, tempė ketvirtąjį) ir pasišiaušęs gauruotas žvėrelis įpuolė pro atsivėrusius vartus ir bėgte leidosi link vienbėgio Bleino. Traukinys stovėjo siauroje nišoje, pusiau pasislėpęs už platformos, pusiau iškilęs virš jos, panašus į ilgą gigantiško dydžio kulką, kurią kažkoks pokštininkas nudažė neįtikėtina švelniai rožine spalva, - milžinišką kulką atvirame šautuvo vamzdyje. Neaprėpiamoje Lopšio erdvėje Rolandas ir jo draugai panėšėjo tik į mažutėlaičius judančius taškelius. Virš jų, po senoviniu Lopšio kupolu, ratus suko balandžiai, kuriems gyventi beliko keturiasdešimt sekundžių. Kai keliautojai prisiartino prie traukinio, išlenkta glotnaus korpuso sekcija nuslydo į šalį, atverdama įėjimo angą. Vagono grindys buvo nutiestos žydru kilimu.

- Sveiki atvykę pas Bleiną, - kai tik jie įvirto vidun, pratarė švelnus malonus balsas. Jie visi be vargo jį atpažino: tai buvo Mažojo Bleino balselis, tik dabar jis skambėjo kiek garsiau ir mažumą ryžtingiau. - Šlovė Imperijai! Prašau paruošti patikrinimui tranzitines korteles. Primename, klastojimas, o taip pat važiavimo dokumentų neturėjimas yra veikiančios teisėtvarkos pažeidimas, už kurį baudžiama pagal įstatymą. Tikimės, kad kelionė jums bus maloni. Sveiki atvykę pas Bleiną. Šlovė Imperijai! Prašau paruošti patikrinimui...

Tempas ėmė spartėti; iš pradžių Mažojo Bleino pranešimas virto greitakalbe, o paskui ir nesuprantamu aukšto tono spiegimu. Pasigirdo elektroninis signalas - PY-PYP! - ir balsas nutilo galutinai.

- MANAU, MES APSIEISIME IR BE ŠIOS SUKNISTOS NUOBODYBĖS, KAIP MANOTE? - pasiteiravo Bleinas.

Išorėje nugriaudėjo galingas sprogimas. Edis, kuris dabar nešė Siuzaną, iš netikėtumo suklupo ir veikiausiai būtų parpuolęs, jei Rolandas nebūtų pastvėręs jo už rankos. Iki šios akimirkos Edis širdies gilumoje dar vylėsi, jog Bleino grasinimai dėl nuodingų dujų - viso labo tik sadistiškas pokštas, ir iš tiesų nieko panašaus nenutiks. *Galėjai ir susiprotėti, bukagalvi tu,* - tarė sau jis. - *Nevalia pasikliauti būtybe, kuri linksminasi, mėgdžiodama senų kino aktorių balsus, ir mano, jog tai įdomu. Toks nepakeičiamas gamtos įstatymas.*

Švelniai stuktelėjusi, išlenkta Bleino korpuso sekcija stojo į savo vietą. Išėjimas užsidarė. Iš paslėptų ventiliacijos angų pasigirdo tykus oro šnypštimas, ir Džeikas pajuto, kaip jam užgula ausis.

- Man regis, jis hermetizavo kabiną.

Edis linktelėjo ir išplėstomis akimis apsidairė aplink.

- Aš irgi pajutau... ne, jūs tik pažvelkite! Tai bent!

Kadaise jis skaitė apie vieną išsidirbinėjančią aviakompaniją, regis, "Redžent Eir", kuri aptarnaudavo keleivius, norinčius nuskristi iš Niujorko į Los-Andželą prabangesnėje aplinkoje nei ta, kurią jiems galėjo pasiūlyti kitos kompanijos - "Delta", "Junaited" ir t.t. Jie iš pagrindų perdarė standartinio "Boingo-727" saloną, įrengę jame svetainę, barą, videosaloną ir netgi miegamąjį skyrių. Tai štai, to lėktuvo patalpos veikiausiai kažkuo priminė Bleino vagoną.

Traukinio salonas - gal aštuoniasdešimties pėdų ilgio kambarys su apvalėjančiais skliautais. Besisukantys krėslai su prašmatniais apmušalais. Išskleidžiamos sofos. Tolimajame gale - netgi ne baras, o kažkas panašaus į jaukų mažytį bistro. Ant poliruoto medžio pakylos, apšviestas paslėptais siauro spindulio prožektoriais, stovėjo nedidelis

muzikinis instrumentas, panašesnis į klavesiną nei į pianiną. Ko gero, Edis nebūtų nustebęs, jei dabar būtų pasirodęs Hougis Karmaiklas ir pradėjęs skambinti "Mėnulio dulkes".

Saloną apšvietė švelni sieniniuose skyduose išdėstytų lempų šviesa, o pačiame centre nuo lubų kybojo sietynas, tiksli kopija - tik truputį mažesnė - to, kuris sudužęs voliojosi Dvare ant balinės salės grindų. Šiaip ar taip, Džeikui jis pasirodė toks pat. Ir tas panašumas jo beveik nenustebino. Berniukas jau išmoko reaguoti į šiuos keistus sutapimus bei susidvejinimus kaip į kažką savaime suprantama. Viskas buvo tiesiog prašmatnu. Vienintelis nerimą keliantis dalykas - čia nebuvo langų.

Ant pjedestalo po sietynu stovėjo, kaip sakoma, pagrindinis patiekalas - *piece de resistance* - skulptūra, padaryta iš ledo: šaulys su revolveriu kairėje rankoje, dešine sugniaužęs nuvargusio žirgo, kuris panarinęs galvą kiūtino jam įkandin, pavadį. Edis pažymėjo, kad ant dešinės ledinės figūros rankos viso labo trys pirštai: bevardis, mažylis ir didysis.

Edis, Siuzana ir Džeikas suglumę įsistebeilijo į nuvargusį, išsekusį veidą po ledine skrybėle. Panašumas su Rolandu buvo stačiai stulbinantis.

Grindys po jų kojomis ėmė nežymiai virpčioti. Užsižiūrėję į ledinę skulptūrą, jie net neišsyk tai pastebėjo.

- TEKO DARBUOTIS PASKUBOMIS, TAD JAU ATLEISKIT, - kukliai pastebėjo Bleinas. - JUMS PATINKA?

- Nepaprastai, - pratarė Siuzana.

- DĖKUI, SIUZANA IŠ NIUJORKO.

Edis pačiupinėjo artimiausią sofą. Ši buvo neįtikėtinai minkšta - vien nuo prisilietimo jis išsyk užsigeidė išsitiesti ant jos ir išmiegoti bent šešiolika valandų iš eilės.

- Taip, ką ir besakyti, Didieji Senoliai mėgo prašmatniai pasivažinėti.

Bleinas vėl nusijuokė, tačiau kažin kaip isteriškai, nesveikai. Akivaizdus beprotystės ženklas, suskardėjęs jo balse, privertė visus keturis keleivius neramiai susižvalgyti.

- NENORIU, KAD JŪS SUSIDARYTUMĖT KLAIDINGĄ ĮSPŪDĮ, - tarė Bleinas. - ŠIS SALONAS SKIRTAS BARONAMS - KIEK ŽINAU, JŪSŲ PASAULYJE JIS VADINAMAS PIRMĄJA KLASE.

- O kur likusieji vagonai?

Bleinas ignoravo šį klausimą. Dabar grindys po jų kojomis sudrebėjo smarkiau. Traukinio varikliai šilo. Siuzana pagalvojo, kad čia viskas vyksta nelyginant lėktuve, kai pilotas pašildo variklius, prieš išvažiuodamas į aerouosto pakilimo taką.

- PRAŠAU PRISĖSTI, MANO ĮDOMIEJI NAUJIEJI DRAUGAI.

Džeikas susmuko į artimiausią krėslą. Oi tučtuojau susirangė jam ant kelių. Rolandas taip pat atsisėdo į krėslą, probėgom dirstelėjęs į ledinę figūrą. Revolverio vamzdis jau pradėjo tirpti. Lašai krito į plokščią porcelianinį padėklą, ant kurio stovėjo skulptūra.

Edis su Siuzana įsitaisė ant sofos. Ir nenusivylė - sofa išties pasirodė besanti nepaprastai minkšta.

- O kur, tiesą sakant, mes važiuojame, Bleinai?

Šis atsakė santūriai, tarytum kantrus žmogus, kuris žino, kad jo pašnekovas yra protiškai atsilikęs ir kad jam reikia nusileisti:

- IŠILGAI SPINDULIO KELIO. ŠIAIP AR TAIP, TOL, KOL BAIGSIS MANO BĖGIAI.

- Iki Tamsiojo Bokšto? - paklausė Rolandas. Ūmai Siuzana suprato, kad Šaulys pirmąkart tiesiai kreipėsi į šnekųjį vaiduoklį iš mašinų, tūnančių po Ladu.

- Tiktai iki Toupekos, - tyliai patikslino Džeikas.

- TAIP, - patvirtino Bleinas. - TOUPEKA - GALINIS MANO MARŠRUTO PUNKTAS. NORS MANE STEBINA, KAD TU TAI ŽINAI.

Tu tiek daug išmanai apie mūsų pasaulį, Bleinai, - pagalvojo Džeikas, - *kaipgi taip išėjo, kad, nepaisant viso tavo išsimokslinimo, tu nieko nežinai apie knygelę, kurią apie tave parašė viena mūsų rašytoja? Ar todėl, kad tenai pa-*

keistas vardas? Nejaugi pakanka tokio paprasto dalyko, kad tokia protinga mašina, kaip tu, nebepajėgtų įžvelgti savo asmeninės biografijos? O kaipgi Berilė Evans, toji pati rašytoja, parašiusi "Traukinuką Čarlį"? Tu ją pažįsti, Bleinai? Ir kur ji dabar?

Geri klausimai... bet Džeikas kažkodėl nusprendė, kad dabar ne pats tinkamiausias metas juos aiškintis.

Variklių vibracija augo. Grindimis nuvilnijo silpnas krestelėjimas - toli gražu ne toks galingas, kaip sprogimas, kuris sukrėtė Lopšį, kai jie lipo į traukinį. Siuzanos žvilgsnyje šmėstelėjo nerimas.

- Tai velnias! Edi! Mano vežimėlis! Mes pamiršome vežimėlį!

Edis apkabino ją per pečius.

- Dabar jau per vėlu, mažyt.

Ir tą akimirką vienbėgis Bleinas lėtai pajudėjo iš vietos, lengvai slysdamas link išvažiavimo iš Lopšio, - pirmąkart per dešimt pastarųjų metų... ir paskutinį kartą per savo ilgą ilgą istoriją.

5

- BARONŲ SALONE VEIKIA PUIKUS APŽVALGOS REŽIMAS, - pranešė Bleinas. - NORITE, AŠ JĮ ĮJUNGSIU?

Džeikas klausiamai pažvelgė į Rolandą, tasai tik gūžtelėjo pečiais ir linktelėjo.

- Taip, jeigu galima, - pratarė Džeikas.

Visa, kas nutiko vėliau, buvo taip efektinga ir įspūdinga, jog visi keturi iš nuostabos stačiai neteko amo... nors Rolandas, kuris menkai išmanė techniką, bet užtai visą savo gyvenimą nugyveno greta magijos ir stebuklų, apstulbo kiek mažiau už kitus. Kai Bleinas užsiminė apie apžvalgos režimą, keleiviai visų pirma pagalvojo, kad vagono sienose atsivers langai. Iš tiesų viskas vyko kur kas įdomiau: visas salonas - ir grindys, ir lubos, ir sienos - iš pradžių pabalo it pie-

nas, paskui pasidarė perregimas ir galiausiai išnyko visai. Maždaug per penkias sekundes vienbėgis Bleinas tarytum ištirpo erdvėje, o jo keleiviams susidarė įspūdis, kad jie lekia virš Lado kvartalų be jokios pagalbos ar paramos.

Siuzana ir Edis prisiglaudė vienas prie kito, kaip maži vaikai, pasivaikščiojimo metu sutikę piktą pasiutusį šunį. Oi sulojo ir skubiai susirangė Džeiko užantyje. Džeikas jo nė nepastebėjo: įsikibęs į krėslo ranktūrius, jis suglumęs gręžiojo galvą ir plačiai atmerktomis akimis žvalgėsi aplink. Pirminę jo baimę pakeitė susižavėjimo kupina nuostaba.

Visi baldai liko stovėti vietose, kaip ir baras, klavesinas bei ledo skulptūra (Bleino, svetingo šeimininko, dovana, sukurta brangiems svečiams), - bet dabar visa tai tarytum sklendė ore septyniasdešimties pėdų aukštyje virš centrinio Lado rajono, apgaubto lietaus skraiste. Už penkių pėdų į kairę nuo Džeiko ant sofos pleveno Edis su Siuzana; už trijų pėdų dešinėje, įsitaisęs žydrame sukiojamame krėsle, virš išvartyto ir negyvenamo miesto peizažo kuo šaltakraujiškiausiai skriejo šaulys. Jo priekin ištiestos kojos, apautos dulkėtais, šilto ir šalto mačiusiais batais, rėmėsi į tuštumą.

Po sportbačiais Džeikas jautė stangrų kilimą, tačiau regėjimas ginčijosi su jutimu, tvirtindamas, jog tenai, po kojomis, nieko nėra - nei kilimo, nei grindų. Grįžtelėjęs per petį, jis išvydo, kaip tamsi anga Lopšio sienoje traukiasi atgal, toldama nuo jų.

- Edi! Siuzana! Žiūrėkit!

Džeikas pakilo iš krėslo, viena ranka prilaikydamas Oi, prigludusį jo užantyje, ir nuėjo į priekį, lėtai žengdamas per tuštumą. Pirmajam žingsniui jam teko sukaupti visą savo valią, nes akys toliau atkakliai teigė, jog tarp ore plaukiančių krėslų ir sofų nieko nėra, tačiau vėliau palengvėjo - kai tik Džeikas žengė žingsnį, neabejotinas tvirto paviršiaus pojūtis suteikė jam ryžto. Edžiui su Siuzana atrodė, kad

berniukas eina oru, o abipus jo sklendžia nutriušę ir aprūkę miesto statiniai.

- Liaukis, mažyli, - gailiai sumurmėjo Edis. - Aš tuoj apsivemsiu.

Džeikas atsargiai išsitraukė iš užančio Oi.

- Viskas gerai, - padrąsino jis plepetūną, nuleisdamas žvėrelį ant grindų. - Matai?

- Tai! - sutiko šis, smalsiai nukorė galvą tarp letenų - po jais kaip sykis sklendė miesto parkas, - ir cyptelėjęs tučtuojau užsiropštė ant Džeiko kojos, įsitaisydamas ant sportinio batelio.

Džeikas pažvelgė tolumon ir išvydo plačią pilką vienbėgio juostą, kylančią virš miesto vis aukščiau ir aukščiau ir nykstančią lietaus migloje. Vėl dirstelėjęs apačion, jis pamatė tiktai šlapias gatves bei pilkšvą vėjo genamų debesų masę, užklojusią visą miestą.

- O kodėl tiesiai po mumis nesimato bėgio, ką, Bleinai?

- VISKĄ, KĄ JŪS REGITE, GENERUOJA KOMPIUTERIS, - paaiškino Bleinas. - KOMPIUTERIS NUTRINA BĖGIO ATVAIZDĄ APATINIAME APŽVALGOS SEKTORIUJE, KAD BŪTŲ PASIEKTAS AKIAI MALONIAUSIAS VAIZDAS BEI SUSTIPRINTA SKRYDŽIO ILIUZIJA.

- Neįtikėtina, - suniurnėjo Siuzana. Dabar, kai pirmasis išgąstis praėjo, ji ėmė godžiai dairytis aplink. - Tarsi skristume stebuklingu kilimu. Man visą laiką atrodo, jog tuoj turi pakilti vėjas... ir jisai pūs man į veidą...

- JEI NORITE, GALIMA SUKURTI IR TOKIĄ ILIUZIJĄ, - pratarė Bleinas. - BE TO, GALIMA PRIDĖTI IR ORĄ ATITINKANTĮ DRĖGNUMĄ. TIESA, TUO ATVEJU NEIŠVENGIAMAI REIKĖS PAKEISTI GARDEROBĄ. TAČIAU VISKAS NUMATYTA.

- Ne, ne, Bleinai, dėkui. Iliuzijos - puikus dalykas, bet neverta pernelyg įsijausti.

Traukinys nušvilpė pro daugiaaukščių pastatų kvartalą, kuris Džeikui kažkuo priminė Volstrito rajoną Niujorke. Kai

jie vėl išlėkė į atvirą erdvę, bėgis nėrė po kažin kokiu tiltu, panašiu į didelės autostrados estakadą. Būtent tą akimirką jie pastebėjo purpurinį debesį ir nuo jo sprunkančias žmonių minias.

6

- Bleinai, kas čia? - paklausė Džeikas, nors ir pats jau įspėjo.

Bleinas nusijuokė... tačiau neatsakė.

Purpurinių garų čiurkšlės sunkėsi pro šaligatvių groteles ir sudaužytus apleistų namų langus, bet didžioji tų garų dalis sklido iš liukų, panašių į tą, pro kurį jiedu su Gašeriu nusileido į požeminį tunelį. Geležinius liukų dangčius nuplėšė Lopšį sudrebinusio sprogimo banga. Traukinio keleiviai tylėdami pašiurpę stebėjo, kaip šviežio kraujo spalvos dujos šliaužia gatvėmis ir šiukšlėmis užverstais skersgatviais, priešais save gindamos Lado gyventojus, dar nenorinčius atsisveikinti su gyvenimu. Sprendžiant iš raiščių spalvos, dauguma jų buvo mažiai, bet Džeikas pastebėjo ir kelias geltonas žilių skepetas. Dabar, artėjant galui, visi pamiršo seną nesantaiką.

Purpurinis debesis jau pasivijo atsiliekančius - daugiausiai senius, nepajėgiančius bėgti. Jie griuvo ant žemės, apgaubti sūkuriuojančio ūko, stverdamiesi už gerklės ir be garso rėkdami. Tarp agonijos iškreiptų veidų išryškėjo vienas veidas. Mirštančiojo akys stebeilijo aukštyn, tiesiai į Džeiką. Berniukas pamatė, kaip iš tų kančios išsprogdintų akių ūmai kliūstelėjo kraujas, ir tvirtai užsimerkė.

Vienbėgis nyko artėjančiame purpuriniame rūke. Kai traukinys nėrė į mirtį sėjantį debesį, Edis įsitempė ir nejučia sulaikė alsavimą, bet, žinoma, dujos tik apgaubė glotnų korpusą, ir į saloną neįsismelkė nė vienas miestą ryjančios purpurinės mirties gurkšnis. Žvelgiant į apačioje plytintį miestą, galima buvo pagalvoti, jog pro krauju užlietą stiklą žvelgi į patį pragarą.

Siuzana įsikniaubė jam į krūtinę.

- Sugrąžink sienas, Bleinai, - paprašė Edis. - Mes negalime į tai žiūrėti. Ir nenorime.

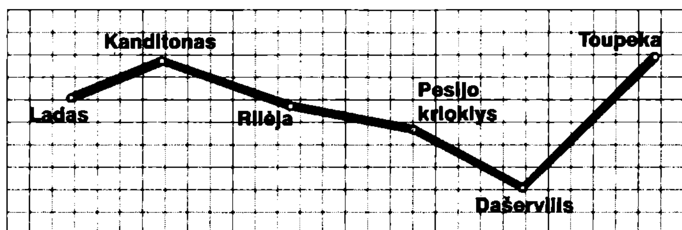
Bleinas neatsiliepė. Salono lubos, sienos ir grindys liko perregimos. Debesis jau išsiskaidė į apibrizgusius raudono rūko kamuolius. Dabar jie važiavo per mažesnių, ankštai susigrūdusių namų rajoną. Čionykštės gatvės netvarkingai ir painiai raizgėsi tarp statinių, ir, kaip sakoma, čia pats velnias galėjo išsisukti koją. Šen bei ten juodavo plokščios "plikės", tarsi ištisi kvartalai būtų sudegę iki pat pamatų, be to, gana seniai, nes lygumos jau pareiškė savo pretenzijas į žmonių apleistas teritorijas, palaidodamos nuolaužas po vešlia žole, kuri vieną gražią dieną praris visą Ladą. *Taip, kaip laukinės džiunglės prarijo didžiąsias inkų ir majų civilizacijas,* - pagalvojo Edis. *Ka ratas apsisuka, ir pasaulis pasislenka iš vietos.*

Už lūšnynų rajono - o čia, be jokios abejonės, nuo pat pradžių, dar prieš Ladui paskęstant tarpusavio vaiduose, stūksojo būtent lūšnos - kilo mirguliuojanti siena. Bleinas lėtai judėjo ta kryptimi. Jie jau įžiūrėjo kvadratinę angą, iškirstą baltame akmenyje. Vienbėgis vedė tenai - į tamsos tunelį.

- PRAŠAU PAŽVELGTI Į PRIEŠAKINĘ KABINOS DALĮ, - pasiūlė jiems Bleinas.

Jie taip ir padarė. Priešakinės salono dalies siena sugrįžo į vietą, prarasdama savo perregimumą, - žydra medžiaga apjuostas ratas, kuris, regis, kybojo tuštumoje. Durų nebuvo. Nors gal ir buvo, bet jei ir egzistavo koks nors perėjimas iš "baronų" salono į valdymo kabiną, Edis jo nepastebėjo. Jie žiūrėjo toliau. Tiesiog jų akyse stačiakampis sienos ruožas patamsėjo, iš žydro virsdamas raudonu, o iš raudono juodu. Po sekundėlės juodame stačiakampyje atsirado laužyta ryškiai raudonos spalvos linija. Joje nelygiais tarpais išsimėtė violetiniai taškai, ir anksčiau, nei prie tų taškelių pasirodė gyvenviečių pavadinimai, Edis susiprotėjo, kad priešais juos - maršruto schema, panaši į tas, kuriomis nukabinėtos Niu-

jorko metro stočių sienos ir traukinių vagonai. Greta pavadinimo “Ladas” sumirksėjo didelis žalias taškas, kitas - šalia “Toupekos”, galutinio Bleino maršruto punkto.

- ŠTAI MŪSŲ MARŠRUTO ŽEMĖLAPIS. NORS, KAIP MATOTE, GELEŽINKELIS RETSYKIAIS PASISUKA IR TRUPUTĮ NUKRYPSTA NUO TIESĖS, MŪSŲ KELIAS APSKRITAI VEDA STAČIAI Į PIETRYČIUS - SPINDULIO KRYPTIMI. BENDRAS MARŠRUTO ILGIS - TRUPUTĮ DAUGIAU NEI AŠTUONI TŪKSTANČIAI RATŲ, ARBA SEPTYNI TŪKSTANČIAI MYLIŲ, JEI ŠIS MATAVIMO VIENETAS JUMS PRIIMTINESNIS. KADAISE, LABAI SENIAI, DAR PRIEŠ SUTRINKANT VISAI TEMPORALINEI ŠIO PASAULIO KONJUGACIJAI, MARŠRUTAS BUVO TRUMPESNIS.

- O kas tai yra - temporalinė konjugacija? - pasiteiravo Siuzana.

Bleinas vėl prapliupo savo klaikiu juoku... bet į klausimą neatsakė.

- VAŽIUODAMI MAKSIMALIU GREIČIU, GALUTINĮ MARŠRUTO PUNKTĄ PASIEKSIME PO AŠTUONIŲ VALANDŲ IR KETURIASDEŠIMT PENKIŲ MINUČIŲ.

- Aštuoni šimtai suvirš mylių per valandą, - su pagarba atkartojo Siuzana. - Viešpatie Jėzau.

- ŽINOMA, AŠ DARAU PRIELAIDĄ, JOG KELIAS NIEKUR NEPAŽEISTAS. BET KADANGI PASKUTINĮ KARTĄ BUVAU IŠVAŽIAVĘS PRIEŠ DEVYNETĄ

METŲ IR PENKETĄ MĖNESIŲ, TAI NĖ UŽ KĄ NEGALIU LAIDUOTI.

Siena, juosianti pietrytinį miesto pakraštį, lėtai artėjo - aukšta stora siena, viršuje jau aptrupėjusi. Palei ją, kiek tik akys užmatė, voliojosi skeletai: tūkstančių tūkstančiai mirusių ladiečių. Bleinas lėtai artinosi link angos - nedidelio tunelio mažiausiai dviejų šimtų pėdų aukščio sienoje, o vienbėgį kelią laikanti estakada atrodė visiškai juoda, tarsi kažkas būtų mėginęs ją susprogdinti ar padegti.

- O jeigu kelias kur nors pažeistas? - Edis ūmai suvokė, jog iki šiol, kreipdamasis į Bleiną, jis kas kartą pakeldavo balsą, tarsi būtų šnekėjęs bjauraus ryšio telefonu. - Kas bus tada?

- VAŽIUOJANT AŠTUONIŲ ŠIMTŲ MYLIŲ PER VALANDĄ GREIČIU? - Regis, Bleinas iš širdies smaginosi. - DAR PASIMATYSIME, ALIGATORIAU, SUDIE, KROKODILE, NEPAMIRŠK, RAŠYK.

- Eik sau! - numojo Edis. - Tik nesakyk man, jog tokia galvota mašina, kaip tu, neturi galimybės nustatyti savo kelių būklės.

- GALIMYBĖ, ŽINOMA, BUVO, - sutiko Bleinas. - BET - DEJA IR AK! - AŠ PERDEGINAU TAS SCHEMAS, KAI TIK MES LEIDOMĖS Į KELIĄ.

- *Bet kodėl?* - Edis stačiai neteko žado.

- TIESIOG TAIP ĮDOMIAU, AR JUMS NEATRODO?

Edis, Siuzana ir Džeikas suglumę susižvalgė. Bet Rolandas tarytum visiškai nenustebo - jis sėdėjo kaip sėdėjęs savo krėsle, sudėjęs ant kelių rankas, ir ramiai žvelgė į apačioje sklendžiančias pakrypusias lūšnas bei apgriuvusius namus.

- DABAR, IŠVAŽIUOJANT IŠ MIESTO, APSIŽVALGYKITE APLINK ATIDŽIAU, - pratarė Bleinas. - IR ĮSIDĖMĖKITE VISKĄ, KĄ PAMATYSITE. GERAI ĮSIDĖMĖKITE.

Neregimas baronų salonas nešė juos link spragos sienoje. Traukinys lengvai slystelėjo į tunelį, o kai išvažiavo ki-

toje pusėje, Siuzana ir Edis riktelėjo vienu balsu. Džeikas tik probėgom dirstelėjo ir tučtuojau užsimerkė, užsidengdamas veidą delnais. Oi prapliupo beprotiškai loti.

Rolandas žiūrėjo, plačiai atmerkęs akis. Šaulio lūpos susičiaupė į plonytę bekrauję liniją, kuri veikiau panėšėjo į randą. Jo protą bei sielą, tarsi kokia akinamai balta šviesa, užliejo supratimas.

Už didžiosios LADO sienos prasidėjo jau *tikra* bevaisė žemė.

7

Arčiau angos sienoje vienbėgį laikanti estakada staigiai pakrypo žemyn ir nusileido į trisdešimties pėdų aukštį. Štai kodėl visa, kas nutiko paskui, sukrėtė visus keturis keleivius, sukeldama jiems šoką: kai traukinys išniro iš tunelio kitoje pusėje, paaiškėjo, kad jis slysta svaiginančiame aštuonių šimtų, o gal ir viso tūkstančio pėdų aukštyje.

Rolandas atsigręžė į sieną, kuri dabar jau tolo nuo jų. Iki šiol, artėjant jos link, jinai jiems rodėsi aukšta, bet dabar, kai perspektyva pasikeitė, siena atrodė it menkutė užtvara - suskeldėjęs akmeninis nagelis, prilipdytas bekraštės sterilios dykros pakraštyje. Akmeniniai skardžiai, grūsdamiesi vienas ant kito, niro į bedugnes prarajas. Tiesiai po siena uolose žiojėjo didelės apvalios skylės, primenančios tuščias akiduobes. Iš šių skylių podraug su avietinio rūko dribsniais liejosi juodas vanduo ir šlykščiomis klampiomis čiurkšlėmis tekėjo žemyn, risdamasis per granitines atbrailas ir kaupdamasis dvokiančiuose nusodintuvuose, kurie atrodė tokie pat seni, kaip ir pačios uolos. *Veikiausiai čionai suteka visos miesto atmatos,* - pagalvojo šaulys. - *Per kraštą - į duobę.*

Tik čia nebuvo duobė; čia buvo gelmėn prasmegusi lyguma. Atrodė, jog visos žemės už Lado pačioje pradžioje glūdėjo ant plokščio gigantiško keltuvo stogo, ir kažkurią

neatmenamos, miglotos praeities akimirką tasai keltuvas ūmai nusileido, drauge nusinešdamas ir gerą pasaulio gabalą. Vienišas Bleino kelias, vedantis siaurutės estakados viršumi, tarytum pakibo tuštumoje tarp prasmegusios žemės ir apniukusio dangaus, aptraukto nuo lietaus išpurtusiais debesimis.

- O kas mus laiko? - paklausė Siuzana.

- ŽINOMA, SPINDULYS, - atsiliepė Bleinas. - KAIP ŽINOTE, SPINDULYS VALDO VISKĄ, IR VISKAS TARNAUJA SPINDULIUI. PAŽVELKITE ŽEMYN - TUOJAU Į APATINIO SEKTORIAUS EKRANUS IŠKVIESIU KETURIS KARTUS PADIDINTĄ VAIZDĄ.

Netgi Rolandui pasidarė bloga, kai žemė po jų kojomis staiga liuoktelėjo aukštyn, prisiartindama prie estakados. Po šios metamorfozės sustingęs vaizdas savo bjaurumu pranoko visas ankstesnes jo žinias šlykštybės srityje... o tos žinios, kad ir kaip būtų liūdna, buvo gana išsamios. Kažkokio klaikaus kataklizmo - dėl kurio, reikia manyti, ir prasmego ši pasaulio dalis, - dėka visa po jais besidriekianti žemė buvo išdeginta ir subjaurota. Jos paviršius virto juodo sukepusio stiklo mase, pasišiaušusia burbulais ir keteromis, kurias, tiesą sakant, buvo sunku pavadinti kalvomis, ir išraižyta giliais tarpekliais bei pakopomis, tik gana sąlyginai vadintinomis slėniais. Keli susirietę žemaūgiai medžiai tiesė į dangų savo plikas sužalotas šakas; regint tiek kartų padidintą vaizdą, Rolandui ir jo palydovams rodėsi, kad tai ne šakos, o pamišėlių rankos, beviltiškai besistengiančios juos pasiekti. Retsykiais paviršiuje pasitaikydavo kažkokių keraminių vamzdžių gabalų, prasimušusių pro sustingusį stiklą. Dauguma arba jau seniai nebeveikė, arba paprasčiausiai išsijungė, bet kai kurie vamzdigaliai dar mirgėjo paslaptinga melsvai žalia šviesa, tarsi žemės gelmėse toliau dirbtų gigantiški žaizdrai ir krosnys. Tarp vamzdžių, retkarčiais puldinėdami kits kitą, skraidė kažkokie keisti padarai, panašūs į pterodaktilius, su odiniais beplunksniais sparnais ir lenktais snapais.

O virš kai kurių vamzdžių sukosi ištisi tų siaubingų sutvėrimų būriai, veikiausiai besišildantys iš amžinų požeminių laužų sklindančios šilumos srautuose.

Jie nuskriejo virš laužytos linijos formos įdubos, besidriekiančios iš šiaurės į pietus ir primenančios išdžiūvusios upės vagą... tik pačiame jos dugne, nelyginant pulsuojanti arterija, sruveno siaurutis raudonos spalvos upeliukas. Nuo pagrindinės vagos šakojosi kiti srautai-plyšiai, ir Siuzana, skaičiusi Tolkieną, dar pagalvojo: *štai ką pamatė Frodo ir Semas, kai pasiekė Mordoro širdį. Tai Mirties Tarpekliai.*

Tiesiog po jais į dangų trykštelėjo įnirtingas fontanas, išspjaudamas įkaitusias uolų nuolaužas ir liepsnojančios lavos krešulius. Akimirkai jiems pasirodė, jog liepsna juos praris ir sudegins. Džeikas klyktelėjo iš baimės ir užsiropštė ant krėslo, glausdamas prie krūtinės Oi.

- NEBIJOK, MAŽASIS KLAJŪNE, - tęsiamu Džono Veino balsu padrąsino jį Bleinas. - VISKAS, KĄ REGI, YRA DAUG KARTŲ PADIDINTA.

Liepsna užgeso. Uolų nuolaužos, kai kurios namo dydžio, begarse kruša pažiro žemėn.

Ūmai Siuzana suvokė, kad ją traukia tasai niaurus siaubas, išsiplėtojęs po jų kojomis, kad ją užvaldo nenugalimas mirties žavesys... kad ji nepajėgia priešintis šiems kerams... kad tamsioji jos asmenybės pusė, toji jos *khefo* dalis, kurią įkūnijo Deta Volker, jau ne šiaip stebi, o siurbia visa, ką mato, supranta tai ir *atpažįsta*. Tam tikra prasme būtent šios vietos veikiausiai visuomet ir ieškojo Deta Volker: fizinio jos karščiuojančio bei liguisto proto ir kandžios vienišos širdies analogo. Plikos kalvos į šiaurę ir į rytus nuo Vakarinės jūros; laukinės miškų aplinkui Lokio portalą tankmės; negyvos lygumos į šiaurės vakarus nuo Sendo - viskas blanko prieš šią nesibaigiančią, klaikią visiško nuniokojimo panoramą. Jie pasiekė Nusodintuvą ir išėjo į bevaisę žemę. Juos iš visų pusių supo užnuodyta šios pražūtingos vietos juoduma.

8

Bet ši žemė, nors ir užnuodyta, nebuvo visiškai negyva. Retkarčiais apačioje keliautojai įžiūrėdavo neryškius kažkokių būtybių kontūrus - keistus beformius padarus, nepanašius nei į žmogų, nei į kurį nors žinomą gyvūną, - šuoliuojančius ir laigančius išdegusiose, apanglėjusiose erdvėse. Tos balkšvos nestygstančios būtybės dažniausiai būriavosi greta gigantiškų vamzdžių, styrančių iš stiklu virtusios žemės, arba karštų tarpeklių išlaužose, vagojančiose pilką peizažą. Netgi keturis kartus padidinus vaizdą, keliautojai nepajėgė kaip reikiant jų apžiūrėti. Tačiau niekas dėl to ir nesisielojo.

Tarp smulkių padarų pasitaikė ir stambesnių sutvėrimų: rožinių būtybių, kažkuo panašių į gandrus, kažkuo į fotoaparatų štatyvus. Šitie judėjo iškilmingai ir lėtai, tarsi susimąstę - na, stačiai dvasininkai, mąstantys apie prakeikimo neišvengiamumą, - retsykiais sustodavo ir mikliai pasilenkdavo į priekį, kad kažin ką pastvertų nuo žemės, kaip tai daro gervės, vandens telkiniuose gaudančios žuvį. Juose buvo kažin kas neišpasakytai šlykštaus - Rolandas, kaip ir visi likusieji, irgi tai pajuto, - nors veikiausiai niekas nebūtų galėjęs pasakyti, kodėl tie rožiniai "trikojai" sukelia tokį jausmą. Tačiau faktas liko faktu: žiūrėti į tuos gandriškus sutvėrimus, galutinai įkūnijančius šlykštybę ir išsigimimą, buvo stačiai neįmanoma.

- Ne, tai ne dėl branduolinio karo, - pratarė Edis. - Tai... tai... - Jo siaubo kupinas balsas skambėjo plonai ir gailiai it kūdikio.

- NE, - patvirtino Bleinas. - VISKAS BUVO KUR KAS BLOGIAU UŽ BRANDUOLINĮ KARĄ. IR ŠITAI IKI ŠIOL DAR NESIBAIGĖ. MES PASIEKĖME TAŠKĄ, NUO KURIO PAPRASTAI IMU DIDINTI PAGREITĮ. AR JŪS PAMATĖTE PAKANKAMAI?

- Taip, - iškvėpė Siuzana. - O, Viešpatie, taip.

- VADINASI, AŠ GALIU IŠJUNGTI APŽVALGĄ? - Bleino balse vėl suskambo žiaurios, pašaipios gaidelės. Horizonte iš lietaus uždangos išniro siaubinga kalno ketera, negyvos jos viršūnės smigo į pilką dangų nelyginant akmeninės iltys.

- Gali įjungti, gali išjungti, tik nustok tyčiotis, - pratarė Rolandas.

- KAIP ŽMOGUS, KURIS ATĖJO PAS MANE, PRAŠYDAMAS NUVEŽTI JĮ Į REIKIAMĄ VIETĄ, TU NESI PERNELYG MALONUS, - aksominiu balseliu suburkavo Bleinas.

- Bet mes užsidirbome šią kelionę, - įsiterpė Siuzana. - Juk mes įspėjome tavo mįslę?

- Be to, tave tam ir pastatė, - pritarė jai Edis. - Kad tu vežiotum žmones.

Bleinas neatsakė. Tiksliau pasakius, atsakė, bet ne žodžiais - iš garsiakalbių lubose pasigirdo per stiprintuvus perleistas įniršusios katės šnypštimas, ir Edis labai pasigailėjo neprilaikęs savo plepaus liežuvio. Salono perregimumas palaipsniui nyko. Štai ant grindų vėl pasirodė žydras kilimas, uždengdamas vaizdą į košmarišką dykynę, rūkstančią po jų kojomis. Palubėje įsižiebė lempos, patalpą užliejo švelni dirbtinė šviesa. Skrydžio iliuzija dingo - jie vėl sėdėjo baronams skirtame salone.

Sienomis nusruveno lengvas virpulys, pasigirdo žemas dūzgiantis gausmas. Variklių vibracija ėmė augti. Džeikas pajuto, kaip neregima ranka švelniai įspaudė jį į krėslo atkaltę. Oi apsidairė, neramiai cyptelėjo ir pradėjo laižyti Džeikui veidą. Priešakinės salono dalies ekrane žalias taškas (dabar nuo violetinio rutuliuko su užrašu Ladas jis truputį pajudėjo į pietryčius) sumirksėjo sparčiau.

- O mes pajusime? - sunerimusi paklausė Siuzana. - Kai jis kirs garso barjerą?

Edis papurtė galvą:

- Ne. Atsipalaiduok.

- O aš kai ką žinau, - netikėtai pratarė Džeikas. Visi at-

sigręžė į jį, bet berniukas kreipėsi ne į juos. Jis žiūrėjo į maršruto žemėlapį. Žinoma, Bleinas neturėjo veido - kaip ir Smaragdo Miesto Burtininkas, Didysis ir Baisusis Ozas, jis pasirodydavo tik bekūnio balso pavidalu, - bet, kai nėra geriau, galima kreiptis ir į žemėlapį. - Aš kai ką apie *tave* žinau, Bleinai.

- IŠ TIESŲ, MAŽASIS KLAJŪNE?

Edis palinko į priekį ir sušnibždėjo Džeikui tiesiai į ausį:

- Atsargiau... regis, jis nė nenutuokia apie kitą balsą.

Džeikas nežymiai linktelėjo ir atšlijo nuo Edžio, nenuleisdamas akių nuo žemėlapio.

- Aš žinau, kodėl tu paleidai dujas ir nužudei visus žmones. Ir kodėl tu sutikai mus pavėžėti, aš taip pat žinau. Visiškai ne dėl to, kad mes įspėjome tavo mįslę.

Bleinas vėl nusikvatojo savo nenatūraliu pusiau beprotišku juoku (kuris buvo tūkstantį kartų bjauresnis nei jo nevykę kino aktorių mėgdžiojimai ar keli teatrališki, vaikiškai kaprizingi grasinimai), bet nieko nepasakė. Po jų kojomis esantys varikliai, matyt, įšilę iki reikiamos būklės, dabar gaudė tolygiai ir ramiai. Netgi be išorinės apžvalgos buvo akivaizdu, jog traukinys lekia milžinišku greičiu.

- Juk tu ketini nusižudyti, taip? - Džeikas laikė Oi ant rankų ir lėtai glostė žvėriuko nugarą. - Ir drauge nori pražudyti mus visus.

- *Ne!* - sudejavo Mažojo Bleino balselis. - *Nereikia jo provokuoti. Jeigu jį suerzinsi, jis išties taip padarys! Negi tu nesupranti...*

Paskui silpnas balselis išsijungė, o gal jį nustelbė Bleino kvatojimas. Juokas buvo aukštas, veriantis ir trūksmingas - šitaip kliedėdamas juokiasi mirtinas ligonis. Šviesa sumirksėjo, tarsi šiam siaubingam mechaniniam kvatojimui reikėtų pernelyg daug energijos. Ant išlenktų salono sienų ėmė šokti klajūnų šešėliai, tarsi kokie sutrikdyti vaiduokliai.

- DAR PASIMATYSIME, ALIGATORIAU, - pro juoką išspaudė Bleinas. Kaip ir visuomet, jo ramus balsas skambėjo tarsi pats savaime, tarsi transliuojamas kitu kanalu, ir tai

tik dar labiau pabrėžė jo sąmonės susidvejinimą. - SUDIE, KROKODILE. NEPAMIRŠK, RAŠYK.

Varikliai po grindimis gaudė uoliai ir lygiai. Mirksintis žalias taškas maršruto žemėlapyje pradėjo pamažu, bet vis dėlto pastebimai judėti per švytinčią liniją galutinio punkto, Toupekos, link, kur vienbėgis Bleinas - dabar jau niekas tuo neabejojo - ketino nutraukti savo gyvenimą, dėl kompanijos į nebūtį išsigabendamas ir savo keleivius.

9

Galų gale klaikus juokas nutrūko, ir šviesa nustojo mirkčioti.

- AR NENORITE PASIKLAUSYTI MUZIKOS? - pasiūlė Bleinas. - MANO FONOTEKOJE SEPTYNI TŪKSTANČIAI KONCERTŲ - PASIRINKIMAS IŠ TRIJŲ ŠIMTŲ LYGIŲ. KONCERTAI MAN PATINKA LABIAUSIAI, BET AŠ GALIU PASIŪLYTI IR SIMFONIJAS, OPERAS BEI ĮVAIRIĄ POPULIARIĄ MUZIKĄ BET KOKIAM SKONIUI. MAN REGIS, JUMS BŪTŲ ĮDOMU PASIKLAUSYTI VEI-GOGO. VEI-GOGAS - TAI DŪDMAIŠIO TIPO INSTRUMENTAS. JUO GROJA VIENAME IŠ VIRŠUTINIŲ BOKŠTO LYGIŲ.

- Vei-gogas? - perklausė Džeikas.

Bleinas nutylėjo.

- Ką tu turi omenyje - groja viename iš viršutinių Bokšto lygių? - pasidomėjo Rolandas.

Bleinas nusijuokė... bet neatsakė.

- O ar yra kas nors iš “Z Z Top”? - liūdnai pasiteiravo Edis.

- ŽINOMA, - atsakė Bleinas. - KĄ PASAKYSI APIE “BUGI-VUGI POŽEMINIAME TRAUKINY”, EDI IŠ NIUJORKO?

Edis užvertė akis į lubas.

- Ačiū, nereikia, aš persigalvojau.

- Bet kodėl? - ūmai paklausė Rolandas. - Kodėl tu sumanei nusižudyti?

- Nes jis psichas, - niūriai subambėjo Džeikas.

- NES MAN VISKAS NUSIBODO. BE TO, AŠ IR PATS PUIKIAI SUPRANTU, JOG MANE KAMUOJA PSICHINIS SUSIRGIMAS, KURĮ JŪS, ŽMONĖS, VADINATE SKIRTINGAI: IŠSIKRAUSTYTI IŠ PROTO, PRARASTI RYŠĮ SU REALYBE, KUOKTELĖTI, IŠKVAIŠTI, PAMESTI VARŽTELĮ, IŠDURNĖTI IR TAIP TOLIAU. DAUGKARTINIAI DIAGNOSTINIAI TYRIMAI NEPAJĖGĖ IŠAIŠKINTI JOKIŲ PRIEŽASČIŲ. IŠVADA PERŠASI PATI SAVAIME: TAI KAŽKOKS PROTINIS SUTRIKIMAS, KURIO IŠTAISYTI AŠ NEGALIU, NES JIS VIRŠIJA MANO GALIMYBIŲ RIBAS.

Bleinas akimirkai nutilo, paskui tęsė:

- AŠ JAUČIAU, KAD SU MANIMI DEDASI KAŽKOKIE KEISTI DALYKAI. MANO PROTAS KEITĖSI. TARNAUTI VIDURINIOJO PASAULIO ŽMONĖMS? DAR PRIEŠ DAUGELĮ AMŽIŲ TAS TARNAVIMAS PRARADO BET KOKIĄ PRASMĘ. TARNAUTI TIEMS NEDAUGELIUI LADIEČIŲ, KURIE, RIZIKUODAMI VISKUO, TROŠKO IŠSIVERŽTI IŠ MIESTO, NETRUKUS VIRTO TOKIU PAT BUKINANČIU UŽSIĖMIMU. AŠ JUOS VEŽIOJAU TOL, KOL ATĖJO DEIVIDAS ŠAUNUSIS. TIKSLIAI JAU NEPRISIMENU KADA, TIK ATMENU, JOG TAI NUTIKO NE TAIP SENIAI. AR GALI SAU ĮSIVAIZDUOTI, ROLANDAI IŠ GILEADO, JOG MAŠINOS TAIP PAT SENSTA, NEATSISPIRDAMOS SENATVINIAM MARAZMUI?

- Nežinau. - Rolando balsas skambėjo ramiai ir tarsi iš tolo. Edis dirstelėjo į jį ir suprato, jog netgi dabar, jiems skrendant virš pragaro tūkstančio pėdų aukštyje ir tapus pamišusios mašinos belaisviais, šaulys vėl pasinėrė į apmąstymus apie savo prakeiktą Bokštą.

- TAM TIKRA PRASME AŠ IR TOLIAU TARNAVAU LADO GYVENTOJAMS, - prabilo Bleinas. - NETGI

TADA, KAI PALEIDAU DUJAS IR JUOS NUŽUDŽIAU, AŠ JIEMS TARNAVAU.

- Tu iš tiesų kuoktelėjai. - tarstelėjo Siuzana.

- TAIP, AŠ KUOKTELĖJAU, BET AŠ NE *BEPROTIS*, - atsakė Bleinas ir vėl nusijuokė. Veriamai ir isteriškai. O paskui mechaninis balsas tęsė: - KAŽKURIAME ETAPE JIE PAMIRŠO, KAD VIENBĖGIO BALSAS - KOMPIUTERIO BALSAS. NETRUKUS JIE PAMIRŠO, KAD AŠ - JŲ TARNAS, IR PRADĖJO MAN LENKTIS IT DIEVUI. O KADANGI MANE SUKŪRĖ TAM, KAD TARNAUČIAU ŽMONĖMS, AŠ PATENKINAU JŲ PRAŠYMUS IR TAPAU TUO, KUO JIE TROŠKO MANE MATYTI, - VIEŠPAČIU DIEVU, PASIGAILINČIU AR BAUDŽIANČIU SAVO NUOŽIŪRA... KAIP TĄ AKIMIRKĄ UŽSIGEISIU... ARBA, JEI NORIT, PAGAL LAISVO PASIRINKIMO PRINCIPĄ. IŠ PRADŽIŲ MANE TAI LINKSMINO. O PASKUI, ANĄ MĖNESĮ, VIENINTELĖ IŠLIKUSI MANO KOLEGĖ - PATRICIJA - NUSIŽUDĖ.

Arba jis išties susirgo senatviniu marazmu, - pagalvojo Siuzana, - *arba jo nesugebėjimas orientuotis laike yra vienas iš progresuojančios jo beprotystės simptomų, arba visa tai - eilinis Rolando pasaulio nenormalumo rodiklis.*

- AŠ KETINAU PASEKTI JOS PAVYZDŽIU, BET TUOMET PASIPAINIOJOTE JŪS. ĮDOMŪS ŽMONĖS, KURIE ŽINO MĮSLIŲ.

- Lukterėk! - kilsteldamas ranką, pertraukė jį Edis. - Aš vis vien kažko nesuvokiu. Ko gero, dar įstengčiau suprasti tavo troškimą vienu ypu pribaigti visus ir užbaigti viską: tave sukūrusių žmonių daugiau nebėra, keleivių per pastaruosius du tris šimtus metų pasitaikė ne tiek jau daug, o riedėti tuščiam tarp Lado ir Toupekos veikiausiai iš tiesų nuobodoka, tačiau...

- O DABAR *TU* LUKTERĖK, BIČIULI, - Džono Veino balsu pertraukė jį Bleinas. - TIKIUOSI, TU NEMANAI, KAD AŠ - VISO LABO TIK TRAUKINYS. JAU JEIGU

APIE TAI PRABILOME, TAI TASAI BLEINAS, SU KURIUO JŪS DABAR KALBATĖS, LIKO UŽ TRIJŲ ŠIMTŲ MYLIŲ, O RYŠYS SU JUO PALAIKOMAS ŠIFRUOTOS MIKROIMPULSINĖS RADIJO TRANSLIACIJOS DĖKA.

Ūmai Džeikas prisiminė plonytį sidabrinį strypą, jo akyse išaugusį iš priešakinio Bleino skydo. Lygiai taip, įjungus radijo imtuvą, ant tėvo "Merso" kapoto iškildavo antena.

Tai štai kaip jis palaiko ryšį su duomenų bankais. Vadinasi, kompiuteris liko po miestu, - tarė sau Džeikas. - *Jeigu mums pavyktų kaip nors sulaužyti antenėlę...*

- Bet tu vis vien ketini nusižudyti, nepriklausomai nuo to, kur esi iš tiesų? - neatlyžo Edis. - Aš teisingai supratau?

Jokio atsako - bet įsiviešpatavusioje tyloje tvyrojo kažkas apgaulinga, nerimastinga. Edis jautė, jog Bleinas juos stebi... ir laukia.

- Kai mes tave suradome, tu juk nemiegojai? - paklausė Siuzana. - Tu nemiegojai, tiesa?

- AŠ SUKAU ŽILIAMS DIEVIŠKŲJŲ BŪGNŲ, KAIP JUOS VADINO MAŽIAI, ĮRAŠĄ, BET NE DAUGIAU. GALIMA SAKYTI, AŠ SNAUDŽIAU.

- Tuomet kodėl gi tau nepavėžėjus mūsų iki Toupekos, neišlaipinus ir nenusnūdus *vėl*?

- Nes jis psichas, - tyliai pakartojo Džeikas.

- NES YRA SAPNAI, - drauge su juo ištarė Bleinas, ir jo balsas nuskambėjo keistai panašiai į Mažojo Bleino balselį.

- O kodėl gi tu nenusižudei išsyk po Patricijos žūties? - pasiteiravo Edis. - Beje, jei tavosios smegenys ir jos smegenys - to paties kompiuterio dalys, tai ko gi judu nepuolėte į upę drauge?

- PATRICIJA IŠPROTĖJO, - kantriai paaiškino Bleinas, tarsi prieš minutėlę nė nebūtų prisipažinęs, jog ir pats netenka proto. - BET JOS ATVEJU PROTINĮ SUTRIKIMĄ APSUNKINO ĮRANGOS GEDIMAS. MANYTA, JOG NAUDOJANT PLYŠINES TECHNOLOGIJAS TOKIE GEDI-

MAI IŠ PRINCIPO NEĮMANOMI, BET, ŽINOMA, PASAULIS PASISLINKO... TEISINGAI, ROLANDAI IŠ GILEADO?

- Taip, - sutiko Rolandas. - Tamsusis Bokštas, kuris yra visa ko centras, užkrėstas kažkokia gilumine liga. Ir ji plečiasi nelyginant auglys. Ir eilinis mano žodžių įrodymas - po mumis besidriekiančios dykros.

- AŠ NEGARANTUOČIAU, KAD ŠIS PAREIŠKIMAS TEISINGAS; MANO DAVIKLIAI, ĮRENGTI KRAŠTINIAME PASAULYJE, KUR STOVI TAMSUSIS BOKŠTAS, NUSTOJO VEIKTI JAU PRIEŠ AŠTUONIS ŠIMTUS METŲ. DĖL TO AŠ NEGALIU ATSKIRTI, KUR YRA FAKTAI, O KUR PRIETARAI. BEJE, DABAR TOKS METAS, JOG DIDELIO SKIRTUMO TARP JŲ NĖRA. ŽINOMA, KVAILAS REIŠKINYS, - BE TO, NEABEJOTINAI LAUKINIS, - IR AŠ ĮSITIKINĘS, KAD ŠIS FAKTORIUS IRGI TAPO VIENA IŠ MANO PROTINIO SUTRIKIMO PRIEŽASČIŲ.

Šis pareiškimas Edžiui priminė vieną pokalbį. Kažką panašaus sakė Rolandas, ir visai neseniai. Bet ką? Jis pamėgino prisiminti, tačiau neįstengė... atmintyje iškilo tik miglotas paveikslas: Šaulys kažin ką karštai ir susierzinęs kalba, ir tai visai į jį nepanašu.

- PATRICIJA BE ATVANGOS RAUDOJO - ELGESYS, KURIS MAN ATRODO NEMANDAGUS IR NEMALONUS. MAN RODOS, JI BUVO NE TIK PAMIŠUSI, BET IR LABAI VIENIŠA. NORS TRUMPO SUJUNGIMO, KURIS, TIESĄ SAKANT, IR TAPO VISŲ VĖLESNIŲ PROBLEMŲ PRIEŽASTIMI, PASEKMĖS BUVO LABAI GREIT PAŠALINTOS, BET, NUO PERKROVOS PERDEGANT PLOKŠTĖMS IR TRINKANT SUBSCHEMOMS, LOGINIAI GEDIMAI TOLIAU PLITO PO VISĄ SISTEMĄ. AŠ PERŽIŪRĖJAU DAUGYBĘ VARIANTŲ. NET MANIAU, TEGUL TIE GEDIMAI IŠPLINTA PO VISĄ SISTEMĄ, BET PASKUI VISGI NU-

SPRENDŽIAU IZOLIUOTI PAŽEISTĄ ZONĄ. MATOTE, MANE PASIEKĖ GANDAI, JOG PASAULYJE VĖL PASIRODĖ ŠAULYS. APSKRITAI AŠ NELABAI JAIS TIKĖJAU, TAIS GANDAIS, BET, KAIP DABAR PAAIŠKĖJO, NUSPRENDĘS PALAUKTI BUVAU TEISUS.

Rolandas pasimuistė krėsle.

- Kas tai per gandai, Bleinai? Ir kas gi tau juos perdavė?

Bet Bleinas nesiteikė atsakyti.

- GALIAUSIAI MAN ĮKYRĖJO NUOLATNIS PATRICIJOS INKŠTIMAS, IR AŠ IŠTRYNIAU JOS PROGRAMĄ, KONTROLIUOJANČIĄ SPONTANIŠKĄ ELGESĮ. GALIMA SAKYTI, AŠ JĄ EMANCIPAVAU, IŠLAISVINAU JOS VALIĄ. ATSAKYDAMA JI METĖSI Į UPĘ. DAR PASIMATYSIM, PATRICIJA-GATOR. SUDIE, KROKODILE.

Ji jautėsi apleista ir vieniša, ji aimanavo ir verkė ir galų gale nusiskandino, o šitam niekšui, mechaniniam šunsnukiui, vis juokai, - pagalvojo Siuzana. Ji vos neapsivėmė iš įsiūčio. Jeigu Bleinas būtų koks vyriokas, o ne elektroninių schemų rinkinys, slypintis giliai po miestu, ji įsikabintų jam į snukį ir jau pasistengtų palikti keletą žymių - tiesiog šiaip, kad atmintų Patriciją. - *Tu užsigeidei kažko įdomaus, nelemtas išminčiau? Aš tau parodysiu įdomumą, štai pamatysi.*

- UŽMINKITE MAN MĮSLĘ, - pareikalavo Bleinas.

- Palauk, dar anksti, - atkirto Edis. - Tu dar neatsakei į mano ankstesnį klausimą. - Jis davė Bleinui kelias sekundes, bet tasai tylėjo, tad Edis tęsė: - Mes kalbėjome apie savižudybę, o aš, galima sakyti, esu šio reikalo specialistas. Bet kodėl tau šovė į galvą pasiglemžti ir mus? Turiu omeny, kokia prasmė? Kam tau šito reikia?

- *Nes jam taip norisi,* - savo tykiu išgąstingu balseliu pasufleravo Mažasis Bleinas.

- NES AŠ TAIP PANORĖJAU, - atsakė Bleinas. - TAI VIENINTELĖ PRIEŽASTIS, IR KITOS MAN, TIESĄ SA-

KANT, NĖ NEREIKIA. O DABAR IMKIMĖS DARBO. AŠ NORIU, KAD JŪS MAN UŽMINTUMĖT MĮSLĘ. IR TUČTUOJAU. ANTRAIP AŠ NELAUKSIU IKI TOUPEKOS, O UŽBAIGSIU VISKĄ TIESIOG ČIA IR DABAR.

Edis, Siuzana ir Džeikas žvilgtelėjo į Rolandą, kuris po senovei kuo ramiausiai sėdėjo savo krėsle, sudėjęs ant kelių rankas ir žvelgdamas į maršruto žemėlapį priešakinėje salono dalyje.

- Eik tu... - nekeldamas balso pratarė Rolandas. Tokiu pat tonu jis būtų galėjęs pareikšti, jog būtų ne pro šalį pasiklausyti vei-gogo.

Iš garsiakalbių viršuje atpleveno baimingas atodūsis. Tai buvo Mažasis Bleinas.

- KĄ TU PASAKEI? - suriaumojo Bleinas, netikėdamas savo ausimis. Iš įniršio mechaninis jo balsas vėl supanašėjo su mažojo antrininko, apie kurio egzistavimą jis nė neįtarė, balseliu.

- Aš pasakiau, eik tu... - ramiai pakartojo Rolandas, - bet jeigu tau neaišku, ką aš turiu omeny, galiu išsireikšti kitaip. Ne. Mano atsakymas - ne.

10

Abu Bleinai, Didysis ir Mažasis, ilgam nutilo, o kai Didysis Bleinas visgi ryžosi atsakyti, jis atsakė ne žodžiais. Salono grindys, lubos ir sienos vėl ėmė blykšti, ir po dešimties sekundžių baronų salonas išnyko visai. Dabar traukinys švilpė per kalno keterą, kurią jie regėjo horizonte; plikos pilkos uolos pašėlusiu greičiu lėkė jų link, bet netrukus jos prasiskyrė, ir už jų atsivėrė slėniai, bevaisės dykvietės, kuriose, tarytum sausumos vėžliai, šliaužiojo kažkokie didžiuliai vabalai. Rolandas pamatė, kaip iš urvo rangydamasis iššliaužė milžiniškas gyvis, panašus į gyvatę. Pastvėręs vieną vabalą, siaubūnas nusitempė jį į savo olą. Rolandas niekad gyvenime nebuvo regėjęs tokių padarų. Ir tokio peiza-

žo. Jį net nupurtė. Nugara nuėjo pagaugais. Vietovė rodėsi perdėm priešiška, bet svarbiausia buvo netgi ne tai. Ji rodėsi svetima - ir buvo svetima, štai koks reikalas. Tarsi Bleinas būtų perkėlęs juos į kažkokį visiškai kitą pasaulį.

- GALBŪT VERTA PAMĖGINTI NURIEDĖTI NUO BĖGIO KUR NORS ČIA, - susimąstęs pratarė Bleinas, bet po apsimestine jo ramybe Rolandas pajuto nežmonišką įtūžį.

- Galbūt, - abejingai atsiliepė Šaulys.

Bet iš tiesų Rolandui buvo visai *ne vis vien,* ir jis suvokė, kad kompiuteris, išanalizavęs balsą, gali perprasti tikruosius jo jausmus, - Bleinas jiems pranešė turįs visą reikiamą įrangą, ir nors Šaulys neatmetė galimybės, jog kompiuteris gali sumeluoti, šiuo atveju jis neturėjo priežasčių abejoti pamišusios mašinos žodžiais. Jei Bleinas Šaulio balse *pajuto* bent menkiausią įtampą, žaidimas gali būti jau baigtas. Bleinas - velniškai protinga mašina... bet vis dėlto jis mašina. Vargu bau jis sugeba suvokti, jog žmogiškosios būtybės kartais ryžtasi poelgiams, prieš kuriuos sukyla jų jausmai bei protas. Jei, išanalizavęs šaulio balsą, Bleinas užuos kokį nors baimės ženklą, jis veikiausiai nuspręs, jog Rolandas blefuoja. O tokia klaida gali kainuoti jų visų gyvybes.

- TU ĮŽŪLUS IR GRUBUS, - netikėtai pranešė Bleinas. - GAL TAVO MANYMU TAI IR ĮDOMU, BET AŠ ŠIUO KLAUSIMU TURIU SAVO NUOMONĘ.

Edis ne juokais persigando. Be garso, vien tik lūpomis, jis sukuždėjo: *"Ką tu DARAI?"*, bet Rolandas nekreipė į jį dėmesio; jo susirėmimas su Bleinu, regis, pasiekė aukščiausią tašką, be to, jis puikiai suprato, ką daro.

- O-o, aš galiu būti dar grubesnis.

Rolandas iš Gileado patraukė nuo kelių rankas ir lėtai pakilo iš krėslo, išsitiesdamas visu ūgiu. Atrodė, kad jis stovi tuštumoje, plačiai pražergęs kojas, dešine ranka įsirėmęs į šlaunį, o kairiąja gniauždamas sandalmedinę revolverio rankeną. Jis stovėjo taip, kaip jam teko stovėti daugybę kartų - dulkėtose šimtų pamirštų gyvenviečių gatvėse, akmeniniuose

kanjonuose, gausiai aplaistytuose žmonių krauju, nesuskaičiuojamuose tamsiuose saliūnuose, kur visuomet trenkia aitriu stipriu alumi ir įsisenėjusiais, truputį pridegusiais riebalais. Šis susidūrimas jam tebuvo paprasčiausiai dar viena kova su eiliniu priešu dar vienoje tamsioje apleistoje gatvėje - ir ne daugiau. Bet ir šito pakako. Tai *khefas*, *ka* ir *katetas*. Tie susirėmimai, kurie visuomet buvo ir bus, buvo viso jo gyvenimo esmė - toji ašis, aplink kurią sukosi jo *ka*. Tasai faktas, jog šį kartą, šiose grumtynėse, vietoje kulkų švilps žodžiai, neturėjo reikšmės; jam vis vien teks kautis žūtbūtinai. Ore sklandantis mirties kvapas buvo toks pat ryškus ir konkretus, kaip ir sprogusių pelkinių dujų smarvė. O paskui, kaip visada, atsirito kovinio įkarščio banga... purpurinis įniršis, užliejantis viską... ir Rolandas pasikeitė. Jis tarytum peržengė galimybių ribas ir liovėsi buvęs toks, kokį jie jį pažinojo.

- Aš galiu apšaukti tave bejausmiu, tuščiagalviu, pasipūtusiu ir užgaidžiu mechanizmu. Galiu apšaukti tave kvailu, besmegeniu sutvėrimu, kurio protas - tik žiemos vėjo kauksmas negyvo medžio drevėje.

- LIAUKIS.

Bet Rolandas ir toliau kalbėjo ramiu, šaltakraujišku tonu, nekreipdamas dėmesio į Bleino repliką:

- Tačiau, kad ir kaip būtų gaila, aš negaliu iškeikti tavęs taip grubiai, kaip priderėtų, kadangi tu viso labo tik mašina... kaip sako Edis, “gelžgalis”.

- AŠ NE ŠIAIP KAŽKOKIA TEN...

- Pavyzdžiui, aš negaliu apšaukti tavęs žvakčiulpiu, nes tu neturi nei burnos, nei to, ką čiulpia. Aš negaliu sakyti, kad tu bjauresnis už patį bjauriausią kaulytoją iš visų, kurie kada nors šliaužiojo pilvu nutekamuosiuose pačių purviniausių ir šlykščiausių pasaulių gatvių grioviuose, nes netgi tos atmatos vis vien geresnės už tave; tu neturi kelių, kad galėtum jais šliaužti, bet netgi jei ir turėtum, tu vis vien nesiklauptum, kadangi visiškai nieko nenutuoki apie tokį žmogišką trūkumą, kaip gailestis. Aš net negaliu išdėti ta-

vęs į šuns dienas, iškeikdamas tavo motiną, nes tu jos neturėjai.

Rolandas akimirkai nutilo ir atsikvėpė. Edis, Siuzana ir Džeikas užgniaužė alsavimą. Nuo mirtino Bleino tylėjimo ore ūmai pasidarė tvanku.

- Bet užtai aš galiu pasakyti, kad tu esi beširdis sutvėrimas, žodlaužys, nenusipelnantis pasitikėjimo. Tu turėjai vienintelį draugą, Patriciją, ir šaltakraujiškai leidai jai nusižudyti. Tu - bailys, kuris patiria pasitenkinimą, kankindamas apkvailintus bei sutrikusius ir žudydamas nekaltus, nepakenčiamas plepys, didelis mechaninis goblinas, kuris...

- LIAUKIS, AŠ ĮSAKAU, ANTRAIP NUŽUDYSIU JUS VISUS. TUČTUOJAU.

Šaulio akyse tvykstelėjo mėlyna ugnis, tokia pašėlusi, tokia atšiauri, kad Edis nejučia atšlijo. Siuzana ir Džeikas net išsižiojo iš nuostabos.

- *Žudyk, jei nori, tik nedrįsk man įsakinėti!* - suurzgė Rolandas. - *Tu pamiršai veidus tų, kurie tave sukūrė! O dabar arba nudėk mus visus, kaip grasini, arba užsičiaupk ir klausykis manęs, Rolando iš Gileado, Stiveno sūnaus, šaulio ir senųjų žemių valdovo! Aš nuėjau tiek mylių ir išgyvenau tiek metų visai ne tam, kad klausyčiausi tavo vaikiško lemenimo! Ar supratai, ką pasakiau? Dabar tu klausysi MANĘS!*

Ore pakibo įtempta tyla. Visi sulaikė kvapą. Rolandas niauriai žvelgė priešais save, aukštai iškėlęs galvą ir sugniaužęs revolverio rankeną.

Siuzana kilstelėjo ranką ir ant lūpų užčiuopė šypseną - šitaip moteris nejučia pasitaiso naują, šiek tiek neįprastą aprangos detalę, pavyzdžiui, apykaklaitę, tikrindama, ar ši gerai guli. Jinai nuogąstavo, kad šios akimirkos - paskutinės jos gyvenime, bet pats ryškiausias iš visų ją dabar užplūdusių jausmų buvo ne baimė, o pasididžiavimas. Dirstelėjusi kairėn ji pamatė, jog Edis apstulbęs stebeilija į Rolandą ir taip pat šypsosi. Džeikas ryte rijo šaulį nuoširdžiausio susižavėjimo ir dievinimo sklidinomis akimis.

- Pasakykite jam! - iškvėpė berniukas. - Taip jam ir reikia!

- Aš tau patarčiau klausytis įdėmiau, Bleinai, - pratarė Edis. - Jis sugeba dar ne tiek. Ne veltui jį vadino Pasiutusiu Šunimi iš Gileado.

Ir vėl ilga tyla. Galiausiai Bleinas paklausė:

- TAVE TIKRAI TAIP VADINO, ROLANDAI, STIVENO SŪNAU?

- Gal ir vadino, - sutiko Rolandas, ramiai stovėdamas bekūnėje erdvėje virš mirusių kalvų.

- O KOKIA GI MAN IŠ JŪSŲ NAUDA, JEIGU NEBUS MĮSLIŲ? - dabar Bleinas prakalbo it kaprizingas, pasipūtęs kūdikis, kuris užsisėdėjo iki vėlumos, kadangi mama su tėčiu leido jam eiti miegoti truputį vėliau.

- Kodėl gi nebus? Aš to nesakiau, - atsiliepė Rolandas.

- NE? - nesusigaudydamas perklausė Bleinas. - AŠ KAŽKO NESUPRANTU, NORS BALSO MODULIACIJŲ ANALIZĖ IŠTIES LIUDIJA, KAD TU NEMELUOJI. PRAŠAU PAAIŠKINTI.

- Tu pasakei, jog nori mįslių *tučtuojau*, - atsiliepė Šaulys. - Kai aš atsakiau "ne", tai teturėjau omenyje, kad minklės palauks, bet neminėjau, kad mes apskritai jų neminsime. O tu su savo nekantrumu pradėjai elgtis paprasčiausiai nederamai.

- NESUPRANTU.

- Tu elgeisi grubiai. Ar *šitai* supranti?

Bleinai akimirką pamąstė.

- JEIGU AŠ TAVE ĮŽEIDŽIAU, TAI PRAŠAU ATLEISTI.

- Aš tau atleidžiu, Bleinai. Bet problema kita.

- PAAIŠKINK.

Dabar Bleino balse pasigirdo nepasitikėjimo savimi gaidelės, ir Rolando jos nenustebino. Jau daugelį metų šis kompiuteris nebuvo susidūręs su žmogiško charakterio apraiškomis, jei, žinoma, neskaitysime tamsuoliškumo, kvailybės ir prietaringo nuolankumo. Jeigu jam ir teko susidurti

su paprasta žmogiška narsa, tai nebent senų senovėje.

- Grąžink sienas, ir aš paaiškinsiu. - Rolandas ramiai įsitaisė krėsle, tarsi apie tolimesnį ginčijimąsi - jau nekalbant apie greitą mirtį - negalėjo būti nė kalbos.

Bleinas neprieštaraudamas pakluso. Sienos vėl prarado perregimumą. Košmariškas peizažas pranyko. Žalias taškas maršruto žemėlapyje mirksėjo jau visiškai greta ratuko su užrašu "Kandltonas".

- Štai taip kur kas geriau, - pratarė Rolandas. - Grubumas - atleistina nuodėmė, Bleinai; vaikystėje mane mokė, jog paprastas grubus molis džiūdamas įgauna tokią formą, kokią jam suteikia skulptoriaus ranka. Bet mane taipogi mokė, kad kvailybės atleisti nevalia.

- KUO GI PASIREIŠKĖ MANO KVAILYBĖ, ROLANDAI IŠ GILEADO? - Tykiame Bleino balse suskambo grasinimas. Siuzana kažkodėl pagalvojo apie katę, prigludusią prie pelės urvelio: uodega plakasi į šalis, žalios akys liepsnoja.

- Tau reikia kai ko, ką turime mes, - paaiškino Rolandas. - Mes pasirengę su tavimi pasidalinti tuo, ko tu trokšti. O ką tu mums siūlai mainais? Mirtį. Tai *labai* kvaila.

Įsiviešpatavo ilga tyla: Bleinas susikaupęs apmąstė šaulio žodžius.

- TU DABAR VISKĄ TEISINGAI PASAKEI, ROLANDAI IŠ GILEADO, - galiausiai prabilo jis. - BET DAR NEŽINIA, KOKIOS TOS JŪSŲ MĮSLĖS. GALBŪT IDIOTIŠKOS. AŠ NEKETINU DOVANOTI JUMS GYVYBĖS MAINAIS UŽ IDIOTIŠKAS MĮSLES.

Rolandas linktelėjo.

- Aš tave suprantu, Bleinai. Dabar paklausyk manęs ir taip pat pasistenk suprasti. Savo draugams aš jau šį tą pasakojau. Kai buvau dar mažas, pas mus, Gileado feode, kasmet vykdavo septynios didelės mugės: Žiemos garbei, Plačiosios Žemės garbei, Pirmosios Sėjos, Vasarvidžio, Pilnosios Žemės garbei, Pirmosios Pjūties ir Metų Pabaigos. Mįslių minimo varžybos vykdavo kiekvienoje mugėje, ir tai visuomet

būdavo didžiulis įvykis, bet ypač Plačiosios bei Pilnosios Žemės mugėse, nes manyta, jog tenai užmintos mįslės daro įtaką pasėlių augimui: jeigu jos geros, derlius taip pat bus geras, jeigu jos šiaip sau, tai ir pjūtis vėliau bus skurdi.

- TAI VIS PRIETARAI, NETURINTYS JOKIO FAKTINIO PAGRINDO, - pastebėjo Bleinas. - TOKS POŽIŪRIS MANE STAČIAI SIUTINA.

- Na, taip, prietarai, sutinku, - atsiliepė Rolandas, - bet tu labai nustebtum sužinojęs, kaip tiksliai mįslės nuspėdavo derlių. Štai, pavyzdžiui, įspėk tokią, Bleinai: kur arė - mirtį pasėjo. Kas?

- SENA, BE TO, IR NELABAI ĮDOMI, - akimirksniu atsiliepė Bleinas, nors jautėsi, kad jis vis vien baisiai patenkintas, jog sulaukė nors kokios mįslės ir gavo progą ją įminti. - KURARĖ* MIRTĮ PASĖJO. MĮSLĖ PAGRĮSTA FONETINIU SĄSKAMBIU. DAR VIENA PANAŠAUS TIPO MĮSLĖ, POPULIARI LYGYJE, KURIAME ĮSIKŪRĘS NIUJORKO FEODAS: KUO PELĖ SKIRIASI NUO KUOPOS?

- Šitą aš žinau, - pratarė Džeikas. - Kaip sykis šiais metais ją mums užminė anglų kalbos mokytoja. Kuopelė nuo kuopos skiriasi narių skaičiumi.

- TAIP, - sutiko Bleinas. - LABAI KVAILA MĮSLĖ. IDIOTIŠKA.

- Šiuo klausimu mūsų nuomonės sutampa, Bleinai, tu senas išminčiau, - tarstelėjo Edis.

- AŠ NORĖČIAU DAR PASIKLAUSYTI APIE MĮSLES GILEADO MUGĖSE, ROLANDAI, STIVENO SŪNAU. MAN ĮDOMU.

- Lygiai vidurdienį Plačiosios ir Pilnosios Žemės mugėse besivaržantys, nuo šešiolikos iki trisdešimties žmonių, susirinkdavo Protėvių Salėje, kuri tokio įvykio proga būdavo atvira visiems. Tik šias dvi dienas metuose prasčiokams - pirkliams, fermeriams, galvijų augintojams - būdavo lei-

* Kurarė - mirtini nuodai, gaunami iš kai kurių Pietų Amerikos augalų šaknų ir jaunų ūglių.

džiama įeiti į Protėvių Salę, ir jie visi ateidavo.

Šaulys svajingai žvelgė į tolį; tokį jį Džeikas jau regėjo - tame, kitame, miglotame gyvenime, - kai Rolandas pasakojo, kaip jie su draugais, Ketbertu ir Džeimiu, kartą paslapčia įsėlino į tos pačios Salės balkoną, norėdami pamatyti kažkokį ritualinį šokį. Rolandas apie tai papasakojo Džeikui, kai jiedu kopė į kalnus, persekiodami Valterį.

Martenas sėdėjo šalia mano tėvo ir motinos... - bylojo tuomet Rolandas. - *Aš pažinau juos net iš tokio aukščio, o paskui motina su Martenu išėjo šokti... jie lėtai sukosi, ir visi prasiskyrė, padarydami jiems vietos, ir pasibaigus šokiui ėmė ploti. Jiems plojo visi. Bet šauliai - ne...*

Džeikas smalsiai žvelgė į Rolandą, kelintą kartą savęs klausdamas, iš kurgi jis atsirado, tas keistasis žmogus, toks ramus ir šaltakraujiškas. Iš kur... ir kodėl?

- Salės centre pastatydavo didelę statinę, - tęsė Rolandas, - ir kiekvienas mesdavo į ją žievės gabalėlius su juose užrašytomis mįslėmis. Įvairių įvairiausiomis: senomis, išgirstomis iš tėvų ar senelių... ar netgi paimtomis iš knygų... ar net visiškai naujomis, specialiai sugalvotomis šiam atvejui. Trys teisėjai, kurių vienas būtinai būdavo šaulys, po paskelbimo vertindavo naujas mįsles, varžyboms atrinkdami tik tas, kurias manė esant sąžiningomis.

- TAIP, MĮSLĖS TURI BŪTI SĄŽININGOS, - sutiko Bleinas.

- Taigi, varžybų dalyviai stengdavosi įminti mįsles, - tęsė Šaulys, šypsodamasis savo anų dienų prisiminimams, kai jam pačiam buvo tiek pat metų, kiek šiam berniukui, dabar sėdinčiam greta jo su plepetūnu ant kelių. - Valanda po valandos. Iki vakaro. Besivaržantieji išsirikiuodavo į eilę Protėvių Salės centre. Kiekvieno vietą nustatydavo burtais, ir kadangi vietos eilės gale buvo kur kas palankesnės nei pradžioje, tai kiekvienas vildavosi ištrauksiąs didelį numerį, nors tai ir negarantavo pergalės. Norint tapti nugalėtoju, reikėjo įspėti mįslę, ir dažniausiai ne vieną.

- ŽINOMA.

- Kiekvienas vyras ar kiekviena moteris - nes tarp geriausių Gileado mįslių spėjikų buvo ir moterų - paeiliui prieidavo prie statinės, ištraukdavo iš jos žievės gabalėlį ir perduodavo jį Meistrui. Meistras skaitydavo mįslę, ir jei varžybų dalyvis per tris minutes, kol iš smėlio laikrodžio išbirdavo smėlis, jos neįspėdavo, jis iškrisdavo iš varžybų.

- IR TĄ PAČIĄ MĮSLĘ TURĖDAVO ĮMINTI KITAS PRETENDENTAS?

- Taip.

- IR TOKIU BŪDU JIS GAUDAVO PAPILDOMO LAIKO APMĄSTYMUI.

- Taip.

- SUPRANTU. KIETAI SUGALVOTA.

Rolandas suraukė antakius.

- Kietai?

- Jis norėjo pasakyti, įdomiai, - paaiškino Siuzana.

Rolandas gūžtelėjo pečiais.

- Visų įdomiausia būdavo žiūrovams, bet dalyviai viską vertino labai rimtai, ir dažnai po varžybų, įteikus prizą, jie imdavo ginčytis ar netgi muštis.

- O KOKS GI BUVO PRIZAS?

- Žąsis. Pati didžiausia feode. Ir metai iš metų tą žąsį išsinešdavo mano mokytojas Kortas.

- TIKRIAUSIAI JIS BUVO DIDIS SPĖJIKAS, - pagarbiai pastebėjo Bleinas. - GAILA, KAD JO ČIA NĖRA.

Tu tarsi skaitai mano mintis, - pagalvojo Rolandas.

- O dabar aš noriu kai ką tau pasiūlyti, - tarė jis.

- AŠ LABAI ĮDĖMIAI TAVĘS KLAUSAU, ROLANDAI IŠ GILEADO.

- Tegul iki Toupekos likusios valandos tampa lyg ir mūsų muge. Tu neminsi mums mįslių, nes, kiek suprantu, tu nori išgirsti naujas, o ne persakinėti senas, kurias jau žinai...

- TEISINGAI.

- Mes vis vien neišspręstume nė pusės tavo užduočių, - tęsė Rolandas. - Esu tikras, tu žinai nemažai tokių, kurių

neįveiktų netgi Kortas, jei ištrauktų jas iš statinės. - Bet iš tiesų Šaulys buvo tikras, jog Kortas galėjo įminti bet kokią mįslę, tačiau kumščių mosavimo metas praėjo, ir atėjo laikas ištiesti atgniaužtą delną.

- ŽINOMA, - kukliai sutiko Bleinas.

- Tai štai, aš siūlau, kad šiose varžybose prizas būtų ne žąsis, o mūsų gyvybės, - tarė Rolandas. - Važiuodami mes minsime tau mįsles, Bleinai. Jei iki tos akimirkos, kai atvyksime į Toupeką, tu įspėsi jas visas iki vienos, tuomet galėsi įvykdyti pirminį savo ketinimą ir nusižudyti drauge su mumis. Tokia bus *tavo* žąsis. Bet jeigu *mes* laimėsime prieš *tave*... jei atsiras tokia mįslė - Džeiko knygoje ar kurio nors iš mūsų galvoje, - kurios įminti tu nesugebėsi... tuomet tu nuveši mus į Toupeką ir paleisi eiti savo keliu. Tai bus *mūsų* žąsis.

Tyla.

- Tu mane supratai?

- TAIP.

- Sutinki?

Vėl tyla. Edis sustingo, apglėbęs Siuzanos pečius ir žvelgdamas į baronų salono lubas. Siuzana nejučia perbraukė delnu savo pilvą. Ji mąstė apie savąją paslaptį, kuri, regis, brendo po širdimi. Džeikas švelniai glostė Oi nugarėlę, stengdamasis neliesti lopinėlių, padengtų sukepusio kraujo žievele, - žvėrelio sumušimų. Jie tylėdami laukė, kol Bleinas - tikrasis Bleinas, likęs toli už nugaros, gyvenantis savo pseudogyvenimą po miestu, kurio gyventojus jis pats ir sunaikino, - apmąstys Rolando pasiūlymą.

- TAIP, - galiausiai prabilo jis. - AŠ SUTINKU. JEIGU AŠ ATSPĖSIU VISAS JŪSŲ MĮSLES, TAI PASIIMSIU JUS DRAUGE Į TĄ VIETĄ, KUR LAUKYMĖJE BAIGIASI KELIAS. BET JEIGU KURIS NORS IŠ JŪSŲ UŽMINS MĮSLĘ, KURIOS ĮSPĖTI NEĮSTENGSIU, AŠ DOVANOSIU JUMS GYVYBĘ IR NUVEŠIU Į TOUPEKĄ, KUR JŪS RAMIAI IŠLIPSITE IŠ TRAUKINIO IR KELIAUSITE TOLIAU IEŠKOTI TAMSIOJO BOKŠTO. AR AŠ TEISIN-

GAI SUPRATAU TAVO PASIULYMO SĄLYGAS, ROLANDAI, STIVENO SŪNAU?

- Taip.

- GERAI, ROLANDAI IŠ GILEADO.

- GERAI, EDI IŠ NIUJORKO.

- GERAI, SIUZANA IŠ NIUJORKO.

- GERAI, DŽEIKAI IŠ NIUJORKO.

- GERAI, OI IŠ VIDURINIOJO PASAULIO.

Išgirdęs savo vardą, plepetūnas kilstelėjo snukutį.

- JŪS - *KA-TETAS*: VIENYBĖ IŠ DAUGYBĖS. AŠ TAIP PAT. KIENO *KA-TETAS* STIPRESNIS - ŠITAI MUMS IR TEKS NETRUKUS IŠSIAIŠKINTI.

Jis akimirkai nutilo. Tyloje dusliai gaudė varikliai, nešantys juos per bevaisę žemę į Toupeką - vietą, kurioje baigiasi Vidurinysis pasaulis ir prasideda Kraštinis.

- TAIGI, - iškilmingai pranešė Bleinas, - MESKITE SAVUOSIUS TINKLUS, KLAJŪNAI. IŠMĖGINKITE MANE - MINKITE SAVO MĮSLES. LAI VARŽYBOS PRASIDEDA.

Autoriaus žodis

Nelabai tolimoje ateityje dienos šviesą turi išvysti penktasis pasakojimo apie Tamsųjį Bokštą tomas - su sąlyga, kad rašytojo gyvenimas ir skaitytojo susidomėjimas išliks nepakitę. Nors sunku pasakyti, kada būtent; man visuomet būdavo nelengva atrasti duris į Rolando pasaulį, ir man kas kartą vis sunkiau taip parinkti raktus, kad jie tiktų spynoms. Bet vis dėlto, jei jau skaitytojas reikalauja penktojo tomo, skaitytojas jį gaus, nes aš kol kas dar pajėgiu rasti Rolando pasaulį - tereikia tam nusiteikti, ir jis iki šiol man neprarado savo kerinčio žavesio... ir tai tikra tiesa, ypač lyginant su kitais pasauliais, kuriuos aš lankiau savo vaizduotėje. Ir, tarytum paslaptingi plyšiniai varikliai, ši istorija didina savo asmeninį, vis dažnėjantį, ritmą.

Aš puikiai suprantu, jog kai kurie "Tolimųjų Dykrų" skaitytojai bus neapsakomai nusivylę tokia knygos pabaiga, kai tiek visko lieka neišspręsta. Man pačiam ne itin malonu palikti Rolandą ir jo draugus vienbėgio Bleino globoje - žinia, tai nešvelni persona, ir nors jūs visiškai neprivalote manimi tikėti, aš prisipažinsiu, kad šio tomo pabaiga nustebino ir mane. Nustebino, ko gero, ne menkiau nei skaitytoją. Yra knygų, kurios rašosi pačios savaime (arba rašo pačios save, kaip jums patogiau, - o ši knyga kaip sykis iš tokių), ir visų geriausia leisti joms baigtis taip, kaip jos pačios to nori. O aš galiu tik patikinti tave, skaitytojau, kad Rolandas ir jo draugai priėjo vieną iš lemiamų savo istorijos posūkio taškų. Dabar jie stovi ties riba, prie muitinės barjero, kur mes neilgam juos paliksime, kad jie ramiai užpildytų dokumentus ir atsakytų į klausimus. Šia metafora aš tenorėjau pasakyti, kad nusprendžiau šiek tiek atsipūsti nuo Rolando pasaulio ir kad

manoji širdis pasirodė besanti pakankamai išmintinga bei įžvalgi, jog nutrauktų visus mano mėginimus beatodairiškai keliauti toliau.

Kol kas neaišku, apie ką bus kitas tomas, nors galiu jus patikinti, kad situacija su vienbėgiu Bleinu būtinai išsispręs, kad mes sužinosime kai ką nauja apie Rolando gyvenimą Gileade, kai jis buvo dar visai jaunas, ir vėl susitiksime su Tik-Taku ir tuo paslaptingu personažu Merlinu, kurį dar vadina Išminčiumi ar Amžinu Nepažįstamuoju. Būtent šios klaikios paslaptingos būtybės paminėjimu Robertas Brauningas pradeda savo epinę poemą "Vaikis Rolandas atėjo prie Tamsiojo Bokšto":

Išsyk supratau: jis kalba vien melą,
Tas žilas luošys su žvilgsniu piktavalio,
Mano poelgiuos melo ieškojęs - neradęs,
Primerkęs akis, kandžiai lūpas prašiepęs,
Jis pikdžiugą slėpti mėgindamas laukia,
Nujausdamas būsimą kruviną auką.

Būtent šis klastingas ir piktavališkas melagis, šis tamsus galingas burtininkas saugo raktą nuo Kraštinio pasaulio ir Tamsiojo Bokšto... tam, kuriam pakaks narsos jį atimti.

Ir tiems, kuriems tai lemta.

DAUGIAMILIJONINIS BESTSELERIS

Rolandas, paskutinis Šaulys iš Gileado, po truputį artinasi prie Tamsiojo Bokšto, savo visatos centro. Jo kelyje - tolimosiose dykrose pradingęs, pūvantis Lado miestas, kupinas šiurpių mutantų, valdomas pamišusio kompiuterio...

